

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносить:
на цілий рік 5 ар. — кр.
„пів року 2 „ 50 „
„чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда ей дошлє адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 27.

Чернівці, дня 1-го (13-го) липня 1894.

Рочник X.

Більше світла!

II.

Прочитавши шумний заголовок: »Буковина« »Народна Часопись« и »Правда« о політиці руской на тлі своїх справоздань зь загальних зборів »Народной Рады« — гадали ми, що „Дѣло“, пригноблене нашими увагами, бодай вже сим разом в добре зрозумілім інтересі самої переважної справи розбере в сій своїй статі критично наші виводи, які ми в своїм часі висказали про сю важну справу в наших статях: „Теперішнє політичне положенє а Русини“ і „Згода“, а притім пояснить із свого боку докладніше теперішнє політичне положенє, і на такий реальній підставі викаже наглядно що так названа „принципільна“ політика, яку заінавгурував п. Романчук, є під теперішню пору для Русинів єдино спасительна; що іменно лиш така політика зможе сполучити на національній ґрунті всі теперішні рускі партії до спільної народної праці, та що правительство і сильніші сусідні народи в наслідок проголошеного Русинами „відпорного становища“ змінять напевно теперішню політичну систему і новими розпорядженнями впровадять всюди в жите рівні політично-національні права і рівні суспільні стосунки в користь руского народу.

Така глибоко обдуманна і старанно випрацьована розправа могла би на підставі раціональних доказів переконати нас, що наші дотеперішні погляди є блудні; а на кожний спосіб мусіла би причинити ся до точнішого виясненя сеї для зміцненя нашої національної сили дуже важної справи.

Та на жаль, всі IV уступи вище наведеної статі, які дотепер появили ся, не свідчать про таку поважну працю »Дѣла«. Нема там глибших гадок, нема там ясних доказів; над головним питанням переходить „Дѣло“ цілком мовчки а ограничає ся лише на побіжну полеміку, яку збудувало на тенденційно без звязи повіриваних наших реченях, що би за помочию такої софістериї доказати нам брак об'єктивности, брак ретельности, ба, навіть „фалшованє“ ухвал „Народной Рады“ і виводів „Дѣла“.

Хто з увагою перечитав нашу статтю: »Теперішнє політичне положенє а Русини«, — той мусить

признати, що ми старали ся там совістно представити цілу річ в правдивім світлі і висказати повну правду. Ми представили там історичний розвій правління австро-угорської держави і его теперішні засади; ми виказали там блуди, які зайшли в правління ґр. Тафого; ми сказали там виразно, що найвищий державний керманіч і дорадник корони повинен доконче мати здорові провідні гадки для переважної своєї роботи, гадки оперті на найдокладнішим знанню всіх політичних і суспільних відносин, і зі всею рішучістю і постійністю стремити до переведеня сих гадок в хосен держави і цілої єї суспільности. Ми сказали там далше, що власне міністерству ґр. Тафого бракувало таких здорових провідних гадок, бракувало отже і ясної програми, котра среміла-б до втвореня могутчої державної сили, до усуненя разячих контрастів і до справедливого поладженя політично-суспільних стосунків. Ми сказали там виразно, що особливо ті австрійські народи, котрі в наслідок некористних обставин позістали по заду в своїм просвітнім і культурнім розвою, дізнавали від правительства ґр. Тафого дуже слабкої опіки і помочи.

Ми зазначили притім виразно, що се лежить в інтересі цілої держави і се для того один з найважніших обовязків державної управи, старати ся передусім о природний розвій слабших народів і подати їм в тім згляді відповідну опіку і поміч, бо тільки таким чином можна втворити стан загально здорового, бо тільки таким способом можна усунути всі для держави дуже шкідливі внутрішні борби, що спрваджують загальний розстрій, ослабляють державну еилу і єї могутність. Ми сказали там далше, що недалека будучність покаже, о скільки нове міністерство кн. Віндіш-ґреца відповість ліпше своїй задачі і сповнить переважний державний обовязок справедливої опіки і помочи для слабших народів австрійської держави. Говорячи про т. зв. словянську коаліцію, доказали ми, що причини більше партикулярної натури, а не взаємний словянський інтерес, властиво-ж огірченє і завзятість молодоческих послів викликали сю коаліцію. При тім вказали ми на те, ще дотеперішня історія словянських народів представляє, можна сказати, великий образ безграничної нетерпимости, безграничного самолюбства, безграничної захланности, представляє цілковитий брак почутя словянської вза-

їмности і цілковиту нездібність Словян до сконсолідованя словянських сил. Ми вказали на агресивно-самолюбну політику, національну нетерпимість і дику русифікаційну манію теперішньої великої Росії супроти Словян, а особливо супроти руского народу. Ми вказали на те, що молодоческі послы, як Вашатий і Іреґр, переняті москвофільским духом, цілком неузнують національної самостійности руского народу, що п. Вашатий обороняв в Раді державній лише дуже шкідливі для нашої національної справи махінації ґр. Купчанка і его товаришів, а посол Іреґр прилюдно заявив, що він в Галичині не узнає ніяких Русинів. Ми доказали отже на сій фактичній підставі, що колиб Молодо-Чехам удало ся навіть за помочю руского клубу узискати для Чехів політичну відрубність, тоді з зимною кровю полишили би вони галицьких і буковинських Русинів на ласку і неласку Поляків і Румунів і не запротестували-б ні найменшим слівцем против пожирания живих Русинів на Україні через північного молоха. Для того, сказали ми далше, не видимо ми ніякої розумної підстави для сполученя руского з клубу т. зв. словянською коаліцією. Ми застановляли ся глибоше над суттю: і політичним значінєм всякої опозиції і доказали наглядно, що тільки такі народи, котрі на підставі національної самосвідомости загалу виробили у себе вже власну національну силу, можуть через опозицію без помочи правительства, ба навіть против волі правительства, вплинути на зміну правительственной системи і вимусити для себе хосенніші політичні і суспільні порядки. Ми виказали, що народ руский ще не дозрів до такого стану. Ми виказали, що ідея спільности, єдности, взаємної помочи і оборони, ідея народної карности неприступна ще навіть для загалу нашої інтеліґенції, що загал нашої інтеліґенції не рішив ще навіть кардинального національного питання: хто ми і яка наша мета? Ми вказали на те, що під деморалізуючим впливом відвічної духової неволі не може навіть наша інтеліґенція при теперішній конституційній управі сполучити свої сили, що сильніші духові і материяльні впливи все ще московчать, польщать і румунізують цілі ряди наших інтеліґентних сил, а про національне почутє між масами нашого народу і не говорити. На сій фактичній підставі доказали ми отже цілком ясно, що під такими дуж-

сумним и обставинами не може бути у Русинів ще і бесіди о поважній і впливовій народній опозиції, та що для того і заінавгуrowана п. Романчуком опозиційна політика не може принести для руского народу ніякого хісна, а противно мусить тільки викликати ще гірший розклад в нашій народній організації, та більший гнет зі сторони правительства і сусідних народів, а се мусіло би доконче спинити природний розвій нашої національної сили. Для того то ми виступили рішучо против нової політики п. Романчука і его торавишів, і висказали ся за тим, що наша внутрішня політика мусить бути строго національно-руска; бо тільки за помочю такої політики зможемо зміцнити наш народний організм і виробити власну національну силу. В сій напрямі, сказали ми далше, мусить беззглядно впливати вся наша свідомість інтелігенція на слабші інтелігентні сили і на масу нашого народу; в тім напрямі мусить беззглядно виховувати ся загальний народ, а для того мусять передусім рішучо і без всякого пардону викорінювати ся всі сему напрямові найбільше шкідливі мрії теорії і впливи наших свідомих і несвідомих домородних об'єднителів, що заходять накинати нашому народові чужу „літературну“ мову, тим самим спинити его природний розвій і затопити его, яко вічного пролетарія, в московськім морі. Ми вказали далше на природну вдачу нашого народу, на важне географічне положення наших руских земель, і доказали наглядно, що кожний політик мусить, при зрілим розслідуванні нашої історії, нашого географічного положення і природної вдачі нашого числа могутого народу, прийти конечно до сего переконання, що наш нарід, по мимо теперішньої хвилевої немочи, все-ж таки має важне політичне значення на всході Європи, а тим самим і важне значення для австрійської держави. А хотів наше центральне правительство все ще не порозуміло ясно великої ваги руского питання для австрійської держави, противно опираючи ся і тепер ще виключно на феодалну шляхту і багату буржуазію, маловажає політичне значення Русинів і полишає їх на ласку і неласку сильніших сусідів, то все-ж таки вже сама конституційна управа нашої держави дає можливість і Русинам плекати і розвивати своє питоме народне жите і зміцнити свою національну силу, а се наказує нашому політично і просвітньо мало розвиненому народові при теперішніх загально невідрадних політичних і суспільних обставинах шукати в Австрії для себе помочи і опіки. З сего слідує цілком ясно, що наші послі не можуть бавити ся в беззглядну опозицію супротив теперішнього правительства, а мусять провадити супроти него так звану утилітарну політику і використовувати кождо нагоду, аби здобути для нашого народу хотьби навіть найдрібнішу дрібницю, бо і се причинить ся до зміцнення нашої національної сили. Така політика не є нечесна, она противно раціональна і не може нівечити народну повагу.

Такі отже совістно обдумані погля-

ди на теперішнє політичне положення предложили ми в дотичній нашій статті до оцінки рускому загально власне під ту пору, коли по покликанию нового нашого міністерства стануло на порядку деннім важне питанє: якої політики мають придержувати ся далше Русини. І чи могло „Дѣло“ добачити тут яку необ'єктивність, або фалшоване фактів? Ми гадаємо, що ні; а бодай не доказало нам сего „Дѣло“. Так само не доказало нам „Дѣло“ браку об'єктивности, або фалшоване фактів дотичної другої нашої статті під заголовком „Згода“. Сю статтю написали ми з нагоди нещасного з'їзду мужів довірія, який відбув ся з почину п. Романчука у Львові дня 19-го марта с. р. В сій останній статті висказали ми наші погляди дотично інавгуrowаної п. Романчуком згоди з нашими домородними „об'єднителами“ і радикалами, та доказали і тут цілком ясно, що наші москвофіли будучи на услугах російської заборчої політики, як се доказав явно і сам славний з'їзд мужів довірія, заперечують нашу національну самостійність, в розговорі і письмі уживають тільки російської мови, висмівають нашу народну мову, називають її хлопською, і взагалі запосіли ся на те, аби знищити руску народність. І чи з такими власними ворогами, що всіма силами старають ся спинити наш природний народний розвій і тим нелюдським способом знищити наше народне жите, може бути яка згода? Нам здає ся, що ніколи! „Дѣло“ в сій згладі стало послідніми часами толерантнішим, у него тепер Барвіньський і Вахнянин гірші, як Марков і Купчанко. Так само доказали-сьмо наглядно, що і з нашими радикалами не може доти наступити згоди, як довго вони будуть так як до тепер маловажити національне питанє, а тим самим нівечити в нашій народі патріотичне почуте. І чи може сї погляди необ'єктивні, або зіставлені на фалшовану фактів?

Кортить Чунтуляка мітра.

На святаго Івана сучавського мав тамошний игумен і архимандрит Чунтуляк промову до великого натовпу народу. В тій промові розповів він в хороших словах властиву вартість віри і справедливую християнську любов ближнього. „Наша віра, сказав він, не стоїть в службі сварки, бо всі люди рівні перед Богом, тому відверніть ся від тих людей, що вас наклоняють до нїмсти і ненависти, то не ваші приятелі; відвертайте ся навіть від священників, котрі вам проповідують ненависть і зависть (!) бо то єсть засліплене; лиш хто єдності шукає і є згідливий і уступчивий, той чинить богоугодне діло. Гляньте на природу, на ліс, що вас окружає; там ростуть у вічній згоді між собою дуби, буки, трепети і тягнуть для себе поживу із спільної землі; чи-ж з людьми має бути инакше?“ (!)

На перше вражінє поривають отсі хороші слова правди за собою кожде добре серце; але в тій хвилі опам'ятає ся чоловік, коли погадає, з чиєго рота вийшли оті слова, і наступає самохит реакція: обурене і омерзїне над людським кутарством.

Як проповідував і учив Ісус Христос людей? „Не після слів, а після діл судіть ви людей“!

Коли-ж порівнаєм ми Русини буковинські

діла отсего „св'яченого“ чоловіка із словами отсего его кандидатської мови на митрополита буковинських Русинів, то блідне і никне та нїбито чаруюча краса отсих слів, никне як ті чаруючі краски на зрадливій нїчці баньки з мила, коли она розширєне, баньки, що єї пускають діти у вітер. По такій много заповідаючій красі остаєсь лиш хіба огірчене!

Хто-ж із свідомих Русинів не знає о. Чунтуляка?

Хто не нагадує на его „людську“ працю між рускою молодіжєю в Черновецькій гімназії? Пригляньмо-ж ся ближше ділам того св'яченого, що чинить ся, що ось то він поняв так гарно властиву вартість віри і справедливую християнську любов ближнього.

По смерті о. Ліуца, катехити православних учеників руских в Черновецькій Гімназії (хоть Волоха але для руских дітей справедливо-го і прихильного чоловіка), перебрав се місце теперішній игумен і архимандрит Чунтуляк. Ліуц оставив ему 1877-го року 86 православних учеників руских. Тут поняв він истинну вартість віри і християнську любов ближнього супротив учеників руских так, що прогонив повірену ему молодіж ба добрими ба злими словами, ба лихими клясами до волоського катехити, так що до 1877 року в гімназії спровадив число православних Русинів в гімназії на 44. В нагороду за отсю „справедливо християнську богоугодну працю“ дістав він від нашого гонителя митрополита червоный пояс. Ціль отсего „людського“ праці „нашого“ митрополита була: зменшити число православних учеників руских в тутешній гімназії так, щоби можна посаду катехити рускої при тій школі знести. І в самій річї, поставила консисторія „наша“, коли Чунтуляк за отакі свої „заслуги“ вийшов аж на игумена при Сучавській експозитурі чернецькій, таке висенє, що би православну катехити руску при Черновецькій гімназії знести і задля браку відповідного числа православних учеників руских не обсаджувати далше (!). Лиш енергичному тогдішньому президенту бр. Пінови мають Русини буковинські завдячувати, що забігн тої „истинно християнської любові ближнього“ о. Чунтуляка не вігчались бажаним успіхом.

Що бр. Піно не ошибав ся в своїх аргументах, котрі не позволили міністерству прихилити ся до приманливого висенєя консисторії, се показало ся зараз таки, скоро Чунтуляк уступив з катехити, тим способом, що знов стало прибувати молодіж православної в слідуєчих роках шкільних на тій самій гімназії. Гуманне поведєне і щирість до предмету теперішнього православного катехити руского о. Івановича є причиною, що знов піднялось число рускої молодіж православної, а сего року є вже 68 руских православних учеників.

О. Архимандрит вказує на ліс, де на спільнім ґрунті живуть у вічній гармонії дерева різного роду і питає, чому би оно не могло так само і між людьми бути? Ми скажемо Вам, отче Архимандрите, чому. Тому, бо діла як раз тих людей, що так красно проповідують про „справедливую вартість віри і истинну християнську“ любов ближнього, не відповідають зовсім тим засадам людським православної ври. Дерева і люди потребує до свого природного розвою не лиш ґрунту, але і теплого світла, сонця правди. Дерева ростуть тому спокійно і свобідно, бо на них ссилає сонце однаково і рівно свою теплоту і своє світло. Світло-ж правди, яке Ви, Високонпреподобний отче Архимандрите, мали подавати рускій молодіжї на Черновецькій гімназії, було лиш умертвляючим подувом пустини, що сушить лист на дереві, та морочить ум людський. Аполюгії і інтердикти нашого Митрополита-гонителя, Вашого протектора, то діла зависти і ненависти, то жива отруя, насїне незгоди, що підбурює брата проти брата, вітця проти сина, сина проти вітця. Тому нема супкою на Буковині, бо як раз ті, що проповідують „єдність і згідливість“, сїють ненависть, зависть нїмсту проти ближнього; проповідують воду а пють тайно вино, що затроє їх і їх ближнього душу. От тому нема між нами супкою і гармонії, отче Архимандрите!

ДОПИСЬ.

Карачів, над Черемошом.

(Конець).

Коли так рішився весь нарід християнський села Карачева приступити до тверезости, то в тій цілі відправили дня 19-го червня службу Божу аж 5 священників. В церкві проповідував Купчанко з Вашківців о тверезости.

По укінченню служби Божої поспішили священники на місце, де закопали в знак тверезости прекрасний хрест сироваджений зі Львова за 35 зр. з надписом, по одній стороні: В пам'ять св. тверезости запровадженої о. парохом И. Масікевичем 1894 Господи оружје на діавола хрест твій дав єси нам! — а по другій „Хрест побідив поганьство, хрест побідить піянство, водружен в громаді Карачів року 1894“, щоби его посвятити. Але не так легко могли священники до згаданого Хреста приступити, таке було множество народа.

Тут треба спізнати гарну проповідь о. Алек. Манастирського пароха з Панської-Долини, в котрій описав докладно шкоди, які проносила горівка для розуму, волі, тілесного здоров'я і маєтку. Наведем тут слова, котрі о Манастирський піднесеним голосом висказав: „если вороги народа християньского вимагають від священників, щоби тверезість не запроваджували, то най постарайтесь перше закон цїсарський знести, де і жандарі мають наказ пияниця арештувати“.

При кінці відправлено парастас за душі усопших, почім розійшлися живущі, щоби покріпшити ся.

Около 4-ої години пополудни розійшовся нарід цілком тихенько з найбільшою утіхою, дякуючи Всевишньому за его ласку, що призволив їм такої щасливої днини діждати а о. священникам за то, що їх збудили з глибокого сну і витягли із пропасти, де цілком мали загинути, і показали дорогу, котрою мають йти, щоби знов не впали в тую пропасть.

День сей останеться в пам'яті народу, а як би пізнійше покоління колись забуло ся, то Хрест, котрий стоїть на гарнім місці наїмне: уважай, що робиш! Читай слова на мені по обох боках випечатані и оамятай ся! Не дотримуєш присяги, котрусь передомною зложив, скидаєш ся мене, скидаєш ся Сина Божого, а тим скидаєш ся самого Бога. Такий християнин не варта, щоби по світї ходив і землю святую дотав, ліпше най візьме камінь, прив'яже собі до шиї і пірне в глибину озера.

Що ми аж тепер наш так застарілий блуд пізнали, що ми із так глибокого сну пробудили ся, що ми покинули ворога, котрий нас до ріжних гріхів провадив і в вогонь вічний затягав, що ми аж тепер стали християнами правдивими і горнем ся до дому Божого, заслуга в тім о. Масікевича

Богато священників бояло ся явно против піянства проповідувати, щоби жидів, панів і консистор не розгнівати і чекають, аби нарід сам тверезив ся. Коли священник такої мисли, то доста здо. Хіба так, що чекай псе, най кобила здохне і не дай ему їсти, або „доки сонце зійде, роса очі виїсть“. Коли Ви щирі пастирі овець своїх, то пасіть і стережіть (а не стрижіть) їх від всякої напасти, робіть так як наш душпастир о. Масікевич.

Если би був наш душпастир бояв ся вовка і не ішов в ліс, то безпечно була би Карачівським людям у Мошка за столом зазуля закувала, а так зазуля закувала дома при тверезости.

Наконець най буде честь і слава добродійцї за єї красний подарок і другим господам і газдиням нашого села, котрі словом і ділом причинили ся до общого добра нашого упавного народа християньского.

Ти славна громадо Карачівська, колись проснула ся і пробудила ся і стала ся примірним селом для всіх поблизких сел, то затримуй і на далі сю славу і честь; не вірте, коли будете читати, що ніби то Волока, Вилавче, Ванілів, Вашківці або Панська-Долина були тими селами, в котрих перше тверезість запровадила

зя; не вірте, бо Карачів єсть тим місцем. То що у „Правословній Буковині“ стоїть написано, єсть велика неправда.

Тверезий читальник.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Санкціонований закон. Урядова газета „Wiener Zeitung“ оголосила санкціонований закон в справі удержавлення желїзницї Львів-Чернівці-Сучава.

Головну управу ц. к. краєвої буков. дирекції скарбу, котра спочивала завжди в руках кожного часового краєвого президента, а котру відобрано бувшому президенту бр. Кравцови, передало міністерство справ внутрішніх теперішньому управителю краєвого правительства г-р. Гоєсови.

Міри осторожности против холери. Краєве правительство розіслало до всіх староств ось таке оповіщення: Що раз більше розширене холери в Росії, котрою після публичних справоздань навіщені особливо губернії полоцка, варшавска, радомска і положена на границі галицької губернії келецка, а до того спорадичні случаи холери, котрі по вигасненню єї в галицьких повітах Борщів, Гусятин, Ниско і Тарнобжеґ і в буковинській повіті Кіцмань, появилася на ново в повіті заліщицькій в Галичині, спонукують в теперішній горячий і тому сприяючий розширенню холери порі року до всякої осторожности, щоби залобіти занесенню сеї слабости і щоби, довідавши ся як найскорше о появляючій ся в поодиноких случаях заслаблєня, всіми можливими средствами старати ся єї придушити. — Позаяк заказ перевозу з Росії уживаної постели пошених річий, шмат і т. п. предметів після дрезденської конференції позостає ще в силі, то пригадує ся строгий надзїр над виконанєм сего закау і поручає ся крім того в мисль розпорядження міністерства справ внутрішніх, щоби прибуваючі з Росії до нашого краю особи піддавати через пять днь санітарно-поліційному надзору і подавати сейчас до відомости про случаи заслаблєня на холеру. Про спосіб докладного переведєня сего надзору видає ся окреме розпорядженє, а рівночасно завзиває ся староства, щоби з цілою строгістю наглядати над тим, аби подорожних прибуваючих з Росії піддавано в місцях, куда они прийдуть, п'ятидневному надзору.

Конкурс розписаний на посаду громадского лікаря для 12 сельских громад з осідком в містечку Солці. З сего посадою получена річна плата 400 зр. і приписані законом кошти подорожжя. Подання належить вносити до кінця с. м. до ц. к. староства в Гурагуморі. — Дальше розписаний конкурс на сталу або провизоричну посаду надчителя при чотирокласовій школі мужескій і дівочій в Садагурі з німецькою мовою викладовою. Убігателі о дефінітивну обсаду сего місця мусять виказати ся уздібненем до уділюваня науки релігії жидівської. Подання належить вносити до 10. серпня с. р. до повітової Ради Шкільної в Чернівцях. — Оporожнене вкінці місця рим. кат. катехита при гр. прав. реальній школі в Чернівцях з речіщем до 15 серпня с. р.

В справі відділу буковинського у видавництва. „Oestereich in Wort mit Bild“ відбуло ся в суботу дня 7. с. м. в палаті правительства в Чернівцях перше засіданє запрошених до співвідділу в сїм ділі осіб під проводом управителя краєвого правительства г-р. Гоєса і при участі радника двору Цейсберґа з Відня. Термін до виготовленя праць назначеного до кінця 1895 року і роздано поодинокі реферати між учасників. Про справи рускі мають писати: гр. прав. парох в Слободзї-Банилові Олександр Манастирський про жите людю руского, др. Р. Кайндль з Черновець про Гуцулів, а проф. др. Омелян Калужняцький про руску літературу і рускі наріччя

Авдієнції у управителя ц. к. краєвого правительства г-р. Гоєса, назначені на понеділок, середу і п'ятницю кожного тижня в часі межі 12 годиною а 1-ою в полудне. В иньших днях можна в важних справах зголошувати ся о поясненя до призначального секретаря між 12—1 годиною.

Іменованя учителів шкіл середних. Міністер просвіти іменував: професорів гімназії в Радівцях дра Альфреда Павлічека і Євгенія Максимовича професорами, першого при гімназії а другого при реальній школі в Чернівцях; дійсними учителями іменовані: суплент гімназії в Інсбруку др. Йосиф Перкман для гімназії в Чернівцях, суплент гімназії в Відні др. Даниїл Веренка для гр. пр. реальної школи в Чернівцях, суплент при гімназії в Чернівцях Виктор Нусбаум для гр. прав. гімназії в Сучаві, суплент при гімназії в Чернівцях, Фердинанд Саксль і суплент школи реальної в Відню, Сойка для гімназії в Радівцях, і суплент при гімназії в Сучаві, Гарасим Буліґа для тойж гімназії. Провизоричним учителем при гімназії в Радівцях іменований суплент черновецької гімназії Андрій Мок.

Великий огонь навістив знову містечко Вижилицю. Огонь вибух вночі з середи на четвер і лютів ся аж до 1 години по полудни. Погоріло цілковито 27 хат в часті міста притикаючої до села Виженка, між иншими также дім адюкта судового Коралевича враз з цілим урядженєм. З будинків публичних не потерпів жаден, крім уряду поштового, на котрім погоріла часть даху.

Холера. Після вістей з дня 10 с. м. про стан холери сконстантовано в повіті гусятинській, громаді Кочубинчиків, один случай занедужаня а в повіті борщівській три случаи занедужаня а 2 смерти на холеру. В повіті заліщицькій лучив ся селі Добровляни один случай смерти на холеру. В Заліщицках було дня 9. с. м. девять случаев занедужаня а 1 случай смерти на холеру дня 10-го с. м. занедужало 15 осіб, а померло 9. Крім того було в Заліщицках старих 4 случаи занедужаня а 1 смерти. У нас на Буковині появили ся нові случаи занедужаня в повіті Кіцманьській де померло в Кисилеві Заставиніно одній особі на холеру.

Подорож інспекційну відбув управитель краєвого правительства г-р. Гоєс до Новоселиці дня 10 с. м. возом, де оглянув постерунок жандармерії, уряд громадский і дім начальника громадского, дальше нову станцію желїзничу, переїхав відтак через грануцію до російської Новоселиці, де відвідів австрійского консуля Кадора, а з поворотом оглянув експезитуру цлову.

Іспит зрілости в мужескій семинарії учительській відбув ся наднях 3. - 7. липня с. р. З межі Русинів здали іспит отсих 11 номіній: С. Балешескул (з викладовою мовою рускою і німецькою), К. Бекул (з викл. мов. руск.), Ник. Бендак (з викл. мов. руск. і нім.), Осип Бендак (з викл. мов. руск.), М. Гадза (з викл. мов. руск. і нім.), Н. Лабій (з викл. мов. руск. і нім.), Е. Ластовецький (з викл. мов. руск. і нім.), І. Омельський (з викл. мов. руск. і нім.), О. Соневіцький (з викл. мов. нім. і руск.), Тоненчук (з викл. мов. руск. і нім.), С. Циганюк (з викл. мов. руск.) 6 Русинів одержало поправку з одного предмету. — З межі питомців иншої народности видержали іспит з рускої мови яко предмету необовязкового 2 Поляки; одного з них апробовано, другий одержав поправку з одного предмету. — Всіх питомців (згладно провизоричних учителів) ставило ся до іспиту зрілости 38.

Признанє і подяка. Просимо світлу Редакцію сих пару слів в газеті Буковині помістити. „Від року 1877 до р. 1894 т. є. через близько 17 рік працював коло просвіти нашої молодіжи наш щирий приятель пан Михайло Сиротюк. Він не лише наше молоде покоління в школі навчав, але і поза школою був наш вірний приятель і порадник до доброго, і всіма

силами старався нас із темноти і погнали вивертати.

Тое намагане нашого учителя Михайла Сиротюка до світла правди не сподобалося тим, котрі із кривавої праці нашого бідного і темного хлібороба живуть; вони стали его перед шкільними властями чорнити, і всіляких можливих способів добирати, аби его лише з відси позбути ся. — І удало ся їм. Так Ісуса Христа переслідували, били і мучили вороги за его добру науку, так і наш учитель мусить терпіти кривду задаремно, бо ніхто добрий не може сказати, щоби він коли кому щось злого зробив, або кого укривдив. Але добре каже наша приповідка, що лише кривду терпіти, як кривду робити. Ми хлібороби маємо причину жалувати за нашим учителем, що він нас покидати мусить, бо він шкільні діти ніколи не збиткував, а з нами усіма обходив ся чесно, і нікому ніколи злого слова не сказав.

Хотятъ Ви, щирый наш приятелю і борче за правду, від нас ідете, то ми ваші добрі діла не забудемо, і будемо Вас доти споминати, доки нам Сотворитель неба і землі дозволить по сій сьвятій землі ходити.

Ми не в силі знайти слів, аби Вам за Вашу щирю любов і за Вашу працю около народної просвіти подякувати, але просимо і благаємо Вседержителя, аби Вам дозволив еще много літ у милім здоров'ю прожити, і як до тепер так і на дальше для добра нашого бідного і темного хлібороба працювати.

Русмолдавіця, дня 9-го липня 1894. — Спиридон Луцк, Єротей Питраїн, Юрій Мхмцук, Николай Малеш, Касіян Комарішчан.

Змова залізничних робітників в Сполучених державах. В північній Америці настав страйк робітників залізничних, розмірами своїми такий великий, що такого страйку ще доси нігде не було. Причина до того була взгядно невелика. В Чикаго є величезна фабрика Пульмана, котра вирабляє славі вози салюнові дуже часто уживані Американцями в довгих подорожах. Минувшого місяця Пульман обнизив своїм робітникам платню, задля того робітники змовили ся

і покинули роботу. Організація-ж американських робітників така сильна, що спід карности ніхто не сміє виломати ся. Стже як з початку лише чотири тисячі робітників залізничних не працювали, так тепер сотки тисяч робітників залізничних на всіх шляхах, почавши від Спокійного Океану аж по Новий Йорк, покинули роботу. Наслідки такої величезної змови також величезні. На кількадесяти шляхах устав всякий рух поїздів, через що великі міста починають голодувати, бо нема довозу живности, а промисел і торговля мають величезні шкоди. Роздразнені робітники нападають на ті поїзди, що ще їздять; устроюють бійки, котрі кінчать ся дуже часто проливом крови. Почали підпалювати вози і зривати шини на шляхах; словом змова, що мала на цілі підвищене платні, перемінилася в правдиве повстанє, против котрого правительство виступило з войском.

Головним огнищем змови місто Чикаго. Такі міліонові міста, як Чикаго, живуть тим, що їм залізничні довозять. Колиж отже залізничні не ходять, міщани не мають ані мяса, ані молока і т. п. продуктів, а коли що возами довозять, то коштують подвійно. З причини браку вугля більша частина фабрик в Чикаго стоїть дармо, через що знов сто тисяч робітників дармує. Мешканці Чикаго не їдять тепер мяса, а що там спека велика, а леду також не мають, то всі напитек псують ся і не смачні.

Товариства залізничні хотять спровоадити собі наших робітників, але се їм дуже тяжко приходить ся, бо в Америці зорганізовані робітники не хотять собі взаємно шкодити. Директори залізниць не годять ся на ніякі уступки, бо кажуть, що робітники не мали рації устроювати таку велику змову.

Тимчасом піхота, кавалерія і артилерія розтаборилася в Чикаго і в околиці і жде на хвилю, чи не треба буде сирину о хліб рішати карабінами і кулями.

Правительство постановило потягнути до відповіді провідників страйку. В Чикаго, де на 21 шляхах залізниць здержано всякий рух, а на 32 шляхах також дуже малий рух, старали ся минувшої п'ятниці і суботи підиріміти і робіт-

ники погодити ся. До згоди ще однак не прийшло еще, а противно прийшло до проливу крови між войском а робітниками; в Чикаго оголошено стан облоги.

Tinct. capsici compos. (Pain Expeller)

приладжена в аптці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 эр., 70 кр. і 40 кр. за фляшку майже в кожній аптці. При закупні треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.

СИЛА КНИЖКИ

або

О ПРΟΣВІТІ НАРОДНІЙ.

Під таким заголовком вийшла брошура

в Чернівцях

написана

учителем Дарієм Пігуляком.

Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакції „Буковини“.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і багатим, старим і молодим переповніть тверезим руским читальникам присвятив **Омельян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

КАРПАТСКІ КОСИ МІНЦЕРА

В ПОЧТОВИХ ПАЧКАХ.

Правдиві

тільки з таким

Правдиві

охоронним знаком.

КАРПАТСКА КОСА

єсть в цілій своїй довготі однаково гартована; она така зручна і легка, так легенько берє і так довго не притуплює ся, що в тім взгяді ніяка друга коса на світі нашій не дорівнає.

Ті коси споруджують з подвійно чищеної сріблитої сталі, на котру перетоплюють в суміш руду найбагродійніших металів. Незрівняна досконалість сеї сталі полягає в тім, що она при своїй незвичайній твердості є дуже гнучка і даєть ся без найменшого труду ковати.

Кожда наша коса, одна в одну є гарно вигнута, тривка, сильно випрямована і вигинчаста.

Вістре заосмотрене острым наклепком, що від кінця до кінця є однаково тонкий від кінця до кінця є однаково шириний. Люди, котрі на косах розуміють ся, пізнають по тім власне, що коса єсть всюди однаково тверда і гнучка.

Кленати коси досить раз на пару днів, вістре притуплює ся так помаду і так незначно, що раз его наостривши, можна перейти з косякою на безпечно 100, а навіть 130 кроків, хотьби прийшло ся косити і найтвердшу гірську хощу, або найгустішу пасіну.

Завдяки тим всім прикметам карпатська коса Мінцера зробить в троє, в четверо тільки, що перша ліпша краєва чи заграницна коса, а господар що собі таку косу справить зискає на дорогім часі, здоров'ю і грошах, які по часті викидає не за косу, а за кавалок бляхи.

Карпатські коси Мінцера можна також точити, так, що їх тогді і кленати не треба. Наострені і бляху перетнуть, а не вищерблять ся. Де косять на випередки там лиш той випередить других, в кого є наша коса.

Всякому, хто в нас купує, ми ручимо вже за те, що всі наші коси, одна в одну, є такі, як ми їх тутки описали.

Дістати в нас можна різні коси, такі, яких де уживають і такої довготи, яка кому сподобаєсь по слідуєчих цінах:

Довгота коси з ручкою	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	цтг.
Коштує	1.—	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.75	1.90	эр. а. в.
На 5 клгр. іде	14	13	11	10	9	8	7	6	6	5	кис

За відповідний Карпатський брусок платить ся 15 кр., на молоток 1 эр.

Коси посилаємо зараз одворотною поштою, але тільки за готові гроші, або за посліплатою. Пошту оплачуємо самі, числячи собі за те, коли посилка не важить більше як 5 клгр. тільки 30 кр. Хто бере відразу 10 кіс, платять за пошту 15 кр. а хто возьме 20 кіс відразу, за того ми пошту оплачуємо самі.

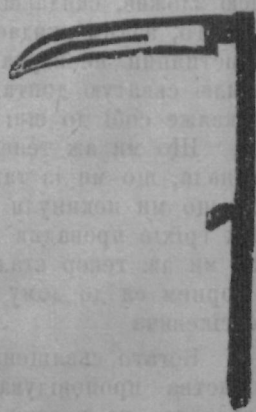
Писати до нас можна по якому хто хоче або вміє.

Коли в нас замовить кілька або кільканадцять господарів разом, ми приліплюємо на кожній косі картку, де написано для кого коса призначена.

Видає і відповідає за редакцію: Др. Василь Дутчак.

Л. І. Патрах в Стрию в Галичині

Коси з маркою січкаря з англійської срібної сталі (Silver-Steel)

Сими косами надзвичайно легко косити. Они подвійно загартовані ріжуть остро, остають ся довго острими, легкі до кошеня і такі гнучкі, як найлучша, на весь світ славна дамасценська сталь. Они перетинають залізну бляху, не вищерблючи ся і лиш душе мало нищать ся. Одно кленане виштарчує на кілька днів. А вишостривши раз таку косу, косити можна нею 120 до 150 кроків і найгустішого збіжа і найтвердшої гірської трави, чим ошадить ся не лиш робочий час, но і плата за кошенє, і то о чотири, або п'ять шість разів в порівнянню з звичайними косами, які продають ся торговцями.

Кождому, хто купить мою косу, заручаю, що кожда коса буде зовсім така як тут описано. Если коса не буде так добре косити, як я обіцяю, то в противнім разі переміню косу 5—6 разів.

Мої коси суть так за широкі, які потрібні в нашій краю і так за довгі, яких хто потребує, і то по слідуєчій п'ні.

Довг. ціл. к. 62 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 цтг.

Ціна 1 кос. 1.00 1.05 1.10 1.20 1.30 1.40 1.50 1.60 1.70 1.80 1.90 2.00 эр.

На 5 клгр. іде 14 13 11 10 9 8 7 6 6 5 5 кос.

МАРМОРОВИЙ КАМІНЬ ДО ОСТРЕНЯ КОСИ.

Довгота стл. 18 21 22 25 в кінці звич. бруски марк.

Ціна за штуку кр. 30 35 38 40 16 кр.

БАБКА З МОЛОТКОМ І ЗЛР. 20 КР.

Посилка найближшою поштою лише за готівку або посліплатою

ОСТОРОГА перед фалшивниками. Правдиві Патрахи коси суть лише ті, котрі мають марку охоронну січкаря (докладну після новішого відрца) як також вибіту фірму **L. J. Patrach.**

При замовленю найменше 10 кіс приймає на себе поштовину посилки, а при 20 кіс цілу.

З печатні Г. Чопца.

ПЕРЕДПЛАТА

платна в Чернівцях

вносить:

на цілий рік 5 зр. — кр.

„пів року 2 „ 50 „

„чверть року 1 „ 25 „

для заграниці 8 рублів або

12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.

в бюрі газет Л. Горюва в

Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

Виходить що тижня в п'ятницю.

Реданція і Адміністрація
Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
?), куда всі дописи адре-
ти належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповідення і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 28.

Чернівці, дня 8-го (20-го) липня 1894.

Рочник X.

Більше світла!

III.

Так отже доказали ми попередно на підставі змісту наших програмових статей, що „Дѣло“ закинуло нам без всякої рачії брак об'єктивності і фальшоване фактів.

Так само не можемо ми і в уміщенім нами справозданю про загальні збори львівської „Народної Ради“ додати хочби крихти необ'єктивності, фальшовання фактів, або навіть, як се подобало ся „Дѣлу“ сказати — брутальності. Коли-б „Дѣло“ хоть на хвилину відложило партийні окуляри і ще раз уважно перечитало се наше справоздане, то мусіло би признати, що се справоздане переповнене горячим патріотизмом і щирим бажанем найліпшого успіху для нашої національної справи. Не ходило тут нашому справоздавцеві о особи, а лише о саму річ. А коли наш справоздавець зі згляду на важність самої справи виразив в досаднійший спосіб своє прикре вражінє з причини, що до розібрання і рішення так важної справи не явили ся такі послі-патріоти, як: Січинський, Гаморак і др., і що в загальї трактовано справу дуже побіжно, без відповідного поважного спокою і глибокої розваги, а особливо галерія заховувала ся дуже пристрасно, ба навіть неприлично — то і в тім годі додати бодай крихти необ'єктивності, фальшовання фактів, або брутальності. Та-ж прецінь і само „Дѣло“ признало в своїм справозданю, що бесіди противників п. Романчука перебивано пристрасними увагами і великим криком. А що там, де зійшли ся самі народовці, люди одного табору, люди поважні, щоби розібрати і рішити так важну справу — всяка пристрась, всякі крики і лайки були цілком не на місци, се признає чей-же і само „Дѣло“. Врешті, коли-б „Дѣло“ хотіло бути справедливе, то мусіло-б і се признати, що розправа на загальних зборах „Народної Ради“ дотично переважного питання: якої політики мають тепер держати ся Русини? виказала наглядно, що більшість явила ся там вже з готовим рішенням, а дотичну розправу переведено лише для чистої форми. Не старала ся більшість сих загальних зборів роз'яснити докладно теперішнє політичне положенє Русинів; не старала ся виказати, які наші власні сили; не старала ся представити ясно засади опозиційної

політики і виказати дороги, якими Русини зможуть при опозиції, без всякої помочи правительства, дійти до своєї мети. В загальї не старала ся більшість загальних зборів застановити ся глибоше над всіма теперішніми обставинами і доказати ясно, що опозиційна політика для руского народу єдино спасительна, а всяка иньша політика для него погубна. А прецінь тільки такі ясні докази могли би становити певну підставу для хосенного рішення сего переважного питання.

Критика „Дѣла“ дотично „Народної Часописи“ і її редактора, звісного нашого патріота п. Кахникевича, не може мати ні найменшої стійності; бо ми гадаємо, що коли хто бере ся до критики якоїсь праці, то має критикувати лише саму працю, а не особу автора. В прочім дістало „Дѣло“ за сю невдалу критику від п. Кахникевича заслужену, досадну відправу.

Так само не вдало ся „Дѣлу“ доказати нам фальшовання ухвали загальних зборів „Народної Ради“ на підставі нашого речення: що після ухвали загальних зборів „Народної Ради“ лиш той може називати ся Русин, хто іде з Романчуком, бо нам здає ся, а се мусить признати і здорова логіка, що поданий „Дѣлом“ дословний зміст сеї ухвали: „збори лиш тих послів уважають репрезентантами і речниками народного руского сторонництва, котрі підуть дорогою вказаною п. Романчуком“ — цілком покриває те, що ми сказали. Коли послі, котрі не підуть дорогою вказаною п. Романчуком, не можуть уважати ся репрезентантами і речниками руского народу, то тим самим не можуть они бути свідомими, добромислячими, щирими Русинами, а з того слідує, що після логічної інтерпретації ухвали загальних зборів „Народної Ради“ лиш той може з повним правом називати ся Русин, хто іде з Романчуком.

А вже-ж чистим кругарством мусимо назвати те, що „Дѣло“ навело на об'єкту свого дальшого закиду дотично наглого звороту нашої політики. „Дѣло“ первісно сказало, що наглий зворот в нашої політиці годі собі інакше пояснити, як політикою „буковинською“, а то тим більше, що зворот той настав що іно перед заіменованєм посла Пігуляка членом буковинської крайової Ради Шкільної.

Нам здає ся, що кождий, хто перечитав се заявленє „Дѣла“, не міг інак-

ше подумати, як що ми «за» іменованє п. Пігуляка змінили свої погляди і провадимо тепер «політику особисту». На се вказувало ясно те, що „Дѣло“ з таким натиском піднесло тут іменованє п. Пігуляка членом буковинської крайової Ради Шкільної. Коли би „Дѣло“ було так не гадало, то пощо би було споминало там про се іменованє п. Пігуляка? Для докладнішого означення часу, коли наступив наглий зворот в нашої політиці, не було сего потрібно, бо сей час могло „Дѣло“ цілком докладно означити після календаря. Тепер віднекує ся „Дѣло“ сего та назвало сей наш закид „інкримінацією“, хочай само додає, що не потребує оправдуватись, як оно розуміє і розуміло се, що поперед сказало. Годі оправдати ся, як нема чим.

Але нам не йде так дуже о сю очевидну путанину, а ходить нам більше взалі о безпідставний закид „Дѣла“, мовби ми в протягу 14 днів змінили наші давніші політичні погляди та почали провадити нову «буковинську політику».

„Дѣло“ взяло за підставу до сего закиду те, що автор „Перегляду політичного“ в числі 49-ім «Буковини» з дня 15. грудня 1893 р. написав про т. зв. словянську коаліцію. На сей закид відповіли ми вже в числі 1. «Буковини» з дня 13. січня 1894. Ми сказали там виразно: можемо свята запевнити, що ми задивлялись на т. зв. словянську коаліцію від самого початку так само, як і тепер, а заціплений погляд велизнув ся в нашу газету лише випадком. На се наше заявленє покликали ми ся і в числі 20. с. р., коли мусіли ми по раз другий відповідати „Дѣлу“ на той сам закид, та по мимо того „Дѣло“ все торчить своє, ігноруючи, очевидно тенденційно, се наше заявленє. Осьвідчаємо отже „Дѣлу“ се в останній раз совістно і ретельно, що поміщений в ч. 49 „Буковини“ з р. 1893 противний погляд про т. зв. словянську коаліцію був особистим поглядом автора дотичного „Перегляду Політичного“, і що лише через нашу не увагу розійшов ся сей погляд яко наш в ширший світ. Вже сей сам факт, що заціплений „Дѣлом“ погляд на т. зв. словянську коаліцію знайшов місце лише в «Перегляді Політичнім», а не, як сего вимагала важність предмету, в вступній статі, вказує наглядно на те, що се не було програмовим заявленєм нашої часописи. Врешті противить ся се здоровому розумови, навіть погадати, щоби ми в протягу 14 днів могли прийти до

так основного нового погляду, який ми дотично т. зв. славянської коаліції представили подрібно вступній статі в числі 51. з дня 29. грудня 1893. нашої часописи. Сей погляд не ґрунтується на досвіді з короткого часу 14 днів, але на досвіді довшого часу, на історії багатьох віків. Взагалі ми можемо сміливо сказати, а се мусить признати кождий, що уважно читав нашу часопис і слідив її напрям, що ми дотично засадничих питань не змінювали ніколи наших поглядів. Ми держалися в народних справах, в відносинах до власних людей, все строго національного принципу, і обставали за тим, щоби не відкидати чужої помочи. а особливо помочи правительства. Уживати чужої помочи мусять всі, чи сильні, чи слабкі, особливо ж слабкі, котрим власні сили не вистарчають. Але уживане чужої помочи не виключає власної праці, що в першій лінії найважніша; до такої праці ми все взивали і накликували наш загаль, а така політика цілком не вказує на те, щоби заложити руки, мовчати про власні потреби і кривди, та спускати ся лише на ласку або неласку других. Ми були все за тим, щоби придушувати всяку пристрасть, викорінювати застарілу ненависть, та навіязувати зносини з сусідніми народами, а особливо з тими народами, з котрими проживаємо в однім краю, бо лише через такі зносини можна з часом мирним способом усунути всякі драгливіші політичні, національні і суспільні спори.

Після тих засад поступали все і теперішні провідники буковинських народців і буковинської Руси.

„Дѣло“ милить ся дуже, коли гадає, що буковинські послы-народовці власне тепер пішли в опозицію до правительства; сего ніколи не було; наші послы стояли лише в опозиції до бувшого краевого президента бр. Кравса, котрий не провадив правительственої, але власну особисту політику, і навіть против волі правительства цілком нехтував найживіший інтереси буковинської Руси. Для того грубо помилило ся „Дѣло“, коли сказало, що послы Волян і Тиміньский держать з правительством. Сі оба послы лише для власних самолюбних вигладів підчинили ся на діткливу шкоду буковинської Руси самовільній політиці бр. Кравса, а властиво запродали ся в службу беззглядно шовіністичної політики буковинських румунізаторів. Годі отже порівнювати сих мізерних людей з такими нашими щирими патріотами і народними діятелями, якими є свідомі доброї справи і горячі її зашитники, послы: Барвіньский і Вахнянин.

Дуже нас тішить, що подобало ся „Дѣлу“ те, що ми сказали про руско-польські відносини в Галичині; а коли-б „Дѣло“ не було так дуже партійне, то мусіло би признати, що і те, що ми сказали про галицьких Русинів, є щира правда. Коли ми сказали, що на всякий спосіб випадає нашим послам і впливовим патріотам навіязувати з польськими послами і другими провідниками Поляків частіші зносини, то мали ми тут

передусім на гадці те наше пересвідчення, що польська суспільність видала вже много мужів ширшого світогляду, з котрими можна навіязати зносини, і котрі мають добру волю і зможуть порозуміти те, що ся їм сказало. Врешті два важні факта свідчать про додатну поміч Поляків для нашого національного розвою, а то: поміч в поборюванню для нас великих шкідливих москвофільських затій, і численні датки на побудоване руского театру.

У нас на Буковині цілком інакше.

Про теперішні політичні відносини на Буковині писали ми вже обширно в числі 16. і 17. с. р. Там подали ми вірний образ нашої буковинської суспільності; там доказали ми, що провід політичного життя Румунів спочиває ще виключно в руках пересяканих застарілими феодалними поглядами, а до того з природи проворних боярів, і такого самого митрополита Морара-Андрієвича, котрі не узнають самостійности руского народу, піддержують всіма силами москвофільські затії і цілком неприступні до навіязування яких небудь зносин з провідниками буковинської Руси. Вірна служба Воляна і Тиміньского, котрим власний інтерес, а не доля руского народу лежить на серці, не могла роз'яснити і змінити погляди їх службодавців, а ще більше їх притїмила.

Для того наші послы-народовці не можуть покищо навіязувати зносини з теперішніми неприступними проводирями Румунів, а мусять вичікувати лучших часів, мусять вичікувати аж тих часів, коли румунська суспільність видасть мужів ширшого світогляду, мужів світових, в повнім значеню сего слова, щирих і розумних патріотів свого народу.

В тім різнять ся буковинські відносини від галицьких; та після того мусить домашня політика буковинських Русинів бути відмінна від тої самої політики наших галицьких братів.

На кінець мусимо діткнути ся закиду „Дѣла“: що ми жадаємо від буковинських народців народної карности, а для Галичини пропагуємо засаду зовсім противну.

На се скажемо „Дѣлу“ лише те, що карність народна, так як все на світі, не може бути беззглядна, а мусить мати свою границю. Коли більшість якогось табору хоче завести політику для загалу шкідливу, то не можна жадати від меншости, щоби она прилучила ся до шкідливої роботи.

Так пояснили ми ще раз совістно наші погляди дотично теперішнього політичного положення галицьких і буковинських Русинів і виказали головні засади раціональної політики, якої нам тепер держати ся треба; бо гадаємо, що в тій переважній справі не пошкодить... „більше світла!“

ДОПИСЬ.

із Слободзії Раранча.

Хвальна Редакція!

Прошу прийняти сих пару слів із нашої Слободзії в тій цілі, щоби помістити їх в нашій дорогій газеті „Буковині“.

Я яко господар не маю багато часу до писання, а все таки мушу конче кілька слів написати, щоби й більше світла дещо о нас довідало ся. Нашу дорогу газету „Буковину“, котру побирає 10 газдів, читам ми дуже радо, лиш жалю, що вона так рідко виходить. З великою нетерпеливістю чекаємо ми на ню, коли вона вже має вийти, бо в ній читаємо часто дописи, котрі гіркими словами нятнують тиранські діла нашої православної консисторії і поодиноких наших священників. Любі читателі! Не лише й нам дїє ся з нашим священником! Він „славний“ на цілу Буковину. Его всюди знає майже кожда дитина! Не можемо отже тут мовчати, а хочемо явно ним похвалити ся, бо де такою „славою“ слободзійською не хвалити ся? Наш священник ніколи не читає Вам в церкві по волоски, яко то чинять другі священники по руских селах, тай ніколи не держить він проповіді на то, аби обчорнити деякі важкі особи та обидати болотом черновецькі рускі товариства і наших ревних та щирих представителів, як се дїє ся по інших селах. Ні! Він сего не робить, бо як прочитає Вам Євангеліє, то воно на цілу Буковину зрозуміле, хоть би й для людей з самої — Полян-Стані; а як скаже Вам „славну“ проповідь, то здаєсь порядному чоловікові, що треба би его прив'язати ланцюгом, аби з утіхи та задоволення не утік з церкви...

У нас не так як по інших селах, де священники своїх парафіян ловять з церкви жандармами та шукають по селі як яких злочинців, аби їх, доки що куда, десь в куті набито добре кольбами та обдаровано полишками. У нас того нема! Наш священник поступає цілком в дусі віри християнської...

Бою ся, дорогі читателі, над'ужити Вашу терпеливість, хоть я навів Вам лиш сотню часті „славних“ поступків нашого священника, але знаєте, по першій як селянин-господар не буду знов так борзо мати часу, взяти ся за перо, а по другім, шкода затаїти такі красні чуда, а то тим більше шкода, бо може декотрі з моїх братів будуть мати з них пожиточну науку. Для того осмілюю ся писати про „славу“ нашого священника дальше.

Наш священник ніколи не тягає ся ніколи по судах і не процесує ся з своїми парафіанами, як се роблять другі священники, хотя, нігде правди діти, набрав і він, як собі люди оповідають, якось коло суду в Садагурі в своє свячене лице кілька полишників, але то нічого ему не вадить, бо „славному“ чоловікові все уходить, він мусить не одно терпіти. Другі священники більше пильнують вибори, як свою службу; де лиш відбувають ся вибори, там і вони вже мусять бути. Інакше поступає собі наш душпастир. Він то ніколи не йде, як другі священники, до канцелярії громадської, писати карти на свині; він не мішає ся до громадських виборів, не агітує як день так ніч по селі, не скликає своїх людей до себе до дому, не частує там своїх Іванків горілкою і не рве против других осіб в селі. Боже борони! Він того не робить! Він взорець правдивого священника, бо-ж він жие так, як ему приказав его вуйко, сам владика...

Він не ходив також, як другі, перед виборами в Боянах майже що дини туди, аби, колядуючи від хати до хати, юдити одних против других. Він не ходить ні на вибори, ні на жадні збори аж до Садагури, як то роблять другі священники, котрі наклоняють нарід до неодоного злого, а потому горляють, що нарід вісочиваний, що тому всему винна школа, винні якісь там зайшли Русини-уніати і т. д.,—хотя знов, нігде правди діти, на посліднім зібраню цілого повіта садагурского в Садагурі, на котрім наш посол Др. Ст.-Стоцький здавав справу з своєї діяльности перед народом, умішав ся був там і якийсь священник, котрий в своїй національній пристрасти зачав рити против пана посла, але

добре, що се не був наш священик, бо той отень духовний дістав такої чести, що остатний циган із встиду не показав би ся вже більше на сьвіт Божий!. Правда, оповідають люди, що то таки був наш панотчик, але я сам не був там на зборах тай не хочу тому вірити, бо скажіть самі, добрі читателі, чи може такий „славний“ священик, така добра душа, як наш душпастир, дійти до такої огидної печести, щоби зі встиду вже не міг ся показати на сьвіт? То якусь неблизьку мусять люди плести, та спихати на нашого панотчика брїхні!...

Таж він „славний“ панотець на ціле наше село, та на цілу Буковину! В кінці мушу згадати про ще одно „славне“ поступоване нашого священика, бо коли-б я его промовчав, то була-б се велика шкода для его чести і „слави“! Другі священики ворогами читалень, вони стараються їх всякими підступами привести до упадку. Та не такий наш священик! Він з тілом і душею був і єсть таким щирим приятелем нашої читальні, що головний її збір в неділю 24 Юнія с. р. за его великий, щирий і не утомимий труд около її добра — его в як лю ч и в!

Бувайте на тепер здорові, милі читателі, а коли буду мати знов трохи часу, то буду знов так сьміливий дещо більше написати за нашого славного священика, аби его „слава“ чим раз дальше, чим раз ліше ширила ся...

З вис. поважанем „С. М.“

Перегляд політичний.

З початком сего місяця відбув Є. В. цісар подорож до полудневого Тиролю. Подорож ся була правдивим походом тріумфальним. Італійці сподіють ся, що подорож ся користо вплине на їх заходи, аби полудневий Тироль відділити від північного і тим osiąгнути самостійне становище, незалежне від німецької переваги. Але поки що, на такий поділ не заносить ся.

Рада державна збирає ся на нараду мабуть зараз по нарадах делегацій, скликаних на місяць вересень, і її дожидає дуже обширна програма робіт. Побіч карного закону ще має прийти під нараду і друге предложене правниче. Потім прийде нарада над реформою податковою, а рівночасно має палата послів зайняти ся цілим рядом поменших, але важних законів.

Сими днями мали ся відбутися віча Русинів в Теревовлі і Бережанах, але староства заборонили їх, подаючи за причину, що в поближких повітах появилася холера.

Словінці відбули не давно коло Цілли збори, на котрих піднесено потребу словінських класів рівнорядних при гімназії в Цілі. Ухвалено кілька резолюцій, межі иншими також, щоби посла до ради державної Вошняка, завізвати, аби він рішучо постарав ся о основанні тих класів або аби виступив з клобу Гогенварта і зложив свій мандат. Дальше жадає резолюція написий і печаток в двох языках у всіх округах, в котрих мешкають Словінці, а в кінці поділу Сирії на словінську і німецьку.

В Відні відбули провідники угорських Сербів, Словаків і Румунів спільну нараду, на котрій уложено стало програму спільного поступованя в обороні своїх народностей против мадярського утиску і переслідуваня. Впадає в очи, що в сих нарадах не були заступлені угорські Русини. От до чого допровадила політика обединительна москвофілів! Інтелігенція руска майже цілком вже винародовила ся, і не дбає о нарід, а чекає, заложивши руки, на все готове з Росії, аж ся дочекає цілковитої моральної смерті.

В Петербурзі відкрито замах на царя. Іменно увязнено там одного Поляка студента, котрий був домовим учителем дитин у одній високопоставленої дами. В его мешканю найдено бомбу з англійського матеріалу і з иншими вибуховими матеріями. Крім того арештовано ще другого студента і его сестру. Ув'язнених поміщено в кріпости шлісбургській, де знаходять ся инші перше ув'язнені особи. Слідство мало виявити, що замах обдуман на кількох місцях.

— Вінчане російського наслідника престолоа має бути відложено до січня, бо католичка-суджена не приготовила ся до прийняття православної віри і не навчила ся ще російської мови.

Французкий парламент радить тепер над новими законами против анархістів. Головна засада сих законів лежить в тім, що переступлення анархістичні мала би судити поліція.

Італія знаходить ся тепер в дуже прикрім положеню економічнім. Аби усунути банкрут державний, ухвалила рада міністрів радикальні реформи податкові, а упавший кредит публичний старає ся піднести державною допомогою. Заразом вибирає ся депутат Бонгі яко президент француско-італійського комітету помирення на відвідане до французского нового президента Казімір-Перієра і президента міністрів Діпі. В Італії сподівають ся з сеї подорожї великих користей, бо Франція головно причинила ся до економічного упадку Італії з причини, що Італія прилучила ся до тридержавного союзу.

В Америці північній скінчив ся страйк і безроботе, а всі робітники згодили ся на суд мировий, зажадавши, щоби прийнято наново всіх робітників до роботи.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Програма подорожї Цісаря на кінець сего літа і на осінь така: До дня 1. вересня перебує цісар в Ішлю, звідки удасть ся до Чехії і Моравії на маневри, а 7. вересня прибуде для звидженя вистави краєвої до Львова, де затримає ся через чотири дні. Підчас побиту цісаря в Львові відбудуть ся великі маневри кавалерії, в котрих возьме участь ціла залога львівська wraz з приналежними до неї відділами. Дня 11. вересня відїде цісар на великі маневри на Угорщину, при котрих будуть присутні многі архикнязі, заступники заграничних держав і велике число генералів. Дня 22. вересня прибуде цісар до Пешту, де отворить спільні делегації. Потім вибирає ся цісар в подорож до Німеччини, на котрій має стрітити ся з цісарем німецьким Вільгельмом і відвідати пануючі двори в Ваймар, Дармштат і Штутгарт. По повороті цісаря з Німеччини відбудуть ся, як що року, двірські лови в горішній Сирії.

Управитель краєвого правительства Гр. Гоєс їздив сего тижня в повіт кіцманський і околицю положену над Дністром в цілі огляду мір осторожности, заряджених для побороеня холери.

Іменования. Радник суду краєвого в Чернівцях Кароль Криницький іменований радником висшого суду краєвого в Львові. — Гр.-кат. парохію в Погорилівці надало бук. правительство гр.-кат. парохом в Воскресінцях о. Михайлу Добровольському.

Конкурс розписаний на посаду рим.-кат. катехита при школі реальній в Чернівцях. Подання належить вносити до 15. серпня с. р. до краєвої ради шкільної в Чернівцях. Дальше розписаний конкурс на отсі посади учительські, а то: на посаду молодшого учителя, взглядно учительки, при двокласовій школі народній в Нижних Пертептах з волоскою мовою викладовою; на посаду учителя при однокласовій школі в Корлатій з німецькою і волоскою мовою викладовою, і на місце учителя і молодшого учителя, взглядно учительки при трьокласовій школі в Качині з німецькою, рускою, волоскою і польською мовою викладовою. Подання належить вносити до 25. липня с. р. до повітової ради шкільної в Туратуморі.

Велика буря з градом навістна перед кількома днями повіт вижницький, а іменно громади: Замісте, Карпачів і Вашківці над Черемошом, і знищила в протягу чверть години всі засіви. Шкода виносить суму 50 тисяч злр. Подібна туча з громами лютала ся 13. с. м. в повіті сторожинецьким в громаді Чудині, при чім убив грім двоє людей, а то: Івана Пожогу і его матір Аксенію Пожогу. О таких самих бурях і градах доносять також з різних околиць Галичини. І

так доносять з Заліщик, що дня 13. липня лютала ся буря в тамошнім повіті і знищила засіви в Хмелеві, Дорогичівці, Садках, Кошилівцях і Цапівцях. З Горожанки, в підгаєцьким повіті, доносять, що того самого дня між 12 а 1 год. в полудни, надійшла з заходу хмара з бурею і градом, величини голубиних яєць. Туча тревала 15 минут і вивернула множество будинків, поломала дерева в садах і огородах і знищила збіжжя в полі. — З Кривча над Сяном пишуть: Дня 15. с. м. около 6. години вечером упав тут і в окресности серед зливи і громів град, котрого кусники важили подекуди по 17 ґрамів. На щасте падав град рідко і з грубим дощем, тому зробив менше шкоди. З Будзанова звіщають, що дня 13 с. м. лютала ся в тамошній окресности страшна градова туча. Перед 2. годиною з полудня покрили градові хмари цілий небозвід і в скорі густий град величини волосского оріха покрив землю майже на два дециметри грубо. За 5 хвиць все було знищене. Всі збіжжя і окопові рослини знищені цілковито, дерева повивертані, галузе поломане. Буря не пощадила навіть будинків. Всі вікна повибивані. Шкоди так великі, що поки-що не дадуть ся навіть обчислити.

На осінні маневри відходить 22 серпня с. р. 41. полк піхоти до Станіславова. Оборона краєва відїде туди дня 25. серпня. До кожного батальйону оборони краєвої покличуть 7. серпня по 600 людей на сі маневри.

Іспити зрілости в черновецьких школах середних вже покінчені. В гімназії зголосило ся до сего іспиту 37 кандидатів, з котрих 4 здало іспит з відзначенем, 27 з добрим поступом, а 4-ом дозволено поправити іспит з одного предмету. З Русинів здали: Л. Семака з відзначенем, Т. Бриндзан, І. Гошовський, І. Федорович і Т. Глывка з добрим поступом. Двом Русинам дозволено поправити іспит з 1 предмету. — В школі господарській приступило до іспиту зрілости 18 учеників, з котрих 6 здало его з відзначенем, всі прочі з добрим поступом. — В висшій школі реальній піддало ся сему іспитови 24 учеників публичних і 4 приватистів. З тих признано 15 учеників публичних і одного приватиста зрілыми, 6 публичним ученикам і одному приватистови дозволено поправити іспит з одного предмету по феріях, а 2 публичних і одного приватисту репробовано на один рік. — В кінці в семінарії учительській женській приступило до іспиту зрілости 36 кандидаток, з котрих здало 3 іспит з відзначенем, 30 з добрим поступом, а 3 ученицям дозволено повтрити іспит з одного предмету. — Про результат іспиту в семінарії учительській мужескій подали ми в попереднім числі.

Холера ширить ся що раз більше в Заліщиках в Галичині, а на Буковині в повіті Кіцманецьким вздовж Дністра. З тої причини вислало бук. краєве правительство окремих лікарів в загрожені сторони, і так до Звіняча дра Соневицького, дальше дра Гафенка до Прилипча, для громад Прилипча, Крещатик і Бабин, дра Бротфельда до Василева для громад Василів, Дорошівці, Василівці і Репукинівці, і дра Рунеса до Мосорівки для громад Опут, Самушин, Брідок і Мосорівка. — Случай занедужаня і смерті на холеру лучили ся вже в громадах: Кіцмань, Звінячу, Мосорівці, Лужанах і Сучаві.

Принципальна політика. Як довідуємо ся, відбув ся в Станіславові дня 12. липня с. р. шлюб п. Льва Гузаря, кандидата нотаріального і агента „Дністра“ з панною Гамер, а в суботу дня 21. с. м. відбуде ся шлюб п. Теодора Стахевича, купця і голови „Рускої Бесіди“ з панною Шілер, і то, мабуть для докладнішого зазначеня патріотизму, в — костелі латинським. — Що то буде з сих руских патріотів дальше, коли вже тепер піддають ся они під вплив своїх жінок-Польок, не трудно вгадати, бо коли они тепер вже стидають ся руского обряду, то не задовго зречуть ся з легким серцем і рускої мови. От, яка виглядає галицька „політика принципальна на ділах“!

З статистики шкільної. В минулиім році шкільнім було в черновецькій гімназії 810 учеників публичних і 27 приватистів. З тих отримало сьвідомство першої класи з відзначенем

53 публ. і 2 прив., свідоцтво першої класи 465 публ. і 3 прив., повторити іспит з одного предмету дозволено 112 публ. і 7 прив., свідоцтво другої класи отримало 120 а третьої 36 учеників, винци не класифіковано 25 учеників публичних і 15 приватистів. — Після матерної мови було: Німців 496, Русинів 116, Волохів 100, Поляків 92, Чехів 2, Мадирів 2 і 1 Турок. Після віроісповідання було: 138 рим. кат., 50 гр. кат., 15 вірм. кат., 166 гр. прав., між тим и 69 Русинів, еванг. 27, а жидів 413. Що до походження, то було: 323 з Черновель, 292 з других частий Буковини, 115 з Галичини, 30 з других країв коронних, 1 з Німеччини, 1 з Туреччини, 7 з Росії і 41 з Румунії. — В висшій школі реальній в Чернівцях було мнущого року учеників 467 публ. і 3 прив. Після мови матерної було: Німців 312, Поляків 86, Русинів 39, Волохів 29, Чехів 4, Угров 1 і 1 Англичанин. Після віроісповідання було: рим. кат. 150, гр. кат. 15, вірм. кат. 5, гр. прав. 61, еванг. 23, а жидів 218. Що до приналежності було 204 з Черновель, 31 з других частий Буковини, 175 з Галичини, 13 з других країв коронних, 37 з Румунії, 6 з Туреччини, 1 з Баварії, 1 з Саксонії і 1 з Америки. — В чотирокласовій школі комунальній на передмістї Клокічка було в минушнім році 326 дітей, з тих 179 хлопців, а 147 дівчат. Після народности було: 79 Німців, 140 Волохів, 78 Русинів і 29 Поляків. Після віроісповідання було: 163 гр. прав., 46 гр. кат., 50 гр. кат. і 62 жидів. — В чотирокласовій мужеській школі комунальній при ульни палати краєвої було 604 учеників. З тих було після народности: 284 Німців, 172 Поляків, 140 Русинів, 7 Волохів і 1 Чех. Після віроісповідання було: рим. кат. 194, гр. кат. 106, вірм. кат. 10, гр. прав. 58, еванг. 5 і 231 жидів. — Добрий поступ отримало 405 учеників. — В шестикласовій мужеській школі комунальній при ульни семигородський було 816 учеників. Після народности було з тих: 358 Німців, 187 Поляків, 185 Русинів, 75 Волохів, 9 Чехів і 2 Угров. Після віроісповідання було: 296 рим. кат., 104 гр. кат., 7 вірм. кат., 157 гр. прав., 14 еванг. і 238 жидів. Добрий поступ отримало с кінцем року 421.

Повідомлене родини о смерті вояків. Міністерство війни розпорядило, щоби власти войскові безпременно повідомлювали родину про смерть вояків, що служать в армії, так щоби родина померших могла брати участь в похороні. Такі повідомлення обовязана власть войскова вислати лише в часі мира. Если родина помершого вояка так віддалена, що почтою не могла би бути повідомлена так скоро, щоби успіла прибути на похорон, то власти войскові обовязані повідомити єї телеграфічно. Кошти сих телеграм буде покривати бюджет войсковий. На случай, если би родини помершого в часі мира вояка не можна було віднайти, має власть войскова повідомити про смерть дотичну доповнюючу окружну команду, а она обовязана се повідомлене передати тим повітовим або комітатским цивільним властям, до котрих належав померший вояк.

Катастрофа на морі. Дня 27. червня по півночі російський корабель „Владимір“ в дорозі до Одеси близько Тарханука зіткнувся з італійським кораблем „Колюмбія“, причім Владимир разом з 44 людьми потонув. До сего нещастя дійшло так, що не успів один корабель другого оминути. „Колюмбія“ заперола носом в саму середину „Владимира“ і розбила его. Світло електричне на „Владимірі“ зараз згасло; тимчасом „Колюмбія“ відплила на версту далеко і спершу не хотіла прийти в поміч пасажирам російського корабля, а при катастрофі кількох російських корабельників перескочило на „Колюмбію“, щоби знати, що се за корабель. Люди кинули ся в море і до двох човен, бо прочі „Колюмбія“ розбила. Надїхав третій корабель „Сінеус“ і поміг нещасним разом з „Колюмбією“. З потонаючого корабля врятовано звиш сто осіб. Декоотрих трупів зловлено на воді; між ними була графиня де Бальш, інженер Павло Гронський, котрий мав при собі зашиті в мішку цінні папери і 3700 рублів грїшми. Згинула також родина багатого Грузина Тумаєва, що їхав з жінкою, двома дочками і сином. Лиш син і одна дочка врятувались. Сам корабель пішов на дно моря. З людей декоотрі врятуваши ся з води при помочи охоронних поясів, що надувають ся як міхури.

СИЛА КНИЖКИ

або

О ПРОВІТІ НАРОДНІЙ.

Під таким заголовком вийшла брошура

в Чернівцях

написана

учителем Дарієм Пігуляком.

Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакції „Буковини“.

Tinct. capsici compos. (Pain Expeller)

приладжена в антиці Ріхтера, Прага, загально знісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кожній антиці. При закупінї треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „Нотвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера антика під Зол. Львом, Прага.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і багатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присьвятив Омелян Попович. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., почтою 25 кр.

КАРПАТСКІ КОСИ МІНЦЕРА В ПОЧТОВИХ ПАЧКАХ.

Правдиві

тільки з таким

Правдиві

охоронним знаком.

КАРПАТСКА КОСА

єсть в цілій своїй довготі однаково гартована; она така зручна і легка, так легенько берє і так довго не притуплює ся, що в тім взгляді ніяка друга коса на світі нашій не дорівнає.

Ті коси споруджують з подвійно чищеної сріблитої сталі, на котру перетоплюють в суміш руду найбагатіших металів. Незрівняна досконалість сїї сталі полягає в тім, що она при своїй незвичайній твердості є дуже гнучка і даєть ся без найменшого труду ковати.

Кожда наша коса, одна в одну є гарно вигнута, тривка, сильно випрямована і вигинчаста.

Вістрє заосмотрене острым наклеком, що від кінця до кінця є однаково тонкий від кінця до кінця є однаково широким. Люди, котрі на косах розуміють ся, пізнають по тім власне, що коса єсть всюди однаково тверда і гнучка.

Клепати коси досить раз на пару днів, вістрє притуплює ся так помалу і так незначно, що раз его наостривши, можна перейти з косяю на безпечно 100, а навіть 130 кроків, хотьби прийшло ся косити і найтвердшу гірську топгу, або найгустішу посянку.

Завдяки тим всім прикметам карпатська коса Мінцера зробить в трое, в четверо тільки, що перша ліпша краєва чи загранична коса, а господар що собі таку кося справить зискає на дорогім часі, здоров'ї і грошах, які по части викидає не за кося, а за кавалок бляхи.

Карпатські коси Мінцера можна також точити, так, що їх тоді і клепати не треба. Наострені і бляху перетнуть, а не вищерблять ся. Де косять на випередки там лиш той випередить других, в кого є наша коса.

Всякому, хто в нас купує, ми ручимо вже за те, що всі наші коси, одна в одну, є такі, як ми їх тутки описали.

Дістати в нас можна різні коси, такі, яких де уживають і такої довготи, яка кому сподобаєсь по слідуєчих цінах:

Довгота коси з ручкою	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	цтг.
Коштує	1.—	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.75	1.90	зр. а. в.
На 5 клгр. іде	14	13	11	10	9	8	7	6	6	5	кіс

За відповідний Карпатський брусок платить ся 15 кр., на молоток і зр.

Коси посилаємо зараз одворотною почтою, але тільки за готові гроші, або за посиллятою. Почту оплачуємо самі, числячи собі за те, коли посилка не важить більше як 5 клгр. тільки 30 кр. Хто бере відразу 10 кіс, платить за почту 15 кр. а хто возьме 20 кіс відразу, за того ми почту оплачуємо самі.

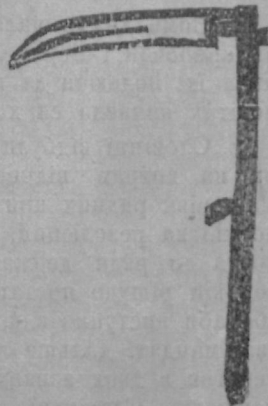
Писати до нас можна по якому хто хоче або вміє.

Коли в нас замовить кілька або кільканадцять господарів разом, ми приліпляємо на кожній косі картку, де написано для кого коса призначена.

Видає і відповідає за редакцію: Др. Василь Дутчак.

Л. І. Патрах в Стрию в Галичині

Коси з маркою сїчкарня
з англійської срібної сталі
(Silver-Steel)

Сими косами надзвичайно легко косити. Они подвійно загартовані ріжуть остро, остають ся довго острими, легкі до кошеня і такі гнучкі, як найлучша, на весь світ славна дамасценська сталь. Они перетинають зелїзну бляху, не вищерблюючи ся і лиш душе мало нищать ся. Одно клепанє вистарчує на кілька днів. А виостривши раз таку кося, косити можна нею 120 до 150 кроків і найгустішого збіжжя і найтвердшої гірської трави, чим ошадить ся не лиш робочий час, но і плата за кошенє, і то о чотирь, або п'ять шість разів в порівнянню з звичайними косами, які продають ся торговцями.

Кождому, хто купить мою кося, заручаю, що каждая коса буде зовсім така, як тут описано. Если коса не буде так добре косити, як я обіцяю, то в противнім разі переміню кося 5—6 разів.

Мої коси суть так за широкі, які потрібні в нашім краю і так за довгі, яких хто потребує, і то по слідуєчій пїні.

Довг. ціл. к.	62	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	цтг.
Ціна 1 кос.	1.00	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.70	1.80	1.90	2.00	зр.
На 5 клгр. іде	14	13	11	10	9	8	8	7	6	6	5	5	кис.

МАРМОРОВИЙ КАМІНЬ ДО ОСТРЕНЯ КОСИ.

Довгота стк.	18	21	22	25	в кінця звич. бруски марк
Ціна за штуку кр.	30	35	35	40	16 кр.

БАБКА З МОЛОТКОМ І ЗЛР. 20 КР.

Посилка найближшою почтою лиш за готівку або посиллятою

ОСТОРОГА перед фалшивниками. Правдиві Патрахи коси суть лиш ті, котрі мають марку охоронну сїчкарня (докладну після новішого взірця) як також вибиту фірму **L. J. Patrach.**

При замовленю, найменше 10 кіс приймає на себе повинину посилки, а при 20 кіс цілу.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА в ЧЕРНІВЦЯХ
вносить:
на цілий рік 5 зр — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находится в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Ціна і прилоги
ся по найде-
х цінах

Ч. 29.

Чернівці, дня 15-го (27-го) липня 1894.

Рочник X.

Напасть московских наймитів.

Не без інтересу буде довідати ся нашим читателям, в який спосіб витає „Православная Буковина“, сей плачений воріг буковинської Руси, нового краєвого шефа політичного. В своїй привітній вступній статі в ч. 13. з сего року відзиває ся „Православная Буковина“ сьмішно-бундючним тоном оттак до графа Гоеса:

„Вотъ и нѣсколько указаний позволяемъ себѣ начертати г. президенту“. А далі між иншими каже так:*) „Українофіли буковинські, прислані на Буковину Поляками для агітації против св. православної церкви і для деморалізації народу руского. Рускі народовці-українофіли, то соціялісти, що вздержують розвій руского народу, аби мож его лекше сполячити. Фонетична правопись впроваджена на те, щоби знищити сьвитопці народні: св. правосл. віру, его мову і азбуку. Введенне фонетики єсть атентатом на азбуку, а атентат на азбуку рівнає ся нападові на народність, напад на народність вбиває свободу, а знищенне свободи руйнує соціальний порядок з усіма з ним звязаними обовязками.(!) У-

*) Наводим уступ сей в рускім переводі, щоби наші читателі добре его порозуміли, бо-ж мова, котрою пише „Пр. Бук.“ єсть змистний у нас т. зв. твердоруский „волянік“, незрозумілий добре і тим, що ним пишуть.

країнофільство єсть буковинському народові рускому чужою річю, оно не доведе нарід навіть до латинізації, хіба до відчуження від православія і до невірства, котре відомстити ся на ініціаторах і покровителях фонетики. На Буковині нема українофільської партії, хіба лиш громадка висланих Поляками до Буковини із Галичини політичних агітаторів в наведенім напрямі.(!)“

Оттак собі „Пр. Бук.“ Ледви, чи би хто вдав, в тих кількох реченнях виляти тільки баламутства, тільки калітства і карколомства розуму і тільки злоби!

Незнати, чи жаліти над розумом писателя такого дивацтва, чи дивуватись над его безличностію і злобою, що важить ся такі неслухані нісенітничі сласти політичному шефові на „привіт“; чи знов спитати ся плоскоумного комітету „благотворительнаво“ в Петербурзі, чи не міг би він тих „пособій“, що дає на „Пр. Бук.“, на якісь розумнійші цілі посвятити, як на таку безумну писанину?

Коли-ж народовців - українофілів прислали Поляки на Буковину, хто-ж прислав сюди тих других „приятелів православія“ із Галичини як: Воляна, Калужняцкого, Яворского, Билинкевича, Шкурмана, Браника, Харжевского, ба і редактора „Православної Буковини“ Кобилянського. А в чім-же лежить агітація українофілів проти св. правосл. віри? Може в поборюваню ру-

мунізаторської і „русиноїдської“ роботи митрополита Мораря-Андрієвича, та домаганю ся окремої православної дієцезії рускої, аби руский нарід збув ся волоских сьвящеників, що не в стані людям і „Отчешу“ руского провести і нарід православної віри научати? В чім знову виявляєсь деморалізація народу через українофілів? Може у видаваню шкільних і популярних наукових книжок, апробованих міністерством австрійским і припоручених до ужитку шкільною радою буковинською, в котрій засідає п'ять православних Волохів, приятелів „Пр. Бук.“, з бар. Мустакою на чолі? Чи може лежить в тім більша моральність і підпора православія, нічогісенько для народу руского не робити, ні на поли шкільництва, ані на поли церковнім і економічним, як то поступають собі наведені панове, що заложивши руки, спускають ся на благодать, яка має впасти для Руси зі сторони митрополити-гонителя Руси і бр. Мустаці? Где, коли, кого і яким чином сполячили українофіли на Буковині? Змосковщення рускої молодіжи Буковина вже дожила на членах розвязаного недавно правительством товариства „Буковина“, але споляченого Русина-Буковинця не видів ще ніхто. А яким чином нищить руска нова правопись фонетична сьвятую православну віру, мову і азбуку? У всяких народів упорядкованість від часу до часу правопись, але нігде ще не змінила нова

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

ЛЮДИ:

ДОКІЯ ГР.НЕНЬКІВНА, дівчина.
ЮРКО ТИРСЕНКО, парубок.
ЄВГЕН ЛЕВЧЕНКО, парубок. Юрків товариш,
Докіїн сусіда з одного боку.
ХВИНОГЕН СЕМЕНОВИЧ ПЕРЕПЕЛИЦЯ, во-
лосний писар, років 28, одягнений у чер-
касиновий жакет, штани на впуск, картуз
на потилиці, на шиї завжди хусточка
прикро-червона або прикро-зелена.
ОКСАНА, мати Юркова, стара удова.
ОМЕЛЬКО, господар, Докіїн сусіда з другого
боку.
ХИМКА, його жінка, молодиця років 30, кума
Докіїна, жвава.
БАБА КИЛИНА, побожна стара жінка, балакає
не поспішаючись, та з повагою до себе
самої.
ПАЗЬКА ХВЕДЧЕНКОВА) Дві молодіці;
ВАСЬКА ЯРЕМИШИНА) кожній років по 25.
Пазька висша й худша, чорнява; Васька

лизша й ситша, білява, приятельки й сусідки,
балакають, одна одну перешиняючи.
СЕСТРА ДОКІІНА, дівчинка, років їй з 14.
СТОРОЖ ВОЛОСНИЙ, дід.

(Діє ся на Україні).

Дія перша.

Левада-садок біля Докіїної хати. З правого й з лівого боку
верби, за їми видко тини.*) що відгортають сю леваду
від сусідських сусідських; з лівого від глядача боку видко
перелаз, з правого перелазу нема. Від глядача геть сцена
трохи піднімає ся в гору негустим садком.

ВИХІД І.

Юрко та Євген.

(Як завіса відслонює ся, Юрко стоїть на перелазі і по-
тім переступає на леваду, за їм Євген).

Євген. От буде нам, щоб ми чужих тивів не
ламали. Тобі, звісно, байдуже, ти пішов та
ї нічого тобі, а мене зараз можно знайти,
щоб виляти, бо сусіда.

Юрко. Гаразд, не в тім річ! Казала, що шити
ме на леваді, і казала сюди прийти, а тепер
нема.

*) плоти.

Євген. Ну, я вже того не знаю. Моє діло бу-
ло провести, щоб не запутавсь ти по на-
ших перелазях, а то вже не мос. Підожди
трохи, то й прийде.

Юрко. Ні, ти виклич її, а то може хто й знає,
коли прийде, а тут не рука дождатись ся,
щоб люди не побачили.

Євген. От кортить! Не дждеть ся до завтрього
до вечора — адже завтра субота, ну й по-
бачиш на вулиці.

Юрко. Мені треба знати, що сказав батько.
Докія казала, що мати з їм балакати ме
про се. Коли що, так завтра й старостів за-
шлю. Ну, піді-ж виклич!

Євген. Виклич! Так то воно, думаєш легко й
викликати!... А як у дворі будуть батько та
мати?

Юрко. Так що? Ти сусіда! Та ти сестру пі-
шли.

Євген. Та вже що з тобою робити, треба по-
слухати. Сиди-ж тут та не плач дожда-
ючись.

Юрко. Іди вже, йди! тільки й знаєш глузувати!
Євген. З кого-ж і глузувати, як не з таких?
Бач за дівчиною як пропадає, що й завтрьо-
го не дждеть ся.

Юрко. Коли-ж мені треба розпитати ся.

Євген. Еге, про дурницю... Звісно, як у парці...

Юрко. А сам з Мариною?

правопис віру того народу. Німці змінюють і управляють часто німецьку правопис, а все-ж таки осталися Німці-протестанти протестантами, Німці-католики католиками, а Німці-жиди жидами; Волохи-ж буковинські змінили свою правопис, відколи впровадили в письмо латинську азбуку, вже другий раз, але то їх віри зовсім не діткнуло. Ба, Волохи закинули навіть уживану вперед азбуку-кирилицю та ввели від яких 25 літ латиницю в письмо в школі і церкві, та мимо того ніякої зміни в язиці і вірі якось ніхто ще не добачив у них. Так само не змінила нова правопис, а по часті навіть і азбука ні язык ні православну віру у Сербів і Болгарів. Чому-ж мала би фонетична правопис саме у Русинів бути руїною віри і мови? Та яким правом закидає „Пр. Бук.“ фонетичний правописи знищене історичної азбуки, коли она не впроваджує ані одної однісінської нової букви в руске письмо, котрої би не було в церковних книжках? Нова правопис наша випустила із старої азбуки лиш три непотрібні в рускій мові букви, а то саме зробили навіть „взірці православія“, Москалі, ще в більшій мірі, бо они давно вже викинули із азбуки фтету, іжицю, зело, ксі, псі і т. д. Вже вибачайте, високоповажана „Православная Буковина“, але такі виводи, які ви висували із того, що Русини вилишили із азбуки ъ, ы, ѣ, есть вже простим безумством і чистою злобою.

Щоби на Буковині не було українофільської партії, як се твердить „Пр. Бук.“, се може хіба лиш бр. Мустаца, митрополит Морар-Андриєвич або їм подібні голосити, та ще хіба „Пр. Бук.“ оповідати благодотворительному комітету в Петербурзі, аби не застановив присилку „пособій.“ У нас же на Буковині знають всі люди, що тут існує п'ять руских товариств, руска часопись „Буковина“, „Народний Дім“, куплений з складок руского народу, знає дальше кожний, що ті товариства займають ся ревню просвітою свого народу, видаючи потрібні шкільні і просві-

тні книжки, що дбають они ревню о поліпшене стану руского народу на полі політичнім, економічнім і церковнім, що українофільсько-руські послы беруть живу участь в ділах соймових і т. д.

На що-ж може з другої сторони вказати „Пр. Бук.“? Она каже, що Українофіли-Русини соціялісти і нігілісти і вороги всего того, що на Руси існує: св. правосл. віри, мови і азбуки, та що они не мають в краю прихильників між руским народом. Коли-ж так, то чому-ж не боронять панове: „Воланъ, Калужняккій, Билинкевичъ, Шкурганъ, Браникъ, Яворскій, Кобыляньскій“ і їм подібні загрожене Українофілами-Русинами православіє, мову і азбуку так, як ся належить, щоби не допустити до упадку? В чім же лежить праця сих панів для руского народу? В нічмі! Ані діяльних товариств (крім „Народної Ради“ котра нічогоїсенько не робить!), ані видавництв для народу, ані признаки у соймі із їх двох послів, ані роботи хосенної між народом зі сторони русофільських священиків! В чім виявляє ся отже їх праця, а в чім довіріє буковинської Руси до „праці“ тих панів? Коли-ж нема партії українофільсько-руської на Буковині, де-ж инша, де Ваша партія? Де її робота? Видавати за закордонські гроші газету у мові, котру на Буковині розуміють лиш в Біло-Керниці, та ще другу газету нібито для народу, котра заваблювала наших людей за кордон у Кавказ, те прецінь не можна назвати працею для буковинського народу руского, а тим менше можна вважати „героїчне“ обкидане митрополита Сембратовича яйцями обороною і піднесенем св. православія на Буковині! Іншої праці з Вас, Панове, Бог має. Або вкажіть на ню, де она?...

ДОПИСЬ.

З Руске-Боула.

На доказ, як дбає наша православна консисторія о нас православних Русинів, розповім Вам, любі читателі, знов один інтересний випадок, який лучив ся нашим грома-

динам з православною консисторією. В наших селі сповняє уряд пастиря духовного о. Georgij Mihaescu так красно, що всі его парохіяни зійшли ся 8. липня на раду і постановили до світлої консисторії внести на него жалобу через вибраних громадою повномочників, а іменно: го-сподарів: І Чуварку, громадского двірника, і М. Лобу та Н. Боднарескула, заступників двірника. Сі повномочники подали до консисторії письмо, в котрім виказали всі недогоди, які мусить громада терпіти в своїй рідній православній церкві від православного душпастиря. Навішши всі обовязки священика до повірених ему парохіян — бо, бачите, наша світла консисторія не знає мабуть задачі, яку сповняти повинні отці духовні — просить громада з причини, що о. G. Mihaescu не вмючи ні словечка руского, не в силі дбати о моральне проваджене повіреного ему стада, так що навіть при сповіді уживає лиш волоської мови, щоби світла консисторія по розсідженю сеї справи надала нашій громаді другого священика, що би вмів по руски проповідувати слово Боже, а не такого, як о. G. Mihaescu, що лиш вміє за дурно пусто видирати грішки від людей, бо-ж нарід не має від него ні найменшої духовної поживи, хоч єї дуже а дуже потребує.

За якийсь час прийхав о. Балмош, яко заступник о. протоєрея кимполунгського деканату, до громадської канцелярії, щоби перевести слідство і так промовив до людей по волоски: „Я прийшов до Вас, бо-м чув, що є межі Вами дух нечистий!“

Прочитавши відтак скаргу, сказав до обжалованого священика: „Тут стоїть, що Ви по руски не відправляєте в церкві й що з людьми не говорите по руски“. А священик відповів відважно, що вже купив собі руский буквар і буде вчитися по руски.

О. Балмош видаючи свою невдачу румунізаційну роботу, бо люди держать ся непохитно свого, сказав: „Ви прийдете по полудню до Ватри-Молдовині, бо я туда мушу йти на обід“. І справді пішли наші повномочники туда, але, бачите, о. Балмош, яко нанашко нашого священика, з'ував людей приклонити до відступлення від жалоби. Ось яка то дисциплінарка нашої консисторії. Щож робити тепер, хіба задоволити ся тим, що завдяки нашому Преосвященному не лиш в нашій селі так діє ся, але що більша половина всіх руских громад така щастлива!

Як закладати і провадити крамницю?

(Ковець).

Окрім книжки товарової гребя ще мати особну книжку касову. В книжці касовій записує ся і найменший гріш, який видає або дістає крамниця. Вечером кожного дня по скінченім торзі повинен крамар обрахувати касу і дивити ся, чи має в нї тільки гроша, як показує книжка касова. Книжка касова показує отже, кілька гроша кожного дня видано, а кілька уторговано, і кілька лишає ся гроша в касі. Аби-ж купець знав, кілька він кожного дня уторгував, най в підручній касі завсїди собі на цидулі найсамперед записує, кілька там є готівки.

Ось взорець книжки касової:

КНИЖКА КАСОВА

Число касове	Дата	Число фактури	Предмет	Прихід	Розхід
				зл. кр.	зл. кр.
	1894				
1	1. січня	—	Засіб готівки	150	
2	„	—	Заплачено столареві за ляду і полиці		10 50
3	„	—	Заплачено за вивіску		3 50
4	„	1	Заплачено за сіль		9 80
5	„	2	„Народний Торговель“ за мішані товари		83 80
6	„	—	Уторговано	10 03	
7	2. січня	—	Одна коня яець		1 20
8	„	—	Пять кідьо масла		3 00
9	„	—	Уторговано	11 01	
10	3. січня	—	Уторговано	13 75	
11	4. січня	—	Уторговано	16 92	
12	5. січня	—	Уторговано	16 95	
				218 66	111 80
			Звишка в касі	106 66	

Євген. Та... Марина!... І байдужечки!
Юрко: Бо не любить.
Євген. Хоч би й любила, то байдужечки. Хоч би й кинула й зрадила, то й не подумав би.
А що, Юрку, як би тебе твоя Докія зрадила? га?
Юрко. Не кажи ка'зна чого! Докія не така.
Євген. Не вгадаєш! Ну, а як би? то що-б ти тоді?
Юрко. Ат там про се балакати!
Євген. Боїш ся й балакати?
Юрко. Вєрзе не знати що! Як би моя дівчина мене зрадила... Ні, цього не буде!...
Євген. Ну, та а як би?
Юрко. (насуплює ся) Не знаю. Тільки мабуть би комусь погано було-б...
Євген. Скажи ще: і живу не пустив би!
Юрко. А хіба-ж не правда? Хіба-ж можна зрадницю простити? Хіба-ж можна після того на неї дивити ся?
Євген. Ну, так то-б то ти отсе Докію й тее?...
Юрко. І що в тебе за звичай отак шуткувати? Не люблю я такого шуткування! Та й не прикладаєть ся воно тут, бо Докія не така, як иньші... Та ну бо вже йди!
Євген. Та йду вже, йду, а то ти мене з'їси, хоч і товариш. От тепер лась по тинах, перелазь на свій город, а там у двір, а там

знову з двору та в двір! І на що воно оте?
(Перелазить назад через перелаз).

ВИХІД 2.

Юрко (сах, у слід євгенови) І дратує! (прихилиєть ся до верби) Ше поки там набатакаєть ся.
(Іде трохи вище, дивати ся, чи не йде Докія. Тоді вертаєть ся назад і стає знову біля верби. Деякий час стоїть мовчки. Чути ходу. Юрко стрепенує ся.)

ВИХІД 3.

Юрко та Докія.

Докія (збігає з гори весела, очи сяють; вона в звичайній одежі селянській, у білій вишиваній сорочці, без корсета; на шії богато намиста. Волосся трохи розм'яло ся спереду, як вона бігла У руках шитво).
Юрку, а ти вже тут?
Юрко (швидко йде на зустріч). Та й довго тебе не було! А казала: сидіти му на леваді й шити му, — там і знайдеш.
Докія. Та я-б сиділа й шила, та мати в хаті роботу знайшли. А тепер отсе випрохалась шити.
Юрко. А я по тебе Євгена післав. Мабуть ви розминулись. Ну, що-ж батько? (Обнімає її.)
Докія. Он ба, уже й задавити хоче! А ще каже, що люби!

(Дальше буде)

Порівнявши книжку товару і книжку касову дня 5-го січня, побачить крамар, що він вложив грошей на крамницю 150 зл. з тих грошей закупив потрібну посудину до крамниці за 14 зл., мішаних товарів за 83 зл. 80 кр., яєць і масла за 4 злр. 20 кр., а уторгував за 5 день 68 злр 86 кр., він бачить, що готового гроша має в касі 106 зр. 86 кр. а товарів на складі ще за 42 зр. 53 кр., т. зн. що він по п'яти днях торгу має за своїх 150 зр., за які заложив собі крамницю, вже 106 злр. 86 кр. готівкою + 42 злр. 53 кр. товарами = разом 163 злр. 39 кр., отже що він доробився за п'ять днів 13 зр. 39 кр.

Книжка касова має бути опрацьована, всі картки (сторони) позначені біжучими числами, і перед записуванням треба її пред-ложити урядови податковому до штемплювання, бо інакше буде купець караний. Там все повинно бути чисто записане і без помилок. Інші книжки не треба општемплювати.

Маючи в касі готівку а на складі мало товарів треба завчасу замовити собі сьвіжий товар, а видаючи більший понит за якимсь товаром, треба его більше спроводити; треба також уважати на те, що з ріжною порою року змінює ся понит на ріжний товар; що на літо добре мати коси, серпи і п., а на зиму знов що інше, і то всего лиш тільки, кілько можна продати, аби товар дармо не лежав цілими роками на складі.

Нераз буде мусів купець взяти товарів на бор (на кредит), нераз буде мусів дати людям на бор (на кредит). Найже зараз справить собі книжку вірителів і книжку довжників, і в одній най записує докладно, кілько кому винен, і коли має свій довг сплатити; а в другій, кілько ему хто винен, аби в час міг у-п'явити ся о заплату. Не добре, як купець має багато вірителів і на велику суму; не добре так-же, як купець має багато довжників і на велику суму, бо то може купця спроводити на біду.

Як добрий господар, так і купець повинен з кінцем року обрахувати ся докладно, т. зн. порівнявати всі доходи і розходи і так уложити біліяне.

Біліяне укладає ся так:

ГОЛОВНИЙ РАХУНОК (біліяне)

крамниці в
за час від 1. січня до 31. грудня 1894 року.

Стан Чинний	Стан довжний
1) Готівка в касі . . . 75 зл. 25 кр.	1) Довг „Народний Торговлі“ за поборані товари . . . 54 зр. 64 кр.
2) Товари на складі . . . 328 „ 50 „	2) Вложе-на готівка з по-чатком року . 150 „ — „
3) Урядже-не по від-писаню 10 процент з ужиття за рік . . . 36 „ 40 „	3) Чистий зиск . 259 „ 96 „
4) Довжники . . . 24 „ 45 „	
464 зл. 60 кр.	464 зр. 60 кр.

В стані чиннім головного річного рахунку подає ся готівку, яку найдено в касі при замкненю каси з кінцем року. Тоту суму видно з книжки касової, коли розходи відтягнути від доходів.

Товари на складі треба при замкненю рахунку річного списати (инвентувати) а відтак почислити їх вартість і то по ціні закупна з доставою, бо се є правдива вартість складу.

Як би при річнім списі товарів найдено, що сей товар зіпсовав ся, а другого троха виспало ся чи вилялось, то треба тоту часть товарів відписати в книжці товарній.

Уряджене крамничне що року зуживає ся, так, що з часом стає до ужитку неспридатне. Отже купець подає вартість урядження що року о десяту часть меншу — так, що по десяти

роках може ще мати уряджене в крамниці, але того десятилітнього урядження крамничного яко маловартного — не буде вже вписувати при головнім рахунку до свого маєтку.

Відтак з записок або книжки довжників вписує ся суму, яку крамниці винні люди за товари поборані набор.

По другій стороні головного рахунку річного вписує ся всі довги крамниці, і так на першій мсці: довг несплачений за поборані товари після записок або книжки вірителів, а як крамар затугнув ще де довги на ведене торгівлі, то і тоті треба ту вписати разом з відсотками, які до дня обрахунку належать ся. Як би заложено крамницю на уділах кількох людей (в спілці) — на примір по 5 злр. або більше, — то треба цілу квоту тих уділів вписати яко довг — отже в стані довжнім торгівлі. Наколиж сам крамар вложив свої гроші до веденя крамниці, то треба тоту суму також вписати яко довг торгівлі, бо він так як би позичив ті гроші крамниці.

Решта, яка лишилась по відтягненю довгів від стану чинного, то є від маєтку торгівлі — становить чистий зиск торгівлі, котрий заробив купець.

Той чистий зиск принадає самому крамареві, а як би крамниця була на уділах, то сам зиском ділять ся члени після висоти уділів.

Отже аби бути купцем і мочи з купецтва жити, треба не одно знати і розуміти; але се річ не така, щоб єї не можна навчити ся. Охотою, вигревалостю і щирою працею можна до всего дійти. А що з купецтва можна мати добрі зиски, можна себе і свою родину добре утримати, то-ж беріть ся до купецтва, закладайте крамниці і склени! Промислом купецким ратуймо ся з біди і робім гроші! Чужі люди з того живуть, чому-ж і наші не могли-б з того жити?!

Ст.

ДРІБНІ ВІСТІ

Вісти особисті. Управитель краєвого правительства гр. Гоєє їздив в середу рано до Сучави. -- Посли др. Смаль-Стоцький і Єр. Пігуляк виїхали на час ферій з Черновців, перший до Рожнова коло Снятина, другий до Явірника в горах коло Жаб'яго.

Гроші і всякі другі письма, які дотичать нашу газету, просим адресувати виключно до адміністрації, зглядно редакції газети, а не до осіб приватних, бо з того виходять лише непорозуміння і короводи. При тім подаємо нашим пренумерантам до відомости, що п. Стефан Кравчук не належить на тепер ані в склад комітету редакційного, ані в склад адміністрації „Буковини“, і задля того не є управлений до відбирання ніяких посилок, призначених для нашої газети.

Град. В селі Чоканештах, в повіті кімпольонзкім, упав на просторони 15 кілометрів перед кількома днями так сильний град, що покрити цілком землю і лежав на поли через два дни. Шкода в засівах виносить більше як 10 тисяч злр.

Конкурс розписаний на отсі посади учительські: На посаду учителя в Якобештах, з мовою викладовою малярською, і мовою німецькою яко предметом; на дві посади учительські в Мітоці-Драгомірії; одну посаду учительську в Баланчані, в Босанчу; дальше одну посаду молодшого учителя в Босанчу, Ст. Іліє, Костині, Міговенах, Скеї, Стрешах і Удештах, з мовою викладовою волоською і мовою німецькою яко предметом. Речинець до подання до 15. серпня с. р. — Дальше розписаний конкурс на посаду секретаря громадського в Кімпольонзі з річною платою 600 злр. Речинець до подання до 31. серпня с. р.

Однориньскові банкноти після оголошеня урядової газети „Wiener Zeitung“ від 25. с. м. перестають видавати каси державні. Від 1. січня 1895. ніхто необовязаний приймати їх. До 30. червня 1895. буде їх приймати лише головна

каса державна. а до 1899 лише головна каса виміни. — Монети срібні по 20 кр. і мідяки по 4 кр. перестають курсувати і видаватись з кас з днем 1. січня 1895 р. До кінця 1895 р. можна ними однак ще платити в державних касах і урядах. Від 1896 року тратять всі монети свою вартість цілковито.

Витяг з протоколу засідань краєвої ради шкільної з дня 21. с. м. Двокласову школу народну в Заставній рішено перемінити в чотирокласову, однокласову школу в Рус-Молдавиці на двоокласову і отворити другу однокласову школу в Петрівцях. Перший додаток службовий признано учителеви школи вирав Іванови Бошнягові в Чернівцях і молодшій учительці Аделі Ясни в Заставній. Вдові по над-учителю в Шиницях Дмитрі Кибичу, Вероніці Кибиц, уділено на покриті коштів слабости і похорону запомогу в сумі 100 злр. Молодшого учителя в Сереті Ілію Веселовського і молодшу учительку в Кімпольонзі Фрозину Діянконович іменовано учителем зглядно учителькою, при чотирокласовій школі народній в Кімпольонзі. Провізорного учителя в Репужинцях, Емануїла Томоруґа іменовано сталим учителем тамже. Місце учителя при однокласовій школі в Кришатику надано провізоричному учителю з Лашківки, Володимирови Григоровичови, а місце учителя при школі в Гура-Садовій учителю Николаєви Нагайчукowi. Помічних учительок: Фрозину Тофанель в Волівцях, Михаліну Бачинську в Фіртенталь, Адольфону Віґард в Радівцях, і помічного учителя Гезу Молнаря в Андреафальві по-лишено на сїдуючий рік шкільний на їх посадах. — Уложено пропозицію до міністерні зглядом обсади місця головного учителя при черновецкій семинарії учительській. — Громаді Бража уділено позичку в сумі 1500 зр. на цілі будови школи. В кінці полагоджено подання екстерністів о допущення до іспиту зрілости, подання виключених учеників о принятє до школи, і подання в справах конкуренції шкільної.

На „Народний Дім в Чернівцях“ зновив звістий нашим читателям з своїх ревіних заходів около збирання складок для своїх добродійного товариства патріот д. Іля Ілюк, учитель з Рус-не-Боул, надіслати нову складку в поважний сумі 19 злр. 15 кр. з отсим письмом: „Сидячи з моєю сімєю підчас великодних свят перед хатою і споглядаючи на окрестність, як пречудно в природі все оживає, заглянув я під дахом ластівочки, котрі в одно злітались і розлітались і гейби все щось між собою розмовляли. Моя донечка, як їх заглянула, аж в долоні плеснула із радости і сказала в голос: „Татку! таке ластівочки гніздочко собі ліляють“. — Задумав ся я над сим німим сотворінем божим і гадаю собі: „Тож і мені нема що бездільно стояти, наш „Народний Руский Дім“ ще не виплачений з довгів, тому нема як дармувати, а треба оглянути ся, аби чим до загального добра, до будови нашої народної святини, причинити ся“. З сею гадкою пійшов я того самого дня до Ватри-Молдавиці на пошту, де мене зустрів зять управителя пошти, п. Добжаньскоро, і сам мене запитував, чи я не збираю знову датки на „Народний Дім“. А коли я відповів, що маю добру волю до сего доброго діла, прилучив ся і він враз з своїм тестем охотно до складки і так узирав я в недовгім часі отсих 19 зл. 15 кр., котрі складаю на цілі товариства „Народного Дому“ в память 25-літних роковин нашого товариства „Руска Бесіда“, з котрого і тов. „Народний Дім“ вишло.“ — На сю суму зложили: о. Емануїл Оттокар Конопасек. п. к. надісничий 2 злр., д. Гіполит Коробієвський 2 зл., д. Ян Добжанський 2 злр., д. Гехт властитель парової трачки, разом з своїми урядниками 11 зл., д. Николай Дрогомирецький, п. к. нотар в Кімпольонзі, 10 злр., д. Михайло Сиротюк 3 злр. 20 кр., д. Кохановський, управитель домен, 2 злр., о. Іван Стефанчук, гр. кат. св'ященник, 2 злр., д. о. Гордицький, рим. кат. приходник в Кімпольонзі, 2 злр., пні Февронія Ілюк 1 злр., пна Сидоня Ілюк 10 кр., д. Іля Ілюк 1 злр., — Дальше надіслав на „Народний Дім“ д. Никорович, надучитель в Кіцмани, зібраних на конференції учительській 5 злр. На сю суму зложили: д. Іван

Ярошинський з Брідка 1 зр., д. Дмитрій Падуре з Горосівців 2 зр., д. Онуфрій Ілюк з Дубівців 1 зр. і д. Іван Мандичевський з Шипківців 1 зр. — Ласкавим дателям і щирим збирателям сердечне спасибі! За тов. „Руский Народний Дім“ В. Ясеницький. — На потреби товариства „Руска Рада“ зволени на руки д. Никоровича, надчителя в Кіцмани, зложити: д. Онуфрій Ілюк з Дубівців 1 зр., д. Іван Мандичевський з Шипківців 1 зр., д. Омелян Влад з Мосорівки 1 зр., д. Петро Войновський з Юрківців 2 зр. і Іля Бойчук з Товтрів 1 зр., за що в імені товариства складаєм щире подяку. Др Смаль-Стоцький.

Розвій „Дністра“. Надзираюча Рада товариства взаємних обезпечень „Дністер“ у Львові відбула дня 12. липня 1891. друге звичайне (квартальне) засідане під проводом президента Т. Бережницького в присутності ц. к. комісара правительства сов. Намісництва Ад. Гута.

По вислуханню справоздань Дирекції з діяльності і діловодства в першій півроці 1894 Рада надзираюча приняла до відомости, що організація товариства поступає і діла товариства розвивають ся правильно. До кінця червня с. р. dokonano в „Дністрі“ 8.633 важних обезпечень на суму 5,673,809 зр. обезпеченої вартости, — що супротив 3699 обезпечень вартости 2,897,478 зр. в тих самих місяцях 1893 року означає приріст 133 проц. на числі поліс, а 97 проц. на сумі обезпеченої вартости. Церквів до обезпечення прибуло 318, приходств 156; разом з попередніми числеть „Дністер“ доперва 819 обезпечених церковей і 595 приходств. Шкід всіх до кінця червня приключило ся 78, межи ними 1 церков і 4 школи на приходствях, а що 47 шкіл було реасекурованих, то на власний рахунок остаюча сума всіх відшкодовань виносить тільки 25.5 проц. премії. Ліквідацію всіх шкіл dokonano без проволоки.

З вдоволенням приняла Рада надзираюча до відомости, що Виділ краєвий по предложенню справоздана і білнису з першого року адміністраційного рішення з 1. червня 1894. змінив регулямін Банку краєвого в той спосіб, що власителі реальности затигаючи позичку в Банку краєвим можуть асекуровати свої будинки також в „Дністрі“.

По залагодженню кількох справ адміністраційних ухвалила Рада надзираюча, в виконанню ухвали Загальних Зборів, заснувати Товариство взаємного кредиту під назвою „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, на основі проекту статута, виготовленого Дирекцією. Товариством тим має управляти Дирекція і Рада надзираюча товариства взаім. обезпечень „Дністер“, а членами можуть бути тільки члени товариства обезпечень „Дністер“ (т. е. обезпечені в „Дністрі“ і власителі листів уділових фонду основного).

По скінченню засідання Ради надзираючої відбуло ся в справі засновання вище згаданого Товариства кредитового засідане ширшого кружка членів товариства обезпечень „Дністер“, на котре запрошено (з огляду на недогідну пору теперішню) тільки членів замешкалих у Львові. Присутних було 24 членів і ті по широкій дискусії підписали перед ц. к. нотарем Бачинським проект статута. По залагодженню потрібних формальностей правних, буде Товариство взаємного кредиту „Дністер“ введено в жите, і всі члени товариства обезпечень „Дністер“ будуть до участі запрошені.

Холера. В головнім гнізді сеї пошесть. в містечку Заліщиках, було дня 21 і 22 с. м. 13 заслаблень, 5 випадів смерті і 12 виздоровів, далше в Заліщиках старих 8 занедужань а 3 випадів смерті, в Добровлянах один випад занедужання, в Устечку 2 випадів занедужання а 1 випад смерті. В Чорткові занедужала одна особа на холеру, а одна недужа померла. В Гусятині померло дві особи. В повіті борщівськім були нові випаді занедужань в Озерянах і Устю епископськім, де умерло, виглядно занедужало, по одній особі. — Холера сконстантована рівнож в Кракові і повіті краківськім в громадах Могила. Браніце і Бенчице. — На Буковині не

було до передучера ніяких нових випадів холери.

3 статистики шкільної. В чотирокласовій школі комунальній на передмістю Манастирських було в минулому році шкільнім 322 учеників, між ними 103 хлопців і 129 дівчат. З тих було після віроісповідання 156 рим. кат., 30 гр. кат., 116 гр. прав., 2 еванг. і 18 жидів. Після матерної мови було: Німців 160, Волохів 105, Русинів 47, Поляків 9 і один Чех. З кінцем року класифіковано 248 рчеників, з котрих 192 отримало добру ноту. — В школі комунальній на передмістю Горечу було з початком року шкільного 121 учеників, між ними 56 хлопців і 65 дівчат. Після віроісповідання було 100 гр. прав., 15 жидів, 3 гр. кат., 2 рим. кат. і 1 еванг. Після народности було 97 Волохів (?), 17 Німців і 7 (?) Русинів. З кінцем року лишило ся 97 дітей, з котрих 71 отримало добрий поступ.

Справу польської правописи порушила язикова секція польского з'їзду літератів і денікарів у Львові. Справоздавець професор др. Бодуен зазначив, що телер обовязуюча правопис польска не відповідає вимогам науковим, — так кажуть всі знатоки язика польского. По довгій нараді секція рішила, просити краківську академію наук о скликанні анкети вчених лизикознавців, котрі мають установити польську правопис, всіх Поляків обовязуючу. Для Русинів з того наука така: Література польска далеко багатша, як наша, а такі правопис там змінюють, бо бачуть, що потрібно. До тої роботи беруть ся там знатоки. У нас же кричали всі недоуки, що не треба заводити фонетичної правописи, бо стара добра (?); у нас кождому здає ся, що має право рішати, як писати, для того, бо він Русин; у нас мимо того двох людей не лише однаковою правописню, бо за лїтви навчити ся одної правописи; у нас нехай фахові люди (в заступстві академії, котрої не маємо ще) поручать правопис фонетичну для шкіл і видавництв, — се мало кого обходить, бо „раз: не хоче ся мені, друге: я привик, третє: політика, четверте: хто мені має до розказу?“ А ніхто не бере своєї впертости на карб лїтвства, недоуцтва і недо-

стачі карности! Ба, у нас завше інакше як у людей.

Цікаву справу судили в Лондоні. Один різник хотів їхати до Ліверпулю і купив собі білет другої класи. Але коли хотів увійти до вагону, показало ся, що двері для него за вузкі. Стали его тягнути з середини, їхати з надвору, піднімати, обертати боком — нічо не помогло; грубий різник не міг влізти ся вузкими дверми. Він мав уже білет, отже тим самим і право їхати до Ліверпулю; а що залізниця не перевезла его, то він заскаржив єї і дістав 400 зр. відшкодовани. Заробив на череві!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Вп. п. С.кови Вашу допись про шкільні огороди не можем помістити. Найліпше би було, сли би інтересований добродій виїсписьменно просьбу до дотичної власти.

Tinct. capsici compos. (Pain Expeller)

приладжена в аптиці Ріхтера, Прага, загальнознісне втиране, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1.20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кождій аптиці. При закупні треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.

Чума горілчана.

Сумна історія для нересторога і науки бідним і багатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присвятив **Омелян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

КАРПАТСКІ КОСИ МІНЦЕРА В ПОЧТОВИХ ПАЧКАХ.

Правдиві

тільки з таким

Правдиві

охоронним знаком.

КАРПАТСКА КОСА

єсть в цілій своїй довготі однаково гартована; она така зручна і легка, так легенько бере і так довго не притуплює ся, що в тім взгляді ніяка друга коса на світі нашої не дорівнає.

Ті коси споруджують з подвійно чищеної сріблястої сталі, на котру перетоплюють в суміш руду найбагродійших металів. Незрівняна досконалість сеї сталі полягає в тім, що она при своїй незвичайній твердості є дуже гнучка і даєть ся без найменшого труду ковати.

Кожда наша коса, одна в одну є гарно вигнута, тривка, сильно випрямована і вигинчаста. Вістре заосмотрене остриєм наклепком, що від кінця до кінця є однаково тонкий від кінця до кінця є однаково широкій. Люди, котрі на косах розуміють ся, пізнають по тім власне, що коса єсть всюди однаково тверда і гнучка. Клепати коси досить раз на пару днів, вістре притуплює ся так помалу і так незначно, що раз его наостривши, можна перейти з косяю на безпечно 100, а навіть 130 кроків, хотьби прийшло ся косити і найтвердшу гірську хопту, або найгустішу пшанку.

Завдяки тим всім прикметам карпатська коса Мінцера зробить в троє, в четверо тілго, що перша лішня краєва чи заграєчна коса, а господар що собі таку косу справить зискає на дорогім часі, а доволно і грошак, які по части викидає не за косу, а за кавалок бляхи.

Карпатські коси Мінцера можна також точити, так, що їх тоді і клепати не треба. Наострені і бляху перетнуть, а не вищерблять ся. Де косять на випередки там лиш той випередить других, в кого є наша коса.

Всякому, хто в нас купує, ми ручимо вже за те, що всі наші коси, одна в одну, є такі, як ми їх тутки описали.

Дістати в нас можна різні коси, такі, яких де уживають і такої довготи, яка кому сподобаєсь по слідуючих цінах:

Довгота коси з ручкою	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	цги.
Коштує	1.—	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.75	1.90	зр. а. в.
На 5 клгр. іде	14	13	11	10	9	8	7	6	6	5	кіс

За відповідний Карпатський брусок платить ся 15 кр., на молоток і зр. Коси посилаємо зараз одвотротною поштою, але тільки за готові гроші, або за посліплатою. Почту оплачуємо самі, числячи собі за те, коли посилка не важить більше як 5 клгр. тільки 30 кр. Хто бере відразу 10 кіс, платить за пошту 15 кр. а хто возьме 20 кіс відразу, за того ми пошту оплачуємо самі.

Писати до нас можна по якому хто хоче або вміє.

Коли в нас замовить кілька або кільканацять господарів разом, ми приліплюємо на кождій косі картку, де написано для кого коса призначена.

Видає і відповідає за редакцію: Др. Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

платна в Чернівцях
виносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„пів року 2 „ 50 „
„чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Зміщення і прилоги
— ся по найде-
шій цінах

Ч. 30.

Чернівці, дня 22-го липня (3-го серпня) 1894.

Рочник X.

Вічний плач.

„Свобода“, орган американських Русинів, що здалека слідять за нашим життям, відзивається в числі 19. з 20. червня 1894. під заголовком „Вічний плач“ так про наших домородних в рофів-ренеґатів:

З великим зачудованем ми отримали оголошене „Галицько-Руского Вістника“, котрий має виходити в Петербургу! Оттаке маємо! Де Галичина, де Петербург, — а наші вандруючі літератори зайшли аж до „Петрограда“... для чого? — запитують інші.

Щоби „содійствовать возстановленію порванної духовної звязи между Русским Царством и Прикарпатскою Русью“, бо баче: „во всей Прикарпатской Руси, т. е. Галичині, Буковині и Угорщині ідеєт неутомимая брба за св. православную віру и за родный русский язык“, а біди Росіяни того в Петербургу не знають, отже якийсь добродій Драґомірецький забрався тепер до тої просвітної праці...

Тут що слово, то тенденційна брехня, та ще така, в котрій криєся зрада рідного народу, а підле підлібство сильному сусідові.

Розібравши уважно, ніякої такої „оїбної“ „духовної звязи“ не було, та нічому було вати ся. Була одна віра, то она так і зістала ся; була одна мова в богослуженю, то так она і зістала ся; була щира симпатія до Росії, яко до Славянського царства, — так она і зістала ся.

Що-ж пірвало ся?

Може п. Драґомірецький вважає за „зірване звязи“ той духовний зріст, котрий від давна розпочався у нас в старім краю і відзначає ся, дякувати Богу, все більшим розвитком рідної літератури і національного самопочуття?

Всі Славяни мусять бути щирими братами, мусять обопільно поважати народні права, мусять помагати оден другому, але щиро, не приміснюючи, і не примушуючи другого до того, що

ему не миле. Так ми розуміємо славянську приязнь і в тім сенсі „Прикарпатська Русь“ не зірвала духовного звязку з людом російським, як і з цілою Славянщиною.

П. Драґомірецький каже, що всюди в Прикарпатській Русі іде боротьба за віру і за мову. В тім єсть правда, але не вся: іде боротьба не само за віру і за мову, але, як і всюди, за поліпшене добробиту економічного.

І до всего того треба народови щирих помічників, котрі-б не їздили по Петербургах плакати ся на свою долю, не жеврали симпатій у сильного сусіда, але стали всі, як один муж, на чолі рідного народу, бідували его горем, плакали его слезами, віддавали остатню каплю крови за той нещасний нарід, котрий побиває ся в нужді і темноті!

Правда, для того треба не-аби-якої енергії і відваги і саможертви, але, коли їх не маєте, панове, то краще мовчіть і не говоріть в імені народу, не соромте імені его. Наш нарід — бідний, але не жеврак. і він би ся засоромив, коли-б дізнав ся, в який ганебний спосіб его репрезентують різні галицькі „патріоти“ по Петербургам!

І що то за нещасте! В тій самій Австрії поряд з Русинами живуть: Словаки, Хорвати, Чехи і т. д. Правда і їх тіснять сильніші народности, але їх інтеліґенція не плачуть ся на долю, не жеврає, а бере ся до діла і щось робить для добра свого народу. А наші „патріоти“, коли не лижуть чоботи у польского пана, то їдуть до Риму, або до Петербурга і все тільки плачуть, плачуть, плачуть і нічого не роблять.

Дійшло до того, що імя Галичанина стало ся в Росії анонімом якогось всеславянського жеврака. Кудя не заглянь: чи в Славянское благотворительное Общество, чи в канцелярію Синода, всюди, де пахне гірким грошем, сидять „тверді галицькі патріоти“, витирають чужі кутки, а все плачуть, поки не виплачуть щось... розуміє ся не для народу, о котрім они про-

ливають крокодильчі слези, але для власної патріотичної кишені.

Через тое ціла справа з „Галицько Руским Вістником“ здає ся нам теж нечистою і негідною для правдивого патріота. То тільки нова удка на ланане грошій у різних „благотворителів“... Треба додати, що там бувають теж різні „благотворителі“, як напр. блаженної пам'яті покійний російський історик і „друг Славян“ Мих. Поґодін, котрому різні славянські, а між ними багато і галицьких „патріотів“ продавали за безцін старі книги, рукописи і документи і т. д., і то не власні, а такі, котрі переховували ся від давних часів в бібліотеках старих церков і т. д.; а покійний історик потім продав все тое за 200.000 руб. до Імператорської Публич. Бібліотеки. Може і таке спровадане чужим людям рідної старовини теж вважаєть ся іншими „патріотами“ за поважне і патріотичне... Може бути, бо різні бувають люди і різні поняття о честі.

Що для одного зрада, то для другого честь; хто для одного безцельний півголовок і підлий блюдолиз, той для иншого зразок патріотизма... Ріжно буває на світі, п. Драґомірецький, але, як осла пізнають відразу по ухах, так людей по їх ділах!

Отже наша щира порада п. Драґомірецькому et consortes: коли хочете, панове, справді щось зробити для народу, їдьте до рідного краю, закладайте там школи, читальні, працюйте над просвітою народу, над поліпшенем добробиту економічного, а тільки тогди зможете назватись правдивими патріотами, бо інакше може стати, що нарід наш прокинувшись до нового життя, подивить ся на вас з погордою, бо той, хто нічого не робить для свого народу, а при тім красує ся пишними фразесами і удає з себе патріота, не заслугоє на пошану, а хіба тільки на то, щоб ему плюнути в безсоромні патріотичні очі!...

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(ВИХІД 3. — Дальше.)

Юрко та Докія.

Юрко. А й люблю!

Докія. Не йму віри!

Юрко. Не ймеш? Ось же тобі! (цілує)

Докія. (пручається) Геть! Ти мені своїм поцілунками дихати не даєш!

Юрко. І не дихай, — мені хіба що?

Докія. Отак? Ну, стривай, я тобі кавсь за се добре віддичу.

Юрко. Чим?

Докія. Не слухати мусь тебе що-дня!

Юрко. Бач яка! А чоловіка-ж треба слухати ся!

Докія. То чоловіки повигадували, що і треба слухати ся; а жінкам до чоловічих вигадок байдуже!

Юрко. Не дуже й байдуже! Та кажи мені вже швидше про батька! Питала ся яти в батька? Що батько каже?

Докія. Та погане...

Юрко. Невже? Та що-ж там?

Докія. Та.. таке, що хоч-би й не казати; звеліли батько мене за тебе віддати!

Юрко. Та й злякала-ж ти мене спершу! Бач яке вигадала! Та ні, справді?

Докія. Кажуть батько: він парубок гарний і хазийство є, ще й сам хазяїн. бо батька нема. Мати вже їм розказували все так хитро та мудро... і так гарно як на батька.

Юрко. А як на батька? А не як на тебе?

Докія. А мені що? Коли мене неволю віддають, так що мені воли та корови, коли за нелюбом полиняють мої чорні брови. А от за малим не забула сказати! Саме тепер і згадало ся таке гарне.

Юрко. А що-ж там?

Докія. Після тієї та знов тієї-ж! Сьогодні пішла по воду, коли суне писар. Мабуть щось казати знову думав та й поверта' до мене. Та люди йшли, так він і подався без нічого.

Юрко. Ну вже хіба не попаду його! Я вже довідаюсь, чи добре влаштовані в його ребра!

Докія. Ще й на того зважа!

Юрко. Коли-ж він чіпляєть ся до тебе!

Докія. Мені се чіпляння так, як собака на вулиці гавкне.

Юрко. То-ж ти, а то я...

Докія. Ой, хтось іде! (вихоплюєть ся йому з рук).

ВИХІД 4.

Ті, що й були, та Євген.

Євген (увиходить) Бач, я її там шукав, а вона вже тут. Ну, намілювали ся, чи ще й доси ні?

Докія. Ні, дожидали ся тебе, щоб навчив!

Євген. Нема на що вчених учити. Вчених та ще й перевчених!

Докія. Сам святий!

Євген. А вже-ж не грішний. Коли ти, Юрку, не хочеш тут заночувати, так ходімо.

Юрко. (до Докії) Бувай здорова!

Докія. Бувай здоров!

Євген. А, та не сами, — не можна обійматись! Ой лишенько-ж!

Докія. Ну вже й язик у тебе, Євгене. І де ти його ставив?

Євген. Та саме в того коваля, де й гарні дівчата свої гостренькі язички ставлять.

Докія. Чи ба, — до нього й не пішов, а саме до того, що й дівчата до його ходять!

Євген. Велике диво, опеньки! Байдужечки! Ходім, брате.

Юрко. Ну, Докіє — так завтра-ж!

ДОПИСЬ.

3 над Дністра.

Десять неділів тому, як наше село Бабин приступило до тверезости, а староство кімчанське на Соборну службу комісара вислало, що при асистенції жандарів держав „порядок“, о чім ми писали подрібно до „Буковини“ ч. 21. Особливо о. Кисилівський уймав ся за нами і стягнув на себе судову розправу в Заставні, з котрої однак вийшов невинний.

Тимчасом удали ся наші духовні о інтервенцію до консисторії, а та так ревню нас у правительстві заступила, що і до тепер нічого не чувати, хоть історія бабинській уже десять тижнів.

Не дивно отже, що вже і „патріоты твердаго закала“ прийшли до пересвідчення, що консисторія лиш в політичних волоських справах дуже запопадлива, а в релігійних зовсім байдужна, і то ясно висказано в ч. 14 „Православної Бук.“ в дописи „Изъ надъ Днѣстра“, здаєсь самим інтересованим о. Кисилівським. Згаданий дописуватель просить „Прав. Бук.“: „Напишіть кое что достоверное“ о тім, чи правда о. що цілий свѣг кричить, що консисторія зовсім ледача в справах релігійних, бо і він чув всяке про консисторію, а межі вишим ось що:

1) „Gazeta Bucovinei“, „Desteptarea“, „Галичанин“ і „Прав. Бук.“ багато писали и столь долго ожидали отвѣтныхъ мѣропринятій со стороны Консисторіи въ дѣлѣ поруганія св. прав. віры кс. Мисцицимъ въ Кирлибабѣ, але надармо.

2) „Украинцями кричать, будтобы Консисторія занималась только романизаціею полтикою, а не ревню зацитою интересовъ св. православія“.

3) Наслѣдкомъ байдужности Консисторіи, має бути дальше факт, що „іезуиты сооружили себѣ въ Черновцахъ монументальный костелъ и намѣриваются проповѣдывать также и на обонихъ краевыхъ языкахъ“.

4) „Часть бук. священниковъ хотѣла дати консисторіи при вногда состоявшемся общемъ собраніи православного бук. духовенства в о-тум недовѣрія“.

5) „Совѣтники консисторіи имѣють свои грѣхи и грѣшки“.

6) „Тара“, „Gazeta Transilvaniei“ и „Трибуна“ писали долгое и широкое о взятчицествѣ, нечестивѣ и др. со стороны совѣтниковъ“.

7) „Отъ майже трехъ годовъ никто не слышалъ русской проповѣди въ Черновцахъ, хотя

мѣсто катедрального проповѣдника обсажено довольно способнымъ агитаторомъ на полѣ политическомъ“.

8) „Въ Черновцахъ, гдѣ такъ громадное число учениковъ русской народности, въ народныхъ школахъ нѣтъ ни одного русскаго катихизы“.

Вже і „патріоты твердаго закала“ дійшли до переконання, що їх „поклоненія“ Консисторії до нічого, і треба то осяче гніздо пачувати без пардону, бо тепер і на Консисторію нещасте для руского народу. Правда, дописуватель за сей раз взяв ся до оглядного, негатиного способу олеміки, але підождїм, дальше поступоване Консисторії аналогічне буде справі бабинській і витисне проклін і в домородних наших волоських прихвостнїх.

Перегляд політичний.

Як ми вже доносили в передпослїднім числї нашої часописи, має прибути Е. В. Цісар до Львова для оглянення краєвої вистави. Програма сеї подорожї вже затверджена. Після неї забавить, цісар у Львові чотири дні, від 7. до 10. вересня включно. Дня 7. і 8. як і 10. вересня буде цісар на балах у кн. Адама Сапіги, в будинку соймовім у маршалка краєвого і в ратуші на бали міської ради.

В Чехах відкрито тайне товариство анархістичне і арештовано кільканадцять людей, особливо молодіж ремісничу і робітників. Мабуть буде се причиною, що стан виємковий ще поглинати на далі. Молодоческі послы до ради державної і сойму з Чех і Моравії, серед котрих повстали задля теперішньої надто острої опозиційної політики спори, мали спільну нараду, на котрій наступила згода що до дальшого їх поступованя. На тій нараді взяли верх послы умірковані. Має ще відбутися великий зїзд молодоческих мужів довіри. Цілею сего зїзду буде нове зорганізоване молодоческого стороництва на як найбільше демократичній підставі.

Словінські опозиційні послы їздять тепер по краю і складають справоздання. Взагалі проявив ся в послїдніх часах серед Словінців горячковий рух народний. Словінське товариство св. Гермабора дуже рухливе, закладає читальні, школи і розкидає помежи Словінців тисячами свої виданя. Оно числить тепер 65,952 членів, так що на кільканадцять Словінців все один член сего товариства припадає.

Хорватський сойм ухвалив по горячій розправі взяти участь в маючій ся устроїти маляр-

ській виставі, на котру то цілї назначено 100 тисяч зр. При розправі висказувались хорватські послы дуже остро против Малярів. І так між иншими пос. Ружич замітив, що Малярі — се потомки диких орд, котрі знищили культуру Панонії. Пос. Банявич доказував, що Малярі принесли нещасте для Славян і що они становлять клин в славянськїм тілі, а провідник хорватської опозиції Франк доказував, що участь Хорватів в чисто малярськїм торжестві була би пониженем для них.

За семигородськими Румунами, котрих так несправедливо дусять Малярі, вступають ся їх брати з королїства Румунії. Тамашна академія наук улесила пропамятне писмо в шістьох мовах і розіслала по цілій Европі. Взагалі в цілій Румунії проявило ся велике роз'ярене против Малярів а Малярі парікають, що тому всему винен австрійський посол в Букарешті, гр. Голуховський, що він не має тільки впливу, аби перешкодити, щоби Румунія не опікувала ся семигородськими Румунами. З сеї причини мабуть гр. Голуховський уступить з своєї посади.

Від коли уступив Стамбулов від керми політики болгарської, від тогди проявив ся значний рух русофільський по цілій Болгарії. Князь Фердинанд дуже заходить ся о приязнь Росії, щоби она его признала князем. Один справоздавець ізетарський мав розмову з Стамбуловом. Стамбулов назвав причину свого уступлення тайною, о котрій не знає лиш він і кн. Фердинанд, а котру він при нагоді виявить. О теперішнім стані в Болгарії висказав ся Стамбулов некористно. В внутрішній політиці, казав він, панує мотлох, в Софії, а в вишній політиці, глухота і нерозсудок. В Софії не думають на союзників, а прецінь Болгарія не може ся обійти без тридержавного союзу, Турції, Англії і Румунії. Приязнь з Росією, котра хоче Болгарію в губернію обернути, немислима. Вкінці висказав Стамбулов надію, що судба ще его покличе до правління і що его край ще буде потребувати,

Е французьким парламенті перейшов закон против анархістів величезною більшістю.

Іа далекім сході Азії вибухла війна межі цісарствами китайським (або хінським) и япанським (королівство Корею. Корея єсть півостров, притяаочний до Китаю, а оба сї краї суть вузким морем відділені від Япану. Китай і Япан вже віддавна бажають своє пановане розширити на Корею, і як тільки сей послїдний край не дотримав давнїйшого договору торговельного з Япаном вислала япанська держава своє войско на Корею. В наслідок сего вислав і Китай свою армію о Корею, і тепер з сего поводу війна. На морі вже пощастило ся Япанови, бо его корабель розбив вже два китайські кораблі, причім потопило ся багато китайських моряків. Китай єсть найбільша держава на свѣті, бо має

Євген. Ляж та засни — переспиш, а то не діждеш ся. (Виходить Юрко та Євген через перелаз туди, звідки й прийшли)

Докія (сама, дивить ся деякий час Юркови у слід). Любий! серце!... (повертаєть ся) Тепер хоч і шити...

ВИХІД 5.

Докія, Писар.

Писар (висуваєть ся з-за правого тину). А що шити? Докія. (здрігаєть ся.) А хай тобі цур, як злякав!

Писар. А, злякав! (перелякань) Но, не нужно мене лякати ся. Потому що я не об такому сюжеті, щоб лякати ся, но зовсім не з страшними наміреннями. І ваш страх — біз наслідствій!

Докія. Чого тобі тут треба і як ти сюди заліз?

Писар. Чого мені тут треба — з теченієм времені, а як я сюди зайшов — скажу. Імів сьогодні вранці наміреніє поговорити з тобою, но люди не дали. Знав одначе, що ти в садку часто пишеш і з тією надєждою прийшов, що чи не побачу тебе. Аж чую, у тебе гості. Хотів заховатись за кущяком, поки місто вольне буде, аж вони вже й пішли. От я й прийшов.

Докія. Чого-ж тобі тут треба?

Писар. Які сердиті! Но хіба-ж його скажеш так зразу, чого треба? Тільки пісню можно сказати-от як говорять ся:

Ти для мене душа і сіла,
Ти для мене огонь святой!

Докія. Не верзи півтора людського! Іди швидче туди, звідки прийшов, бо як хто з хати вийде, то покаже, куди втікати.

Писар. Біз наслідствій то все. А я для розговорки прийшов.

Докія. Мені нема про що з тобою балакати. (Повертаєть ся і хоче йти, але писар заступає їй стежку.)

Писар. „Стой, дєвіца, абажді!“ Я тобі кажу, що мені треба розговор з тобою іміть.

Докія. А я тобі кажу, що не хочу того, і пусти мене.

Писар. Абайдотся! Треба діло розказати.

Докія. Я не хочу ніякого діла твого знати (Хоче йти на бік, але писар знову заступає їй стежку)

Писар. От таки сердить ся! І не зна' того сюжету, що ніяк їй на того сердить ся не можно, кого треба любити.

*) пожди, зачекай.

Докія. Що? Пусти! (Пориваєть ся знов, але він її знову не пускає. Вона спинаєть ся, відвернувшись від нього.)

Писар. Оттак лучше! А я тобі скажу убіднєтьно: іди за мене заміж, і весь сюжет! А щ? Мабуть сей сюжет луччий од твого? коєшно, як я був у горі, то не тільки та што, но даже очень многі барішні іміжоланіє піти за мене законним браком; иса було повсегда се біз наслідствій. Но ту я не можу. І хоча ти й не барішняя і єсь між нами разниця, но женять ся і дворян з мужичками.

Докія. Ти добалакав? Ну, йди і ніколи близько не підходь і до нашої хати!

Писар. Он як! А що-ж тобі лучше на мужика дити ся?

Докія. Лучче.

Писар. А чим же лучше?

Докія. Тим, що то хазяїн, а то писар-попих!

Писар (почерволивши). Знаєш ти поняте: Писар шихач! Писар не понихач, а секретар пранейї! До писаря усяк прийїде поклонімо-я га приношеніє ізделаєм. Писар главне їго у волости, потому що хоч старшина і ацальник, но без писаря він — біз па-

360 мільйонів душ, але при тім нездала, бо там ще середовічні порядки. Япон має лиш 41 мільйонів душ, але то край поступовий, рухливий, з устроєм на новоевропейський лад.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Его Високість Архикнязя Вільгельма постигла в неділю, 29. липня с. р., сумна пригода. Архикнязь Вільгельм, стрий нашого Монарха а брат Архикнязя Альбрехта, Генеральний інспектор артилерії, перебував тепер в літі в Бадені коло Відня. В неділю, дня 29. липня виїхав архикнязь рано до Велькерсдорф на прогульку і як від кількох днів, так само і того дня підїхав близько до їдучого потягу електричного, щоби при звичайті коня до руху потягу і свисту машини. Нараз кінь, що стояв зразу спокійно, сполошився і став дуба. Архикнязь вдарив его острогами і перегнав поїзд, але кінь станув знов дуба; архикнязеві висунуло ся одно стрема з під ноги і коли архикнязь хотів зіскочити, не міг виинити ногу з другого стремени і унаво головою на каміне, почим кінь потягнув его еще по каменистій землі кільканадцять кроків. З не далекої гостиниці вибігли зараз слуги і властитель і занесли архикнязя до хати. Прикликали зараз шість лікарів і ті найшли на голові архикнязя велику рану та сконстатовали потрясення мозку. Узнали, що се стан дуже небезпечний. Смертельно хорого архикнязя запричастив священник і его перевезли до віллі. Там на хвилину прийшов архикнязь до памяти, здавало ся, що ему лучше; тимчасом по хвили стратив зовсім память і о годині пів до шостої по людий помер в 68. році життя. О сій нещасній пригоді повідомлено зараз самого Монарха, перебуваючого тепер в Імлю. Архикнязь Вільгельм був четвертим сином побідителя під Асперн, архикнязя Кароля. Родив ся у Відні 21. цвітня 1827 року. Іменованний в р. 1842 властителем полку піхоти ч. 12, заняв ся головню наукою, що має на цілі розвій артилерії. В році 1847 став генерал-майором для віденської бригади артилерії. В роках 1848 і 1849 яко добровольець визначив ся в воєнних походах до Італії, особливо в битві під Санта-Лючія, коло Мантуї і коло Мальґери підчас облоги в році 1849. В осени 1849 іменовано его секційним шефом торговішої генеральної дирекції артилерії; 1853 р. фельдмаршал-поручником, а 1857 року шефом найвищої команди армії. Підчас походу воєнного в р. 1859 архикнязь Вільгельм був директором артилерії при першій армії, за що одержав воєнний крест заслуги. В 1860 році став директором пільної артилерії цілої армії, що стояла в Італії, а в 1864 році генеральним інспекто-

ром всеї артилерії, котрим був до самої смерті. В пруско-австрійській нещасній війні в р. 1866 австрійська артилерія держала ся під проводом покійного архикнязя як найлучше; се узнали навіть наші противники. Е. В. Цісар нагородив тогди архикнязя орденом Леопольда з воєнною відзнакою. В році 1867 став архикнязь фельд-пайт-майстром і найвищим командантом краю оборони, котрим був до р. 1872, поки не посвятився зовсім лише розвою артилерії. Їздив до Росії на великі маневри і розсліджував тамощні бронзові каюпи. Відтак за его радою Ухацій винайшов матеріал до тепер уживаних канон, і з того часу станула наша артилерія дуже високо і числить ся тепер до найлучших в цілій Європі. Покійний архикнязь займав ся щиро підчищенням собі войском. А ціла Австрія відчуває сердечний жаль, що така нещасна і нагла пригода стрінула цісарську Родину. — Тіло покійного архикнязя перевезено вчера в четвер до Відня. Похорон відбув ся вчера.

Подорож інспекційну відбув управитель краевого правительства ґр. Гоес, як ми се вже коротко згадували, в середу мивушого тижня до Іцкан і Сучави. В Іцканах оглянув ґр. Гоес поліційний комісаріят, головний уряд цловий, побічний уряд цловий при дорозі до Бордужен, шпиталь холеричний, уряд громадський і постерунок жандармерії, потім відїхав до Сучави; тут поступив пасамаперед до ґр. прав. гімназії, де ему представило ся тіло учительське під проводом директора Драчинського, і оглядав відтак будову нового будинку гімназійного. Потім звидів ц. к. староство, уряд громадський, школи народні, ґр.-прав. монастир і другі церкви. Відтак звидів ґр. Гоес шпиталь холеричний і шпиталь головний і поробив визначнішим особам і представителям власний візити. Вечером повернув ґр. Гоес до Черновце. — В понеділок, дня 29. липня, їздив ґр. Гоес на інспекцію до Серету. В товаристві старости і шесніовського, котрий очікував ґр. Гоеса в Черенківцях, звидів ґр. Гоес вперед школу народну в Черенківцях, де ему представили ся управитель школи, учитель Шорш, і начальник громадський, і удав ся відтак до Серету, де в старостві представили ся ему урядники і начальник громади. Потім зробив ґр. Гоес візити деяким видійним особам і повернув назад до Черновце.

Іменованя і відзначеня. Судії повітові Петро Войнарський в Станівцях, Теоктист Томащук в Радівцях і Георгій Ісеческул з Дорні іменовані радниками суду краевого з поштенем на їх теперішних становищах. Титул і характер радників суду краевого отримали секретарі ради Фридрих Газенерль в Сучаві і Др. Бернгард Барбер і Ізидор Маєр в Чернівцях.

Конкурс розписаний на отсі посади учителів народних: На посаду учителя, взгядно мо-

лодшого учителя при трикласовій школі в Фундуль Мольдові з волоскою мовою викладовою і німецькою мовою, яко предметом науки; на посаду надучителя і молодшого учителя при новооснованій двокласовій школі в Пожориті з волоскою мовою викладовою і німецькою мовою, яко предметом. Речинець до подань, котрі належить вносити до повітової ради шкільної в Кімполонзі, назначений до 9. серпня с. р. — В повіті сторожинецькім розписаний конкурс на: одну посаду надучителя і одну посаду учителя при трокласовій школі в Старих Брошківцях, і на посаду учителя при однокласовій школі в Нових Брошківцях, всі з мовою викладовою рускою і волоскою і знанем німецької мови яко предмету; на посаду учителя при однокласовій школі в Давиденах з викладовою мовою волоскою і знанем мови німецької яко предмету; на таку саму посаду учителя при двокласовій школі в Ропчу і Чинкеві; на посаду учителя при однокласовій школі в Нейгіте з німецькою мовою викладовою; на посаду молодшого учителя при пятикласовій школі в Сторожинці з рускою, німецькою і волоскою мовою викладовою і на таку саму посаду молодшої учительки при чотирокласовій школі дівочій в Сторожинці; дальше на посаду молодшого учителя, взгядно молодшої учительки, при двокласовій школі в Барбівцях з рускою мовою викладовою і знанем німецької мови, вкінці на посаду молодшого учителя, взгядно учительки, при чотирокласовій школі в Костинцах з рускою і волоскою (!-Ред.) мовою викладовою і знанем німецької мови яко предмету. Поданя належить вносити до 10. серпня с. р. до повітової ради шкільної в Сторожинці.

З Статистики шкільної. В державній гімназії в Радівцях було з початком року шкільного 1893/4 334 учеників, а з кінцем року 320, між ними 8 приватистів. Після місця уродження було: 79 з Радовце, 192 публичних і 7 приватистів з других сторін Буковини, 24 з Галичини, 2 з Чехів, 1 з Висшої Австрії 1 з Каринтії, 2 з Сирії, 4 публичні і 1 приватист з Угрії, 6 з Румунії і 1 з Росії. Після мови матерної було: Німців 237 публичних і 5 приватистів, Волохів 54 публичних і 1 приватист, Русинів 17, Поляків 23 публичних і 2 приватисти і 1 Мадяр. Після віроісповіданя було: 96 рим.-кат., 17 ґр.-кат., 2 вірм.-кат., 64 ґр.-прав. 18 еванг. і 123 жидів. — При класифікації з кінцем другого півроку отримало: перший степен з відзначенем 21 публичних і 2 приватистів; перший степен 241 публичних і 1 приватист; до повтореня іспиту з одного предмету допущено 35 учеників; степен другий отримало 17 публичних і 1 приватист. — Новий рік шкільний розпочинає ся дня 1. вересня с. р. Оплата шкільна виносить 15 злр. за піврік.

Холєра. В часі від 24—28 липня після урядових виказів були в всхідній Галичині отсі

слєствий. Писар у волости голова! А мужик що? У писаревому кулаку вся волость, усі мужики сидять. У мужика ти увесь вік на роботі будеш, а за писарем білі ручки будуть у тебе.

Докіа. Годі вже!...

Писар. Ні, не годі. Я тобі скажу: писар чоловік такий: сьогодні він тут, а завтра його в гóрод узяли. Он стецьківського писаря справник у городську волость узяв. А чому-б і мене не взяв? Писарювати вчивсь я у гóроді і знаю там всякий порядок. А ти знаєш, яка жизнь у гóроді? Цельний тобі год самі розлічення. Там музика, там любительний театр, там гуляння у сквері. Наприклад, нарядиш ся хантом та й у сквер. Там січас барішня подлітаєть. „Позвольте вас попросить, щоб ви мене провели!“ — „Ах, очинь даже рад! Позвольте подручку“. — І вже ото под ручку йдеш і не то що так, з ким небудь: на кухарок ми даже і уніманія не обрачали, а тільки горнишні і даже так собі міщаночки. От і ми з тобою так будем подручку.

Докіа. Слухай, що я тобі казати му. Хоч мені не хочеть ся з тобою й балакати, та вже треба раз тобі добре сказати, щоб ти не

виз. Не чіпай ся-ж і не вязи, бо мені на тебе й дивити ся гідко.

Писар (розлютований). Он як! А чого-ж би се так? Може вже знайшла когось? Може за якого з тих мужлаїв ідеш, що відцїли вийшли?

Докіа. Геть! (Іде, але той ханас її за рукав).

Писар. Стой! я не допущу.

Докіа. Не забувай тільки, що в наших парубків кулаки здорові. Адже ти не забув, як тебе годовано їми.

Писар. Іщо-би! Так я кому й дозволю! І колиж би то було?

Докіа. Тоді, як ти до Василя на вулицю ходив і казав, що возмеш її за себе заміж і звів дівчину... так оттоді.

Писар. Чорт зна' об чому говорить! Сей сюжет проч! А ти не пишайсь, бо жалювати меш!

Докіа. Пусти мене.

Писар. Гляди, щоб не помилилась, бо я й віддячувати вмію.

Докіа. Віддячуй!

Писар. Віддячу! Так віддячу, що чути меш і

в печінках. О, в мене средства найдуть ся.

Докіа. Та йди геть, огидо! Он хтось іде!

(Чути що хтось біжить).

Голос дівочий. Докіе! Докіе! (Писар кидаєть ся геть, біжить за верби до тину, але чіпляєть ся і падає так, що його самого не видно, але видно його ноги з за верби).

ВИХІД 6.

Ті, що й були, та Сестра Докіїна.

Сестра Докіїна: Докіе! Докіе! йди швидче! Докіа. А що там?

Сестра Докіїна. Мата клачуть, кажуть, щоб швидче. А багато нашла? А то що?

Докіа. Що?

Сестра Докіїна. Чоботи! Чні то чоботи?

Докіа. Які там чоботи? (озираєть ся й бачить писареві ноги) Ат, вигадуй там-чоботи! Ходім! (Бере її за руку і у двох збігають на гору.)

(Дальше буде)

случай заслабнення і смерті на холеру: В повіті заліщицькім, а іменно: в місті Заліщиках 22 случаї занедужання і 13 случаїв смерті; в Заліщиках старих 6 случаїв занедужання; в Устечку 6 случаїв занедужання і 1 смерті; в Тлустім 2 случаї занедужання і 2 смерті; в Рожняківці 2 случаї занедужання і одні смерті і в Добровлянах один случай занедужання. — В повіті борщівськім було в Устю єпископськім 4 случаї занедужання; в Озерянці 4 случаї занедужання а 2 смерті і в Ольхівці 1 случай занедужання і 1 смерті. — В повіті чортківськім був в самім Чорткові один случай занедужання, вкінці в повіті городеньськім в Обертні 2 случаї занедужання і 2 смерті. — На Буковині було в тім часі в повіті кіцманецькім, а іменно в Товтрах 8 случаїв занедужання і 3 смерті; в Крещатику 1 случай занедужання і 1 смерті і в Суховерхові один случай занедужання. В Вашківцях над Черемошом, повіту вишніцького, лучив ся одич підозріний случай смерті, однак розсліди над характером слабости ще не скінчені.

Жіноча гімназія у Відні. Як звісно, існує у Відні вже від двох літ жіноча гімназія. План науки в тій школі розложений на 6 літ і має з часом обіймати всі предмети, які подають ся і в мужеских гімназіях, так, що скінчивши сю гімназію, учениця буде могла слухати університетських викладів. Досі отворено дві класи гімназійні, з початком слідуєчого шкільного року буде отворена третя класа. Недавно відбуло ся торжественне замкнене курсу в обох перших класах. Ходить до них разом 49 учениць, — як на Відень дуже мале число, — і то до першої класи 21, до другої 28 учениць. З тих учениць одержало 12 в першій, а 16 в другій класі свідоцтво з відзначенем, а треба було на се великої пильности, щоби одержати такі ноти, бо в тих двох класах викладає ся тільки, що в трьох класах мужескої гімназії.

Нові книжки. Три наших правосл. священників написали в посліднім часі чотири книжочки:

1) «Десять заповідей Божихъ и Молитва господня Исидора Воробкевича». Чернівці, 1893, ціна 60 кр.

2) «Науки надгробні для сільского народа, сочинивъ Исидоръ Воробкевичъ». Чернівці, 1891, ціна 35 кр.

3) «Сонъ праведника» А. Монастирського, Вишніця, 1893, ціна 10 кр.

4) «Краткій истор.-стат. поглядъ на Архієп. буков.-далм.», Евгения Воробкевича, Львів 1893, ціна 50 кр.

Три перші книжочки містять займаючо написані духовні науки для народу, а четверта описує архієпархію і єпархії наші історично і статистично і є компіляцією без жерел, яка не має жадної наукової стійности.

Перші дві книжочки визначають ся чистою рускою мовою, третя любує ся в капральськім „учені“, а „краткій поглядъ“ то вже чисто московский.

Отче Евгению! дивіть ся на Вашого тата, отче Манастирський, дивіть ся на Вашого учителя Ізідора, і не пишійте так, як не говорите.

А.

Великі огні. Дня 26. с. м. коло півночі згоріло в Косові звиш 50 домів. Шкода, ще докладно не обчислена, вносіть близько 100.000 зр. З публичних будинків жаден не згорів і з людей ніхто не згинув. Погоріли передовсім жида. — В Дебречині згорів величезний млин паровий; 110.000 метричних сотнарів збіжа спалило ся. Вихор розносив головні і підпалював сусідні дома. В млині було підчас пожеги 70 робітників; з них чотири згоріли. До загашення огню причинив ся головні батальон гонведів. Шкода обезпечена виносить звиш пів міліона зр.

Ріжні характери. Один обсерватор характерів народних дивив ся, що робить кожний нарід, коли ему впаде муха в пиво. Іспанець платить за пиво і не пивши відходить; Француз того пива не рушить, але каже подати собі пинше; Англієць вливає пиво на підлогу і жадає пиншого; Поляк виймає муху і пиво не, Німець випиває пиво разом з мухою, вкінці Хінець виймає му-

ху, їсть її, а пиво лишає. А Русин?... не горівку, та не лише з мухами!..

Дібрана пара. В однім музею в Берліні показує ся пара супружеска, найтяжша на цілім світі. Він, якийсь Морлян, має 22 роки і важить 588 фунтів, а она має 20 літ і важить 530 фунтів. Обоє походять з Індіянополіс в Америці північній і суть мимо своєї нечуваної ваги досить зручні, ходять зграбно і з лиця дуже пристойні. Та справді дібрана пара побрала ся тому два роки; обоє важили вже тоді близько по 400 фунтів.

Египетске запаленє очий. Пр. др. Фукс у Відні, що недавно тому вернув з Египту, мав відчит о египетськім запаленю очий, і доказував, що ся заразлива недуга була звісна в Египті вже в глибокій старині. На то вказують многі фляшечки на канлі і слоїки на масти, які знаходять ся при муміях а відтак також реценти на напірусі відкриті в Египті німецьким ученим і повістиписателем Еберсом. Та і тепер ще ширить ся та недуга дуже сильно по цілім Египті. Один французский лікар стапув був собі недавно на розі якоїсь улиці в Каїрі та між соткою переходячих коло него людей начислив 20 таких, що в наслідок сеї недуги осліпли зовсім, 10 таких що були сліпі на одно око, а 20 що мали египетске запаленє. В шпиталях египетских недужають на се запаленє мало що не всі недужі, сторожі і арабські лікарі. Причину такого ширення сеї недуги добачає др. Фукс в тім, що раз переносить її мухи з недужих людей на здорових, головню на дітей, відтак в тім, що в египті люди дуже негарно ходять коло себе, а наконєць і в тім, що там взагалі люди суть склонійші до сеї недуги. У нас, як звісно, недужають на ту слабість найбільше жида, котрі прецінь також були колись в Египті.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присвятив **Омелян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., почтою 25 кр.

КАРПАТСКІ КОСИ МІНЦЕРА

В ПОЧТОВИХ ПАЧКАХ.

Правдиві

тільки з таким

Правдиві

охоронним знаком.

КАРПАТСКА КОСА

єсть в цілій своїй довготі однаково гартована; она така зручна і легка, так легенько бере і так довго не притуплює ся, що в тім взгляді ніяка друга коса на світі нашої не дорівнає.

Ті коси споруджують з подвійно чищеної сріблястої сталі, на котру перетоплюють в суміш руду найбагроднійших металів. Незрівняна досконалисть сеї сталі полягає в тім, що она при своїй незвичайній твердості є дуже гнучка і даєть ся без найменшого труду ковати.

Кожда наша коса, одна в одну є гарно вигнута, тривка, сильно випрямована і вигинчаста.

Вістре заосмотрене острым наконьком, що від кінця до кінця є однаково тонкий від кінця до кінця є однаково широким. Люди, котрі на косах розуміють ся, пізнають по тім власне, що коса єсть всюдї однаково тверда і гнучка.

Клепати коси досить раз на пару днів, вістре притуплює ся так помаду і так незначно, що раз єго наостривши, можна перейти з косою на безпечно 100, а навіть 130 кроків, хотьби прийшло ся косити і найтвердшу гірську хопту, або найгушійшу іспанку.

Завдяки тим всім прикметам карпатська коса Мінцера зробить в троє, в четверо тільки, що перша ліпша краєва чи загранична коса, а господар що собі таку косу справить зискає на дорогім часі, здоров'ю і грошах, які по часті викидає не за косу, а за кавалок бляхи.

Карпатські коси Мінцера можна також точити, так, що їх тогді і клепати не треба. Наострені і бляху перетнуть, а не вищерблять ся. Де косять на випередки там лиш той випередить других, в кого є наша коса.

Всякому, хто в нас купує, ми ручимо вже за те, що всі наші коси, одна в одну, є такі, як ми їх тутки описали.

Дістати в нас можна ріжні коси, такі, яких де уживають і такої довготи, яка кому сподобаєсь по слідуєчих цінах:

Довгота коси з ручкою	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	цін.
Коштує	1.—	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.75	1.90	зр. а. в.
На 5 клгр. іде	14	13	11	10	9	8	7	6	6	5	кіє

За відповідний Карпатський брусок платить ся 15 кр., на молоток і зр.

Коси посилаємо зараз одвотною почтою, але тільки за готові гроші, або за посилплатою. Почту оплачуємо самі, числячи собі за те, коли посилка не важить більше як 5 клгр. тільки 30 кр. Хто бере відразу 10 кіє, платить за почту 15 кр. а хто возьме 20 кіє відразу, за того ми почту оплачуємо самі.

Писати до нас можна по якому хто хоче або вміє.

Коли в нас замовить кілька або кільканацять господарів разом, ми приліплюємо на кожній косі картку, де написано для кого коса призначена.

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в аптіці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за фляшку майже в кожній аптіці. При закупні треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптіка під Зол. Львом, Прага.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові,
улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесії ц. к. міністерства справ внутрішніх з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкідливого впливу вогню під найпристунійшими услів'ями і починає можливо найнижші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де нема агентів „Дністра“, приймають ся.

Курс монет
дня 2. лют. серпня 1894-го р.

дукат	5.86	5.94	зл.
рубель напер.	1.33 1/4	1.34	„
наполео дор	9.89	9.95	„
100 марок	60.93	61.21	„

Передплата

на рік 5 ар. — 50

на пів року 2 " 25

на чверть року 1 " 12

для заграниці 8 рублів або 12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.

в бюрі газет М. Горювіна в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

Буковина

Виходить щотижня в п'ятницю.

Реданция і Адміністрация „Буковини“

находиться в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всі дописи адресувати належить.

Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги

обчислюють ся по найдешевших цінах

Ч. 31

Чернівці, дня 29-го липня (10-го серпня) 1894.

Рочник

Галицька вистава краєва.

Вже від кількох неділь отворена у Львові краєва вистава, о котрій різні газети в ріжний відзивають ся спосіб. Польські газети старають ся представити її в як найліпшій світлі, і се цілком природно, позаяк теперішня вистава устроєна майже виключно заходами самих Поляків; рускі-ж газети відзивають ся о ній вже більше або менше неприхильно, бо більша часть галицьких Русинів віднесла ся до сеї вистави, коли не цілком ворожо, то бодай байдужно і тому то вистава з самої-ж таки вини Русинів прибрала характер майже виключно польський. Одні тільки львівські руско народні товариства покористували ся сею виставою, щоб з своїм дотеперішнім хотінням не надто великим доробком показати ся перед ширшим світом, і устроїли, головню заходами проф. Володимира Шухевича, свій окремий павільон. О сій то рускій часті львівської вистави і о історії заложення руского павільону хочемо ми познакомити ближше наших читателів і подаємо подрібний опис її після безсторонного опису „Народної Часописи“, котра в сій справі от що пише:

Подітикоманія обняла у нас всі умч рускі так, що їх тяжко одушевити до чого лншого. Дешевим способом дораблюють ся люди титулу патріотів за пусті ніби-патріотичні промови, паріканя і т. п., котрі не підперті ділом, невсипущою роботою кожної одиниці, пропадають без сліду. Кілько у нас таких людей, що на словах як на орґанах грають, на ділі-ж як на балабайці! І дивно, що такі люди другим імпонують. А чей же не в тім сила, що корова сива, а в тім, кілько молока дає; не в тім сила, що людина криклива, а в тім, що она зробила. Ми пригадуємо собі, як наші люди приймали

русских товариств і то львівських. То велика ріжниця в назві; після неї треба й глядати в павільоні лише того, що товариства могли виставити. Історія повстання сего павільону менче більше знана, але ми повторимо її ще раз перед описом предметів, що у ній містяться.

Ще зимою 1893 р., на загальних зборах Наукового товариства імені Шевченка у Львові піднесена була думка, щоби Русини взяли ґремійну участь в проєктованій виставі краєвій, спеціально-ж, щоб усі рускі товариства і орґанізації народні, котрі з сею думкою згодять ся, представили в відповідний спосіб здобутки своєї праці, хід свого розвою і способи, якими вони йдуть до своєї цілі. Думалось, що такий оброз розвою і здобутків руско-народних товариств за час більше як 25-літний буде навчальний не тільки для чужих гостей, котрі прибувають на виставу краєву до Львова і в отій виставі руских товариств побачуть наглядно майже всі важніші моменти внутрішньої історії Русинів за остатні десятиліття, але буде також не менше пожиточний і навчальний для самих Русинів і всіх орґанізацій, бо внаже наглядно реальні набутки їх патріотичної праці, а заразом і хоби тої праці, позволят їм порівняти свої сили і осягнені результати з силами і результатами анальоґічних орґанізацій польських і таким способом внаже не одну нову потребу, збудить не одну нову думку, розрушає не одну звичку до праці.

Сї аргументи здобули собі загальне признание зібраних членів Наукового тов. ім. Шевченка, так що ухвала випала по думці внескодавця. На дорогу практичного виконання ступила ся ухвала тоді, коли виділ політичного товариства „Народна Рада“ зсолідаризував ся з нею і в особній відозві, опублікованій в руских часописах, завізав усі рускі товариства і інституції львівські, щоби приступили до сего діла. З сим голосом пішли товариства: Просвіта, Наукове тов. ім. Шевченка, Народна Ра-

ХАТНЄ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(ВИХІД 7).

Писар сам. — Тоді Омелько.

Писар (устає). А сто чортів! ще надай через неї! Ніякими тобі підмовами не обдурш. (обтрускують ся) Знати-меш же ти! (Іде до правого тину, вилазить на тин і стрибає на сусіда Омелькову леваду. Зараз же чути)

Голос Омельків. Який там чорт тини ламає? (Чути, як хтось біжить. Прибігає сусіда Докія, Омелько. Писаря та Омелька видко тепер з-за тину).

Омелько. Хто се тут лазить?

Писар. Та се я... знаєте...

Омелько. Писар! А чого се ви тут? Звідкіля се ви тут узали ся?

Писар. Та се я знаєте, того... Наприклад, хотів городами, щоб ближче було, знаєте, — так а пройти хотів...

Омелько. Як то — ближче городами пройти? Хіба-ж сюди ближче? Та сюди-ж далі!

Писар. Та я знаєте... трошки через перелаз...

я, знаєте, трошки, наприклад, з тропи збив ся...

Омелько. Та воно видко.

Писар. Так а вже... дозвольте й через той тин перелізти...

Омелько. (здивується плечима) Та лізьте вже — нема що казати...

Писар. Одлично! одлично! (Іде швидко) Ах, подлий сюжет! (перелазить через тин).

Омелько. (Йому у слід) Сторя!...

ВИХІД 8.

Омелько, Химка, Омелькова жінка

Химка. А що там таке, чоловіче? Я отсе пішла на вгород, коли чую, ти з кимсь балакаєш.

Омелько. Та сторія — писаря в себе на городі піймав!

Химка. Писаря? Йо? А як же се?

Омелько. Та чую, щось плиг через тин...

Химка. Через який?

Омелько. Та через отсей же. Плиг та до нас у город. Прибіг, коли писар. Я, каже, хотів городами пройти.

Химка. Чи ти ба? Чого-ж се він тут?

Омелько. А хто його зна?

Химка. До кого-ж се він приходив? хіба?...

Сторя! А не чути було, чоловіче, не балакав він з ким?

Омелько. А хіба я прислухавсь? Я був як онде. Та й яке тобі діло? Ходім! (Іде).

Химка. (Йдучи слідком) Ні, чоловіче, се вже не дурно, не дурно! Тут уже не без чогось! І до кого-ж се він? (Виходять).

Завіса.

Дія друга.

Хата Юркова.

Звичайна селянська хата, проста, не зовсім убога, з малюнками по стінах.

ВИХІД 1.

Мати Юркова, Юрко (сидить на лаві), Докія.

Мати. (одягнена, лагодить ся їти з хати). Та я, дочко, не забарю ся. Не забудь тільки кинути курям.

Докія. (Стоячи перед матіррю). Не забуду! Та чого вам, мамо, посніпати ся? Сидіть хоч до вечера.

Мати. Та нема чого й сидіти. Я тільки недужу відвідаю та й назад. Зоставайтеся же, діточки, здорові!

Докія та Юрко. Щасливо! (Мати виходить).

да, Руска бесіда, Блюб Русинок, Руске товариство педагогічне, Товариство співачке „Боян“, Товариство ремісників „Зоря“, Народна торгівля, Товариство взаємних убезпечень „Дістер“.

Коли в зарядках усіх тих товариств запали одностайні ухвали що до участі тих товариств в краєвій виставі, вибрано делегатів з кожного товариства, котрі мали спільно нарадити ся над тим, в який спосіб се зробити. Делегати розміркували, що найвідповідніше буде побудувати на виставі особний павільон, в котрім би найшліш поміщене предмети, достарчені всіми товариствами. Ведене сего діла делегати поручили проф. В. Шухевичеві. Після вказівок проф. Шухевича виготовив план того павільону проф. політехніки львівської д. Ю. Захаревич, а архітект і будівничий д. Іван Левинський взяв на себе побудувати сей павільон і, ведений патріотизмом, зладив кошторис так низький, що висше згадані товариства без надто великого уцербу в своїх бюджетах могли сильно покрити кошти его будови.

Ось і станув на площі вистави красної близь відділу етнографічного невеличкий, скромний хутір, обведений штахетками та омаєний смереками, будований після взірця стародавніх хат господарських. Внутрішнім его пристроєм заняв ся давнійший голова а тепер почесний член тов. „Просвіти“, незабутний та щедрий добродій сего товариства і звисний широко в краю і поза границями меценат нашого рідного промислу домашнього, Володислав Федорович із Вікна. Прекрасні килими, котрими обвішані стіни і балюстради павільону руских товариств, се не тільки взірці нашого місцевого килимкарства, але переважно вироби першої в нашім краю школи килимкарської, котру д. В. Федорович заснував у своїй маєтности Вікні і котру доси удержує, не щадячи кошту і заходу і ведений справді світлим поглядом і чоловіколюбним бажанем — ухоронити один із найкрасніших і старіших наших промислів домашніх, наше питоме килимкарство, від затрати і повного занедбаня і через піддвигнене сеї гарної галузі промислу причинити ся до піднесеня добробиту народного, отворити незаможним селянам одно нове жерело чесного заробітку.

Тому що вироби тої школи становлять немов тло декоративне цілого павільону руских товариств, для того ми, заким перейдемо до виказу поодиноких товариств і виставлених ними предметів, скажемо кілька слів про повстанє і розвій сеї одинокої в Галичині школи килимкарської.

Вже від кільканадцяти літ інтересував ся д. В. Федорович різними галузями сільського промислу домашнього, а особливо виробами старого вимираючого руского килимкарства. Не щадячи труда і коштів збирав він окази старих килимів подільських, котрі уможливили ему познайомити ся докладно з технікою і спосо-

бом продукції нашого давного килимкарства, пізнати его вартість артистичну і економічну. Врешті в 1886 р. він рішив ся приступити до заснованя в своїй маєтности в Вікні, скалатського пов., школи килимкарської. По кількох невдалих пробах з килимкарями зі збаразкого повіта і з Буковини удало ся тільки в р. 1888 здобути для сего закладу спосібного вчителя, Івана Івахова з Кобилі в збаразкім повіті. Вже в році 1891 числила ся школа 8 килимкарських станків, а при кождім з сих двох учеників. Час науки, короткий для спосібніших, а довший для менше спосібних, виносить пересічно 5 літ, почім вивчені ученики відходять, заосмотрені в невеличкий капіталець, укладаний із заробітку, в станок килимкарський, котрого кошти також покривають ся з їх заробітку (80 кр. від квадратного ліктя виробу), розносячи таким способом техніку килимкарську на ново по краю, де она колись широко цвила. Д. Федорович, оснувавши свою школу не для промислової спекуляції, не для інтересу, а власне для піддержаня і оживленя стародавньої а так характерної галузі руского домашнього промислу, і кермуючись при тим власним естетичним смаком і докладним пізнанем техніки та взорів давного килимкарства, поклав собі в своїй роботі метою — не накопидати народови ніякої інновації, але навязати власне до старих а добрих традицій нашого питомого килимкарства. Зарівно узори як і техніка, як і фарби, все в килимкарській школі д. Федоровича є таке, як в старих килимах; принципіально виключено вживанє нових анілінових фарб, котрі новим килимам, вироблюваним ще декуди в гніздах старого килимкарського промислу, відбирають майже всяку вартість.

До нового року 1892 затруднених було в віконській школі загалом 30 килимкарів. Они виробили 642 килими загальної вартости 12,840 з. Пересічна ціна одного килима випадає таким способом на 20 з., але в повисшім числі були малі килими по 5 з., а були також великі портієри, що продають ся по 50 з. і висше. Прекрасним показом того, що і як робить килимкарська школа в Вікні, була устроєна д. Федоровичем в лютім 1891 року в великій салі ратушевій у Львові вистава вироблених нею килимів, котра здобула для школи і єї основателя одностайну похвалу знавців і всеї праси. Від того часу килимкарська школа в Вікні поступила дуже значно наперед. Нині числить она 20 варстатів, при котрих заоруднено 28 хлопців, набраних переважно з маєтности д. Федоровича. Провід над школою має Андрух Турок, майстер килимкарський з Гнилиць. Для школи збудував п. Федорович особний однопверховий будинок, в котрім в низу містять ся помешканя учителя і учеників, а весь перший поверх, се одна велика зала, в котрій міститься школа. Зала устроєна так, що серединою є прохід, а по обох его боках, при подовжних

стінах уміщені варстати, та так, що кождий варстат має для себе окреме обширне вікно. При самім вході находять ся варстат для учителя, котрий зі свого місця може від разу окинути оком усю салю. Варстати мають ріжну широкість, від 165 до 250 сантиметрів. При кождім працює один ученик старший, а один молодший, так що завсідги старший підучує молодшого. Ученики встають о 5 рано, мють ся, молять ся, спрягують у школі, провітрюють єї, топлять в нечи і ідуть на сніданє. По сніданю забирають ся до роботи і працюють до полудня, потім ідуть на обід і мають по обіді 2 години відпочинку. По полудни йде робота до 5 години, по чім ученики одну або дві години займають ся якою небудь іншою роботою, н. пр. у городі, щоб після кількогодинного сидженя мали відповідну гімнастику і рух на свіжім повітрі. По вечері наступає молитва, по чім усі йдуть спати.

Звичайно потребує середно спосібний ученик двох літ, щоби навчити ся килимкарства, т. є. щоби скопіювати предложені ему не надто трудний взорець у школі. Та про те курс вченя в віконській школі виносить 5 літ, бо основателеви єї ходить о те, щоби ученики вичили ся не тільки простої зручності, яка потрібна при сїм ремеслі, але познайомили ся докладно з варстатом і єго складовими частинами, зі стилем, орнаментикою, фарбами і т. і., т. є. щоби по виступленю зі школи були в стані провадити ремесло як самостійні і всесторонно з ділом обізнані майстри.

На взір старих бельгійських gobelінів, з котрими наші килими що до техніки зовсім тожні, має кождий килим з віконської школи марку тої школи: герб Огнєць в горі у лівому розі, а по обох боках герба рускі букви: В. Ф.

Перегляд політичний.

Новеля до закона прасового, ухвалена мінувшої сесії в раді державній, отримала цісарську санкцію і вийшла яко закон з 9. липня 1894. Після §. 1-го сего закона зноситься ся обовязок складаня кавції за видавництва періодичні. Се головна пільга нового закона.

Австрійська краєва оборона буде на ново зреорганізована. На місце існуючих до тепер двох кадрів (компаній) в кождім баталіоні заведено чотири компанії, так що від 1. жовтня с. р. будуть кадри баталіонів числитись по 11 офіцерів і по 184 рядових. Подібно буде змінена і кіннота краєвої оборони.

Австрійські Німці дуже ся зажурили о своє панованє і перевагу над Славянами. Про рух

ВИХІД 2.

Докія. — Юрко.

(Докія бере шиття з столу і сідає на лаві біля вікна шити. Юрко присуваєть ся до неї ближче.

Докія. І ти тут? А то хіба закон?

Юрко. А чому — ні?

Докія. А тому, що в тебе діло є

Юрко. І тобі треба курий годувати. Он мати казали, а ти матери не слухаєш ся. Гарна невістка!

Докія. Мені зараз і не треба їх годувати, а трохи згодом. А ти гарний хазяїн: сам біля жінки сидить, а діло не робить ся.

Юрко. Зробитися!... Чого се ти мене прогониш?

Докія. Того, що путящі господарі в хаті не сидять, а роблять діло.

Юрко. Коли-ж у їх нема може таких гарних жінок, як у мене.

Докія. Буде тобі теребені правити! Усі жінки однакові.

Юрко. Ні, не однакові.

Докія. Вигадуєш!

Юрко. Я не вигадую, а тобі зараз розкажу...

Докія. Ну, ну, цить! Я знаю, що ти розкажеш.

Я того не хочу слухати.

Юрко. Ні, не знаєш.

Докія. Ба ні, знаю! Хіба се першина? Ти за-

раз почнеш: «твої очі як зорі твої губи, як сливи.» Хіба й не гарно: губи такі сині, як сливи!

Юрко. На що-ж ти перекручуєш? Не сливи, а вишні!

Докія. От! постягай сюди всю садовину й горюдину! Гарні й вишневі губи — чорні.

Юрко. Та червоні-ж, а не чорні!

Докія. Коли червоні, то зелені. Пхе! губи такі кислі, як зелені вишні.

Юрко. А вже-ж і вигадниця! Я зовсім не про губи і не про очі хотів тепер казати.

Докія. Не про те? А ну ну, яку ще вигадку вигадав?

Юрко. Се не вигадка, а правда...

Докія. Та ще й свята!

Юрко. Не перепиняй! Я хотів сказати, що не всі жінки однакові і моя жінка відмітна від усіх тим...

Докія... що чоловік не дає їй робити...

Юрко. Цить!

Докія...та й балакати!

Юрко. Ні, се ти мені не даєш! — Моя Докія відмітна від усіх жінок тим, що їй про все й завсідги можна віри нати.

Докія. Як то? А хіба иншим жінкам не можна віри нати?

Юрко. Та так... я не дуже їму.

Докія. А то чому?

Юрко. Бо я їх знаю.

Докія. Нічого ти їх не знаєш!

Юрко. Ба ні, знаю!

Докія. Знаєш! Не можна жінкам віри нати, а не знаю через віщо!

Юрко. Ба ні, знаю! Багато я доглядав ся і завсідги помічав, що всі жінки одурюють своїх чоловіків.

Докія. Усі?

Юрко. Еге, всі. Одна одурює тим, що ховаєть ся від чоловіка, друга тим, що судить чоловіка, третя — тим, що на інших задивляєть ся — отся мені найпоганіша!

Докія. Оце бідолашні жінки! За життя в пекло треба їм іти!

Юрко. А хіба й не правда? Хіба не правда, як Хвеська дурила, а потім і покинула чоловіка?

Докія. Ну то що, що правда? Хіба як Хвеська так зробила, так і всі так роблять?

Юрко. Може так, а може трошки инак, а мабуть усі, — тільки ти ні.

Докія. А я на се не пристаю! Коли ти на всіх жінок нападаєш ся, то нападаєш і на мене — і я жінка! Погано ти думаєш!

Юрко. Чому?

Докія. Тому, що жінкам нати віри можна та ще й треба!

Юрко. Чи ба! А чому-ж би то так?

Докія. А дорожуй ся сам, коли ти такий

межи Чехами так вже привикли писати і на здобутки Чехів нарікати, що без того не обійде ся ніяка німецька газета. А тут починають і Поляки в польській часті Шлеску голову підносити, а Словинці знову в Сирії полудневій і Каринтії. Задля того великий крик по німецьких часописах. Іменно нарікають на Поляків, що мов то они, яко союзники Німців, в раді державній неретельно поступають: у Відні разом з ними тримають а на Шлеску відбирають їм дідове їх посідане. А найбільше обурило Німців се, що в Цішині має бути отворена ще з початком сего року шкільного польська гімназія. — О Словинцях же так пишуть німецькі часописи: „Ціла наша політика крутить ся довкола сімох Словинців, котрі сидять ще в клубі Гогенварта. Тих сім Словинців мусить за всяку ціну лишити ся в клубі Гогенварта, бо інакше гр. Гогенварт зрече ся президію клубу. А коли гр. Гогенварт уступить з президію, то клуб розпаде ся, а тогди наступило би цілком нове угруповане політичне.“

Як, з Петербурга доносять видало тамошнє міністерство два розпорядження стоячі в звязи з реорганізацією сторожі пограничної, котрі мають на цілі усунути з неї Поляків. Офіцирам не буде вільно вибирати католиків - воїв за своїх послугачів. Кожний воєк сторожі пограничної, котрий дослужить ся степеня вахмайстра, мусить бути перенесений з західної границі царства до якої иншої. — Російський міністер війни, снерал-ад'ютант Ванновський, небезпечно занедужав, а на розказ царя заступає його в всіх справах військових снерал-ад'ютант Соф'анос.

В справі відносин королівства Данії до північного Шлесвігу характеристична слідуєча подія, яка зайшла при обходженю торжества срібного весілля наслідника престолу в Данії. Приймаючи депутатию данських дівчат, межи котрими були і дівчата з північного Шлесвіга, заявив наслідник престолу свою подяку всему данському жіноцтву і тим, котрі мешкають і поза „гасом королівським“ (північний Шлесвіг) а котрих він споминає з особливим співчутєм.

В Ліоні відбув ся процес против Казерія, убійника французького президента Карнота. Відповідав він при розправі спокійно і гордо, тільки при згадці о матері плакав сердечно. Свого винку не жалувал. Засуджено его на смерть. По оголошеню вироку крикнув Казеріо з зимною кров'ю: „Най жне анархія“. Всі часописи, навіть соціялістичні, одобряють однодушно вирок смерті Казерія.

В Італії відбув ся процес в справі обманств і крадіжки в банку римськ. Всіх обжалованих увільнено, що викликало велике зачудоване в цілій Європі. Увільнене судом присяглих приписують сій обставині, що при слідстві казав давнійший міністер Джіолітті богато

наперів спрятати, ддятого що він сам і богато висних урядників мали замочені руки в сій брудній справі. Дуже се дивна і характеристична причина увільнення. — Сими днями мають відослати два відділи по 120 анархістів італійських на примусове поселене до Масави. — Як з Італії доносять, мали ся анархісти вже і в тамошнім війську загніздити. Підчас вирав військових в Галларате і при маневрах в Макомер з Сардинії стріляли воєки ostrimi набоями до других воєків і до своїх старших. Подібні случаи мали дучити ся також в інших місцевостях.

Пашич, провідник сербських радикалів, перебуваючий тепер в Нішу, веде переговори з сербським міністерством. Ціль сих переговорів має бути помірне партії радикальної з королем, і привернене сербської конституції з р. 1888.

Про війну хінсько-апоньську доходить трохи неточні вісти. Янанці, о скільки відомо, затопили два найбільші китайські кораблі „Кавшун“ і „Чен-Ян“. З цілої залози „Кавшун“ а котра виносила 1500 людей, виратовано лише 40 людей, а решта утопила ся. Дня 29. липня побити Янанці Китайців, забрали укріплення в Шекуан та здобули головну квартиру китайську в Ашан. Китайці утратили там 2800 воєків.

ДРІБНІ ВІСТІ

Управитель краєвого правительства гр. Гоес, котрий, як се видно з дотеперішного его поступованя, старає ся щільно пізнати наш край особисто, відбув в понеділок сего тижня дальшу подорож інспекційну до Сторожинця. Гр. Гоес звидів там уряди державні і міські, церкви всіх віроісповідань, школи міські і школу коншикарську, а відтак поробив візита деяким виднійшим особам і представителям властей.

Впв. д. Титко Ревакович, судія повітовий в Підбужі, в Галичині, котрому з нагоди его іменованя ц. к. радником суду краєвого вислали черновецькі Русини телеграфічно ігратуляцію, надіслав нам у відповідь на се отсих кілька слів подяки з просьбою о поміщене їх в нашій газеті. Подяка ся звучить: „Буковинсько-руський Громаді, котра зволюла переслати мені з Чернівців в дорозі телеграфічний привіт з поводу іменованя мене радником ц. к. суду краєвого, засилаю отсим найщирішу подяку з окликом: „Всі Русини працюймо невсипучо і поступаймо чесно, а чей не буде наша праця марна. В Підбужі в день св. Іллі 1894. З високим поважанем Титко Ревакович“.

Семинаричні вправи при викладах рускої мови і літератури дозволило міністерство про-

світи завести з слідуєчим роком шкільним на черновецьк. університеті і призначило в тій цілі на премії за семинаричні роботи 100 здр. а на закупно підручної бібліотеки наразі 200 здр. — То саме міністерство завело нову фонетичну руску граматику, видану д-ром Смал-Стоцким і д-ром Ф. Гартнером, в всіх школах середних на Буковині.

На „Народний Дім“ в Чернівцях, а іменно на потреби рускої шкільної молодєжи, надіслав ви. Іл. Стратичук, учитель в Вижиці, суму 26 здр. 90 кр., зібрану на конференції учительській в Вижиці учителем Андрюком. На сю суму зложили: О. Семанюк 1 здр., інспектор Туркевич 1 здр., надучитель Андрієвич 1 здр., надучитель Крилатий 1 здр., надучитель Цурканович 50 кр., надучитель Стефук 50 кр., надучитель Понич 30 кр., надучитель Велигорський 20 кр., надучитель Щербановський 50 кр., дальше учителі: Влад 50 кр., Андрюк 1 здр., Стратичук 2 здр., Семенюк 1 здр., Никифорян 1 здр., Кукелка Лад. 1 здр., Кукелка Ом. 1 здр., Чаховський 1 здр., Лучинський 50 кр., Цурканович 50 кр., Дудка 1 здр., Шупак 1 здр., Годованський 50 кр., Веренка 50 кр., Завадюк 1 здр., Бемер 1 здр., Мпронко 40 кр., Шольц 50 кр., Кейван 0 кр., Лунул 50 кр., Чернецький 50 кр., Швайцер 50 кр., Рубіш 50 кр., Чижка 50 кр., Канаукер 50 кр.; вкінці учительки: Ернстох 50 кр., Мановарда 1 здр., Маковієвич 30 кр. і Таньска 50 кр. — За сі щедрі жертви і за труд коло збираня їх складає щирю подяку в імени товариства „Руский Народний Дім“, Винницький, голова.

Вісти особисті. Старший радник суду Сидір Винницький повернув вже з своєї двомісячної відпустки і обняв нині назад управу ц. к. краєвого суду карного в Чернівцях.

† **О. Николай Січинський,** гр. кат. святищенник в Стопчакові коло Коломиї, посол на Сойм краєвий галицький зі збаражского повіта, горичий народовець, помер в середу 8. с. м. на тиф і запалене легких. Недуги набавив ся пок. о Січинський дня 30. липня, коли посвячував хрест поставлений громадою на пам'ятку. До кількох днів недуга розвинула ся так, що вже минувої п'ятниці о. Йосафат Кобринський з Мишина уділив о Січинському св. Тайн, а вчора рано доброго сина народу не стало. Похорон відбув ся дня 10 с. м. Покійний о. Січинський прожив нещіль 44 років життя, а 23 роки був святищенником.

Холера ширить ся на Буковині що раз більше. Найбільше діткнений сею пошестею є повіт кіцмапекський, куда занесено холеру з Галичини з повіту зяліницького; в останніх днях проявила ся однак ся слабість досить сильно также в повіті вижицьк. і особливо в Вашківцях, де умирає дежно по кілька людей. В самих Чернівцях сконстатовано рівно-ж два случаи смерти на холеру, і тому заходить узагадка обави, що пошесть розшириться ся звідси по цілій краю. До тепер сконстатовано в слідуєчих дальших громадах буковинських холеру, а то в повіті кіцмапекськ.: в Дорошівцях, Неполоківцях, Лужанах, Пидкиївцях, а в повіті вижицьк. в Вашківцях, в Ростоках і Вижиці. — Задля сильнішого ширеня ся холери в повіті кіцмапекськ. не покликано з того пов.т. нікого до вирав військових.

Роботи коло водопроводів в Чернівцях вже розпочали ся минушого тижня закладанем рур в деяких улицах. Сего тижня мають зачати ся также роботи каналізаційні.

Варстат виробів деревних в Коломиї, що існував там доси при „Гуцульській Спідлі“ і був спомоганий з фондів краєвих, замкнено дня 28 липня с. р. Кільком ученикам дано свідонство скінчення практики, а прочих розпущено в надії, що вони по вакаціях вступлять до школи промислу деревляного, котра буде отворена 1. жовтня с. р. До тої школи іменовано вже сили учительські (з Закопаного), а на уміщене єї винаймає коломиїський магістрат перший і другий поверх дому пок. Теодора Білоуса.

розумний, що на всіх жінок пеню зводили.

Юрко. Ні, ти скажи!

Докія. Ба, тут уже так і не знає! Не можна жінкам не вірити, бо як їм не вірити то й жити не можна.

Юр'ю. Оттакої ще вигайдай!

Докія. Я не вигадую. Коли чоловіки жінкам не нять-муть віри, то й жінки чоловікам не вірити-муть. Бо воно-ж правда, що деякі чоловіки виробляють буває ще гірше, ніж деякі жінки. Ну, а яке-ж воно життя буде, коли одне одному не нять-ме віри?

Юрко. Коли-ж жінки не заробили, щоб їм вірити?

Докія. А чоловіки заробили? Хіба чоловіки жінок не дурять? Та з чоловіків ще більш таких. Ні, се не по правді! Так, наче всі чоловіки святі, а жінка, що ступне, то й брехне. Коли жінка обманює або чоловік обманює, то там уже нема життя. Там уже треба втікати одному від одного, щоб хоч менш гріха було.

Юрко. Так, як Семен з своєю Хвеською? Коли пішла, то й іди собі з Богом.

Докія. А ти б не пустив?

Юрко. А вже-ж!

Докія. Та як же-б ви жили?

Юрко. Не знаю... може-б ми й зовсім не жили... Ні, сього подарувати не можна! Та хай йому пур, я не хочу про се балакати. От тобі я за все вірю, бо ти така люба, така гарна, та правдива! (обнімає її) Така моя зірочка (цілує).

Докія. Геть! Я не хочу цілувати такого чоловіка, що не йме віри жінкам! Іди роби діло!

Юрко. А яке-ж діло? А бодай йому все лихе та недобре! Я-ж і забув, що завтра треба їхати з Євгеном у город і шини натягти треба на колесо. Треба йти в кузню.

Докія. А так! Отсе тобі наука: не сиди там, де не треба; не роби того, чого не треба; не балакай того, чого не годить ся! Хіба ти сказав Євгенові, що поїдеш?

Юрко. Так, — сказав, що може поїду, а може й ні... Треба йти! (Бере шапку).

Докія. Вертай ся-ж швидче!

Юрко. Та се вже, як коваль пустить (Виходить).

(Дальше буде).

Міністерство судівництва розпорядило, в порозумінню з міністерством просвіти, щоби всі суди в Галичині і Буковині уживали в письмах руских правописи фонетичної, заведеної від минушого року в школах. Виспий суд краєвий у Львові, подаючи се міністерське розпоряджене до відомости всім судам, поручив їм рівночасно, щоби набули „Словар правничий“, виданий торіком Костем Левицьким у Львові, а то в тій цілі, аби в судах запанувала однастайна термінологія руска. — На се важне розпоряджене звертаємо увагу наших земляків з покликом щоби так до судів, як і до других урядів, вносили свої подання виключно в рускій мові, бо ясна річ, що суди і другі уряди обов'язані тогди тільки відповідати сторонам по руски, коли внесене до них подане списане в рускій мові; коли-ж Русини буков. і на дальше будуть вносити всі подання в мові німецькій, то не здадуться намінащо подібні розпорядження, запоручаючи нам уживане рідної мови, і шкоду, яка вийде для народу руского з непошановання рідної мови, будемо мусіти самим собі приписати. Тому пишіть всюди лиш по руски!

Русини в Америці. О Русинах в північній Америці доносять такі вісті: Русини, що прийшли до Америки з Галичини, тримають ся по більшій часті добре, закладають собі читальні і брацтва і забирають ся поставити в місті Джерзі-Сіті „Руский Народний Дім“. Вже знайшли собі місце під будову, котрий мають закупити за 7.000 доларів (17.000 зр.) і збирають тепер на ту ціль гроші. Они мають там кільканайдать своїх парохій, мають своє товариство позичкове і заповгове „Союз“ і свою газету „Свобода“, котру видає о. Грушка, що був перше у сьв. Юра у Львові. Є там троха і сьвітської інтелігенції. Незгоди і поділу на партії нема між Русинами в Америці. Інакше поступають Русини з Угорщини. Ті стоять під впливом своїх угорських священників, котрі, хоч Русини з роду, але вже в Угорщині поперекидали ся на Мадярів та потрохи навіть забували свою рідну мову. Они тримають нарід в темноті, щоби могли єго ліпше визискувати і здирати (Подібно, як наші румунізатори на Буковині. Ред.) Они не називають себе навіть Русинами, лише Уграми і віддали свої парохії і свій нарід з єго церквами тамошнім латинським єпископам. Против газети „Свобода“ они видають свою газету „Вістник“, котра пише ся в якійсь кручений мові, ніби російській, ніби словацькій, а против товариства галицких Русинів „Союз“ они поставили своє товариство „Соединеніє“. — Дня 30. мая відбули ся в місті Шамокіні загальні збори тов. „Союз“. О 9. годині відправила ся служба божя, на котрій красно співали два злучені хори під управою о. Обухкевича, котрий перший позакладав в Америці рускі хори і оркестри. Церков була битком наповнена, а сотки людей стояли на дворі. О. Грушка мав патріотичну промову. По службі божій був спільний обід, до котрого засіли священники, делегати „Союза“ і знатійші люди з народу, числом 150. При обіді промовляв о. Грушка, о. Товт (одні з немногих угорських Русинів, що щиро тримають з своїм народом), о. Обухкевич і інші, а хор співав пісні „Ще не вмерла Україна“, „Щастя нам Боже“ і „Многая літа“. Радість і одушевлене у всіх було велике, і всі якби одним голосом присягли стояти твердо при „Союзі“ і старати ся о єго розширенне. О 3. годині по полудні відбули ся наради, на котрих було 17. делегатів з братств 5 парохій і поодинокі члени з більше парохій. Принято до давного статута три нові параграфи і вибрано нову раду з 10 членів і контрольну комісію з 5 членів. Головою товариства став Теодозій Талнаш з Шамокіну, заступником єго Михайло Євчак з Вільсберрі, секретарем о. Констанкевич, а касіером Іван Глова. О 8. годині вечером був музикально-декламаторський вечерок, на котрім явилось також багато Поляків, Литвинів, Американців і Німців. Всі не могли налюбувати ся рускою піснею, а тамошні газети на другий день широко розписали ся о вечерку і о красоті рускої пісні. По вечерку були танці; они розпочали ся коломийкою, до котрої стануло 60 пар.

З нужди. Минушого тижня велике вражінє зробило в Берліні самоубийство цілої ро-

дини. Слюсар Пачковский забив ся разом з жінкою і двома діточками. Від кількох днів було їх мешканє замкнене, поки вкінці родичі Пачковської дали знати поліції. По отвореню дверей страшний вид показав ся людям. Ціла родина висіла на гаках. На столі лежали писма до знайомих і 42 марки за комірне. Дальше стояла фляшка з вина і недопалена купка угля. Очевидно Пачковский упоїв перше жінку, діти і потім хотів їх загаром зачадити, а коли то єму не вдало ся, повішав жінку, діти і себе. Пачковский, котрий мав 37 літ, був хорий на сухоти. Жінка згодила ся померти з мужем, попродавши що мала на житє, дещо заставила, і зібравши гроші на комірне, купила ще вина — на послідню гостину.

Нелюб. В Прусії, селі равського повіта, старший уже господар Микола Н. мав молодшу жінку, а жінка мала — молодого парубка Юрка... Знав о тм старий муж, але не дуже противив ся, лише часом вибив жінку. Але жінці тяжко було жити зі старим нелюбом, змовила ся зі своїм милим, обоє паньли двоєх жидів і за заплату сто ринських казали їм старого убити. Жиди дістали задаток 8 зр. і справді убили старого в городі, затигли відтак на шини, де убитого господаря переїхав ще поїзд залізничий — і думали, що все заїгати ся. Тимчасом не скривило ся убийство. Жандармерія вислідила жидів і разом з вдовою та єї Юрком посадила до арешту.

Страшна хвиля. Інженер залізничий Юрий Ель в Енс вибрав ся сімні днями на візку (дрезині) з робітниками, звиджувати шлях залізничий від Гааги до С. Валентина. Серед дороги замітили они, що просто на дрезину їде поспішний поїзд з Остенде, котрий задля якоїсь причини значно спізнив ся. Не було часу довго надумувати ся. Робітники зіскочили зараз з візка, а інженер замотав ся в плащ і вивав поміж шини. Ще мав на тільки пам'яті, що ноги стягнув з шин і прихилив ся до землі. В тій самій хвили надлетів поїзд, хоч єго гамували, розбив на кусні візок і перебіг понад інженером. Як би було колесо або машина захопила за плащ, інженера не стало би, а так на щастє нічо єму не стало ся. Коли поїзд переїхав, робітники прискочили

до інженера, але він сам підняв ся здоров. Своєю дорогою, попам'ятає він ту страшну хвилю, як понад ним поїзд їхав!

Педагогічна метода. Що то! мої панове — каже один старий педагог до молодших в школі — дитині треба вміти річ виложити ясно, допомогти їй, а она все зрозуміє. Ану, Івасю, — звертає ся педагог до ученика — скажи мені: Коли три грушки лежать на столі, а твоя сестричка прийде і одну з'їсть, то кілько ще лишиться ся? — „Лишась ся ще три сестри“, каже Івасю. — Ні Івасю, я не питаю ся тебе о сестри, лише кілько грушок лишиться ся? — „Не лишиться ся жадна грушка, бо сестра всі з'їсть“. — Але-ж, Івасю, я справді не о грушки тебе питаю. Ми приймаємо лиш, що грушки лежать. — Ми не сьміємо нічого приймати, бо мама не каже, і грушок також нам не вільно брати“. — Ти мене, хлопче, не розумієш. Я собі лиш думаю, що у вас дома на столі лежать грушки. — „То ви, пане професор, зле думаете, бо в нас ані на столі, ані в цілім домі грушок нема“. — Ти мене, Івасю, не хочеш зрозуміти. Я собі лиш так думаю, що грушки є, але справді їх зовсім нема. А твоя сестра прийде і з'їсть одну з трех грушок, котрі ми собі так лише представляємо, то ще кілько лишиться ся? — „Жадна грушка не лишиться ся, бо ви самі, пане професор, кажете, що грушок нема“. — А як би они там були і ти побачив, що сестра твоя одну грушку з'їла, то ще кілько лишилось би? — „Також жадна, пане професор, бо я би з'їв інші грушки...“ каже проворний Івасю. — О, мої панове, то залежить лише від метода, як дитину вчити, щоби она все зрозуміла...

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в алтиці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кожній алтиці. При закупіві треба дуже уважати і брати флашки лише з охороною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера алтика під Зол. Львом, Прага.

КАРПАТСКІ КОСИ МІНЦЕРА

В ПОЧТОВИХ ПАЧКАХ.

Правдиві

Правдиві

тільки з таким

охоронним знаком.

КАРПАТСКА КОСА

єсть в цілій своїй довготі однаково гартована: она така зручна і легка, так легенько берє і так довго не притуплює ся, що в тім взгляді ніяка друга коса на сьвітї нашої не дорівнює.

Ті коси споруджують з подвійно чищеної сріблитої сталі, на котру перетоплюють в сузім руду найблагородніших металів. Незрівняна досконалість сьї сталі полягає в тім, що она при своїй незвичайній твердості є дуже гнучка і даєть ся без найменшого туду ковати.

Кожда наша коса, одна в одну є гарно вигнута, тривка, сильно випрямована і вигинчаста.

Вістре заосмотрене острия наклепком, що від кінця до кінця є однаково тонкий від кінця до кінця є однаково широким. Люди, котрі на косах розуміють ся, пізнають по тім власне, що коса єсть всюдї однаково тверда і гнучка.

Клепати коси досить раз на пару днів, вістре притуплює ся так помалу і так незначно, що раз єго наостривши, можна перейти з косяком на безпечно 100, а навіть 130 кроків, хотьби прийшло ся косити і найтвердшу гірську хопту, або найгустішу ляску.

Завдяки тим всім прикметам карпатська коса Мінцера зробить в троє, в четверо тільки, що перша ліпша краса чи загранична коса, а господар що собі таку кося справить зискає на дорогі часі, здоров'ю і грошах, які по части викидає не за кося, а за кавалок бляхи.

Карпатські коси Мінцера можна також точити, так, що їх тогді і клепати не треба. Наострені і бляху перетнуть, а не випербають ся. Де косять на випередки там лиш той випередить других, в кого є наша коса.

Всякому, хто в нас купує, ми ручимо вже за те, що всі наші коси, одна в одну, є такі, як ми їх тутки описали.

Дістати в нас можна різні коси, такі, яких де уживають і такої довготи, яка кому сподобаєсь по слідуючих цінах:

Довгота коси з ручкою	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	цтн.
Копує	1.—	1.05	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.75	1.90	зр. а. в.
На 5 клгр. їде	14	13	11	10	9	8	7	6	6	5	кіс

За відповідний Карпатський брусок платить ся 15 кр., на молоток і зр.

Коси посилаємо зараз одворотною поштою, але тільки за готові гроші, або за посліплатою. Пошту оплачуємо самі, числячи собі за те, коли посилка не важить більше як 5 клгр., тільки 30 кр. Хто бере відразу 10 кіс, платить за пошту 15 кр. а хто возьме 20 кіс відразу, за того ми пошту оплачуємо самі.

✂ Писати до нас можна по якому хто хоче або вміє. ✂

Коли в нас замовить кілька або кільканадять господарів разом, ми приїлнюємо на кожній косі картку, де написано для кого коса призначена.

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вноситься:

на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 32.

Чернівці, дня 5-го (17-го) серпня 1894.

Рочник X.

Ще кілька слів про наше політичне баламуцтво.

Вже далі рік буде тому, як став посол Романчук морочити Русинам голову своєю політикою. Дійшовши до того переконання, що лагідним, уміркованим і виrozumним поступованем („прихильно вижидати станомиском“) не зможе нічого досягнути для Руси, пустив ся він в опозицію (заняв „відторне становище“) до правительства. Против того ми би врешті нічого не мали, найби собі посол Романчук вів політику опозиційну, коли вже таке его переконане. Але ж бо він захотів заразом перевести консолідацію (поеднане) всіх Русинів. І се, як ми вже нераз казали, дуже гарна річ, коби то о самих лиш Русинів ходило, та лиш суц в тім, що пос. Романчук що иншого собі думає під народністю рускою, а ми що иншого. Після думки посла Романчука і редактор „Галичаніна“ н. Марков є Русином і то навіть уміркованим елементом серед Русинів, що аж запрошено его на з'їзд руских мужів довіря; а ми знов н. Маркова і всіх тих людей, що належать до „Галичаніна“ зовсім не уважаємо за Русинів. Хочуть вони собі бути Москалями, нехай собі здорові будуть, най говорять, най пишуть по московски, най собі встачають й лагають вздыхають до „единої непоборимої матушки“ Москви, ми їм в тім не перечимо, але до руских справ їм засі, і най не підшмавляють ся під імі Русинів, бо Русинами вони не є. Уважає Маркова і его компанію за Русинів, значить уважає нас Русинів а Липованів з Білокерниці за одно і те саме, але хоть кождий з нас, хто лиш бачив на власні очі якого Липована, знає, що се не правда, то все є такі люди, що завсіди наново набивають руским людям голову такими нісенітницями; ба, маємо між Русинами таких людей, що таки доконечно хочуть бути такими Москалями, як ось наші Липо-

вани, а при тім кажуть, що вони Русини, бо походять з руского роду. Коли і вони Русини, то і міністер Яворский і князі Сангушко, Сапіга і т. д. Русини, бо также походять з руского роду, і Морар-Андріевич і Калінеску і Чунтуляк і всі, всі перевертні, яких у нас завсїди ще тьма тьменна, также Русини. Не походжене з руского роду рїшає, чи хто Русин, чи ні, а те, чим він себе чує, чим він сам хоче бути, чим він дійсно після свого визнання і ділани є.

Так отже посол Романчук не обмежив ся на те, аби поєднати до спільної праці народної самих тільки Русинів, (така робота не дуже так була і потрібна, бо справедливі Русини були досить сконсолідовані), а сягнув і до наших домородних Москалів; а причина тому така, що серед Русинів (послів народодовців) не находив він підпори для своєї опозиційної політики, отже хотів своїй політиці надати більше ваги, покидає він народодовців, їх ідеали і їх справи на Божу волю, а сам шукає зносин з опозиційними елементами в Галичині, такими-ж як раз є москвофіли і радикали (одні і другі з инших причин). Таким чином сам посол Романчук перший вломлює ся із солідарності з послами народодовцями і замість ще більшої консолідації Русинів народодовців вводить своїм поступованем цілковитий розклад між них, а зміцняє силу їх противників. При тім всім мали, Богу дякувати, Русини ще тільки щастя, що послови Романчукови вело ся досі з его плянами консолідації Русинів з Москвофілами так як тим, що будували вавилонську вежу. Найсамперед хотів він, щоб руский і москвофільський клуб в соїм галицьким погодили ся — се не удало ся. Тоді скликає він мужів довіря і хоче, щоб на тім з'їзді „партий“ погодили ся. І се не удало ся. Бо як же огонь і воду з собою погодити?! Другий пізнав би вже з того ясно, що така робота до нічого, бо не доведе до жадного кінця, хіба лиш ще більше внесе баламуцтва в справу, але пос. Романчук ні! Він

все ще не покидає своїх плянів і ось недавно виступив в „Дзлб“ в „Отвертій письмі“ в обороні тої своєї роботи, а властиво своєї „Сізофовой“ муки; він все ще не покидає надії, що ему удасть ся „сконсолідувати“ нас Русинів з москвофілами.

Ми спершу гадали і не споминати про се письмо посла Романчука, бо нічого в ній нового, а ми ту цілу справу докладно і то нераз вже обговорили; але годі мовчати! Особливо відповідь „Галичаніна“ пос. Романчукови досить цікава, що на ню хочемо звернути увагу, аби всіх тих народодовців, що разом з послом Романчуком вірять ще в поєднане Русинів з москвофілами, спаматати.

Пос. Романчук про свою консолідацію пише так: „Я при укладаню проекту спільної програми, котра мала ще доповнити ся інструкцією переведення єї в практиці, дивив ся не так на те, котра партія має в ній свої засади більше заступлені, як на те що буде найбільше відповідати інтересам загалу Русинів і фактичним обставинам, а з другої сторони уважав, щоб програма нікого не насилувала, нікому не накидувала противних ему пересвідчень або прямивань. З тих практичних а не з партийних взглядів вишло, що програма єсть виправді в сущности народовска, але в ній взято взгляд і на старо-Русинів і на радикалів. Ім'єнно від перших проект не жадає, щоб они малоруску народність виразно признали за зовсім окрему від великорускої, тільки щоб в практиці давали розвивати ся нашому народови самостійно на его власній основі, а не тягнули его до об'єднання. Радикали атакують все точку о вірі; однакж она не вяже особистих пересвідчень, а змісл єї в сій програмі, як і в моїй декларації в соїмі 1890 р., єсть такий: Не тикаймо справ релігійних нашого народу, нехай він лишить ся при своїм status quo та не буде предметом агітації в користь чи то латинства, чи православія. На такі точки обі партії не тільки мо-

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

(ВИХІД 3).

Докія (сама шне і трохи згодом починає спершу тихо, а там голоснійше співати).

Голуб сизий, голуб сизий,

Голубка сизійша:

Батько милий, мати мила,

Дружина милійша.

З батьком, з матіррю зйду ся —

Гріха наберу ся,

А з дружиною зйду ся —

Не наговорю ся!

Еге — Не наговорю ся!

...Дружина милійша!...

Хтось іде. (Визирає у вікно).

ВИХІД 4.

Докія — Євген,

Євген (увиходить). Здорові були! Чи дома го-
сп одарі?

Докія. Полягали спати, — іди собі з хати.

Євген. От так привитай! Вряди-годи відвідаєш
сусіду, та й то каже: іди собі з хати!

Докія. А яка я тобі сусіда?
Євген. Дяк хоч була сусідою.

Докія. Та—а! коли там що було! Здоров же
Євгене, сїдай.

Євген. Та тут і сїдати нема чого (сїдає). Де
Юрко?

Докія. Хіба ви не зустріли ся? Отсе тільки
понесли до коваля колесо шину натягти,
щоб з тобою їхати.

Євген. А я саме про се й роспитати ся прий-
шов. То він таки поїде?

Докія. Казав, що треба їхати.

Євген. То й гаразд.

Докія. А ти чого їдеш? Чи не квітки Марині
купувати?

Євген. А ти звідкіля знаєш?

Докія. Сорока на хвості принесла. — Хіба
вона мені не подруга?

Євген. Хто? сорока?

Докія. Та Марина-ж, а не сорока! Ти, Євгене,
жениш ся думаєш, а ніяк не кращаєш: так
і тепер чіпляєш ся до кожного слова, як і
попереду. Ну, тає по квітці?

Євген. Та може... Ну, треба йти, бо мені ні-
коли. Прощай! (Устає).

Докія. Бувай здоров! кланяй ся Марині, як
побачиш. Чи ти, може, її не побачиш?

Євген. (усміхаючись) Ні, тепер уже годі не ба-
чити. І так вона мені добре чуба нагріла.
Так скажи-ж Юркови що я по його заїду—
хай дожидає мене завтра вдосвіта.

Докія. Гаразд, скажу.

(Євген іде з хати і на порозі стриває ся з писарем; писар
увиходить в хату).

ВИХІД 5.

Докія, Писар.

Писар (увиходячи). Скільки лет, скільки зім!
Желаєм здравствувать.

Докія (не дивлячись). Здоров.

Писар. Прийшов до вас по служебному ділу, є
голосне діло до твого чоловіка (сїдає на лаві).

А де він?

Докія. Пішов у кузю. Можна мені сказати
про діло, я йому перекажу.

Писар. Ні, се не сюжет! Волосні діла стольки
важні, що з жінками об їх говорити не
йдьоть.

Докія. Ну, так він сам прийде у волость, —
я скажу йому, щоб прийшов зараз.

Писар. Ні, а піджду.

Докія. Кажу-ж його довго не буде — може й
до вечора.

Писар. І то сюжет не плохой! Коли хазяїна
нема, то може, наприклад, хазяїнка ласкаво
гостя пригостить.

Докія. Мені нема коли з гостями заводити ся.
Мені є діло.

Писар. Діло можна на яке время і біз насте-
ствій пустити — діло не втече! А з до-

жуть згодити ся, бо тим они ще не відрікають ся своїх спеціальних засад, але і мусять згодити ся, если взагалі о якійсь спільній акції в рускій коаліції може бути бесіда, а не має на кождім кроці один ділати против другого. Жадане декотрих народівців, щоби стара партія і радикали попросту прийняли цілу програму народівців і тим способом заключила ся згода, есть жаданем нової капітуляції, якої жална партія себе шануюча не приймає а до котрої і в сїм случаю ті обі партії не мають поводу. — Ось ціла мудрість пос. Романчука! Треба ще лиш додати, що пос. Романчук жадає „тіснішої і щирішої звязи лише межи близшими собі елементами, складаючими однакож весь загаль Русинів а з полишенням на боці тільки деяких крайностей“. Розберім же те все докладнійше.

Перед усім в тім представленю річи впадає нам в очи страшна непрактичність пос. Романчука. Він так представляє ся нам як той енергал, що комендирує армією мов фігурами па шахівницї, не зважаючи на природні перешкоди, на гори, ріки, дороги, живність і т. д., а все лиш комендирує. Такий енергал ще ніколи війни не виграв. Загал Русинів се у него немов малі діти, що пісочком грають ся і з пуского в порожне пересипають. Воно в великій мірі так і є, але хто опираючи ся на тім загаль, хоче перевести свої політичні плани, той буде на піску. Се вже і мужики у нас добре знають, що суспільність руска поділила ся на Русинів-народівців, т. зн. справедливих Русинів, на москвофілів, що лиш руского роду, але не хочуть бути Русинами а Москалями, і на радикалів, котрі хочуть бути лиш просто людьми а не і Русинами. Всяка людина, що у нас сяк так думає і застановляє ся над справами політично-народними, пристала або до одних або до других або до третих; велика часть руского народу, так люду як і інтелігенції, немає найменшої свідомости справ політично-народних і не належить до жадної партії, і се хіба есть ті „близні собі елементи, складаючі весь загаль Русинів“, на котрих хоче оперти пос. Романчук свою політику, і хіба сему „Загалу Русинів“ і сїм „фактичним обставинам“ має найбільше відповідати та його політика. Кого ниньшого годі під „тим загальом“ розуміти, бо всі більше свідомі елементи рускої суспільности сконсолідували ся більше або менше в трох партіях, і саме зачерез те, що засади тих партій, особливо москвофілів і народівців, одна другу виключаючи, собі на розріз противні, і ті елементи не є собі близькі, а дуже, дуже далекі, так що годі і подумати о їх поєднаню. Коли-ж отже пос. Романчук виключаючи тоті дальші собі елементи, робив свою програму з огляду на той несвідомий загаль, на тоті власне тою несвідомістю близні собі елементи, то поперше ми не віримо, щоб пос. Романчукові удало ся так таки зараз розбудити „той загаль“ до політичного житя, так щоб на нїм можна оперти

якунебудь політичну акцію; „той загаль“ лишить ся ще довгий час неспосібний до всякого політичного житя; а по друге не була-б се консолідація руских сил, а лиш витворене нової партії.

Мати надію, щоб теперішні більше свідомі і сконсолідовані, і для того дальші собі елементи рускої суспільности „тісніше і щиріше з собою звязали ся“, не можна, як се вже два рази показало ся, і сам пос. Романчук не вірить в то, щоб теперішні партії, полишивши свої засади, злили ся в одну; він і сам виключає ніби то скрайні елементи від консолідації — мимоходом сказавши, ті скрайні елементи се найбільше свідомі і найбільше діяльні члени кождої партії, котрі ніколи на таку консолідацію не пристануть; він справедливо каже, що жадна партія, шануюча себе не може відступити від своїх засад, хоть і вимагає, щоб супроти противних пересвідчень і прямовань бути байдужним, безчинним. Що-ж лишає ся?

Лишає ся ще тота можливість, що від всіх трох руских „партій“: від народівців, москвофілів і радикалів відорве ся якась часть і пристане на спільну програму пос. Романчука (Притім очевидно може бути одних більше, других менше, і тоті більшості певно не залишать скористати з своєї більшості, аби цілій партії надати свій характер.) Хто-ж то може відорвати ся? — Очевидно, найслабші елементи в тих партіях, на котрі і так ті партії не могли ніколи на певно числити, а котрі звичайно становили лиш кайдани для кождої політичної акції. Самі-ж ті „партії“, як ми вже показали, не перестануть жити, хіба лиш ще більше скріплять ся у своїм нутрі і сконсолідують ся на підставі тепер ще виразнійше і яснійше зазначуваних засад. Що-ж з того вийде? — Те, що до трох теперішних „партій“ прибуде ще на якийсь час четверта партія, котру би ми дозволили собі охрестити вже тепер партією руских нігілістів, а то для того, бо вона після думки пос. Романчука повинна бути без всяких засад, а кождий в ній буде міг собі мати і визнавати пересвідчення, які сам схоче, і очевидно не сьміти ме бороти ся за свої засади, лиш буде мусів сидіти тихо; в однім лиш мають члени тої нової партії бути згідні, а то: мають займати відпорне становиско супротив правителства. Ось який можливий кінець тої грімко проголошеної консолідації руских сил! Замість трох партій буде хіба штири, а що найсумнійше, що дійшли ми вже врешті аж до того, що може у нас повстати партія, котрої засада буде: ширити беззасадничість!

Буде-ж се консолідація?! Після своєї натурп зможе ся нова партія бути або лиш чисто негативною, або навіть шкідливою розвитку рускої народности. Бо о що ходить в нашій боротьбі парламентарній? — О справи економічні і о справи народности рускої. В

справах економічних і теперішні партії виступають, можна-б сказати, всі з однаковим завязем, і різниця між партіями нема майже жадних, не треба-б отже на се творити аж нової партії. Лишають ся отже справи народности рускої. В тих справах нова партія пос. Романчука не зможе розвинути жадної позитивної акції, бо при кождій такій акції натянуть ся різні народні елементи тої партії на себе і будуть себе посполу паралізувати; а в тім разі, коли-б головна сила тої партії складала ся в москвофілів, на що судячи із слів „Галічаніна“ (ініціатива пос. Романчука найде в цілім краю (т. зн. у москвофілів) одобрена і піддержана буде всяким „руським патріотом“) заносить ся, зможе та партія зайняти навіть вороже рускій народности становиско; — становиско, яке в тій справі займає „Галічанін“; тоді мусів буде пос. Романчук крутити копє за всяких паломників, Купчанків і иньших пройдисвітів, за Книшів, Муринів і т. д., буде мусів жадати зміни мови і правониси в школах, буде виступати против руских гімназій і т. д. Правда, пос. Романчук жадає від москвофілів, щоб „в практиці давали розвивати ся нашому народови самостійно на его власній основі а не тягнули его до обєднання“; але казавши се по просту в зрозумілій всім мові, значить: вимагати від москвофілів дійсно, щоб вони вирекли ся своєї обєднителної роботи, а тим самим і своїх обєднителних засад і стали „в практиці“, т. зн. дійсно Русинами, стали в „Галічаніні“ і у всіх своїх газетах писати дійсно по руски, перестали на своїх зборах говорити по московски і т. д. Теорія москвофілівська без рівночасного практичного єї переведення нам зовсім не страшна, але на саму теорію москвофілів не обмежують ся і не обмежать ся, бо то значило-б підтяти собі самому жили, і тому то „Галічанін“ і відповідає пос. Романчукові, що саме він стоїть на народній основі і не залишить „в практиці“ переводити своїх теорій, ба, вимагає навіть від пос. Романчука, щоб він того зовсім таки не жадав, і притім ясно каже, що наша руска народність се лиш польська інтрига, що вона повстала „тільки з тої пори, коли противники руского народа прийшли до впливу“, що се „польські політики змагають до того, щоби на Руси витворити літературний і політичний сепаратизм“, що всі народовці „стоять на службі польських політиків“ і т. д., і т. д. Може бути, що і по тій виразній відповіді „Галічаніна“ пос. Романчук все ще гадає, що з Марковим і з его москвофілами згода можлива, бо, мовляв „вони все таки пишуть по руски, хотьби і з кепска“, але ми народівці ніколи не подамо руки людам, що так зневажливо говорять про нашу народність, не подамо руку тим наймитам московським, що за гроші і другі особисті користи вирекли ся свого роду і наносили ся знищити руску народність! Се наші найбільші вороги, з котрими не згода, але боротьба на жите і смерть! Ми зовсім не потїшаємо ся тим, так як пос. Романчук, що москвофіли пишуть „з кепска по руски“, т. зн. властиво, уживають в письмі тих самих руских букв, що і ми; се вони сьвідомо пишуть з кепска, се-ж їх ціль, не дати усталити ся нашій письменній мові, аби відтак кождий міг горлати, що Русини не мають письменної мови; се є як найбільше ворожий чин супроти рускої мови, і волїли-б вони собі писати по польски, по німецьки, чисто по московски, ніж мають так калати лице нашої рідної мови, і ту свою писанину виставляти ще в додатку за руску мову. Ба, не кінець на тім. Зогидивши так до непізнаня руску мову, вони закликають науку до суду над нею, і кажуть: най наука рішає, яка мова руска, і чи Русини є, чи їх нема! Се вже остатня печесть, на яку лиш можуть здобути ся наші вороги. Ми чейже не труп, щоб над нами наука рішала, що ми за одні; ми живий нарід, ми самі за себе можемо сказати, що ми за одні, і за нашу народність зумієм постояти. Не зликає нас „Галічанін“ тим, що Москва загадала подати ся У-країною (вона справді скорше подавить ся, ніж єї проковтне), і що там руска мова не вживає ся в школах, урядах і т. д. І в Австрії перелік кількома десятками літ мала руска мова ті самі права, що тепер в Росії, а прецінь часи змінили ся, і нині всюди вона в поважаню. Так само

брим чоловіком од чого кумпанії не піддержать і в розговорку не вступить?

Докія. Мені нема про що балакати.

Писар. Зачим же так строго? Конешно, — волосне діло — дуже важне діло, і в нас такії діла бувають у волости, що нікому уму не постижимо. Се не тільки я говорю, но даже як у нас справника помічник був, так він зараз книги волосні потребував, почав розсмітрювати і говорити: Писар, у тебе тут дела просто не постижимо. От я їх розберу! — Одначе нічого не розібрав, плюнув і поїхав. Да!... Но усе таки, хоч і яке важне волосне діло, а главне діло, що для которого я сюди прийшов, — не те... (Спиняєть ся і дивить ся на Докію мовчки деякий час. Та шие, не зважаючи на його). Да!... Главний, наприклад, сюжет — хотїло ся тебе побачити.

Докія. (остро) Я тобі кажу, що Юрко сам прийде у волость, а тобі нема чого дожидати.

Писар. Еге, об волосному ділі ми просто твого чоловіка у волость витребуємо. А об нашому — і тепер у нас сюжет буде. Я потому і прийшов, що бачив, як твій чоловік подав ся повз волость з колесом до кузнї. Думаю: а може й матері не буде. І поцастило. Ах! должен сказать і не могу я скріть: що много раз думав я про тебе і про твою до мене немилость і не могу за-

бїть твої ясні очі, твої чорні брови, — як у тій пісні, чи в романці співаєть ся:

Твоя милая походка —

Приключайть ся чихотка,

Твої очі та глаза

Ріжуть мене без ножа.

Докія. Слухай, їди геть! Я-б тебе вигнала з хати рогацем, та не хочу поганити ся й бешкет робити. Тим кажу: їди мовчки. А я вже до тебе не балакаю м. Скажу тільки Юркови про тебе, як прийде.

Писар. І вигдає! Лучче-б їздїлала мені яке благосклонство, а те то, що таке віраженіє їздїлати, що Юркові скажу Нї, сей сюжет біз наслідствій. Я скажу, (присувает ся ближче) Шо... (Докія мовчки встає і йде з хати).

Писар. Буди-ж ти їдеш? (Встає і заступає їй двері) Я тобі роблю предлог, а ти не хочеш ніякого одвіту дати і тільки роздражаєш мене, противно моїм склонностям.

Докія. (хоче пройти) Пусти!

Писар (хоче взяти їй за руку) Минутку!

Докія (як опечена подаєть ся назад). Геть огидо! Не торкай ся до мене.

Писар. А, дак так! Огида! Ну, колись жалїти меш, Я тобі цього не подарую. Побачимо, якої ти заспіваєш, як... (чути — гавкає собака) А! прїїє когось чорт! (Сїдає на лаві, Докія виходить.

(Дальше буде.)

і Росія слушного часу буде мусіла попустити! А навіть як би нас Русинів мало лишити ся всего на всего лиш тих три міліони, що під Австрією, і тоді не покинемо ми рідної мови і будемо її плекати для духової потреби саме тих трох міліонів, і все таки будемо горді на те, що ми ще і тоді не найменший нарід словянський. Припустім навіть, що сповнило-б ся якимсь чудом горяче бажане „Галичаніна“ і ми опинили-б ся нараз під російським царем, то і туди внесли-б ми з собою вже стільки інтелектуального і морального засобу, що певно остались би Русинами, і хоть там „Сибір непроходима“, то і там були-б ми Русинами.

І тому то против всіх заходів такого „консолідованя“, де би другим можна було безкарно доплати ногами те, що нам найсвятійше, нашу мову, треба нам виступити як один муж. Що иншого опозиція, а що иншого така для нас зневажлива і укорююча „консолідація“! Консолідуємо ся, еднаймо ся до спільної праці для нашого народу, але самі Русини між собою, а супроти ворогів нашої народности станьмо як один муж! Не дозволяймо їм зневажати те, що становить саму істоту нашого народу! Ширім нашу народну ідею, стіймо кріпко при нашій народній пропорі, а будучність певно наша, а не тих, що кпи собі буть із нашої праці!

Великий жаль маємо проте до пос. Романчука, що саме він, колишній проводир народовців, своїм теперішнім поступованем таку велику шкоду наносить народній справі, що всі нас на глум беруть. Побачивши себе майже самотнім в соймовій клубі народовців і в руській клубі Ради державної, треба йому було скорше все инше зробити, ніж лущити ся з ворогами народної справи, з такими нанятими саме на те наймитами як Маркові др. (не було-б нам так дуже жаль, як би пос. Романчук не знав тих людей докладно, котрим він тепер руку подає, але-ж бо добре він їх знає!), аби поборювати послів народовців і за що? За те, що вони лиш в тім не годять ся з пос. Романчуком, що иншою дорогою мають повну надію досягнути для Руси всієї права, незважаючи ся ані одного з них. Все инше, що пос. Романчук наводить на оправдане свого поступованя як: що нам плекати дають нашу національність тільки в рамках ідей державної польської, а не конституцій австрійської (а в рамках ідей Маркова, то добре?); що свідомий рух, розвій після нашої волі свиняють; що до австрійського правительства Русинам галицким можна дістати ся що йно через польські ворота, і що тому всякий здобуток національний нас не тішить (также причина!); що хочуть нас зробити повільними, уяглими, немічними, відбирають заборона і твердині народні, терроризують інтелігенцію, що через те ширить ся деморалізація, — все те не має ваги. Бо коли се все не є пересадка, а щира правда, то є се лише наслідки давньої і теперішньої нашої політичної немочі, а ніяк не завинили сего теперішні послі народовці, ані загал народовців; противно могли-б ми навести докази на се, що теперішні послі народовці багато дечого з того вже усунули, і що они всіх своїх сил і свого знаня як найсильніше докладають, аби всякі кривди руського народу устали; для того то і не мож всю винув спихати за всі наші лиха на тих народовців і аж з завзятими ворогами лущити ся, аби їх поборювати. Зрештою тою задуманою „консолідацією“ веде нас пос. Романчук дійсно з дощу під ринву. Заперечуючи право Полякам, мішати ся в наші народні справи, надає він Москвофілам те право — а чи се дійсно? А що до тої глибокої деморалізації, що то так страшно тепер на ню нарікає пос. Романчук і другі, то радячи-б ми, щоб самі Русини перед усім не прикладали своїх рук до деморалізації народу. І так пр. свого часу вимагало ся цілком справедливо від Русинів, аби узнавали якийсь авторитет в справах виборчих. В тій цілі завязано центральний виборчий комітет. Чому-ж тепер ті самі, що так дуже на те били, виступають против ухвал виборчого комітету? Чи се не деморалізація і чи не гірша се деморалізація ніж та, яку ширить хто инший?!

На кожний спосіб тяжка се хвиля для народовців, але і вона проминє, і „експеримент“ пос. Романчука з народовцями не удасть ся, бо

ніхто не годен знищити народної руської ідеї, котру саме визнають одні народовці; остане ся лиш сам жаль...

Але аби серед тої тяжкої хвилі проби для народної ідеї зберегти народні ідеали, аби вийти з того заколоту з побідою, мусять самі народовці взяти ся до своєї консолідації, аби ніхто з народовців не ходив самонас, не знаючи, що єму почати, аби ясно знав, які наші цілі, які дороги, щоб ніхто не міг сіяти баламутства між нами.

Але-ж бо скажуть нам: прецінь „Народна Рада“ у Львові одобрила політику Романчука, чому-ж другі народовці виломлюють ся з під тої ухвали, чому не йдуть за Романчуком? — Причина нам ясна. Сей збір народовців не відбув ся, як то давніше бувало, спокійно і поважно. Зачерез попередні події зійшли ся народовці на сей збір розгорячені, з упередженем до своїх найбільше заслужених діячів, з підозрінями підлоти, віроломства, зради. Річ ясна, що і ухвали такого збору не можуть мати тої ваги, яку повинні мати, особливо коли супроти ухвал збору стоять противні ухвали одного і другого руського клубу. Ми прикладаєм далеко більше ваги ухвалям руських клубів, в котрих засідають прецінь наші що найліпші люди, до котрих ми доси завжди відносили ся з найбільшою вірою, але не маловажимо також і голосу загалу народовців; думаємо лиш, що в тім разі загал народовців зовсім не розібрав і не застановив ся над користями і шкодами опозиційної чи неопозиційної політики, а рішала пристрасть. Загалови тому не одне зовсім не знає, що іменню послі, котрі зносять ся з політичними чинниками, добре знають, а чого нераз з тактичних причин годі навіть прилюдно розбирати. Якже-ж тут загал має рішати, не знаючи докладно всіх політичних обставин? Треба більше віри супроти своїх людей, не можна зараз підозрівати своїх щирих людей в підлоті, зраді і т. д. Правда, скажуть: а кому-ж тут вірити, Романчукові, чи другим? Ми міркуємо, що ріжниця в поглядах на наше теперішнє положення невелика; і Романчук і Барвіньський і другі видять і признають, що те положення незavidне. Платанє лиш, котрою дорогою ліпше з того положення вийти на чисте. Отгу суперечність треба між своїми полагодити, а в завзяту не удавати ся за підмогою для свого переконаня до завзятих ворогів нашої справи, бо очевидно завзяте родить завзяте. Головно загал народовців покликаний як раз до того, щоб до такого розладу не допустити, суперечности в своїм таборі вирівнати, лагодити, а не ще більше заострювати, роз'ярувати. Сего не стало ся на посліднім зборі „Народної Ради“ і через то тільки лиха скоїло ся.

Що-ж тепер народовцям перед усім робити? — Треба всіми силами старати ся полагодити розлад у власнім таборі, а се удасть ся, коли знов в гору підіймемо свідлий та ясний наш народний прапор — під ним всі щирі Русини зберуть ся назад докола, в ім'я ідеї народної запанує єдність, а тоді полагодимо мирно всі наші народні справи, тоді покаже ся, що то, що Маркову добре, то нам не ліжить. Нікому чужому не сміємо дозволити морочити нам голову своїми рахунками. Ми Русини, повинні мати єдино свої власні рахунки на ум! Особливо не повинен народовець жаден звачати на голос москвофілів в справах народних, а треба йти своїм розумом. Той заколот, що у нас є, повстав головно зачерез москвофілів. Вони мають свої цілі і для тих своїх цілей підбехтували вони доти нарід і інтелігенцію в пригожій їм напрямі, доки не повстав заколот, доки вони з одного боку не затріумфовали по поводу, що пос. Романчук „розкавав ся“, а з другого боку не втішили ся, що народовці розбиті! Отже перед усім обтрясимо ся із всякого кацапства в наших поглядах на справи народні і в нашій ділані!

Галицка вистава краєва.

З товариств, що виставили свої предмети в спільній навільоні, першєнство належить ся жєнєському товариству „Клубови Русинок“. Нєдавнє се товариство, заложенє в 1892 році, поставило собі задачу зібрати Русинки львівські в

одно огнище для житя товариского і просвіти. Та хоч оно недавнє, а діяльність єго під проводом пані Г. Шухевичєвої показує ся широкою і успішною. Поминувши часті сходини клубу в цілях просвітних і уряджувані ним вечєрини в цілях товариских, Клуб Русинок дає доказ в самім навільоні руських товариств, що в своїм напрямі може розбудити сильний рух і житє між руським жіноцтвом в Галичині. Клуб Русинок постановив собі показати на виставі великий збірник взорів, гафтів, вишивок, ґєрданів, робіт ручних і т. п. На відозву Клубу понадсилали Русинки з ріжних сторін прекрасні вишивки, ґєрдани, роботи, — котрі зібрані на картонах становлять незвичайно цінний, єдиний в своїм роді збірник.

І от в чім бачимо заслугу Клубу Русинок. В тім, що так численно постарали ся заповнити сей збірник, що так богато дрібних ручєнат не пожаловало труду, щоб сей наш прекрасний промєсл, нашу орнаментіку народну, гідно представити. Хто тільки числить себе до гарної половини людського роду, той не може байдужно поминути сї картони, виставлені в навільоні руських товариств. Тому то черєз цілий день можна там все застати по кілька жєнщин, як приглядають ся тим вишивкам і хвалять собі. А й ті, котрим незavidна доля дали вуса під нєс, радо перєстоюють в відділі навільону, що єго заняв Клуб Русинок. Ми думаємо, що се товариство видасть з часом ті вишивки книжками; буде се велика заслуга Клубу.

А тепєр киньмо оком на велику шафу, заложену жєнєськими роботами Яка шкода, що низше нєпідписаний не розуміє ся на жіночих роботах, а то він би фахово описав ті вишивані скатєрти, ручники, сорочки, подушки, повбїрані штучними цвітками, малюнки на материях, краватки і парасольки вишивані, кошики і т. д. і т. д., що їх понадсилало сотки Русинок на продаж на памятник Шевченка. Та хоч тайни тих жіночих робіт мені незнані, всеж таки як профан позволю собі лиш сказати: „Якє те все гарнє!“ — а відтак і перєйти до історії появи сих робіт на виставі.

Найперша гадка і почин до збирання їх вийшли від панни Ірєни Герасимовичєвної з Ячєва, котра змалювавши на дерев'яних окладках портрет Т. Шевченка, пустила ся на працю на льєси. З розпродажи льєсів вилинуло 56 зр. і їх призначено на памятниківий фонд поєта. П. Андрій Павлич виграє ті окладки і жертвує їх в другє на повнєшу цілє, що знов принесло нову квоту 34 зр. 20 кр. При другій виграї набув окладки о. І. Винницький з Коничинєць. Отєя перша удача заохотила панну Ірєну Герасимовичєвну до дальшого діла. Она вїзвала загал посєстер Русинок, щоб и они, о скільки можна, причинили ся своїми лептми до здвигнєня памятника великому поєтови.

Відозва не прогомєніла безслідно, бо ось зараз стали вилувати датки. Таким чаном зібрано загальну суму 217 зр. 70 кр. Надіслано 762 предметів, майже виключно ручної роботи жіночої, і они представляють вартість 1.500 зр.

На перших загальних зборах товариства „Клубу Русинок у Львові“ передала панна Ірєна Герасимовичєвна всі ті гроші і з брані предмети сєму товариству під условієм, щоб и „Клуб“ займав ся дальшою судьбою памятника. Клуб Русинок ухвалив: 1) зложити повнєшу квоту до каси щадничєї і 2) постаратись о дозвіл емїсії льєсів, котрі можна би розпродувати по цілім краю, а крім того на Україні і в Чєхії. Таким робом Клуб надїєв ся зібрати на фонд памятниківий суму до висоти 10.000 зр., випускаючи в обіг богато льєсів по дуже низькій ціні. Однак мимо найревїйших заходів і просьб до найвисших інстанцій не удалось Клубови ввєднати дозволу на емїсію.

Осталась Клубови одна дорога: розпродаж тих предметів, котра, очевидно, дуже обнижує сподіваний прихід, бо з 10.000 зр. на 1.500 зр., а що лучилась нагода показати на сєгорічний виставі краєвій не тільки незвичайну жєртвенність Русинок, але і їх прєчудні, власноручні роботи, протє Клуб рішив виставити ті предмети в навільоні руських товариств і там їх розпродувати. Числячи-ж не тільки на вартість самих предметів, але і на велику цілє, на яку т.

предмети з'явлені, має Клюб повну надію, що фонд пам'ятниковий Тараса Шевченка, заснований гадкою і власноручною працею члена Клубу Русинок панни Ір. Герасимовичівної, зросте за час вистави до повніше виказаної сподіваної квоти.

Справді: жертвенність Русинок треба високо піднести. Коли переглядаю виданий клубом Русинок „виказ предметів жертвованих на фонд будови пам'ятника“, і стрічаю там сотки Ольг, Ірен, Софій, Марій, Меланій, Наталок, Одарок — і інших так милозвучних імен осіб, з котрих кожда чим могла, радо причинила ся на пам'ятник Тараса, то мені приходить на думку скромне бажане кобзаря: „одну слезу з очей карих і лан над панями!“ Слезу часом нічо не коштує, а вже певно мало хісна з неї, а от коли пам'ять Тараса одушевила Русинок так, що они своє одушевлене посвідчили ділом, (а не слезою), так се і честь їм приносить і свідчить о них гарно. Видко, єсть сила, охота до спільної роботи, тільки треба її з'організувати разом. То повинен собі взяти Клуб Русинок за задачу.

А тепер ще мале слово до гостей, що звиджують павільон руских товариств. Розважте, Пані і Панове, що ті предмети, виставлені в шафі за склом, призначені на продаж, а не на те, щоби лежали. Дальше розважте, на яку то ціль, подумайте, що ті предмети не процентують ся, а тогді виїмте лишні гроші і купіть собі що з того на пам'ятку з вистави. Треба-ж оцінити жертвенність Русинок і скорим закупом їх робіт заохотити до дальшого діла. Єсть там роботи і такі вибагливі, що вдоволять знанс і смак найвибагливішої жінчини, що розуміє ся на роботах; єсть і дрібнички, що дома ніколи не завадять. Огже що кому до вподоби. Маємо надію, що ще перед кінцем вистави всі предмети, призначені на пам'ятник Шевченка, будуть розпродані.

При закупі належить улатити найменше половину поданої ціни; решту набере виділ при відобраню або за посліднатою поштовою і в тім случаю дочисляєть ся ще 20 кр. на опаковане.

Перегляд політичний.

Тамтого тижня зібрала ся в Новоселиці комісія австрійська і російська в цілі закінчення праць для остаточного управління границь. З австрійської сторони беруть участь в сій комісії радчик правительственный Фекеге, майор генерального штабу Барлеон і старший інспектор скарбовий Герман. — Бюджет для спільних делегацій, котрі мусіли бути відіслані задля кризи в угорській кабінеті, вже давно готовий. Як доносять півурядові газети, то буде прелімінар замкнений надвишкою.

Львівську виставу краю відвідували самі днями Мадари. З славянських других народів ніхто до тепер не приїздив на виставу, а Чехи не приїхали тому, бо кажуть, що Поляки тримають не з Слав'янами, але з ворогами їх, се-б-то Мадарами і Німцями.

Російській княгині Ксенії і її мужеві вел. кн. Александрови Михайловичу приключила ся в сам день їх весілля дуже небезпечна пригода. Коли переїздили через міст, віхав віз на него так, що два коні упали поза міст і потягнули віз за собою. Молода вилетіла з воза і побила собі при тім лице і зломала руку, а молодий легонько ся скалічив. Кажуть, що се мав бути уложений замах на їх жите, бо мало ся показати, що міст був з-під споду пошідтинаний.

Російський міністер просвіти задумує в порозуміню з міністерством справ внутрішніх замкнути всі жидівські школи, а на їх місце утворити школи правительственні. Міністер же скаргу наміряє запровадити цілий ряд нових податків, а межі ними і податок від анонсів газетарських.

Засуджений на смерть за убитє французького президента анархіст Казеріо зістав страчений 15. с. м. Анархісти відгрозують ся, що за Казеріо німстять ся. Богато французьких анар-

хістів удало ся тихцем до Росії задумуючи замах на жите царя. За ними пустила ся французька тайна поліція, котра тепер в Петергофі перебуває і слідить їх.

Італія має також свою біду з анархістами. Формальні облави уряджують на них. Як з відтам доносять, мають 3000 італійських анархістів перевезти до колоній коло Массані в Африці на примусове поселене.

Бувший сербський король Милан переносить ся на сталій побут з Парижа до Білграду. Виравді був прибіцав свого часу, до Сербії не не вертати, але видко роздумав ся інакше. Має знову стати головнокомандуючим сербських військ. Мабуть до сего его спонукали не так обставини політичні в Сербії, як то, що гроші минули ся, а тепер при змінених обставинах в краю добра нагода свої фінанси поправити.

ДРІБНІ ВІСТІ.

День уродин єго Величества Цісаря святкувати-ме завтра ціла держава і наш край і з тої нагоди відбудуть ся як всюда, так і Чернівцях по всіх церквах торжественні богослуження. Офіцери тутейшої залози устроюють того дня о 2. годині по пол. в сали товариства музичного спільний обід.

Управитель краєвого правительства г-р. Гоєс відбув сего тижня дальшу подорож інспекційну в повіті вижницькім. При сій спосібности оглядав г-р. Гоєс також санітарні зарядження против холери в Вашківцях.

50-літній ювілей панованя нашого Цісаря рішив наш край обхедити в 1898 році і тому поручав сойм краєвий минулої сесії виділови краєвому, щоби роздумував над способами, як би сей ювілей як найдостойніше відсвяткувати. В виконаню сего поручення сойму скликав маршалок краєвий Лунул минулого тижня до сали соймової нараду, в котрій взяли участь найвидійніші представителі властей і інших інституцій і заявлено ся остаточно за тим, щоби — крім інших маніфестацій — оснувати на вічну пам'ятку сего свята в Чернівцях краєвий заклад для глухонімих.

Іменованя. Єго екселенція міністер просвіти іменував провізоричну учительку школи вирав при женьській учительській семінарії Леонтину Стрільбицьку, сталою учителькою, а суплентку при тій же школі Єлену Вислужиль провізоричною учителькою на тім закладі. — Вишній суд краєвий у Львові іменував практиканта судового дра Омеляна Криклевича авскультантом судовим на Буковині.

Стипендія фундації гр.-прав. фонду релігійного в сумі 80 злр. річно є опорожнена для гр. прав. учеників вищої гімназії в Чернівцях з початком року шкільного 1894/5. Подання заосмогрені свідомством убожества і свідомством шкільним з послідного шкільного курсу вносити належить через дир-кцію гімназійну до краєвого правительства найдальше до дня 3-го вересня с. р.

В черновецькій гімназії розпочне ся новий рік шкільний задля нескінчених робіт коло відновлення шкільного будинку імовірно аж дня 15. вересня. Директор гімназії др. Тумлірж предложив іменню міністерії справозданє, що робота коло шкільного будинку сего місяця не будуть покінчені і поставив внесене, щоби за для того відпочити отворене року шкільного на дві неділі пізнійше. Тим самим відбудуть ся і іспити вступні і повторительні также пізнійше, як звичайно.

Конкурс розписаний на посаду старшого учителя і посаду учителя при трокласовій школі народній в Іспасі, на посаду учителя при трокласовій школі в Лукавці над Серетом, в повіті вижницькім, дальше на посади учителів при однокласових школах в Кулівцях і Вителівці, повіту кіцманецького. Речинець до подання назначений до кінця серпня с. р.

Холера ширить ся на Буковині що раз більше. В Чернівцях було за минулий тиждень кілька нових случаїв занедужаня і смерті і задля того отворено шпіталь холеричний і установлено для него сталого лікаря в особі дра Со-невичького. Для бідних мешканців рішено в Чернівцях варити і роздавати безплатно в призначених на то публичних місцях гербату з румом або цитриною і хлібом. — Нові случаї холери в краю лучили ся в місті Сучаві, дальше в Калукодрулюй, в повіті Гурагумора, в Мілієві повіту вижницького, в Ревні, повіту черновецького, і в Станівцях, повіту стріжинецького.

Біда з панотцями. Від читальників з Садагури отримуємо отсю допис, в котрій наші люди знов нарікають на своїх панотців. В дописі каже ся:

„Вже шестий рік, як наша читальня завзала ся. При отвореню читальні служила ся соборна служба, а що наша читальня для трьох громад спільна, т. е. для Садагури, Рогізної і Нової Жучки, тому служили службу всі три панотці сих громад, о. Гнідий, Вольчинський і Микитович. По богослуженню відбуло ся отворене читальні, а потім спільний обід. І галали ми, що все буде гаразд, та радували ся, що і наші панотці пристали до читальні, а то тим більше, коли один з сих панотців (о. М.) при столі заявив, що нашої читальни не буде нари на Буковині. І справді могло оно так стати ся, бо-ж три панотці, а дотого три ревні наші учителі п. Данилевич, Пігуляк і Іваницький, могли спільними силами збудити нарід, заохотити до читальні і взяти її піднести читальню до як найкращого розвою. А і люди горнулись зразу численно до неї і не могли ся не ділі і свята діждати, щоб почути щось нового і научити ся щось пожиточного. Сходило ся іноді по 100 і 150 людей, межі ними навіть жінки та дорослі дівчата, та і панотці зразу все хоть колись приходили. Так що-ж. З часом все змінило ся, ставало що раз гірше а тепер дійшло до того, що від 15. марта 1891 року не скликав голова читальні о. Гнідий ні головних зборів, ні виділових засідань, і взагалі перестали наші панотці цілком займатися нашою читальнею, та стоять нам лиш на заваді. Сего року перед великоднем зішло ся було до читальні около 30 членів і вразили просити о. Гнідого, яко голову, щоби скликав на сьв. Юрія головні збори. Секретар читальні повідомив о тім о. Гнідого письменно, але на жаль дістав відповідь, що він (о. Г.) і заступник голови (о. М.) „службово“ перешкоджені на той день збори скликати, а врешті єму яко голові прислугує право скликати збори тогді, коли він хоче і він скличе збори на одну з слідуючих неділей. Тимчасом люди зішли ся на Юрія до читальні, та чекали на дурно на своїх панотців, хоть о. Микитович, заступник голови, сиділи у себе дома під хатою на лаві до пізнього вечера, а о. Гнідий поїхали по обіді того дня до о. Вольчинського на іменини.

От яка була у наших панотців перешкода службово. Від того часу до нині минуло вже 3 і пів місяця, а о. Гнідий не скликає таки зборів, хоть в нашої читальні не було головних зборів вже поверх три роки. І чи носьміє ще хто сказати, що наші панотці не дбають о просвіту народу?!

Не лишне від сих панотців дбають про наш нарід і наші даскалі.

От приміром даскал з Нової Жучки, Стефан Глинка, виразив ся прилюдно: „Доти ще я живу і світа виджу, поки мужик темний“, а даскал з Рогізної, Сухарик, сказав перед цілою громадою, що то лише ладаки та злодії лишать горівку пити, порядні люди того не робять. От маєте наших просвітителів, а що на се скаже світла консисторія?“

Tinct. capsici compos. (Pain Expeller)

приладжена в аптиці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, загодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 46 кр. за флашку майже в кожній аптиці. При закупі треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсизка: Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА в Чернівцях
виписує:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниччя 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповідення і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 33.

Чернівці, дня 12-го (24-го) серпня 1894.

Рочник X.

Шкільний рік 1893 | 4.

Пильнуючи духових і материяльних інтересів руского народа, звертала наша газета завжди особливу увагу на розвій шкільництва руского, бо в ній видимо найможнійшу підйому народного добра. Рік-річно в сю пору переглядали ми все те, що зроблено на полі руского шкільництва на Буковині в минувшій році шкільнім. Робимо се й тепер, а то тим більше, позаяк минувший шкільний рік визначив ся кільком: вельми важними подіями, а заразом бажаємо подати вірний образ бук. шкільництва руского в надії, що новий управитель краю, а тим то й голова краєвої влади шкільної, зволить займатися усуненням недосатків, котрі стоять на заваді осущенню хорошої задачі справедливого й дбального ряду, що після великого слова его теперішнього голови на Буковині повинен щиро й ревно займатися долею особливої тої часті населення, що духово й материяльно остала ся по заду.

Минувший шкільний рік приніс буковинським Русинам помимо нещасливої ери Кравца, бо проти его і его незчисливих нам дорадників волі, кілька цінних добуток. Дякуючи невтомимим заходам в.п. послів Барвіньського, Стоцького і Пігуляка здобули бук. Русини перший раз одно місце в краєвій раді шкільній, на котре й покликано щиро заступника народ-

ної справи проф. Пігуляка Єрофтея. Справді положене сего випробованого мужа в раді шкільній вельми трудне; бо вороги правдивих інтересів руского народу, вислані з краєвого віділу за помічю Тиміньського й Воляна і з румунізаторської консисторії та хитрий шкідник рускої справи Ісопескул, не займають ся нічим так, як поборюванем всего, що би рускому шкільництву могло вийти на добро, а прочих членів вельми трудно переконати о всім, за чим не вставить ся ряд, котрого інформували доси як раз такий Ісопескул і Мустаца. Чий-же від тепер стане воно ліпше!

Другий цінний добуток, бо найважнійший для чистоти рускої мови а тим то й для улекшення й розширення просвіти межи руским народом, то остаточне заведе нові правописи в усіх школах народних і середних, котре заходом в горі вичислених патріотів зарядило міністерство. Жаль тільки, що чиясь неприхильність вкоротила і сей добуток тим, що не виконала міністерського розпорядження як у Галичині, а зарядила тільки нічим не оправдане поступенне запроваджене нової правописи в середних і фахових школах. Легко догадатись, що се стало ся з явної на весь світ податливости, за котрею криєсь хитрий воріг всего, що щиро руске. Боїмось, що й надзир над точним виконанем і так укороченого міністерського розпорядження не буде як слід, і тому домагатись нам з неослаба-

ючою енергією, щоби вже раз обіцянка, що надзир над рускими школами в краю перейде в руки щирого Русина, сповнилась. Се тим більше печуча справа, позаяк посліднім іменованем повітових інспекторів шкільних, крім одного кіцманського повіту, повірено надзир над рускими народними школами чужим, ба в кількох повітах, як кимполунзкім, серецкім, черновецькім і сторожинецькім, людем, що стоять під впливом румунізатореким. Кілько лиха заподівають ті люди Русинам, про те нікому й не сниться ся, бо ніхто під дотеперішню контролею о тім знати не може.

В народних школах руских замієно почасти незрозумілі „языческіи“ читанки повими чисто рускими. Лихо тільки в тім, що, і то знов через невідповідний надзир, учителі-обединителі, підюджувані такими-ж сьвященниками й другими агітаторами, не всі держать ся дотичних розпоряджень. Ще гірше зводять учителі-румунізатори по школах мішаних. Розширюване руских шкіл іншо і сего року повільною ходою. Велика, превелика шкода виходить для руского шкільництва і з того, що, дякуючи тому-ж таки надзорови, рішає о судьбі учительства дуже часто не строгий осуд его фактичних заслуг, а протекция сего або того дідича, румунізатора-попа, чи кого иньшого такого, що часто має на оці тільки свій личный або иньший школі шкідливий інтерес. У нас на жаль дуже

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

ВИХІД 6.

Писар сам. Потім Химка. — Докія.

Писар (дивить ся у вікно і шепоче крізь зуби) Вісяки з болота принесли! Ніяк не щастить! Голос Докії на дворі. Та йдіть, ідіть! він не займе.

Химка (увиходить) Здорові були вам у хату, кумо! (вздівши писаря) Тут і гости... (до його) Здорові й ви були!

Писар (трохи згорда) Здрастуй, здрастуй! Це гості такі — об служебних ділах, об волосних ділах. та хазяїна дома нема — нужно ждати.

Докія. Сідайте, кумо!

Химка. Та тут не то сідати-й дихнути ніколи! Я отсе тільки на хвилиночку, на кришиночку до вас ускочила. Чи нема у вас, кумо, ножиць? Так треба, так треба, а свої такі, що хоч викинь. Бо вже так пообдирали ся, а я все не полатаю сорочок. То вже мій Омелько каже: десь ти, жінко, шити не вмієш. А я кажу: а ти мабуть умієш. Може-б

і ти так робив, як Юхим, як його Параска лінуєть ся. Отсе ляже та й лежить, а чоловік і воду носить сам, і маже сам. То-ж то й не лищечко! А сама гладка, як кобила. Уже з неї люди сміють ся, кажуть...

Докія. А вашій матері як — полегшало?

Химка. То-ж то й не бідошка! І досі лежать! Я вже кажу: мамо, піду я до Купріяних, щоб воду нашенчала, або до хвершала, щоб вам капельних порошоків дав... Ще й не ідять. А люди кажуть, є такі опитні калі, що від їх ість ся.

Писар. Іменно есть — апетитні калі.

Химка. Ото-ж. ото-ж — опитні. Дак я кажу: піду я, мамо, у хвершала випрошу. А вони кажуть: не хочу, бо ще отрути дасть. А я кажу: чи то-ж таки видано, щоб хвершали отрути давали? А вони: А то ні?

Писар. Іменно — много погибало людей від дохторів.

Химка. То-ж то й не горечко! Так вони мені й кажуть... Ох, я-ж і забула ся про діло!... Дайте-ж, кумочко ножиць!

Докія. Та сідайте-ж, посидьте? Я зараз піду, знайду, бо вони мабуть у тій хаті. (Химка сідає, а Докія виходить).

ВИХІД 7.

Писар — Химка.

Химка. А ви за волосним, кажете, ділом?

Писар. Еге, об тому. Діл множество і потому случають ся усюди, наприклад, ходять...

Химка. То-ж то й не бідошка! Скільки ходити! А я думала, що ви все пишете та пишете. Та все в тейлі та в добрі. Добро тим писарям! — каже мій Омелько, а я кажу...

Писар. Да — да, конечно. — писання то найглавнійше діло... Но і ходить тоже доводить ся не трохи. От і сюди забрів. Обходив по людях, де требувалось. — ну й сюди тоже діле було — я зайшов, думав, що хазяїна дома буде. Ну, а хазяїна дома не було, а так гості були...

Химка (зацікавившись) Гості були? А хто-ж?

Писар. Воно, положим, не гості, а один гость.

Химка. Та хто-ж то?

Писар. А от може знаєш Євгена... сусіда хазяїниного батькові.

Химка. Парубок?

Писар. Еге-ж.

Химка. А чого-ж се він? Мабуть до Юрка, бо вони й досі товаришують.

Писар. Ну, звісно, до хазяїна, а може й до хазяїнки... стару сусіду одвідати, бо вони, здаєть ся, колись таки добрі сусіди були.

часто не треба в школі нічого робити, а тільки побігти до сего або того можливо-владця, ужити сего або иньшого способу, щоби осягнути поліпшене свого матеріального стану. Крайня пора вже, щоби раз се устало в інтересі шкільництва й самих учителів.

Що до середніх шкіл, то маємо доси тільки заявлене теперішнього міністра просвіти дотично отворення руских паралелок при новій гімназії, що має стати в Чернівцях. На жаль не чувати про се більше, однак маємо надію, що чий-же вже раз прийде до осущення давного вже приречення Монаршого, котре прибрало вже конкретний вид. Надіємось, що Єго Ексцеленція додержить свого слова помимо ворожої агітації румунізаторів. У прочім мало що змінив ся наш невідрадний стан в середніх школах. Число учеників-Русинів, їх поступ серед дуже несприятливих обставин, більше-менше однакові. Місце Шанковських і Огоновських заняли Репти й другі румунізатори, але вже з меншим успіхом у винародовленню, завдяки двох щирих, Русинів-професорів і добрих учебників руских. Тільки в реальній школі господарує обединитель Кирилович, бо хто-ж его нагляне й опам'ятає. „Язычіє“, якого вчить він тут і в господарській школі, видно з „Програми“ школи реальної; такої одурюючої самоволі не стерпів би ніхто, як би то йшло не о Русинів. В гімназіях радовецькій і сучавській про науку рускої мови все ще ніхто й не згадає, там одні Уніяти остали ще Русинами.

У фахових школах панує всюди німеччина, навіть у семінарії учительській, де від професорів, як се показав останній конкурс, все ще не вимагають хоть би знання рускої або волоскої мови. Крайній час, положити сему кінець і зі всею рішучістю зажадати реорганізації сеї для краю вельми важної інституції, котра вже чверть століття видає учителів, придатних хіба для німецьких шкіл. Одно тільки поліпшене наступило за останній рік у сій школі, а то іменоване щиро Русина на вчителя рускої мови,

котрий крім докладної науки постарався і о відповіднійшій учебники. Але лиха в тім, що такі Шкургани й другі послухачі Ісопескулові кваліфікують, кого не попаде з рускої мови.

На університеті діждали ся Русини руского семінарія і давно вже заслуженої стабілізації проф. Стоцкого, сего невиспущого труженника на полі народнім. Москвофільзм академічної молодіжи рускої зазнав у минулїм році з одного боку підпори через рускі стипендії, а в слід за тим удар через розв'язане москвофільського товариства, „Букавіна“.

Отсе короткий огляд головних подій на полі бук. руского шкільництва. Признаємо, що поступило воно о великий крок наперед, а від прихильного Русинам міністра теперішнього і від нового управителя краю надіємось скорого усунення наведених недостатків, сприяючих духовий поступ нашого, вже доста довго занедбаного, народа.

Галицка вистава краєва.

III.

Товариство Просвіта видало до сего року 170 книжочок популярних для народу, пересічним накладом по 5000 примірників, а дочисляючи до того книжки шкільні і инші видавництва (молитвенники, співанники і т. п.), можна сміло сказати, що за час своєї 25-літньої діяльності Просвіта розширила між руским народом в краю більше як мільон книжочок позиточного змісту. Стан маєтковий Просвіти виносив з кінцем р 1893 суму 31.030 зр. 70 кр. Загальне число звичайних членів Просвіти від часу заложення товариства до року 1894 дійшло до 7.000, з чого припадає на селян: 3.548, на брацтва церковні і товариства: 916, священників: 766, народних учителів: 523, жєнщини: 141, а на инші стани: понад 1.000.

Ми навели тих кілька дат про стан товариства, бо оно виступило також у спільнім півльонї зі своїми видавництвами: 170 книжочок товариства лежить на полицях на показ, що товариство серед наших тяжких обставин успіло зробити. Єсть там також книжки, видані філіями „Просвіти“ часописи: Письмо з Просвіти і Читальня, часописи спомогані Просвітою, книжки шкільні свого видавництва, молитвенники, руский співаник, мани, статут, друки і справозданя, — а крім того дуже

навчаючі карти, як карта Галичини, представляюча розвій товариства, виказ розвою читальень Просвіти, виказ руху членів, виказ обороту книжочкового, виказ руху маєткового і виказ руху літературного в Галичині. Буковині і Угорщині за час від заложення Просвіти до початку сего року. Портрети давних голів Просвіти прикрашують стіни відділу товариств.

Руска Бєсїда у Львові то казино, заложене ще в р. 1861, тим відмінне від инших казин, що від двайцять кількох лїт займає ся руским театром. Від р. 1869 театр той побирає з Союму краєвого субвенцію, зразу в сумі 3.000, пізнійше 5.000 а тепер 7250 зр. Окрім відділу товариства, котрий завідує справами театральними поручав що року спеціальному референтови артистичне веденє театру надзоровала особіна комісія з людей, іменованих в тій цілі Виділом краєвим. Тепер числить тов. „Руска Бєсїда“ около 200 членів і ставовить правдиве огнище товариського життя Русинів львівських, удержує обширний і вигідний льокаль для товариських сходин і забав, випикує значне число газет і часописи руских, польських, чєських, хорватських, німецьких, устроєє враз із другими товариствами публичні вечєрки музикально-декламацийні а також в тїснійшій кружку забави для своїх членів і їх родин. Театр веде товариство від початку 1893 року у власнім зарядї через свого делегата п. Гуляя.

Товариство „Руска Бєсїда“ у Львові виставляє:

1. Твір руский, написаний з поручення виділу і виданий коштом товариства п. з.: „Руско-український театр. Історичні обриси Івана Франка“, в котрім подрїбно представлено дотеперішній розвій театрального діла на Русі-Україні від найдавійших часів, а особливо розвій народного театру в Галичині і діяльність „Рускої Бєсїди“ в тім напрямі. 2. Зладжену на підставі матеріалів і книг, достарчених товариством, статистичну таблицю враз з графічними рисунками, що ілюструють розвій руского театру в Галичині. 3. Колекцію афішів театральних руских з року 1848 і з лїт 1873—1875.

Наукове товариство ім. Шевченка має тепер дійсних членів 118, основателів 38, а почесних 4. По званю належить до товариства: 11 професорів університетів і технїк, 5 директорів гімназій, 1 краєвий інспектор шкільний, 1 член Виділу краєвого, 2 радників краєвої Ради шкільної, 30 професорів середніх шкіл, 10 лікарів, 4 інженери, 8 адвокатів, 5 нотарів, 16 судів. 28 священників, 5 народних учителів, 1 купець, 8 властителей реальностей і посылостий, 13 літератів, 2 артисти, 1 товариство (инших 9, між ними одна жєнщина) — разом всїх 160 членів живучих. З кінцем року 1892 мало товариство маєтку около 22.000 зр.

Химка. Як то?

Писар. Та так; не сорились, а все мирились.

Химка. Се ще як Докія дівчиною була.

Писар. Ото-ж. Вона була дівчиною, а він парубком і хорошеє знаомство було... Ну, а тепер може знаомство продолжать, наприклад, годить ся...

Химка. І часто він ходить?

Писар. Не слідив: у мене є далеко важнійші діла — у волости завжди множество важних діл, — а полагати треба, що не зрідка.

Химка. Сторин! (чути знову, як собака гавкає. Химка біжить до вікна дивити ся). Баба Килина йде. Отсе ще свята та божя!

Писар. Ну, полагати, — я не дожудь хазяїна... (наміряєть ся йти). Кажеш, — баба Килина йде? Се та, що за річкою живе?

Химка. Вона-ж!

Писар. А!... Ну, прощайте. (Виходить).

Химка. Щасливо!

ВИХІД 8.

Химка, Докія, Баба Килина.

Баба Килина (увиходячи, солоденьким голосочком). Здорові були вам у хату! Живенькі-здоровенькі собі? Здорова, Химо; Се й ти тут?

Химка. Та забігла, ножиць випрохати та й засиділа ся.

Баба Килина. Так-так... Молоді люди — веселійші люди — їм усе хочеть ся побалакати. То нам уже, старим, не до того. А де-ж се кума Оксана?

Докія. Та мати пішли відвідати хвору Карпенчиху. Сідайте, спасибі вам, — вони скоро прийдуть.

Баба Килина. А ні, дочко, — мені ніколи, я за ділом.

Докія. Та сідайте, хоч відпочиньте!

Баба Килина. Хіба відпочити... (Сідає). Ох-х... утомила ся!

Химка. Хіба здалека йшли?

Баба Килина. А таки й здалека, дочко, здалека. Була аж у Семена Григоровича.

Химка. Се в Павленка? У того, що все сини вигонить?

Б. Килина. Не кажи так, моя дитино, не кажи! Ах, який же се гарний чоловік — поштительний, уважливий... Сини тільки непокірні — такі, як тепер уся молодіж повелась... Еге, моя дитино, — усе воно йде до світоприставленія.

Химка. Ох ненюк-ж! І скоро-ж се воно буде? Се-ж мабуть уже й скоро.

Б. Килина. Не послішайсь, моя дитино, не послішайсь! Сказано по святих книгах, що сїмдесять сїм седмиць нам жити. І вже ми сїмдесять сїм седмиць прожили і треба уже

було-б і світоприставленію бути, та святий Кавиль ще нам у Бога одну седмицю випросив.

Докія. А що-ж воно, бабо, ота седмиця?

Б. Килина. А се таке. Літа се такі, моя дитино.

Докія. А на мою думку, дак хіба його можна дізнати ся, коли воно буде? Як Бог схоче, тоді вонз й буде, — а хіба люди знають?

Б. Килина. О ні, моя дитино, не кажи так, не кажи. Іменно все так написано... От і в „Сонї прєсвятої Богородиці“ так... Мені титар сам казав...

Докія. А хіба-ж титар знає читати? Він же-ж нічого по книжках не розбирає, — тільки величаєть ся перед людьми.

Б. Килина. Ах, Боже мій, дитино моя! чи то-ж таки можна тобі, менцій, так неуважливо про такого чоловіка казати? не гаразд! не гаразд! (Крутить головою).

Докія. Вибачайте, спасибі вам, — я на хвилиночку побіжу до сусід. (До Химки) Шукала — шукала ножиць — нема. Тоді згадала, що Мотря сусіда як забрала, так і не принесла. Посидьте, спасибі вам, я зараз... (Виходить).

(Дальше буде.)

На виставі помістило товариство свої видання і великий збір різних видань творів Шевченка від найдавніших часів. Єсть там н. пр. така бібліографічна рідкість, як Чигиринський Кобзар і Гайдамаки, видані 1844 р. в Петербурзі, петербургське видане Кобзаря з 1860 р., котре ще сам поет редагував, — і взагалі трохи чи не всі видання творів поета, що появили ся за пів століття на широкім просторі від Петербурга аж до Женеви. Бачимо там також польські переклади з Шевченка, російські і німецькі, а також писма, що відносять ся до пам'яті Шевченка. Мимоходом згадаємо, що найбільший збір пам'яток по Шевченку (видання, портрети, малюнки, річі поета: як сорочка, каламар, перо, палета маларська, відтак маска посмертна і багато иншого) має п. Тарновский в Києві. Товариство Шевченка старало ся о виставлене тих річей у Львові — і они певно були би зацікавили кожного Русина, але показались велчі перешкоди в сповненню сего діла.

Руске Товариство педагогічне котре дбає про шкільництво руске, видає Дзвінок і Учителя, книжочки для молодіжи і удержує дуже добре зорганізований інститут для учеників, виставило свої видавництва, декотрі учебники, виказ руху членів, давніші рускі книжки шкільні, друковані і рукописні (дуже цікаві).

Товариство Руский Боян у Львові виставило збірку інструментів музичних уживаних українсько-руським народом, власність о. Порфирія Важанського і наші Олеси Озаркевичевої; збірку фотографій руских музиків як галицьких так і українських; фотографічний знімок членів прогульки Бояна до Лавочного, Праги, Закопаного; срібний вінець, жертвуваний Боянови в Празі в часі концерту; альбом Праги, жертвуваний Боянови Чехами і інші пам'ятки з прогульки Бояна до Чех; комплет „Музикальної бібліотеки“ і видання Бояна перемиского і збірку нот до слів руско-українських або на мотиви українських пісень.

Руска Бесіда з Черновець виставила 9 річників „Бібліотеки для молодіжи“ і свої календарі.

Перегляд політичний.

Австрія. Постійна комісія дло проекту нового постановування в цивільних справах розлічне свої наради дня 17. вересня. Сподівають ся, що комісія обробить сей проект в кількох тижнях і предложить свої внесення в осені раді державній, котра має бути скликана 16 жовтня. — Сими днями відбула ся рада міністрів, на котрій уложено план робіт в осінній сесії парламенту.

В Празі розвінчують суди присяжних 13. вересня знову свою діяльність, котра була заішена через виїмкові розпорядження. Другі розпорядження виїмкові остануть поки-що на дальше в силі.

При нагоді відслонення таблиці пам'яткової на домі, где ся уродив славний, вже померший політик чеський Др. Троян, тримав один з провідників чеських, Едуард Греґр бесіду, в котрій уїмнув ся знову за чеським правом державним. Др. Троян, казав Греґр, був наймужнішим борцем за історичне право державне, котре означає, що Чехи в своїм королівстві мають бути сами своїми панамі, і що право, тут закони запроваджувати, податки стягати, нашим грошем господарити, — не пристойть нікому иншому, як тільки чеському народові з его коронованим чеським королем. — Як словінські товариства ся гарно розвивають, свідчать справозданє словінського товариства шкільного св. Кирила і Методія. З того справозданя виходить, що товариство се мало в році 1893 доходу 17.889 зл. 37 кр. а розходу 16.324 зл. А як стоять наші рускі товариства? Сумно і погадати!

Росія. В Києві судили австрійського підданого Кендзерського і 39 товаришів за шпигунство против Росії в користь Австрії. Кендзерський тримав готель в Підволочисках, і робив з

відси дуже часто подорожи в різні часті Росії. Се впало в очи поліції, котра дуже его пильно слідила. Аби перевести ревізію в его помешканню, заманено его до Києва. При ревізії найдено множество паперів, котрі скомпромітували багато осіб, майже самих австрійських підданих. Обжалованих засуджено на кару в'язниці, або на вивезене на якийсь час на Сибір. — В другій половині вересня відбудуть ся під Смоленском великі маневри. Командантом північних військ має бути генерал Костандя, а полудневих генерал Ганецкий. В сих маневрах возьмуть участь цар і царевич.

Німецьчина. Колонська Газета подала інтересні витяги, маючі велику вартість історичну, з збірника писем, котрі обясняють стосунки цесаря Вільгельма I. до маршалка Мантайфля. Межи тими письмами знаходять ся і телеграма кн. Бісмарка до Мантайфля, котра потверджує, що Бісмарк своє полишене ся при уряді зробив зависимим від заключення німецько-австрійського союзу. — В Берліні показали ся вже анархісти. Кількох з них арештовано.

В Франції виконано новий замах анархістичний. В Парижі напав якийсь хлопець на площу Норд Гам на агента поліційного Валесдана і ранив его легко штилетом. При его арештованню відгрожував ся він на президента Перієра і Міністра Діни. Арештований єсть боднарем з фаху і називає ся Дозі. У него знайдено багато писем анархістичних. Признав ся так же, що хотів німстити ся за анархісти Генрієго і убити агента Поасона, що арештував свого часу Генрієго, але ошибнув ся в особі агента.

В Болгарії відбули ся вибори до рад департаментних (окружних). О скільки відомо, вибори винали в користь партії правительственої.

Претендент до сербського престолу, кн. Петро Караджорджевич, постановив в наслідок безустанних непорозумінь з своїм тестем, князем Чорногори, виїхати на завсїгда з Чорногори і осісти в Женеві.

О війні хінсько-япанській доходить скупі відомости. Доносять виправді о битві на морі, котра ся відбула перед 8 днями коло Вей-гей-Вей, але ближших подрібностей нема. Доносять так же вісти, що хінська флота мабуть розбита і 7 хінських кораблів затопили Япанці. Япан затягнув пожитку воєнну в сумі сто мільонів зр. в своїй державі а хінський володар наложив на своїх 360 мільонів підданих данину, аби війну дальше провадити.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Програма подорожи Его Вел. Цісаря до Галичини установлена уже офіційально. Після сеї програми приїде цісар дня 7. вересня о 6 годині 10 минут рано до Ряшева, де на двірці повитають Его намістник, начальники місцевих властей, духовенство і начальники громад, а прибуде до Львова о 10 годині 35 минут. На двірці будуть дожидати: Его Ексц. комендант корпусу князь Віндшґрец, Его Ексц. Маршалок краєвий на чолі Віділу краєвого, представителі шляхти, Рад повітовий і міст, Віцепрезидент Намістництва і члени комісії вистави. Князь Маршалок краєвий повитає Его Величество короткою промовою. При тріумфальній брамі повитає відтак Найяснійшого Пана короткою промовою президент міста, а опісля удасть ся Монарха повозом до резиденції, супроводжений поперед президентом міста. Достойники двірські, влади цивільні корпус офіцерський і духовенство уставлять ся перед будинком Намістництва і повитають Монарха при вїзді до палати. О годині 1. відбуде ся торжественне прийняте в Найв. Дворі. Порядок того прийнята буде оголошений пізнійше. О годині 4. по полудни прогулька на виставу. Президент вистави Его Ексц. князь Адам Санига повитає цісаря промовою в навільоні промисловім, а опісля наступит огляданє вистави. О годині 6. минут 30

вечером обід двірський. О годині 8. вечером похід з смолоскипами і серенада. О годині 9-вечером прийняте у кн. Адама Саниги. Освітлене міста

В суботу, дня 8. вересня, відбуде ся о годині 9. рано Служба Божа в рим. кат. церкві катедральній а відтак наступить огляданє: ц. к. IV. гімназії державної, касарень артилерії імені архикнязя Леопольда Сальватора і бараків артилерійських, дому інвалідів і бараків піхоти і гр. кат. семінарії духовної. О годині 3 по полудни прогулька на виставу. О годині 6 1/2 вечером обід двірський. О годині 9. вечером прийняте в будинку соймовім.

В неділю дня 9. вересня, о год. 9 рано тиха Служба Божа в рим. кат. церкві архікатедральній, а відтак огляданє: школи народної ім. Міцкевича, і галицької каси ощадности, а потім торжественне відкрите факультету медичного. О годині 3 по полудни огляданє: будинку Намістництва, стрільниці міської і прогулька на гору Франц-Йосифа. О годині 6 1/2 вечером обід двірський. По обіді прогулька на виставу.

В понеділок, дня 10. вересня, о годині 8 рано парада військова. О годині 11 перед полуднем аудієнції публичні. О годині 3 по полудни огляданє будуваної ся уїжджальні військової і касарень піхоти на площі Яблоновських, відтак дальше огляданє вистави. О 6 1/2 годині вечером обід двірський. О 9 годині вечером прийняте у Его Екс.-гр. Вільгельма Сімініського-Левицького.

Ві вторник, дня 11. вересня, о годині 6 1/2 вечером обід двірський, а о годині 8 вечером відїзд зі Львова. Духовенство, влади цивільні і війскові, а заразом і репрезентації, зберуть ся на двірці в цілі торжественного попрощання Монархи.

Разом з Цісарем будуть гостити у Львові міністри: Віндшґрец, Бакегем, Яворський, Фалькенгейн і Мадейський. Они приїдуть до Львова вже 4. вересня.

Іменованя і відзначеня. Лікар повітовий II. класи в Сторожинці Др. Атанасій Окуневський іменований лікарем повітовим I. класи. Бувший гр. кат. катехит при черновецькій гімназії о. Іван П о р а й к о іменований дійсним катехитом при семінарії учительській в Станіславові. — Полковник і комендант полку оборони краєвої ч. 22. Іван Гольдцінґер отримав з нагоди переходу в сталий стан спочинку ордер жєлїзної корони III. класи. На місце полковника Гольдцінґера іменований комендантом 22. полку оборони краєвої Едвард Фурнієр.

Незвичайна пригода склала ся на шляху залїзничї поміж Остероде а Місвальде в Прусах. Особовий поїзд їхав до Місвальде. Коло села Таберн побачив машинїст, як п'ять здоровених волів їшло собі спокійно по шинах просто на поїзд. Почувши гук машини, воли розлютили ся і рогами вдарили на локотиву. Машинїст не мав часу здержати поїзду; чотири грубі воли дістали ся під локотиву, котра задля того вискочила з шин, поїхала ще 50 метрів просто по насипі, а в кінці перевалила ся в неглубокий рів разом з возами. Один віз поломив ся, але особам, що їхали нічо не стало ся, тільки настрашили ся дуже. Чотири воли пороздирала локотива на кусні, а одного лише поранила. Властитель волів стратив через то 1200 марок, але залїзниця стратила ще більше задля перерви дороги і розбитих вагонів.

На маневри відїхав в ночи з вівторка на середу 41 полк піхоти до Станіславова. В четвер рано відїйшов на маневри до Бережан 9. полк драгонів і більше не верне до Черновець. На его місце приїде на Буковнну 14 полк гузарів.

На конкурс розписані отсі посади учительські: місце учителя при новоствореній однокласовій школі в Іпотештах з рускою мовою викладовою з речинцем до 30. серпня до ради шкільної повітової в Сучаві; місце учителя і молодшого учителя при чочироклясовій школі в Заставній з рускою мовою викладовою, і німецькою і польською мовою яко предметом, з речинцем до кінця серпня до ради шкільної повітової в Кіцманю; місце учителя при однокласовій школі в Петрівцях над Сер. з волоскою мовою викладовою з речинцем до 3. вересня до

повітової ради шкільної в Сторожинці. вкінці місце старшого і молодшого учителя при ново-основаній двокласовій школі народній в Дорна-Кандрені з волоскою мовою викладовою і німецькою мовою яко предметом. Речинець до подавання на сії послідні посади назначений до 4. вересня, а подання вносити належить до ради повітової шкільної в Кімполюзі.

Цісарську санкцію отримав проєкт закона, ухвалений на минулій сесії сойму дня 20. січня с. р. дотично вчислення громадської дороги ведучої з Топорівців через Чернавку до Садагурі до категорії доріг повітвих і позволеня до побираня мостового.

Скажений пес покусав в минулу неділю в Чернівцях чотири особи. Всі скалічені особи відослано до інституту лічничого дра Бабеша до Букарешту. Скаженого пса убив на місці поліціянт Полескул і тим запобіг дальшим нещастям. — В Вербівці покусав скажений пес чотиролітнього хлопця Льва Захарівича. І его відослано до Букарешту.

Про тверезість в нашім краю заговорили послідніми часами деякі часописи. Волоска „Gazeta Bucovinei“, котра з сего очевидно не рада, бо не всмак еї то, що тверезість ширить ся як раз в рускій часті краю, приписує рух сей якійсь агітації „галицко-уніацій“; за те рускі, хоть галицькі газети, відзивають ся о сій справі прихильніше. Ми споминали уже кілька разів о торжествах, які відбули ся з нагоди заведеня тверезости в деяких наших селах, як в Бабині, Каралчеві, Вашківцях і др. і тїшимо ся дуже, що наш нарід приходить що раз то більше до розуму, та покидає сей так згубний для него наліг — піянство. А що рух сей в користь тверезости не ограничає ся лиш на поодинокі громади, але обіймає цілі повіти і переніс вже ся навіть до Галичини в тамошні гори, то є повна надія, що в недалеім вже часі рух сей огорне цілий наш руский нарід і видобуде его з tenerішного прикрого положеня. Ось що пишуть в сій справі до виходячої в Коломій газети „Хлібороб“: „Рух против піянства зачав ся на Буковині тому несповна два роки, а розвинув ся найбільше сего року на весні. Крім бід, котра спонукала людей покинути горівку, тверезість треба брати на карб більшої освѣти і — оригінальної пригоди. Найшов ся парубок з Магали Стефан Сачнчук, що по довгій слабости дістав манію проповідувати. Нарід слухав его радо, бо — звісно — селяни любять всякі казки прикрашені чуждами. А такі казки пускав власне межи нарід магалівський проповідник. Він оповідав, як з горівки чорти вискакують, в бочках труни мохнуть і таких багато немудрих річий. З початку виступав він лише против горівки, а тепер дозволяє він лиш вино пити. Селяни слухають і зїздять ся до „пророка“ з усіх сторін Буковини, ба навіть з Галичини, та розносять усюди тверезість, а з нею і байки, що „пророк“ був три дні умерлий, а відтак воскрес; що его Бог наустив до проповіді, що має рідимий хрест на грудях і т. п. А треба знати, що сей проповідник є Волох і по руски цілком не знає, а послугує ся товмачем. Він по цілих днях нічого не робить, лише молить ся а за свої ворожитетна гроший не бере. Слава про Сачнчука пішла широко і тому така сила народу закинула пити. Хто знав, як буковинський нарід страшно заливав ся, той дуже задивував би ся, як тепер коршми стоять порожні, а селяни минають їх і відвозять оден другого нераз і буком від пиятики. Найбільше мужики зарікають ся горівки без присяги, а лиш менша часть присягає. На пам'ятку мужики закопують барівку горівки і кладуть крести. Села, в котрих цілком вже не пють горівки є: Вашківці над Серетом і Черемошем, Магали, Ленківці, Остриця, Молодія, Чагор, Дубівці, Топорівці, Боян, Раранче, Лужани, Бергомет над Прутом і Серетом, Мамаївці, Каралчів, Вилавче, Замісте, Паньська Долина, Банидів, Іспас, Мілієв, Реваківці, Волока, Бабин, Борівці і т. д. В сих селах люди заводять крамниці, читальні, гамбарі і дуже радо йдуть до просвіти.

Новий рік шкільний розпочинає ся на черновецькій школі господарській дня 16. вересня, а вписи до сеї школи дня 7. вересня.

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

Холера. В посліднім тижні лучили ся на Буковині отсі нові случаи занедужаня і смерти на холеру. В Чернівцях 1 сл. смерті і 2 занедужаня, в повіті черновецькім а то: в Ревні 2 случаи занедужаня і 2 смерті (до тепер було в сій місцевості 11 случаев занедужаня і 9 смерті), в Ленківцях 1 сл. занедужаня. В повіті кіцманецькім а то: в Бабині 1 занед., в Звінячу 6 занед. і 2 случаи смерті, в Товтрах 5 занед. і 2 сл. смерті, в Дорошівцях 8 занед. і 3 сл. смерті, в Василеві 4 случаи смерті, в Педиківцях 3 занед. і 6 случаев смерті. В повіті вижницькім а то: в Вашківцях 14 случаев занедужаня і 5 смерті, в Мілієві 1 случай смерті і в Іспасі 3 занедужаня і 1 случай смерті. В повіті Гурагумора а то: в Капукодрулій 12 занедужань і 6 случаев смерті, в Ступії 3 занед. і 3 сл. смерті, в Драгоєштах 3 сл. занедужаня, вкінці в Сучаві 8 занедужань і 3 случаи смерті. В загалі було до 18. с. м. на Буковині 280 случаев занедужаня а 140 смерті.

В справі громадских писарів, котрі після закона з 19. грудня 1889 Ч. 24 мають у нас бути реорганізовані, видало краєве правительство в порозуміню з красивим виділом отсе розпоряджене: „Позаяк тепер є вже 130 іспитованих писар в громадских, то постановляє ся, що громади, котрі числять понад 2 тисячі мешканців, мають розписати в цілі обсади місць громадских писарів приписаний в § 6 повисшої устави конкурс. Найдальший речинець до сего конкурсу назначає ся до кінця 1894 р. При тім звертає ся увагу громад на те, що після повисшого закона може кілька сусідних громад лучити ся в цілі установленя одного спільного писаря. Від писарів громадских має громада право жадати зложеня кавції до суми 300 зр.; до жаданя висшої кавції треба дозволу виділу краєвого. Кавції мають складати ся враз з дотичними документами в виділі вправім.“ Спис іспитованих кандидатів на писарів громадских оголошено в Ч 186 урядової газети „Czernowitzer Zeitung“ з дня 15. с. м.

Краса оборона (линдвера) дістане троха инші мундури. Вояки будуть носити стрілецькі капелюхи з китицями пер і т. зв. „вафенрок“. Офіцери піхотних полків мають носити на капелюхах, шапках и гүзиках арабскими цифрами назначені числа своїх полків; у звичайних вояків будуть ці числа поміщені також на нарамниках блуз і мундурів. В полках стрілецьких оборона краєвої мають носити офіцери на капелюхах і шапках, яко відзнаку, тирольського орла, а на гүзиках числа полків виписані римскими цифрами. Вояки тих полків будуть мати назначені дотичні числа римскими цифрами також на нарамниках. В піхотних кінних полках умундуроване буде подібне як в полках уланів оборони краєвої з тою відміною, що білі металеві числа полків будуть неляковані на чорно, відтак лише офіцери мають носити числа на гүзиках, а прості вояки будуть мати гладкі гүзики. Вкінці для кінних стрільців в Дальматії, Тироли і Форальберзі заводять ся стрілецькі капелюх з китцею пер, прикрашений двоголовим орлом.

Вицфанє одногүльденових нот з обігу. Wiener Zeitung оголошує, що від 25. с. м. державні каси переставлять видавати наперові гүльдени. Від 1. січня 1895 р. ніхто не обовязаний припинати їх. До 30. червня 1895 р. буде їх припинати лиш головна каса державна, а до 1898 р. лише т. зв. Головна каса виміни. — Також оголошений уже закон о стягненю банкнотів.

Пан інженер. Дивна пригода стала ся в Градці. Знана в цілім місті з уроди панна Л., донька по високім військовім, заїзнала ся случайно з якимсь молодим чоловіком, котрий представив ся еї матери, яко державний інженер Миганович з Босни. Молодець поводи́в ся елегантско і нічо не можна було ему сакинути. По трох днях знакомости освідчив ся і зїстав приятий. Пан інженер домогав ся, щоби вінчане відбуло ся як найскорше, отже суджена пригтовляла ся чимскорше. П. інженер державний оповідав своїй судженій, що заробить на однім підприємстві 20.000 зр. і зовсім не жадає посагу, сам заплатити всі видатки весільні. Вінчане мало відбути ся 18. с. м. дуже виставно. Суджений жадав, щоби запросити ріжних достойників, між ними і директора поліції. Сам навіть зложив візиту директорові поліції — на своє нещастє директора не застав дома, тільки доньку. Побалакавши з нею, вийшов і не лишив навіть адреси, де мешкає. Директор поліції вернув до дому і дізнавши ся про гостину незнамого гостя, хотів ему віддати візиту. А що адреси не знав, то почав еї шукати в книгах поліційних. Але там не найшов. Застановило то его і він звернув увагу на пана інженера. Гнет розслідив, що то ніякий інженер, тільки обманець звичайний. Тимчасом той Миганович замовив уже гостину в першій реставрації, лівити в огорідників і вінчане в костелі, але не дав ніяких своїх наперів, тільки порозсилав ливити запросини. На день перед вінчанем суджена Мигановича ждала разом з матерю на двірці залізничній на одного приятеля. При них був і Миганович. Приятель приїхав і стали витати ся та розмавляти. Між тим хтось запросив судженого на „хвилину розмови“ на бік. Коли суджена оглянула ся, Мигановича не було. Его вели вже до поліції, де він не міг виказати ся, хто є і звідки, і его замкнули. Підозрівають, що пан „інженер“ — великий злодій.

По американськи. Наймолодше місто в Америці є Перрі Сіті. Тому п'ять місяців один чоловік осів на тім місці, де тепер місто. В кілька днів потім явили ся вже там деревляні будинки. По двох тижнях стояв уже один мурований дім, в котрім містила ся редакція нової газети Perry Daily Times. По трох місяцях був уже там банк і готель, а тепер Перрі числить уже 17.000 мешканців, має школу, телефони, пошту, телеграфи і трамвай. А в Європі міста пригтовляють ся до трамваїв по кільканадцять літ.

Нема то, як бути паном в — Корей! Загально кажуть, що найгіршою прикметою Корейців то — їх лінивство. А що то за лінивство, то видко з того, що там великий пан навіть не хоче сам ходити. Коли там такому панови треба іти по сходах, то один слуга держить его, а другий підносить ему одну ногу по другій і ставляє на сцені. Коли він вже вийшов, де ему хотіло ся, поправляє на нім служба одіж, саджає его на крісло, підгинає або витягає ему ноги і наконєць встромляє ему в рот люльку без котрої ніякий Корейнець не може обійти ся. Пан не потребує нічого робити. Виходить дійсно на таке, як в якійсь там комедії, де слуга пчихає за пана!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Всп. Вас. Двір. з Топор. Донеси Вашої не можемо без попередного порозуміння ся з Вами помістити, бо она для нас в більшій часті незрозуміла.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і багатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присвятив **Омельян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в антиці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 46 кр. за флашку майже в кожній антиці. При закупні треба дуже уважати і брати флашки лише з охороною маркою „котиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.

важна, можна сказати, печуча справа, а дальший хід тої справи і її успіх буде залежати від того, як віднесе ся до неї наша суспільність. Тільки через громадне приступлене наших людей в члени „Народного Дому“, і „Рускої Бесіди“ зможемо виробити нашу народну силу. Та на жаль на 268 тисяч руских душ на Буковині належить до тепер до сих товариств заледви сто кількадесят осіб. Ми вже пераз доказували на сїм місці важність сеї справи і завзивали наших людей, щоби громадно вступали в члени сих товариств, та на жаль всі наші поклики позістали, можна сказати, голосом вопіючого в пустини. В тім лежить власне найголовніша причина нашої народної недолі, що наші люди не можуть прийти до пізнання, де треба шукати для себе помочи, та ходять по найбільшій часті самопас, блудом. А пренінь хто вже пізнав наші рускі товариства, той і переконався, що лиш тут міг знайти в кожній потребі щиру раду і поміч.

Для того ще раз відзиваємо ся до вас, рускі громади на Буковині, приступайте численно до наших руских товариств, а Ви, що вже прозріли, заохочуйте до сего єдино спасительного діла ваших незрячих братів, не жалуйте мізерним левом на рік причинити ся до помноження нашого народного скарбу, бо аж тоді, коли за вашою помічю стане в Чернівцях величавий „Народний Дім“, а „Руска Бесіда“ буде мати провід в читальнях кожної громади, щезне наша теперішня недоля, а ми станемо правдивими господарями на власній землі.

Галицька вистава краєва.

IV.

Економічний унадок селянства і мало-міщанства, руйнованого лихвою, пообдовжуваного в банках і вилаштуваного ліцитаціями, спонукав тямучих Русинів до того, щоби застановили ся над способами, як би хоч по троха залобігчи сим нещастям. Одним із способів економічного піддвигнення народа признано розви-

ток торговельного діла у Русинів. Вже від половини 70-тих років трібували селяни, декуди за проводом священників, а декуди на власну руку засновувати крамниці. Природним способом із сего виродилась думка оснувати центральне товариство торговельне, о котре би могли оперти ся крамниці рускі по селах і місточках, не тільки через набуване добрих товарів по приступнійшій ціні, через кредит і організації крамниць для взаємної помочи, але поперед усього через вироблюване фахових сил купецких і подаване сільским крамарям поради та початків купецкого знання. Наслідком нарад над сею справою було засноване у Львові товариства „Народна Торговля“ як раз тому 11 літ.

Перший склад товарів колоніальних оснувало товариство у Львові під фірмою „Народна Торговля“ д. 8. грудня 1883. В дальших роках в міру виобразування персоналу службового оснано склади в Станіславові, Коломиї, Снятині, Рогатині, Стрию, Дрогобичі, Самборі, Перемислі, Синоці, Тернополі, Бродях і Заболотові, вивінувавши їх богатим запасом товарів.

В наслідок розвою сїти філіяльних складів в краю почав ся оживлений рух між селянством в закладаню крамниць. І коли в році заснованя „Народної Торговлі“ не було по наших сслах майже жадних крамниць, то в р. 1893 мали ми вже 450 таких крамниць, котрі стоять в зносинах купецких з „Народною Торговлею“; крім тих є ще много таких крамниць, котрі задля віддаленя їх від складів „Народної Торговлі“ не можуть з нею постійно зносити ся. Заряд Нар. Торговлі радо уділяє інформацій в закладаню крамниць і засновуваню подібних товариств. Такі інформації уділяла Народна Торговля не тільки в нашім краю, але і по за его границі, до Варшави, Семигороду, Банату, і все з добрим успіхом. Крамницям в їх розвою заряд допомає тим, що продає їм товари по знижених цінах, а також в міру потреби і гарантії уділяє їм кредиту в товарах.

Від заснованя товариства до дня 30 червня 1893 р. уторговала Торговля 2,289.668 зр. 66 кр.; зарібку з того було 389. 524 зр. 39 кр.; виплачено титулом процентів від вкладок щадничих 37.976 зр. 59 кр., числячи по 5 проц. від вложеного капіталу; адміністрація, як плата персоналові, чинш: за локалі, податки і т. п. коштувала 316.053 зр. 92 кр.; чистого зиску добуто 35.503 зр. 88 кр.; половину тої суми, т. е. 17.751 зр. 04 кр. виплачено членам титулом дивіденди, котра пересічно виносила доси по 7 і пів проц. від уділів. Конто уділів до д. 30 червня 1893 виказує суму 22.576 зр. 45 кр., конто вкладок щадничих 100.964 зр. 27 кр., фонд резервовий 7.752 зр. 51 кр., фонд пенсійний для урядників товариства 1.410 зр. 89 кр. Членів було з кінцем червня 1893 зр. 835, а з кінцем цвітня 1894 р. 882, з уділами на суму 24.496 зр. 45 кр.

З персоналу, побіраючого науку купецку в „Народній Торговлі“ 31 молодих людей виписало ся на помічників торговельних. В складах товариства і в головнім заряді тогож заняті є около 70 людей, в тім числі 12 жєнщин яко касирки лядові або провізоричні начальниці складів. Плата персоналу виносить около 20 тисяч зр. річно.

Отсей рух членів, касовий і крамничний Народної Торговлі представлений графічно на відповідних таблицях в навільоні рускім.

Народна Торговля виставила в навільоні руских товариств лиш ті свої товари, що їх вирабляють краєві галицькі продуценти, а Торговля продає у своїх складах. Отже бачимо там передовсім піраміду з фляшок, а у фляшках плинний мід до пия. Се виробі різних священників, з котрими Народна Торговля стоїть у звязі. Найлучший мід має бути від о. Евгенія Дуткевича з Рудна. Ті фляшки з солодким напоєм нагадують давні добрі часи, коли ще паськ було без числа і люди воліли пити далеко здоровіший мід, ніж нинішню горівку. Особливо в місточках остала ся ще традиція, як там давніше мід відходив. Вина, пиво, горівки мало уживали, але за те мід бочками. В однім старім документі цеховім з міста Яв. єсть мова о тім, що цех призначає свьчки до церкви на якесь свьято — і дальше йде грозьба, що хто-би з панів райців (цехових) спротивив ся коли тій ухвалі, той має дати до церкви тільки а тільки фунтів воску, а для самих панів райців бочку меду за кару. Наші діди розуміли ся на тім, що добре, а ми то вже й смак стратили і гірке пиво пемо. Тепер уже й почути нігде не можемо, щоби „обізвав ся козак на солодкім меду“.

Знає теперішні часи і Народна Торговля, тай продає горівку з Беньова, лікери з Іздебника і інші „горячі“ напитки, котрі виставила на виставі З солодоций бачимо там ще хіба густий мід, а відтак тже йдуть новила краєві, муштарда і оцти діссельдорфські, буліон Сулковського з Крешович і цукорія Розманіта. З мила Рожновського з Кракова, котре найбільше відходить, зроблена піраміда стоїть побіч. Величною імпоує грубий круг чистого воску пчільного з Поділя, котрий важить з півтретя сотнара. З Вилої спроваджує Торговля щітки, котрі виставило також в навільоні. На стіні висять цвітні для прикраси свьчок, уживані по церквах. Тай уже все... Правда, є ще смаровило краєве, котре з приповідкою: „хто смарує, той добре йде“, не має нічого спільного. Понад всім тим крамом відко велику вивіску „Народна Торговля“, хоч люди кажуть звичайно: народна. Коли-би то, що виставлене в навільоні, мало бути вже все, що може Торговля для себе в краю найти, то не богато того доброго.

Середину навільону руских товариств і прочі вільні місця заняли ремісники товариства

(ВИХІД 10).

Ті, що й були. — Докія.

Докія (увиходить). Та й забарилась же я! Не було Мотрі дома, так я дождала ся. Отсе вам і ножиці, кумо. (Подає. Химка устає).

Б. Килина. Дарма, моя дитино. Ми отут сидючи та й збалакали ся й про тебе, що як у тебе в хаті гарно, — як у віночку!

Химка. Та вже кума така чєшурюгика, що білочко моя!

Докія. Де там вам гарно! Сором і людей у хату пускати.

Б. Килина. Ні, ні, моя дитино, — не сором. У таку гарну та привітну хату, до таких любих господарів усіхкий гість залюбки прийде. І у вас мабуть частенько гості бувають...

Докія. Та не минають иноді й нас люде, нас собі ім.

Б. Килина. А вже-ж, а вже-ж, — добрі люди не минають... Ой, підуж я... (Устає).

Докія. Та пострівайте, — ось мати зараз.

Б. Килина. Ніколи, моя дитино, — нехай иншим часом...

Химка. Та й міні треба, а то сиджу й сиджу! Сиди Векло, — ще не смеркло! Отак і я!

ділом тут до вашої сусіди приходив, так щоб ближче, то через тин...

Б. Килина. Так і сказав, що до сусіди приходив.

Химка. Еге-ж... Та вже воно вадко до кого через тини лазив.

Б. Килина. Хм... хм, моя дитино... Тим то він тепер про Євгена знає. Мабуть і тепер через тини йому ближче. Ох, Боже мій!

Химка. Так то-б то — не сам Євген, а й писар ходить до неї?

Б. Килина. Я того, моя дитино, не кажу, не кажу! Боже мене борони, щоб я таке на молодцю казала! Я тільки се проти писаря.

Химка. Та й я, бабо, проти писаря... То-ж то й не білочка! Сторня!... А знаєте, бабо, до Хомихи д оє ходило...

Б. Килина. Ходило, моя дитино, ходило. Ох, Боже мій милостивий! Правда се єсть, що вона так согрішала, правда...

Химка. Та один на одного й виказав.

Б. Килина. Так-так, виказав. Гой того хотів зіпхнути, а той того.

Химка. Стрня!... Чи не так воно й тут?

Б. Килина. Ох, моя дитино, — гріх так казати, гріх, — бо ми ще нічого не знаємо.

Химка. От як би знати!

Б. Килина. Та вже воно не без сусідів...

Химка. А в сусідів не без очей. А в Мотрі дуже гострі очі

Б. Килина. Звісно двори сумежні, може що й вздриш чер-з тин...

Химка. Відціль мені проз Мотрю йти...

Б. Килина. Так, так, моя дитино!... Чого не наважуть на людину... От хоч би й тут... Багато де чого кажуть, мабуть...

Химка. А кажуть хіба?

Б. Килина. Не без людей, не без людей!... Багато всячини буває кажуть, а вірити не слід, не годить ся, гріх — і закон божий повеліва' не вірити.

Химка. Та я, бабо...

Б. Килина. Я ніколи злого слова про сю молодичку не скажу. У їх у сімі гарно і сама вона гарна! Ніколи не скажу, бо я нічого, моя дитино, не знаю, та й знати не хочу. Я живу далеко — яке мені діло.

Химка. Та ото-ж...

Б. Килина. Іде вже! Так ото я й кажу, моя дитино, що завсїгди в мене аж серце радіє, як я в сю хату увійду. (Чути, як Докія береть ся за двері; Б. Килина забалакує голоснійше). І господар тут гарний, а що невістка — так уже й не сказати: поштительна, увєжлива...

„Зоря“. Роботи їх дуже солідні, звертають на себе загальну увагу.

Між тими виставцями заступлені з майже всі ремесла, почавши від столярів, ковалів, слюсарів, кравців і т. д., а кінчаючи на артистах різьбярках, котрих вироби особливо звертають на себе загальну увагу.

Отсе короткий опис рускої частини галицької краєвої вистави. Про польську частину вистави не можемо за для малого об'єму нашої газети по-дрбно писати, спінем хіба о ній колись коротко другим разом.

Перегляд політичний.

Спільні делегації зберуться в Будапешті 15. вересня. Другої днини прийме Є. В. Цісар на торжественній аудієнції членів делегації. — На осінній сесії ради державної прийде новий закон о локальних залізничних під нараду.

На львівській виставі гостить сими днями міністер скарбу др. Пленер і міністер судівництва Г. Шенборн. Німечкі і польські часописи розписують ся обширно о гостині Пленера і подають єї велику вагу політичну, бо Поляки ще ближше пристали до Німців і заключили, як пише одна польська часопись, „парламентарний польско-німецький союз“.

Ческе товариство шкільне „устредні матіце скольска“ відбуло 26. с. м. в Кралевім Градці збори, на котрих обговорювано діяльність сего товариства в північній Чехії і Моравії. Голова „матіці“ др. Челяковський обговорював дотеперішню організацію, котра уможливила, що ся утримує на кошт товариства до 12.000 чеських дітти: Ческе товариство шкільне, казав він, працює з великим успіхом, і мусимо ся тепер приготувати, що річні видатки на цілі товариства, винесуть більше як 200.000 зр. Челяковський сказав в кінці: Ми, Чехи, робимо тільки, що справедливе, і до чого маємо право, і що вам ніхто заборонити не може, з сего справоздання видно, яка велика діяльність сего товариства і як великі єго средства.

Великі маневри російських військ під Смоленском відкликани. Подають різні причини того. Одні кажуть, що мали відкрити загрозі на життя царя, другі, що в околиці, де ся мали відбути маневри, починає ся ширити холера. — Між населенем козацьким на Кавказі прийшло було послідніми часами до розрухів. Причину до того подали зарядження комісії санітарної для знищення зарази між худобою. Головно опирали ся козаки з Боргустану над рікою Терек, і напали були на дім, де мешкали лікарі від ху-

доби. Губернатор ген Коханов скликав козаків і напминав їх, щоби повинувались приказам властий! Тоді виступили козацькі жінки і завізвали козаків, щоби видержали в опорі. Генерал казав розігнати товпу а проводирів увязнити. Войско неро до виповило сей приказ. Пізнійше прислав генерал з Пятигорська полк драґонів. Козаки вийшли напротив полку з процесією і подали хліб-сіль. Коли-ж ген. не міг нічого вдіяти промовою, велів драґонам добути шабель і розігнати товпу. Ранено 24 козаків а 31 проводирів увязнено. Аж тоді привернено лад.

Драґан Цанков, звисний болгарский ворохобник а давний міністер, приїхав з Росії до Відня і хоче скористати з амнестії даної емігрантам болгарским і вернути до Болгарії. З відси видав він відозву до своєї партії, в котрій визнає к. Фердинанда, але разом поручає болгарскому народови любити Росію і дружно відноситись до неї. Відтак жадає установлене на ново § 38 конституції і нових законів, котрі би Болгарам лінше відповідали. Правительство болгарске веліло заявити Цанкову, що не дозволить єму повернути до Болгарії.

Про війну хінсько-япанську доносять, що Япанців в послідних днях побито. Япанці мусили ся цофнути в своїм поході, а тим часом сполучив ся генерал хінський Сг з 4.000 війська з головним війском. Хінці цофали ся з під Ашану, где як відомо зістали побиті, в великім ладі. Війско їх машпувало, як пишуть, 350 миль (?) через утяжливі до машпування околиці, і переломало в кінці позиції Япанців коло Тшунгіу.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Іменованя. Контрольор уряду податкового в Чернівцях Миколай Вердеш Влад іменований поборцею податковим в Вижицях. Гр. кат. парохію в Путилові надав управитель бук и. к. правительства, тимчасовому адміністраторови тамже о. Теодору Матейкови.

Вісти особисті. Посол і член краєвої ради шкільної проф. Є. Пігуляк повернув вчера до Черновця.

Уласкавленє. З нагоди торжества уродин, дарував Єго Вел. цісар 61 вязням решту їх кари.

Маневри і подорожи Цісаря в місяцю вересня. Є. В. Цісар виїде дня 1. вересня з Ішлю на Відень до Ляндскрони в Чехії на маневри, куди приїде дня 2. вересня рано. Заграничні повномочники войскові, запрошені на маневри, приїдуть там того самого дня в полудне. В Ляндскроні перебуде цісар пять днів. Маневри зачнуть ся дня 3. а скінчатся 6. вересня. В них

будуть брати участь архикнязі Альбрехт і Райнер і 11 заграничних аташе войскових. В Ляндскроні відбуде ся підчас маневрів пять обідів двірських. Дня 6. вересня вечером виїде цісар з Ляндскрони просто до Львова. В тій подорожі буде єму товаришити десять офіцерів, шість урядників войскової і цивільної канцелярії кабінетної, а також російський аташе войсковий, підполковник Воронин, котрий уже в Ляндскроні прилучить ся до цісарської дружини. Зі Львова виїде цісар просто до Відня, де 13. вересня буде при відкритті пам'ятника уставленого в церкві св. Стефана на пам'ятку освободження Відня, від Турків в році 1683. Відтак дня 19. вересня поїде на великі маневри до Угорщини, котрі зачнуть ся дня 18. вересня, а скінчатся дня 21. вересня. Того дня верне цісар до Відня.

Конкурс розписаний на дві посади суплентів при гр. прав. гімназії в Сучаві для класичної філології з німецькою мовою викладовою, дальше на одну посаду суплента при гр. прав. школі реальній в Чернівцях для французької мови, рівнож з німецькою мовою викладовою. Подання вносити належить в приписаній дорозі службовій найдальше до 10. вересня. — Дальше розписаний конкурс на посаду молодшого учителя при п'ятикласовій школі народній в Сереті з німецькою, рускою і волоскою мовою викладовою. Речинець до внесення подань назначений до 15-го вересня.

Рік шкільний в черновецьких школах комунальних розпочинає ся задля лучаючих ся ще поодиноких случаїв холери дня 11. вересня. — В черновецькій гімназії зачинає ся новий рік шкільний з причини перебудови шкільного будинку дня 15. вересня. — В школі реальній має зачатись рік шкільний вже завтра, 1. вересня.

На „Народний Дім“ в Чернівцях зібрав в Кіцмани на св. Омеліяна д. К. Ш. 5 зр., за що в імени товариства складаю сердечну подяку. Винницький, голова.

На непошанованє руского письма і рускої мови через и. к. повітовий суд в Кіцмани, доходять до нас послідніми часами часті скарги. Іменно не хоче сей суд ніяким чином приймати подань писаних по руски і звертає їх назад сторонам, забуваючи на те, що руска мова у нас мовою краєвою і що уряди буковинські, а тим більше в чисто-руським повіті обов'язані уставами приймати рускі подання і давати на них також самі відповіді. На се противузакопне поведєне кіцманецкого суду звертаємо отже увагу свѣтлої президії и. к. суду краєвого в Чернівцях. — При сій спосібности звертаємо также увагу і на те, що помимо недавно оголошеного розпорядження міністерства справедливости, щоби суди уживали в рускій мові правописи фонетичної, всі оголошеня в урядовій часописи друкують ся все ще старою правописню.

Страшного убійства допустив ся минушого тижня в Камені, черновецького повіту, господар Іван Носей, котрий вже від яких 10 літ був задля свого дикого поведєня правдивим пострахом для цілого села. Перед 8 роками убив Носей в звірський спосіб одну жидівку, уйшов однак заслуженої кари, позаяк підчас судового слідства орекли лікарі знатоки, що він божевільний. З сеї причини тримали Носея через кілька років аж до весни 1893 р. в краєвім закладі божевільних в Чернівцях, і аж перед 1½ роком випущено єго яко здорового і він вернув назад в своє село. Зразу заховував ся тут цілком спокійно, мов дитина, аж послідніми часами зачав знов воювати, а вкінці в ночи з 20. на 21. с. м. убив в страшний спосіб свою рідну сестру Ілїтиму Токар, котра мешкала з ним в одній хаті. Поломив їй пять ребер а голову так побив, що була цілком до непізнання. По сїм вчинку утік Носей в ліс, де переховував ся через кілька днів. Аж коли не стало єму їди, вернув до дому і тоді дано знати до жандармерії, котра сейчас явила ся на місци. Не можна було однак Носея дістати живого в руки, бо він виліз на під і не допускав нікого до себе, кидаючи на долину все, що єму попало в руки. Жандарм ужив задля того оружя, ранив Носея і аж тоді

Б. Килина. Бувай же здорова, моя дитино! Скажи матері, що я зайду иншим часом.
Докія. Бувайте здорові, бабо!
Химка. Спасибі кумо, вам за ножиці. Прощайте!
Докія. Нема за що дякувати! Бувайте й ви здорові. Стривайте, я вас од собаки проведу. (Виходять, Докія позаду)
Докіїн голос на дворі. А геть, Рябо, каторжний собака!
Химчин голос. Я швиденько привесу. У мене не багато шитя, тільки... (Далі не чути).

ВИХІД 11.

Докія. — Потім Юрко.

Докія (увиходить сама). От тобі й нашла! (Сідає шити, скільки разів кольнула голкою — чути, знову хтось іде.) От іще! (Юрко увиходить).

Докія. А се ти, Юрку! А я вже думала, що знову гості робити не дадуть.

Юрко. А хіба багато гостей було? (Росперіається й складає свиту).

Докія. Та не трошки. Зараз Євген приходив питати ся, чи поїдеш же ти, бо він заїде вдосвіта.

Юрко. Та поїду-ж...

Докія. А тоді нечисте принесло писаря.

Юрко. Чого?

Докія. Та за якимсь, каже, волосним ділом. Підждав трохи тебе та й пішов.

Юрко. Яке-ж там волосне діло? Оплатки, здається, всі відбув, -- що-ж там іще?

Докія. Казав, ще зайде, — та ти краще вже сам сходи у волость, бо справді ще знову прителінять ся.

Юрко. Та отсе й усі твої гості?

Докія. Та ні: кума Химка по ножиці приходила, баба Килина...

Юрко. З маком та з медом?

Докія. Еге-ж... Та ото й не давали робити.

Юрко. Надолужив колись! (Обнімає її).

Докія. Геть! Чи й ти прийшов робити не давати?

Юрко. Еге! (Цілує).

Докія. Та що таке справді, — за поцілунком ти й світу не бачиш!...

(Завіса).

(Дальше буде.)

прихоплено его. В два дни пізнійше помер Носей в наслідок отриманих ран. — В Садагурі пострілив 14-літній ученик Кушнірук револьвером служницю Касю Гремінську. Причина сего кроку поки що незвісна; імовірно сталося це тільки через неосторожне обходження з револьвером.

Приписи для ополченців о обов'язку мельдунковім. Саме тепер оголошено розпоряджене в справі переведення закону з дня 10 мая 1894 р. в справі обов'язку мельдункового для ополченців. Після розпорядження міністерства крайової оборони з дня 20 серпня 1894 підпадають обов'язкові представляти ся, взгладно мельдувати ся, ті ополченці, що належать до войска, воєнної маринарки, крайової оборони (разом з її доповнюючими резервами) або до жанцармерії, як також всі інші люди обов'язані служити в ополченню, котрі на случай покликання ополченці призначені до якоїсь окремої служби і в тій цілі дістали карти призначення.

Загальні постанови. Люди, що призначені служити в ополченню, не дуже відчували доси тигар сего обов'язку. Від тепер же змушує їх закон ставити ся або мельдувати ся що року, а ті, що того би не зробили, допустили би ся провини і були би за то карані грошевою карою. Ставлене ся або мельдоване ся мусить відбувати ся раз що року. Ополченці, котрі дістали карти призначення, суть крім того обов'язані замельдувати до 30 днів кождо зміну свого звичайного місця замешкання. Ставити ся або мельдувати ся треба перед начальником громади, в котрій хто перебуває. Ті, що перебувають в Тироли і Форальбергу, але там нігде не приналежать, мають мельдувати в громаді свого рідного краю; в Боснії і Герцеговині — тамошнім властям повітовим; в краю над Лимом (на границі Туреччини) — командантам стаций військових; за границею — в амбасадах, посольствах і консулатах.

Представлюване ся або мельдоване у начальства громадського відбирає комісія, зложена з начальника громади або его заступника, лікаря і писаря. В громадах, де нема лікаря, там належить до комісії ще один член начальства громадського. Наколи би громади не могли сповняти сего урядованя, то можуть бути установлені мішані комісії, зложені з заступника повітової влади політичної, одного офіцера крайової оборони і одного військового лікаря.

Контроль. Ставлене ся (або т. зв. контролю) має відбувати ся що року від 1. до 31. жовтня. Назначене контролю має оголосити повітова влада політична (магістрат) „оновіщенням“ бодай 14 днів перед тим, заким має розпочати ся контролю. То оновіщення має бути публично порозділюване, або в який инший спосіб подане до публічної відомості. У Відні, столиці країв і більших містах, де може ставити ся багато ополченців, треба визначити кілька днів і кілька місць для контролю, а ополченців треба покликати після класи віку. Для ополченців, що задля якихсь непереможних перешкод або задля дуже пильних і важких справ родинних або особистих не можуть ставити ся в назначенім речинці, треба визначити другий речинець, але найдалше до 8 днів. Мельдувати ся треба особисто. Віймка може бути лиш в случаю недуги, а тоді можна мельдувати ся або устно через якогось свояка або повномочника, або письменно. Тих ополченців, що сидять в слідчій арешті або у в'язниці, мають мельдувати суди, поліція і дирекції карних домів. Ополченці, котрі суть на морі, можуть мельдувати ся письменно там, де би повинні мельдувати ся устно.

Пас для ополченців. Кождий ополченець, обов'язаний після закону з 10. мая 1894 р. мельдувати ся — з виїмкою бувших офіцерів і урядників — дістане „пас ополченчий“, котрий служить до потвердження его ставлення ся або замельдованя, а в котрім все записано, що треба знати о обов'язку ополченого і мельдункового. Паси для ополченців має з засади виготовляти приналежна повітова команда ополченя.

Пас ополченчий служить zarazом яко документ легітимний для рядових воєнків, що виступили в войску, котрі від тепер не будуть вже діставати відставки (абшпид). Виповнена відповідно в насі ополченцям „легітимация“, служить

ополченцєви за потверджене сповнення обов'язку службового.

Постанови карні. Ополченець, котрий не ставить ся, або не замельдує ся після постанов законна, допускає ся провини і підпадає грошевій карі від 2 зр. до 100 зр. Ноступоване карне належить до політичних властей місця, де ополченець перебуває. Задавнене не може доти наступити, доки триває обов'язок ставлення ся до контролю, взгладно сама провинна.

Холера. В минулїм тижні було дальших случаїв холери: в Чернівцях 4 случаї смерті, між тими бувший антикар Голіховский. В повіті черновецькїм: в Ревні 3 случаї занедужаня і 1 случай виздоровіння; в Стрілецькїм (Куті) 1 занедужаня і 1 случай смерті; в Васлівцях 2 случаї занедужаня, 2 случаї смерті і 1 виздоровіння. В повіті кїдманецькїм: в Звничу 4 случаї занедужаня і 7 сл. смерті; в Пядиківцях 4 сл. занедужаня і 3 сл. виздоровіння; в Крещатику 1 случай занедужаня; в Василеві 1 сл. смерті; в Товтрах 2 случаї занедужаня і 1 случай смерті; в Дорошівцях 9 сл. занедужаня і 2 случаї смерті; в Ошихлібах 3 сл. занедужаня і 3 случаї смерті. В Сучаві були 4 нові случаї занедужаня, 1 случай смерті і 2 виздоровіння. В повіті сучавськїм: в Калинєшті-Купаренко 1 случай занедужаня і 1 случай смерті. В повіті вижницькїм: в Вашквцях над Чер. 15 случаїв занедужаня, 14 случаїв смерті і 4 виздоровіння; в Міліві 8 сл. занедужаня і 2 случаї смерті. В повіті гурагуморськїм: в Капуко-друлуй 12 случаїв занедужаня, 2 случаї смерті і 5 виздоровіння; в Ступіві 13 случаїв занедужаня, 6 сл. смерті і 3 виздоровіння. Вкінці в повіті сторожинецькїм: в Калинівцях над Чер. 3 случаї, а в Волоці над Чер. 1 случай занедужаня.

Барон Яромир Мунді, знаменитий чоловік-любець, звістний оснудатель славної на цілій світі інституції ратункових товариств, застріляв ся в минулу п'ятницю в полудні у Відні в Пратері над берегом Дунаю. Мунді приїхав того дня з Бадену до Відня, проходжував ся довгий час над каналом Дунаю, а потім уставив ся так, щоб по вистрілі упало тіло у воду. Однак він упав на берег, де его по якимсь часі нашла поліція вже мертвого і відставила тіло до шпиталю на Леопольдштадт. Мунді, котрого послідніми часами переслідували антисеміти, терпів від року на печінку. Причина самоубийства сего чоловіка незвісна; одні кажуть, що роздразнене нервів і знеохота до життя, другі що невилічима недуга. Небіщик мав вже від довшого часу загадувати про намір самоубийства і любив вести розмову про се, яка смерть найлегша — Бар. Яромир Мунді, родив ся 1822. року; по окінченню гімназії вступив до войска і дослужив ся рангі капітана. В войску служив Мунді до 1855 року, а відтак посвятив ся медицині. Яко лікар відбув всі кампанії в Європі. По огни в Рінгтеатрі в Відні заложив Мунді охотниче ратункове товариство. Від сего часу була ся гуманна інституція цілю його життя. Закладав всюди ратункові товариства, між иншими в Кракові і у Львові. Мимо старшого віку не щадив трудів, був всюди сам, поучував і заохочував. Згодом повстали на лад віденьського такі-ж ратункові товариства майже в цілій Європі і в них лишив собі покійний нерукотворний намітник.

З американських газет. В Буффальо в Америці виходить газета „Polak w Ameguse“. Той Поляк американський пише так про передплатників: „Вже скінчила ся ті добрі і щасливі часи, в котрий незвістні передплатники натягали — та що ту завивати в бавовну, попросту обкрадали видавців часописей. Неодн з того або сего міста написав, що та або ся газета дуже ему подобає ся, длятого просить її правильно прислати, а він приїде гроші за кілька тижнів. Заклинав ся при тім на свою честь, що заплатити за газету. І посилало ся ему газету правильно, але гроші якось не приходили. Коли по кількох місяцях або по році післало ся такому несовістному передплатникови рахунок, він або не відповідав на се нічо, або був ласкав переказати своїм приятелем, що виїхав не знати куди. За кілька доларів годі обманця позивати — більше було би коштів, як зиску — і так об-

манці читали газети за дармо. Через таку маніпуляцію видавці газет тратили тисячі доларів річно. Тепер уже того не буде. Конгрес у Вашингтоні видав закон, що таких несовістних можуть видавці позивати перед суд почтовий, котрий з уряду и переведе слідство і процес, без коштів для видавців. Передплатник буде мусів заплатити або сидіти за кару у в'язниці. Почта за перевезене газет дістає оплату, отже й відповідає за відбиране платні за ті газети. Хоч одну мудру і чесну установу ухвалив теперішній конгрес!“ — кінчить газета американська по американськи.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в антиці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1.20 зр., 70 кр. і 40 кр. за фляшку майже в кождій антиці. При закупні треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною жаркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера антика під Зол. Львом, Прага.

„ДНІСТЕР“
товариство взаїмних обезпечень
у Львові,
улиця Валова ч. 11,
засноване на підставі концесії ц. к. міністерства справ внутрішніх з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечує всяке майно движиме і недвижиме против шкідливого впливу вогню під найприступнішими умовами і починає своє можливе найнижше премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де нема агенції „Дністра“, приймають ся.

СИЛА КНИЖКИ
або
О ПРΟΣВІТІ НАРОДНІЙ
Під таким заголовком вийшла брошура
в Чернівцях
написана
учителем Дарієм Пігуляком.
Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти
можна в редакції „Буковини“.

Чума горілчана.
Сумна історія для перестороги і науки бідним і багатим, старим і молодим переповіс тверезим руским читальникам присвятив **Омельян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦІХ
вносить:
на пів рік 5 зр — кр.
„пів року 2 „ 50 „
„чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповідання і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 35.

Чернівці, дня 7-го (26-го) серпня 1894.

Рочник X.

Монарша гостина в Галичині.

Як ми вже попередно споминали, приїжджає днесь наш Найяснійший Монарха в гостину до Львова, головного міста галицької Руси, де забавить аж до 12. с. м. Ся Монарша гостина тим замітнійша, що в оточеню цісаря буде аж 6 міністрів, а крім сего повитає нашо-го Монарха в імені румунського короля вмисне висланий до Львова румунський міністер справ заграничних Ляговарі.

Довший побут Его Величества в Галичині і незвичайний склад Его оточення вказують безперечно на те, що наш Монарха кладе велику вагу на Галичину, котру власне тепер помімо холеричної пошести, визначає так незвичайною гостинністю.

І що ж би могло бути причиною сеї на кожний спосіб важкої події?

Годі погадати, щоби сама краєва вистава, яку тепер устроєно у Львові, мала спонукати нашого Монарха до сеї незвичайної політичної маніфестації; противно мусіли тут рішати інші, важнійші взгляди політичної натури, а то: теперішнє загальне політичне положення нашої держави і важність Галичини в сій справі.

Що Галичина вже зі взгляду на словянський рід своїх мешканив і поважний обем свого обшару, становить тепер може найважнійшу провінцію в складі нашої держави, о сїм чейже не-

буде сумнівати ся жаден політик, що у-важно слідить за цілим рухом теперішньої загальної політики. Не меншої ваги для теперішньої управи нашої держави є і сей факт, що дуже поважне число галицьких послів до ради державної підпирає австрійське коаліційне правительство власне в теперішній, можна сказати, дуже непевній добі, коли то поступ духової, людської праці спр-оваджує величаві зміни не тільки що до нових винаходів, але і в поглядах на суспільні відносини. Жиемо отже тепер вже не в добі парової але, можна сказа-ти, електричної праці, а така праця не спочиває в руках поодиноких осіб, але огортає і потрясає великі маси людей, а се при пануючих все ще разячих суспільних контрастах і вродженім самолюбстві одиниць мусить викликувати пристрастні забурення, ба може навіть спр-оваджувати надзвичайні, для загалу дуже грізні катастрофи.

Під таку пору є кожда державна управа дуже тяжка, а тим тяжша є ся управа там, де, як власне в австрійській державі, мешкають різні народи, нерівного культурного і просвітнього розвою, нерівної матеріальної і моральної сили.

Тут мусить і найсовітнійша управа державна, коли хоче удержати ся на сїм важнім становиску, шукати впливової підпори і опирати ся поки що на так зва-них консервативних елементах то є на високій аристократії і багатій буржо-

азії, бо сї елемента мають тепер ще найбільшу матеріальну і моральну силу. Тільки за помочию тих більше задоволених і для того спокійніших елементів можливо поки що уєувати всякі пристратні, руйнуючі перевороти і піддержувати повільний хід природного розвою людського життя. В тім лежить і причина, для чого наше теперішнє коаліційне правительство опирає ся на так званих консервативних елементах, і до котрих в першій лінії належить польска шляхта, що все ще стоїть на чолі польського народу. Щасливі народи, котрих теперішня важна доба загального поступу і рухливої духової праці заста-ла приготованих до того так, що можуть видержати конкуренцію з другими, що можуть оборонити ся против всяких чужих шкідливих впливів і так забезпе-чити вигідне жите-буте, ба навіть зміцнити силу і вплив свого народу. В тім щасливім положеню знаходять ся Поляки, а завдячують они се іменно тому, що цілими віками і в найтяжших часах уміли плекати любов до своєї вітчизни, піддержувати і розвивати народного духа і солідарно стояти за своїм, хотяй би треба було доконче для сеї справи пожертвувати навіть і власне жите.

Не так поступали і поступають Русини. Брак правдивого патріотизму, розетрій власних сил, брак довірія до них, а в наслідок того мізерний сервілізм і обожане чужих богів, при тім за-

ХАТНЄ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

Дія третя.

(Хата Юркова).

ВИХІД 1.

Мати Юркова. — Пазька та Васька згодом.

Мати Юркова (сама виглядає у віконце). Де вони є? Давно треба поприходити. А їх нема. Піти виглянути. (Вдягає свиту). Ні, щось їде. (Прислухує ся). Мабуть Докія.

Пазька (швидко увиходючи). Здоровенькі були, Васька) тїточко! з середю! Мати. Здорові були, молодички! (Скидає свиту) Сідайте в нас!

Пазька та Васька. Спасибі. Нам ніколи. Ми тільки на часиночку.

Пазька. А ваші-ж де?

Мати. Та Юрко пішов у волость — треба чогось там, а Докія пішла до жиди по газ та казала що й до матері зайде. Та й нема досі обох.

Пазька. А нам би й треба Докії... Хотіли поспитати ся...

Васька. Чи не дасть вона лиштви почати тієї, що в неї на уставках, — нецько-ж гарна лиштва.

Пазька. Ми хочемо собі пошити.

Мати. То посидьте, вона скоро прийде.

Пазька. Та тут ніколи й сидіти, і дома треба. Мати. Та ще посидете.

Васька. У вашої Докії все такі гарні лиштви де вона їх і бере.

Пазька. Мабуть з городу

Мати. Де там з городу. Се все старосьвітські. Васька (до Пазьки). По городах, кумо, тепер не лиштви, а все ситцеві сорочки.

Пазька. Еге, як у писаря.

Васька. А вже-ж і погано у того писаря.

Пазька. У наших парубків не так.

Васька. Он у Євгена хіба не гарні вишивані сорочки.

Пазька. Мабуть Марина вишивала.

Васька. Та може-ж і ще хто — чого Марині шити? — хіба вона вже за його заміж пішла?

Пазька. Так піде.

Васька. Та хто-й-зна? ще, кумо, чи піде...

Пазька. Та, так... Люди багато балакають.

Та познаходились такі, що хотіли-б розлучити, так от і повигадували брехні. (До Юркової матері). Чи ви чули, тїточко?

Мати. Ні, нічого не чула. А що-ж там?

Пазька. Та так... Усяких брехень багато люди носять. Ми до того не охочі, так хай йому!

Васька. Людських брехень не переслухаєш і не переносиш. Адаж ви нічого, тїточко, не чули?

Мати. Та нічого-ж, кажу.

Васька. Ну й хвала Богови! Так і краще.

Пазька. Все спокійніше буде.

Мати. Та міні-ж хіба що? Хіба вони міні рідні чи що, ті Євген та Марина?

Пазька. Та вони звісно не рідні... як би про чужих, то й байдуже... Звісно, брешуть люди, мов би Євген тільки дурить Марину, а сам до иншої ходить.

Васька. Та ще й до молодії.

Мати. Таке вигадали!

Пазька. Та, звісно, вигадали. Хвала Богові, що ви й не чули.

Васька. Еге, воно й краще.

Мати. Щось я не розберу вас, молодички. Щось ви знаєте та не кажете.

Пазька. Та хто його зна, як і казати...

їла зависть і ненависть між собою, се було цїхою нашої народної роботи і довело нас тепер, можна сказати, до повного національного нїгілізму. Марков в „Галичанинѣ“, Купчанко в „Просвѣщенію“, а Козаркевич в „Православной Буковинѣ“ кажуть, що ми „настоящі“ Росіяни і маєм для того поклонятися білому царю; Драгоманов маловажить в „Народі“ значенє народного патріотизму і вважає се лише за марну форму, Павлик з Трильовским шуткують собі в „Хліборобі“ з кожного патріотичного пориву а Романчук каже нам в „Дѣлѣ“ мирити ся з такими, що до патріотизму цїлком нїгілістичними поглядами.

На щастє ся тяжка духова хвороба нашої інтелігенції не заразила ще незрячий наш сільський люд, та маєм для того надію, що здорові наші народні патріоти, котрі не підлягли сій тяжкій хворобі, зуміють щирим проводом і розважним поступованєм розбудити в нашім народі національне почутє, двигнути тим способом народну силу і забезпечити пожаданий добробит і відповідне пошанованє его народної честі.

Надіємо ся сего тим більше, коли теперішнє державнє правительство заінтересувало ся руским питанням, вже по части пізнало его важність і для того відносить ся по можности досить прихильно до наших народних справ, а наш Найяснійший Понарха все давав і дає ясні докази своєї вітївської прихильности і опіки для нашого бідного народу.

Для того наш нарід, щиро прив'язаний до Високої особи Его Величєства, з правдивим одушевленєм повитає Его в головнім місті галицької Русі яко Найдостойнійшого гостя на власній землі, а хоч се повитанє не визначить ся блеском, то певно буде воно визначнє щиростію і сердечністю. До тих чувств наших галицьких братів прилучаєм ся і ми, буковинські Русини і кличемо з повного серця: Его Величєству, Нашому Найяснійшому Цісарю і Пану, яко Найдостойнійшому гостю на рускій землі „Многая Літа“!

Ратуймо ся!

Чернівці, 4. вересня 1894.

Минувшого понеділка купив я в одного ревяського чоловіка нової муки кукурудзяної йдучи дорогою до дому зайшов я з ним в говірку ба о сїм, ба о тїм.

Кажу „бїда чоловічку, у вас загіздила ся холера і тримає ся вже довший час. Люди не уважливі, стикають ся з хорими і заносять хворобу з одної хати до другої“. „Та так“, каже чоловік, „бїда, вмирають, але щож вже робити, люди так намножились, стало так тяжко на світі жити, що вже далі й здало бсь, аби яким способом троха зменшилось народу“. „Та оно правда, що народу прибуло, та що з того стало тїсно і тяжко жити, але холера тому не зарадить. Бо холера не вибирає, не питає кому лекше а кому тяжше жити. А жити хоче ся врешті кождому, так жебракови як богачеві. Холера, возьме як раз насамперед того, що чекає на смерть других, аби єму лекше стало жити“. Отакє і иньше балакалось дорогою.

Оно в самій річі стало на Русі дуже тяжко з кожного взгляду. Народу прибуло в двое, в трое а обєм землі остав ся той самий як вперед і останєсь таким і надалі. Поле, що годувало вперед одну родину, розділенє тепер на дві, три і більше родин. Нешукаючи инших средств до життя, мусить нарід з дня на день біднїти. Прийшло вже до того, що більша часть селян перестала вже давно бути господарями, значить такими, щоби могли лиш з газдївства жити; они стались давно вже чистими зарібниками. Стан робітничий не є в рещті неприродний. Заробок виживляє, годує тисячі, ба мільони людей, але не в нас. У нас ще не витворились услїва для істнованя чисто заробкового. Для чистих робітників треба фабрик треба всяких підприємств широкого розміру, треба промислу, треба гандлю. Всего того у нас нема. Принаймї нема в такім розмірі, щоби могли тисячі людей жити лишнь з заробку, який они подають.

Щоби в такім клопоті нам робити? На ратунок з неба, як то кажуть, нема що лічити. Бо на приповідку: „Боже поможи!“ відповідь: „а ти небоже не лежи!“ Несподіваної помочи з якогось незнаного, або чужого боку нема що очікувати. На те, „що якось то буде“, не можна спуститись. Бо власнє та байдужність, те „якось то буде“ загнало нас там, де ми тепер стоїмо, значить в наше теперішнє невідраднє положенє. Отже що робити? Дїлити поля заможних людей поміж нарід так, щоби в кожного рівно було, не довело би до пожаданого добробиту, як то де котрі гадають. Легко можна на папері вилїчити, що подїливши землю дїдичів і богатих господарів між бідний нарід, не побільшило би те добробит бідних так, що они би стали всі заможними людьми. Врешті хоть би й так було, але, як

сказано, не є так, то в короткїм часі прийшло би знов до того самого, що перед подїлом було. З одної родини тепер, стало би за якийсь час дві, три родини, з-млі стало б знов за мало. Де-котрі (півголовки) звальють всю вину теперішного невідрадного економїчного стану нашого народу на попів! — Кажуть, що ті зідрали так дуже нарід і здирають его далі. Яке хибнє отсе твержденє, показує знов найлучше папір, на котрім також дуже легко вилїчити, кілько кождий піп має річно доходу, котрий дохід роздїливши між людей, зовсім не замїтно поліпши би материяльне положенє народу. Богом а правдою сказавши, ми на Буковині, не маємо зовсім причини брати загалу наших панотців в оборону; они в самій річі непричиняють ся нічим до добробиту руского народу, ба навіть стримують так материяльний як духовий розвій і піднесенє его.

Але щоби они вже тим самим, що они як о сьвященники, а дальше своїм здирством були головною причиною упадку материяльного нашого народу, того не може ніхто довести. Протівно. Неоден сьвященник, так в нас як і в Галичині довів наглядно, що духовенство яко таке, в силі навіть піднести добробит народу значно в гору, що грїш, який видають люди на сьвященника, тойже годин звернути народови добрими науками і примірами морального і материяльного змісту в двое. Знана річ, що деякі сьвященники в Галичині а навіт на Буковині попровадили свою паству так, що люди закупили лани панські, повтворили крамниці і читальні, порадили і помогли людям на лїпше наїсїне, лїпші наряди рільнічі і т. д. Вже то є великий хосен для народу і в тїм взгляді годин сьвященник дуже багато для піднесеня добробиту народу зробити.

Що не всі сьвященники так поступають, тому не винен сьвященничий стан яко такий, тому винна загально людска слаба вдача і мильнє непрактичнє вихованє того стану, виявляє свої хибі так само у всяких инних станах і суспільних верствах як і тут. Чинатись лишнь духовенства яко такого і обвиняти его за всі хибі в суспільнім житю теперішнім, се може лишне недозрілий мозої, котрий не встані доглубатись того, що віра і сьвященство ніколи не зникнуть з лица землі, доки люд людом буде. Ніколи нїгде не буде маса, загал народів так далеко освічений, щоби кожда единиця могла собі сама бути вказівкою принципів моральности, знаня і віри.

Питанє релігійнє буде і останє послїднім питанням в суспільнім житю; доки сьвіта, доти будуть для загалу сьвященники важними чинниками. Инше питанє єсть піднесенє интелектуальнє цїлого стану і практичнійше заступованє его до життя в загалі.

Але таке питанє спільнє собі вже з рівним питанням у всіх других станах і верствах людю, єсть загальним питанням природним. Релігії і сьвященство змінюють ся, видосконалюють і за сто-

Васька. Не сміємо...
Мати. Та що-ж там таке?
Васька. Таке, що хоч би його й не чути!
Мати. Та кажіть уже!
Пазька. Кажіть бо, кумо, ви!
Васька. Вам лучче казати, бо ви про се більше чули.
Васька. От же й ви, кумасю, не менче.
Пазька. Ну, та нехай і я... Пішла я сьогодні по обіді по воду, їду, коли кума Васька мені назустріч. — Здорові, — кажуть, — кумо! — А я собі кажу: здорові! А кума Васька: тут новина є...
Васька. Ні, я кажу: чи чули ви, кумо, новину?...
Пазька. Еге-ж: чи чули ви, кумо, новину?...
Васька. А кума Пазька говорять: яку?
Пазька. А кума Васька: та про Юркову Докію. А я кажу: а що-ж там?
Васька. А я кажу: осе тільки Секлету бачила, а їй казала Орину, а Орині, Химка, кума Докіна, що...
Пазька. Що наче-б то...
Васька. Що наче-б то... От, людоцьки, як би його й сказати!...
Пазька. Простіть на сьому слові: кажемо, що чули...

Васька. Не положіть гніва.
Мати. Та кажіть уже!
Васька. Так каже, що наче-б то...
Пазька. Люди бачили...
Васька. Як Євген Левченків...
Пазька. Звісно, чого люди не набрешуть...
Васька. Ми самі кажемо, що се брехня.
Пазька. Де-ж таки видано, щоб таке було! Се все люди!
Васька. Ох, ненюк-ж!
Мати. Та кажіть уже!
Васька. Що наче-б то той Євген...
Пазька. Ходить до Докі!...
Мати. Та Бог з вами! що се ви таке вигадали!... Осе не дай Боже! Що се ви ганьбите мені молодичю? Хиба-ж таки так можно?
Пазька. Та ми...
Васька. Ми...
Пазька. За людьми...
Васька. Як люде кажуть...
Пазька. Хиба-ж таки ми хоч на хвилиночку тому віримо? То люди!
Мати. Багато де чого люди накажуть, та хибя все й переймати, що по воді пливе? Осе ляха година та нещаслива побила мене: така слава, такий поговор на молодичю!

Пазька. І я-ж кажу: така напаст! такий поговор! І з чого люди вигадують!...
Васька. Нема чого дома робити, то лянють язиками.
Мати. Та хто-ж се вам казав?
Пазька. Та кумі-ж...
Васька. Та мені-ж.
Пазька. Секлета Охрімова...
Васька. А їй Орина...
Пазька. А та від Химки дізнала ся.
Васька. А Химка, кажуть, сама бачила.
Мати. Як то сама бачила?
Пазька. Кажуть була тут...
Васька. Та й застукала їх удвох...
Пазька. Та ще й писаря...
Васька. Ні, писаря згодом...
Мати. Та до чого-ж тут ще й писар?
Пазька. Та писар...
Васька. Химка каже, наче-б то вона з Омельком ще давно...
Пазька. Як ще Докія дівчиною була...
Васька. Так бачила, як писарь до неї ходив.
Пазька. А як відтіля йшов, так через город...
Васька. А вона з Омельком і пїмала.
Пазька. Та з того часу...

совують ся з часом так само до життя як всякі інші порядки людські. Руйнувати те, що є а не поставити щось ліпшого на то мість, нехтувати священством, яке є, а не покласти натомість друге ліпше, значить поступати так, як діти роблять, котрих вже така вдача, все руйнувати, незадумуючись над тим, що потім буде.

Щож виходить з до тепер сказаного дотично нашої матеріальної мізерії, та тої бідності? Виходить те, що певанні тому ні дідичі, котрі загарбили в свої руки много землі, ані священники наші, бо у других народів є ще багатші дідичі як наші а священників ще більше як в нас; а преці поступили ті народи і стояли в матеріальнім взгляді далеко ліпше як ми і годув там менше землі багато більше і ліпше загал народу як у нас.

(Дальше буде).

3 руских товариств.

Патриотичне свято в Слободзії-Раранче, Читальня в Слободзії Раранче праздувала сего року на 6/18 серпня публічно торжество уродин нашого найяснішого Цісаря. Торжество відбуло ся в читальні, де явили ся по богослуженню всі члени читальні і багато гостей. По довшій промові місцевого учителя д. Василя Турушанка, в котрій бесідник пояснив значення таких свят, як уродини і іменини нашого найяснішого Монарха, і по відспіванню „Народного гимну“ засіли члени і гості коло столів і забавлялись через кілька годин серед красних співів старших школярів і кількох тоастів в честь найяснішого Цісаря і інших заслужених людей, як панів послів др. Стефана-Смалъ Стоцького і Еротея Пігуляка. Славний священник - румунізатор зазначив і при сій нагоді свою щирість для руского народу і для таких важних свят тим, що нехотів ніяким способом дозволити церковних мовдзіврів для звеличання патриотичного торжества, помимо того, що на свої іменини розказує собі стріляти з мовдзіврів церковних і тим самого себе величає. Але се ему нічого не помогло, люди знайшли інший спосіб віддати честь великому і лютому Монархови, а то так, що найшли ся в кількох господарів рушниці і пістолята, з котрих то іменно стріляли підчас співу „Народного гимну“ і „Многая літа“.

При сій спосібности не забули наші читальники і на „Народний Дім“. Тож то щирий народолюбець, учитель д. Василь Турушанко обяснив вперед докладно цілі „Народного Дому“ а потім завізав присутних до жертв на се добродійне товариство.

Члени читальні і гості тронуті до глибини серця щирими словами д. В. Турушанка пожер-

твували радо, хто кілька лиш міг, на цілі „Народного Дому“. І так зложили на сю цілі: В. Турушанко учитель 2 злр. Ф., Томашик начальник 1 злр. 20 кр. І. Блащик, пост. зав. 1 злр. 8 кр., І. хоміцкий, пост. зав. 1 злр. 10 кр., С. Макаренко 50 кр., Ст. Миронюк 60 кр., О. Прославский 50 кр., Т. Булиховский 50 кр., Н. Кошалик 50 кр., І. Бурдейний 60 кр., Н. Лазарюк 50 кр., Ір. Булиховский 32 кр., Я. Томацкий 30 кр., В. Лазарюк 20 кр., Василь Пашківський 10 кр., пан-добр. Б. Церкер, посесор 2 злр., В. Козарчук, надстр. фін. 1 злр. О. Ониско, надстр. фін. 1 злр., Вл. Рітермен 1 злр.; Богоміль Крампаля 1 злр., А. Шілер, пост. зав. 50 кр., Ф. Вайслер 50 кр., М. Петер 50 кр., Х. Енгель 50 кр., М. Штернберг 50 кр., І. Газа 50 кр., М. Ярославский 50 кр., М. Микитюк 50 кр., Мурашка 47 кр. разом 20 злр. 47 кр.

Незвичке торжество відбуло ся в неділю дня 2. лат. вересня в сали „Народного Дому в Чернівцях“. Того дня явила ся іменно під проводом надчителя Никоровича з Кіцманя депутація учителів з кіцманського повіту зложена з учителів п. Зугасвича, Павнеля і Петра Войновского і передала торжественно товариству „Руска Бесіда“ дуже удачний портрет інспектора окружного п. Омеляна Поповича вималюваний нашим звістним малярем Юстином Пігуляком. Черновецька громада Русинів зібрала ся виправді не дуже численно, бо багато не вернуло ще з ферій вакаційних і торжество се не було наперед заповіджене, але явило ся все таки поважне число рускої інтелігенції, між тими п. презес суду карного надрадник Виницкий, радник суду Ясеницкий і радник шкільний і посол соймовий п. Пігуляк і другі. Провідник депутації, надчитель Никорович оттак промовив до голови товариства „Руска Бесіда“ посла Е. Пігуляка: „Високодостойний Пана Предсідателю! З нагоди ювілею, маючого ся небавом обходити в пам'ять 25 літнього істновання літературного товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях, приносимо Вам в дар то, що нам найдорожше; приносимо Вам образ високо заслуженого мужа, котрий посвятив всі свої сили для піднесення руских товариств в загалі, а „Руска Бесіда“ зокрібно, котрий посвятив ся з тілом і душею рускому народови і его просвіті.

Ми яко учителі і Русини, не маємо іншого ідеалу, як тільки старати ся всіма силами, ступати відважно в слід сего високо заслуженого мужа, Омеляна Поповича, щоби таким способом здивгнуги морально і матеріально наш від давна занедбаний руский нарід.

Прийміть, Високодостойний Пана Добродію, сей наш щирий дар і будьте ласкаві умістити его в галерії межі портретами других високо заслужених мужів і достійників. Молимо Вас, держіть сю памятку в пошанівку і поважанню так, як се належить самій, сим портретом зображе-

ній особі, і як ми учителі і Русини сего мужа чтимо і поважаємо“.

На сї щирі слова відповів голова товариства „Рускої Бесіди“ п. Пігуляк. Бесідник підніс з признанем діяльність і патріотизм учителів і висказав свою радість, що вони уміли почитати такого мужа, яким є Омелян Попович для буковинських Русинів в загалі а особливо для учительства.

Ряди нашої інтелігенції ще не численні, говорив бесідник, але маймо надію, що при помочи таких учителів як в кіцманському повіті, вони будуть що раз більшати. Учителі се дуже важний чинник просвітний особливо у нас, вони безпосередно стикають ся з народом, вони найліпше его можуть пізнати, порозуміти і як найбільше для него працювати.

„Тому отже, скінчив бесідник, прийміть ще раз щирю подяку за сей портрет; будьте певні, що ми его належимо пошануємо, а Ви панове учителі працюйте далі на ниві народній. Ви порозуміли, якого чоловіка маєте межі Вами, се нас радує і заповідає нам світлішу будучину“.

Галерія портретів в великій сали „Нар. Дому“ в Чернівцях, котра складає ся дотепер з портретів першого просвітителя Русинів на Буковині Василя Продана, поетів Осипа Федьковича, Даніла Млаки і надрадника Виницкого побільшила ся таким чином новим портретом окружного інспектора Поповича.

Перегляд політичний.

До Львова мав виїхати румунський міністер справ вишніх Александер Лаговарі, щоби в імени свого суверена румунського Кароля І. повитати Его Вел. Цісаря Франца Йосифа І.

Дня 20. вересня розпочинають ся в Відні наради сталої комісії над новою процедурою цивільною, котра в осени має прийти під нараду в Раді державній. При нарадах над сим законом в Раді державній буде ухвалене мубуть скорочене поступоване.

З нагоди виборів до Ради державної в Берліні, в Моравії, постановили моравські Старо-і Молодочехи поступати спільно і вибрали в тій цілі спільний комітет виборчий зложенний з мужів довіря обох партій.

Стирийські Словінці получать без сумніву паралельні класи при гімназії в Цілі, а Німцям припаде яко відшкодоване за се окружний суд в Трутнові в Чехах.

З Білграду доносять, що сербський король Александер має відвідати німецького цісаря в Берліні і що переговори дотично часу приїзду вже закінчені. Після них наступить ся подорож короля сербского до Берліна в середині місяця жовтня.

Болгарський президент міністер Стоїлов мав в Варні промову, в котрій висказав свій погляд о політиці заграничній Болгарії, а іменно о відносинах сеї держави до Росії. Стоїлов ганив поступоване попередного правительства, котре в своїм „безумію“ уважало Болгарию за сонце, округ котрого всі другі держави якби планети кружляють. Бесідник ганив також нерозважне визиване Росії і зазначив, що таку політику Болгария не похваляла. Жаден з нас, продовжав бесідник, не думає зрікати ся наших тяжко здобутих прав і нашої незалежності. Теперішнє правительство не буде старати ся о примиренні з Росією і не зробить Росії найменших уступств. Наша армія не буде ніколи повірена комусь іншому, бо она має синів хоробрих і в силі в гідний спосіб сповнити місію оборони держави.

В Хіні розпорядило правительство примусову позичку десяти мільонів талерів з чотирьох хінських банків на потреби воєнні. З поля хінсько-япанської війни нема ще певних вістий. Япан старає ся всіми силами утримати свої о-

Мати. Що з того часу?!

Васька. Та наче-б то й писарь...

Пазька. Так, як Євген...

Мати. Тю на вас, сороки! Що се ви верзете?

Пазька (образившись). Яві-ж ми сороки, тітко?

Васька. Еге, які ми сороки?

Пазька. Хіба ми брехні носимо, чи що? Ми кажемо, що від людей чули, кажуть, що й сусіда ваша, Мотря, бачила.

Мати. Ще й Мотрю сюди вихніть!...

Пазька. Хіма ми її пхаємо?

Васька. Ми до вас, тітко, як добрі.

Пазька. Жаліючи вас...

Васька. А ви на нас неню зводите, мов би то ми брехні носимо.

Пазька. А боронь того Боже! Зроду звіку не брехала й не брехати-му і брехень не носила, і не люблю того, хто брехні носить! Хай йому всячина. щоб тому язик усох, хто брехні носить!

Мати. Та коли-ж се було?

Пазька. Кажуть, як Юрка дома нема та вас...

Васька. Так і обидва.

Мати. Пху на вашу голову! Годі вам! не плетіть ка зна чого! І слухати того не хочу!

Пазька. Коли не хочете слухати, то ми й підемо.

Васька. І підемо!

Мати. Та й ідіть!

Пазька. І підемо. Куди вам на світ, — яка ваша невістка недоторкана, що вже про неї й слова не можна сказати.

Васька. Велика паня!

Пазька. Стривайте, не втаїть ся шило в мішку!

Васька. Виявить ся, — тоді самі побачите, які ми сороки.

Пазька. Та як пху на нашу голову казати!

Васька. Так нас ізганьбили! Тепер усі люди знати-муть про вас та про вашу невістку.

Пазька. Еге знати-муть!

Васька. Он як! Тепер прощайте!

Пазька. Прощайте! спасибі за таку ласку! (Вибігають обидві).

(Дальше буде.)

перації воєнні в як найбільшій тайні, а з Хіні доходить до Європи відомості не правдиві. Одно здає ся бути певним, що Хіні не побили Японців, як то они вже перехвалявали ся, бо до рішальної битви ще не прийшло. З Шангаю доносять, що Японці машинують з Таку в направленню до столиці китайської Пекіну, та що хінська флота прибула дня 24. с. м. до Веї-гаї-веї, а японська в північній частині заливу Печілі. Японці мали перевести над ріку Ялю 20.000 войска і мають там 28 кораблів, котрими хотять Хінцям заступити дорогу. Хінська флота скриває ся в воєнних кораблях, наicoli Японці без перешкоди заганували на морю.

Сими днями відбув ся конгрес мировий в Антверпені і припоручив міжнародному бюрови мировому, щоби оно поробило кроки у правительств європейських в цілі залагодження непорозуміння межі Хіною а Японом та скорого закінчення війни.

ДРІБНІ ВІСТІ.

На повитанє Є. В. Цісаря з нагоди Єго гостини у Львові виїхали з Буковини до Львова: управитель ц. к. правительства гр. Гоес, дальше депутация виділу краєвого, в котрій склад входять маршалок краєвий Лупул, заступник краєвого маршала др. Рот і члени виділу краєвого бр. Мустаца, бр. Стирча і др. Волян; депутация міста Черновець складаюча ся з бурмістра Кохановського, заступника бурмістра др. Райса і радних міста Бека, Бальтінестра, бр. Фірта і Ваця, вкінці депутация черновецького університету. — Депутатий сі будуть прийняті у Є. В. Цісаря на авдієнції.

На прийняте Цісаря пороблено у Львові величезні приготування. Ціле місто, а особливо улиці, котрими має переїздити Монарха прибрані величаво, а найбільші приготування пороблені до величавого освітлення міста. Тріумфальна брама при вїзді на головний дворець від сторони міста представляє ся дуже хорошо; є то величавий каблук тріумфальний збудований в стилу римскім, укращений на вершку величезною короною. Рівнож збудовано хорошу тріумфальну браму і каблук газовий проти будинку Намістництва. Найкрасшим із всего буде освітлене, на котре мають зложити ся всякі можливі способи освітлювання, в котрих найбільшу ролю грає світло електричне. Передовсім буде освітлений, як в день, будинок соймовий зверху і в середині а крім того катедра св. Юра і цитаделя, а дальше парк стрийський коло вистави і конець Уні на горі замковій. — На вечер в суботу, коли то Є. В. Цісар буде гостити в будинку соймовім, запрошено около 2000 людей.

Іменованя. Єго Ексцеленція міністер просвіти іменував сундента при школі вирав ц. к. семинарії учительської в Чернівцях Едварда Лешаго провізоричним учителем тої же школи. Надучителем при народній школі в Садагурі іменувала рада шкільна краєва К. Шорнга, учителя школи народної в Чернівцях.

Справи шкільні. Письменний іспит зрілости на ц. к. вишній гімназії в Чернівцях розпочинає ся дня 10. с. м. о 8. годині рано, устні іспити відбудуть ся дня 26. і 27. с. м. — До семинарії учительської мужескої зголосило ся на перший рік 15 кандидатів, з котрих прийнято 13. — До семинарії учительської зголосило ся на перший рік 119 учениць, а прийнято по відбутті вступнім іспиті 59. — Іспити зрілости на семинарії учительській в Чернівцях відбули ся 5. і 6. с. м., також іспити на гр.-прав. школі реальній в Чернівцях призначені на 19. і 20. с. м., на гімназії в Радівцях на 22. с. м., а на гімназії в Сучаві на 24. с. м.

Головні збори краєвого товариства учительського відбудуть ся в Чернівцях на днях 9. і 10. с. м. в салі гімнастичній семинарії учительської з отсим порядком денним: 1. Отворене зборів і повитанє явивших ся членів. 2. Справозданє річне з діяльності виділу і справозданє касове. 3. Справозданє з видавництва газети „Bukowinaer Pädagogische Blätter“. 4.

Вибір головного виділу і ревізорів. 5. Вільні внесення членів.

Руско-народний театр, стоячий під зарядом товариства „Руска Бесіда“ у Львові, переїхав сего тиждня до Львова і розпочав тут в салі товариства „Фрозін“ цикл представлень. Представлення відбувають ся по чотири рази на тиждень. На перше представлене в минувший вівторок дано народну драму „Не ходи Гринцю на вечерниці“. в четвер 6. с. м. виставлено перший раз у Львові: „Рябина“ дра Франка, завтра в суботу дана буде оперета „Пташник з Тиролю“, а ві второк дня 11. с. м. також перший раз у Львові комедия дра Франка „Quem di odere“.

Страшний пожар ліса лучив ся сего місяця в північній Америці в удільних державах Мінесота і Вісконсин. Як великий був пожар, видко з того, що згинуло при тім 500 людей а шість міст є зовсім знищених. Шкода виносить 12 міліонів доларів. Коло Гінкбей знайдено 130 трупів попалених до непізнання. Коло Озера Скунк заскочив Огонь поїзд залізничний і богато подорожних, що повисакували з вагонів, або попалили ся або потопили ся у воді.

В справі рабунку, котрого, як ми свого часу доносили, допустив ся бувший ученик гімназійний Василь Кінтуріяни підчас їзди з Сучави до Скєї на своїм вуйку, зрабувавши ему 600 злр., відбула ся 3. с. м. розправа карна перед судом присяглих в Сучаві. Присяглі заперечили що до Кінтуріяна поставлені їм питання на рабунк, а потвердили тільки питанє на крадіж. На підставі сего вердикту засудив суд Кінтуріяна на пять років тяжкої в'язниці. Спільника єго засуджено вже перед тим на 8 місяців тяжкої в'язниці.

3 маневрів повернула оборона краєва дня 2. с. м., а 41. полк піхоти нані дня 7. с. м. Сей послідний полк мав вернути аж дня 14. с. м., але задля лучивших ся случаїв холери в войску скорочено маневри.

Бомба в Черепківцях. На стації залізничній в Черепківцях знайдено минушого тиждня бомбу. Здає ся, що була она призначена до Румунії і загубив єї хтось в дорозі. Нещастя не стало ся жадного.

Німецький конзулат для Галичини і Буковини. Як доносять з Берліна, заявила ся за отворенем німецького консулату для Галичини і Буковини з осідком у Львові комора гандлева в Познані, а то так задля великого гандлю збіжем, як особливо за для що раз більшого гандлю деревом.

Міри осторожности против занесення холери до Румунії переводять ся дуже строго зі сторони румунського правительства. Число граничних сторожових війскових подвоєно, а перехід через границю в Мольніці, Боячах і Маморніці цілком замкнено.

В закладі божевільних в Чернівцях було від р. 1899 до тепер т. є. за час 5 літ разом 672 осіб, отже пересічно що року 134 осіб. З тих було 467 осіб перший раз в закладі, решта була вже перед тим в інших закладах. Від 15. до 25. року життя переважають між божевільними женьщини, від 25. до 35. р. життя є майже рівне число мужчин і женьщин, а від 35. до 45. р. життя переважають мужчин майже о чотири рази женьщин, вкінці від 45. р. життя число обох полів знов майже рівне. Після заняття було між хорими: священників і монахів було 2, війскових 2, публичних і приватних урядників 66, професорів 16, учеників 15, адвокатів 3, лікарів акушерок і антикарів 6, з служби лісничої 37, ремісників і фабрикантів 55, купців 21, властителей реальностей 22, слуг і зарібників 305, осіб без означеного заняття 2 і в'язнів 2. — Між всіми 672 хорими було жонатих 414 а 222 вільного стану, вдівців і вдовиць 35. Після віроісповіданя було рим. кат. і гр. кат. 162, еванг. 16, гр. прав. 377 а жидів 157. В відношеню до числа мешканців найбільший процент божевільних вказують жиди. З закладу вишло вилічених 113, за реверсом виущено 226, померло 58, а лишило ся з кінцем року 1893 в закладі 70 осіб.

Холера. Після урядового оголошеного виказу було на Буковині до 25. серпня с. р. 290 случаїв холери, а з тих случаїв смерті 156.

Після поодиноких місцевостей було: В Чернівцях 22 случаїв занедужаня а між ними 10 случаїв смерті; в черновецькім повіті: в Ревні 10 сл. занедужаня, 7 сл. смерті, в Лепківцях камеральних 1 сл. занедужаня, 1 сл. смерті, в Стрілецькім Куті 1 сл. занедужаня, в Васлівцях 8 сл. занедужаня, 7 сл. смерті; в повіті кіцманецькім: в Дорошівцях 30 случаїв занедужаня, між ними 15 сл. смерті, в Товтрах 17 случаїв занедужаня, 10 случаїв смерті, в Крещатику 3 сл. занедужаня, 1 сл. смерті, в Суховерхові 1 случай занедужаня, в Падківцях 34 случаї занедужаня, 16 случаїв смерті, в Василеві 9 случаїв занедужаня, 7 сл. смерті, Ошихлібах 3 случаї занедужаня, 3 случаї смерті в Шининцях 1 случай занедужаня, в Зеленеві 4 случаї занедужаня, 2 случаї смерті і в Звиничу 15 случаїв занедужаня, а 6 случаїв смерті; в повіті сторожинецькім: в Барбівцях, в Калинівцях і Нижніх Станівцях по одному случаєви занедужаня; в Сучаві 21 случаїв занедужаня, 13 случаїв смерті; в повіті вижницькім: в Вашківцях над Чер. 90 случаїв занедужаня і 52 случаїв смерті, в Карачеві над Чер. 2 случаї занедужаня, 1 случай смерті і в Іспасі 5 случаїв занедужаня і 2 случаї смерті. В посліднім тиждні були в часі від п'ятниці досередини отсі нові случаї холери: в Чернівцях 4 случаї занедужаня, а 7 случаїв смерті; в повіті черновецькім: в Ревні 1 сл. занедужаня і 1 сл. смерті, в Васлівцях 2 сл. занедужаня, в Товтрівцях 4 сл. занедужаня і 3 сл. смерті, в Білі 1 занедужаня, в Раранчу 3 сл. занедужаня і 1 сл. смерті; в повіті вижницькім: в Вашківцях над Чер. 5 сл. нових занедужань і 8 сл. смерті, в Мілєві 6 сл. занедужаня і 1 случай смерті, в Карачеві над Чер. 1 сл. смерті, в Черногузах 1 сл. занедужаня; в повіті кіцманецькім: в Дорошівцях 3 сл. занедужаня і 2 сл. смерті, в Звиничу 7 случаїв занедужаня і 6 сл. смерті, в Товтрах 1 сл. занедужаня і сл. смерті, в Ошихлібах 6 сл. занедужаня і 5 сл. смерті, в Падківцях 2 сл. занедужаня і 2 сл. смерті в Мішкєві 2 сл. занедужаня і 1 сл. смерті; в повіті ґураґуморськім: в Канукодрулю 13 сл. занедужаня і 5 сл. смерті, в Ступці 5 сл. занедужаня і 3 сл. смерті; в повіті сторожинецькім: в Калинівцях над Чер. 15 случаїв занедужаня і 9 сл. смерті, в Волоці 1 сл. занедужаня і 3 сл. смерті, в Вижних Станівцях 1 сл. занедужаня і 1 случай смерті, вкінці в Іцканах 1 случай занедужаня і 1 смерті. — З повернувших з маневрів войків оборони краєвої захорувало в дорозі на холеру 8 людей, з котрих відтак 4 померло.

Подорож проти волі. На Феліксдорфських полях коло Відня відбувають ся тепер проби стріляння ґранатами до бальонів. Звичайно з одного бальона, привязаного до землі, приглядає ся призначений офіцер наслідком згаданого стріляння. Бальони ті наповняють газом в арсеналі воєнним і потім переносять їх на поле вирав. В той спосіб приготування бальон „Ганновер“, під котрим в лодці сидів поручник Дворжак, перепошено вчера на поля. Войки держали бальон за ливни. Коли мали оминута драти телеґрафічні кілька войків пустило ливну. Бальон підніс ся в гору, а з ним і два войки при ливвах. Войки пустили ливни і впали з незначної висоти на землю, а поручник Дворжак полетів з бальоном в хмара і не знати, де подів ся. Дворжак не мав ані що їсти, ані татарів потрібних до бальону, ані котвиці, а сля би і мав гроші при собі, то в хмарах нічого не купив би і міг би замерзнути. — Нині прийшли вісти з Зуправи на границі Босни і Хорватії, що там о год. 5. вечером вчера упав бальон „Ганновер“, мабуть разом і з Дворжаком, бо того не доносять. Отже бальон літав у воздухі 16 годин.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в антиці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 зр. і 40 зр. за флашку майже в кожній антиці. При закупні треба дуже уважати і брати флашки лише з охороною жаркою „нотиція“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера антика під Зол. Львом, Прага.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ

виносити:
на цілий рік 5 ар. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горювіча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буквини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі доноси адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповідання і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 36.

Чернівці, дня 2-го (14-го) вересня 1894.

Рочник X.

Гостина Его Вел. Цісаря у Львові.

На прийняте Его В. Цісаря місто Львів прибрало ся святочно. Дворець залізничі прикрашений зеленю, хоругвами і емблемами. На місці, де уліця від двірця лучить ся з Городепкою, стоїть прекрасна, висока брама триумфальна, з подобами Монарха, статуями і орлами. Майже всі уліці прикрашені високими щоглами з різнобарвними хоругвами, між котрими є й багато синьо-жовтих. На кожній щоглі єсть герб, прикрашений малими хоругвочками. Всі будинки, особливо при уліцях, котрими мав переїздити Е. В. Цісар, всі будинки публичні і інституцій прикрашені зеленю, лямпіонами, хоругвами і гербами.

Місто прибрало вигляд нещоденний. Від кількох днів рух на уліцях був незвичайний.

На двірці, де збирали ся після програми представителі різних властей, Е. Е. Маршалок краєвий повитав Монарха слідуною мовою:

Найяснійший Пане!

В імені краю, в імені всіх бесвітки его мешканців маю честь зложити у стін Твоїх вирази чувств непохитної вірності і привязанія для Найдостойнішої Твоєї особи, а разом і для Найвисшої Династії.

Невисказано єсемо вдячні, що Ваше Цісарське Величство зволили прабуть, щоби оглянули нашу Виставу і дати нам доказ Свого вітцівського серця, хотючи видіти оочи нашої праці, хотючи приглянути ся особисто поступам, які край зробив під Твоїм милостивим скинтром.

(По руски). Обі народности, замешкуючі сей край, видячи добре, скільки завдячують Тобі, Найяснійший Пане, Твоїй Монаршій мудрости, справедливости і ласкавости окружають Твоє ім'я найвисшою честію, милостию і вдячністю.

Тому-ж цілий край сполучає ся в однім чувстві в сій хвилі і витаючи свого Монарха, підносить оклик: Господь Бог нехай, благословить нашого Цісаря і Короля, нехай нам паує як найдовші літа! Цісар Франц Йосиф найжне!

На то відповів Е. В. Цісар:

„Запевнення вірного привязанія, котрі Ви виповіли Мені тепер в імені цілого населенія краю, приймаю з охотою і радістю. Вже від Мого Брата дізнав ся я, які вистава ваша великі і незвичайні докази дає о дуже пожаданім розцвіті ремесла і промислу. Се наповняє Мене великим вдоволенем, що тепер о тих поступках можу лично пересвідчитися.

Будьте Панове пересвідчені, що Я безнастанно стараю ся, як найсильніше підпирати гармонійне суперництво замешкуючих сей край народностей на тім мирнім полі діланія.

При брамі триумфальній передав президент міста Львова ключі від города Монарсі, і повітав такою промовою: „Найяснійший Пане! Наймилостивіший Цісарю і Королю наш! Щаслива то для нас і значуча хвиля коли стоїа Твоя доторкнула ся землі нашої і дала найвірнійшій репрезентації міста, Львова нагоду повитати Тебе. Найясн. Пане і вивести о ненарушній вірності для Найдост. Династії. Прийма, Найясн. Пане нашу найживішу, з глибоки вдячних сердець пливучу подяку за стільки ласк, котрі з Твоєї руки на нас силнули на пожиток для нашого народу і на славу для Твого славного імені. Прийма ключі сего города на знак, що Ти здобув і підбив наш серця Твоею любовію і безмежною ласкою Монаршою. Твоею недорівнаною зичливостию для нашого народу. Щоби Бог, Володар над тронами, вислухав наших щоденних молитв і щоби Ваше Ц. і К. Величство зволив ще в довгі літа задержати, стерегти і хоронити!“

На промову президента відповів Монарх:

„З вдоволенем приймаю сей обяв чолобитя

і нове запевнене привязанія до Мене і Моєї Династії від Мого вірного столичного міста Львова. Старанія міста, змагаючи до підпирань так власних, як і краєвих інтересів, сліду я уважно і з признанем, і буде се Мене певно радувати, коли при звиджуваню закладів буду міг пересвідчитися о результатах, які осягнено імені на полі шкільництва і в напрямі відновілого поміщенія Моїх войск. Прийміть Мою найсердечнійшу подяку“.

Уліцями, котрі густо залягла публіка, витаний голосними окликами, в полудне заїхав Е. В. Цісар перед палату Намістника, де стояла почетна компанія піхоти з музикою і коругвою, корнус офіцирський, представителі різних властей, духовенство і т. п. Оглянувши почетну компанію, Е. В. Цісар вступив до палати Намістника. де о год. 1. предствилия ся власти.

Е. Вел. Цісар прийняв передовсім румунського міністра справ заграничних п. Ляговарі, котрий разом з достойниками прибув поздоровити нашого Монарха в імені румунського короля.

В імені достойників і шляхти відозвав ся Маршалок краєвий сими словами:

„Найяснійший Пане! Двірські достойники і репрезентанти шляхти сего краю складають у стін Вашого Ц. Величства чувства свого привязанія і вірності освяченої Особи дорогого Монарха і найвисшої Династії. Давнійше була та шляхта оружною силою народу і проливаючи свою кров за віру і вітчину, була заборолом християнської цивілізації. Хоч нині часи змінили ся, шляхта має ще рацию істнованія в суспільности, сли веде перед вірністю для Трону і засад, сли почутем обовязку старає ся перевисшити інші верстви народу, сли дає приклад безмежної жертволюбности для суспільности, з котрою повинна бути тісно звязана, і в котрій має представляти гарні традиції минувшини. Отже она єсть звеном поміж давними а новішими часами і спасенним регулятором поступу.

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

ВИХІД 2.

Мати. — Докіа згодом

Мати (ім у слід) Сороки! Цокотухи! Інабалакають. Язик як допатець!... ляп-ляп-ляп! Меле-меле-шеретує! От, не дай Господи, — нападєть яка! Хоч би швидче Докіа! (Сідає, далі схоплюється до вікна). Хвала Богові, — іде!

Докіа (увиходить з плашкою у руках) Діждали ся мене, мамо?

Мати. Та таки довгенько.

Докіа. Та в жида забарила ся: людий повно, поки діждала ся. (Ставляєть пляшку під лаву).

Мати. А тут прибігали дві сороки — Пазьба та Васька.

Докіа. О, сі хіба не сороки. (Смієть ся і роздаєть ся).

Мати. Та й наскреготали повну хату... І про тебе...

Докіа. Та вже вони про кожного.

Мати. Та таке, що треба буде когось у громаду витягати.

Докіа. Оце лихо! А чого-ж то?

Мати. Та таке, дочко, що погано про тебе брешуть, так треба когось покудовчити.

Докіа. Та що-ж там таке?

Мати. Кажуть, дочко, мов би їм казала Секлет, а Секлеті Орїна, а тій Химка Омелькова, — наче-б то Химка, кума твоя, бачила, як до тебе ходять Євген Левченко та ще й писарь.

Докіа. Мамо, і ви тому поняли віри?

Мати. Ні, дочко, я не поняла, бо я тебе знаю, а люди поймуть, би вони тебе не знають.

Докіа. Про людий мені байдуже, — аби ви та Юрко няли мені віри.

Мати. Як то так можно, дочко? Ні, так не годить ся! Треба її вивести в громаду, хоч вона тобі й кума.

Докіа. То оце, мамо, стала-б я поганиця та збивала-бучу на всю слободу? Ні, нехай Бог боронить такого сорому!

Мати. Який же тут сором, дочко? Ти за свою честь остунаєш ся і тут нема ніякого сорому. Усі так роблять. Он як на Харитину отаке набалакала Парасчина невістка, так Харитина побігла в хату до неї, а та прїяла, а вона очінок з неї та за коси її та по

щеках та кудовчила—кудовчила, поки треба було. А свекруха тільки стоїть та смієть ся. Се закон, дочко!

Докіа. Гарний закон! Бійка та сором свілки!

Мати. Ніякого сорому немає...

Докіа. Та як же, мамо, немає? Шчинити бійку — та ще й вивести хатне діло серед людий. Хіба се громадське діло, що його в громаду? Се мое та Юркове діло! З Юрком про се й балакати-му.

Мати. Так себ то ти нічого брехухам і не скажеш?

Докіа. Чому ні? Вилаю, як стрінуть ся, ще й з хати прожену, коли прїйдуть.

Мати. Не гаразд, дочко, се буде не гаразд!... Можна буде усякого думати.

Докіа. Я знаю, що Юрко нічого не подума.

Мати. Хто його знає... Не вгадаєш... Як люди казати-муть, то може й він...

Докіа. Ой, мамо, — ви ще Юрка не знаєте!...

Мати. Я Юрка не знаю? А хто-ж його породив? От, тебе так і справді я не знаю!

Докіа. А оце тільки казати, що знаєте, через те й брехням не ймете віри.

Такою шляхтою повинна бути і такою може бути, если собі бере за приклад Найдост. Особу свого Цісаря і Короля, котрий нехай жие много літ!"

На привіт Є. Е. Маршалка краєвого, князя Е. Санґушка в імені шляхти відповів Монарх:

"Сердечне повитане Ваше, залевнене вірності і лояльності приймаю з особливим вдволенем. Не перший то раз бачу шляхту того краю, зібрану коло Моєї Особи. Правдивою радостію наповняє Мене звичай, котрий уже стався традицією, що шляхта при всіх важнійших нагодах, чи тут, чи в столиці Держави спішить згромадити ся коло Мене. Покликуючи ся на свої обовязки і працю, ділену нарівно з цілим народом, шляхта звикла ставати в першій ряді при рішанню задач, припадаючих Династії, Державі і краю, а такий пресвід в даваню доброго прикладу справляє Мені велике вдоволене і скрипляє Моє пересвідчене, що Трон найде все в галицькій шляхті сильну підпору і що на потверджене висказаних перед хвилию чувств в кождім положеню можу числити".

Відтак представили ся Монарсі духовенство, корпус офіцерський і генераліція; потім Виділ краєвий, презеси і відпоручники Рад повітових і делегати 30 міст.

В імені Виділу краєвого промовив там Маршалок краєвий:

"Найяснійший Пане! Галицький Виділ краєвий, делегації всіх Рад повітових краю і бурмістри 30 міст Галичини приходять до Вашого Цісарського Величства, щоби зложити у стій Трону чувства вірнопідданности, висказати своє привязане для Найдост. Особи В. Ц. Величства і Найвисшої Династії. Знаємо, що завдячуємо переважно Твоїй Монаршій ласкавости сей устрій автономічний, котрий причинив ся до поступу в краю, до его дозрілости і котрий зближив так народности, як і верстви суспільні до себе. Тому то всі бажали Ваше Ц. Величство повитати, хоч мала частина досягає сего щастя. Отже й підносимо з одушевленням оклик: „Цісар Франц Йосиф най жие!“

Є. Вел. Цісар відповів:

"З живою радістю бачу ся по довшій перерві серед Вас, в столиці краю, о котрого вірним привязаню до Мене і до Мого дому Я так само пересвідчений, як і Ви. Всі Панове можете бути певні, що краю сего поступ і розвій на всіх полях державного житя аж до бажаної мети, єсть і буде предметом Мого безпастанного стараня.

З вдоволенням висказую Вам Моє признане за се, що в почутю обовязку і в сильній волі, в здорових засадах і в розумнім а розважнім поступованю, шукали Ви і наїшли способи до богатого в успіхи, дальшого веденя розпочатого діла.

Мати. Казала, бо думала, що ти про се так, як і я гадаеш. Аж бачу, ні. Ні, не гаразд, не гаразд!... (Відходить, хитаючи докірливо головою.)

Докія. Осе мамо, мені вже й сумно, що ви гніваєтесь на мене.

Мати. Сама заробила.

Докія. А чим же я сама заробила? Я нічого поганого не зробила. Хіба-ж я винна, що на мене брешуть.

Мати. Гляди, діло твоє... Тільки, щоб чого поганого з сего не вийшло.

Докія. Та стривайте, — може се ще й брехня, що то кума Химка казала — як же я до неї чіпляти-мусь?

Мати. Се однаково, хоч і не вона. Тепер іде слава по слободі. Та ще я тих сорок вилаяла і за малим з хати не вигнала, вони тепер на нас сердиті, так дзвонити-муть скрізь у всі дзвони. Гляди, щоб не було чого поганого!...

Докія. Та нічого, мамо, не буде! Та нехай потім ще ми про се побалакаємо. А тепер треба піти навгороді буряну на піднал набирати. (Вдягає ся і виходить).

(Дальше буде).

В непохитнім пересвідченю, що краєви може то вийти лише на користь і дасть ся погодити з его призначенем, що відповідає загальним інтересам державним і політичному положеню Монархії, найдете, Панове, в кождій хвили не лиш властиву дорогу до дальшого поступованя, але також втихомирене і вдоволене совісти.

Зложили Ви, Панове, доказ, що увзглянуване народних властивостей і пошановане історичних традицій лише завязали ще кріпше узол поміж Державою а краєм.

Тому спокійно дивлю ся в будуччину, в котру і Ви повинні дивити ся з довірем в Мої повні зичливі наміри і в успішну поміч від Мого Правительства".

Маршалок краєвий представив між иншими і члена Виділу краєвого дра Дамяна Савчака і замітив при сїм, що він Русин. На то сказав Монарх: „Es freut Mi-h, dass auch die Ruthenen ihren Vertreter im Landesauschusse haben. Es ist ein braves Volk, auf das Ich Mich verlassen kann.“ (То значить: Тішить мене, що Русини мають також свого заступника у краєвм Виділі. Се добрий і ширий нарід, на котрий я можу спусити ся).

Відтак представили ся між иншими: буковинський Виділ краєвий з маршалком Лупулом, черновецька рада міська і ґр. Гоес, Маршалок краю Лупул сказав:

Ваше Ц. К. Апостольське Величство! прийміт ласкавіше вірнопідданий поклів, який з нагоди побуту Вашого Ц. К. Величства в столиці королівства Галичини, складає Виділ краєвий воеводства Буковини іменем своїм і народу щиропривязаного до Високої Особи Вашого Ц. К. Величства з глибоким поважанем і покловою. Численні докази цісарської опіки і ласки для нашого краю рідного наповняють вірнопіддані серця людности глибокою вдячністю. Непохитні суть почутя віри і привязаня, любови и поважання для освяченої Особи Вашого Ц. К. Величства і для Найяснійшого Дому Цісарського. Із вдячних сердець випливають сї глибокі чувства як і молитви: Боже благослови і охорони Ваше Ц. К. Величство!

Цісар відповів: „Дякую Вам, щосьте прибули мене видіти“. Потім почтив Цісар маршалка і членів Виділу краєвого промовами, розпитуючи ся про санітарні відносини краю, і чи не були й сего року більші снади граду. На кінці виразив цісар ще раз свою подяку.

По Виділі краєвм зволив Цісар прийняти депутацію міста Черновець. Бурмістр Кохановський промовив: Ваше Ц. К. Величство! Столиця краю Чернівці, котра тепер немає щастя радувати ся горячо бажаною, вселаскавішою присутністю Вашого Ц. К. Величства, — перенята найщиршим почутем привязаня і віри — користує з нескислою радістю і найглубшою вдячністю з ласкаво наданої спосібности, щоби Вашому Ц. К. Величству через нас, своїх заступників, виразити на сїм місці найпокірнійше бажання мешканців, вірних Династії з роду в рід. Прошу Ваше Ц. К. Величство ласкавійше прийняти поновлене, з серця плывуче запевнене о непохитній вірності і о безграничнім привязаню до Вашого Ц. К. Величства і до Найяснійшого Дому, як неменьше вираз глибокої, невгасаючої вдячності за всі здобутки, які осягнуло наше місто на кождім полі публічного житя від хвилі, коли оно стало з ласки Вашого Ц. К. Величства головним містом коронованого краю Буковини. Просим для нашого міста і на далі ласки і опіки Вашого Ц. К. Величства. Боже благослови і хорони Ваше Величство, нашого Цісаря і Пана!

Цісар відповів дуже ласкаво і розпитував ся про розвій міста.

Після того принав Цісар ц. к. радника двору ґр. Гоеса.

На виставі дня 7. вересня.

О годині 4. по полудни в промисловім павільоні зібрали ся всі Міністри, достойники Двора, Авхієпископи, генераліція, шляхта, рада міська, президія вистави і т. д. Велика маса публіки занала місце перед павільоном і довкола басену з фонтанами.

Коли Є. В. Цісар станув біля трону, Є. Е.

князь Адам Сапіга, презес вистави, повитав Его слідуючою премовою:

"Найяснійший Пане! Милостивий нам Цісарю і Королю! Перший то раз відважуємо ся стати перед дорогим нашим Монархом і представити ему очові довшої праці краю коло розвою і піднесеня его морального, духового і матеріально бути. Ти, Милостивий нам Цісарю і Королю, зволив справді батьківським оком глянути на вірних Тобі підданих, позволив нам жити житєм для нас потрібним, конечним і в своїй високій доброті і мудрості не перестаєш опікувати ся чесною працею і заходами сего краю. Тому то з щирою вдячністю, енергією і одушевленням взяв ся цілий край до праці, а нині в надії, що не відмовиш ему слів заохоти, поручає Твоїй високій увазі ту виставу.

Пристаючи до діла, ми, Найяснійший Пане, бачили то добре, що ще в багато напрямках треба нам зробити. Знаємо і бачимо, як багато трудних і важних задач стоїть перед нами і в багато з них прийде ся нам ще удати ся до Твоєї доброти і опіки. Для того то край узнав, що потрібно в тій хвили при помочи вистави зробити рахунок з самим собою, а розуміючи дуже добре, що важною цілею вистави є також додане нам віради і відваги на будуче, не обмежив єї на виказане успіхів до теперішньої праці і заходів. Ми сягнули в минувшину і щоби піднести ся на духу, щоби влєвнити ся, що не зликаєм ся і найтяжших обовязків, показали ми на виставі, чим були батьки наші і яке почесне становище вміли зайняти в історії народу.

Отже з правдивою радістю приходять ся мені ту зазначити, що вагу сеї вистави і єї моральне значінє зрозуміли так само Поляки як і Русини. Від початку ідемо плече об плече і лише тій солідарності в праці двох братніх народів завдячуємо, що діло так удало ся і що можемо з ним виступити перед Тобою, Милостивий Пане.

Найяснійший Пане! Ми ту винували, які щирі і глибокі чувства наповняють серця наші, коли Тебе бачимо, коли можемо показати Тобі нашу працю і здати справу з наших думок і намірів. Оглянь ласкавим оком ту виставу і позоволь, щоби ми у стій Твоїх зложили чувства привязаня і вдячності".

Потім промовив ще по руски член Виділу краєвого, др. Савчак:

"Ваше Ц. і К. Величство, Наймилостивійший Цісарю і Королю! Мені припало то велике щастє, повитати в тій торжественній хвили Ваше Цісарське Величство в імені руского народу і руско-народних товариств, а zarazом зложити Тобі, Наймилостивійший Монархо, вірнопіддане чолобите і запевнене необмеженого привязаня руского народу до Твоєї Найдостойнійшої Особи і до Твого Цісарського Дому.

В житю кожного народу суть хвилі, в котрих треба застановити ся, зробити обрахунок минувшини і показати напрям будучої праці; так у тій то цілі і ми Русини взяли участь в тій краєвій виставі спільно з братним народом польським, що замишлює сей край коронний. Тому осмілюємо ся скромні плоди рускої праці культурної поручити найласкавішій увазі і опіці Вашого ц. і к. Величства.

Знаємо добре, що доси покладали ми тільки підвалини будучої праці суспільно-культурної, але віримо сильно, що Твоя Батьківська ласкавість і могутча рука, Наймилостивійший Пане, споможе нас в дальшій тяжкій праці над піднесенем народу руского до належного єму становища поміж инших народів австрійської Монархії — а за се вдячний руский нарід складає вже тепер Вашому Цісарському Величству найглубшу подяку і з глубини серця підносить оклик: Его Ц. К. Величство, Цісар Франц Йосиф пай жие! Многая літа! — Сей оклик повторили зібрані три рази з одушевленням.

Монарх відповів:

"Проймає се мене щирою радістю, що можу відвідати сей край при нагоді, котра найлучші сили всіх станів злучила в змаганю, щоби зложити гарний і навчаючий доказ спосібности до діланя і робучости.

Серце Моє почує щастє, коли буду слідити поступи, які край зробив на найважнійших полях цивілізаційної праці; з найгорячішим чув-

ством буду радувати ся успіхами, які доси край уже здобув.

Щоби край сей на дорозі згідної і поважної праці підніс ся на таку висоту духового і економічного розвою, до якої змагати і яку осягнути має повне право, завдяки природним жерелам добробуту і вродженим прикметам характеру народного! З чувством радости яку дає уживане того, що вже осягнуло ся, нехай же лучить ся також змагане осягнення того, що пильністю і витревалістю ще можна осягнути. Мої найлучші бажання будуть завжди товаришити кожному дальшому розвою і кожному дальшому поступови на полі умислових і економічних інтересів“.

Ту відповідь прийняли зібрані радістними окликами; потім почав Монарх звиджувати павільон, розмавляючи з великим числом виставців. Звидів також палату штуки і забавив на виставі до години 6. вечером.

(Дальше буде).

Ратуймо ся!

II.

Виходить даліше і те, що незарадилоб нашій біді основно ні скасоване богачів ані тим менше знищене стану духовного. А вже найменше в стані пошести піднести добробит загалу, як сего надіс ся добродушний чоловічок з Ревни від холери. Він і другі йому рівні незнають у своїй добродушності — що множене ся животин отже і людей єсть цілею природи. Жадної пошести, ба навіть різниці людей між собою, не встані здержати природу народу. Зменшене людности в який небудь спосіб вирівнує природа в короткім часі надзвичайним приростом.

Наполеонські походи знищили у війнах зверх три мільони французів, а преці врівняв ся сей відбукток за кілька років побільшенням приростом цілковито. Таке саме діє ся й по кожній пошести. Відси спасення отже нема.

Але у своїй наївності шукає простолудин у своїм невідрадім соціальним положенню поміч, і то здаєть ся інстинктивно з того боку, відки она видає ся йому можлива. Він видить перед своїми очима, що безпосередною причиною матеріального упадку є побільшене народу і толкує так, що колиб відбула хоть четвертина народу то осталобись більше землі на виживлене оставшим ся. Але се, як вже сказано, не можливий спосіб; борше можна вже подумати над помічю через стримане побільшення народу. Отсей спосіб ввійшов навіть потайки в декотрих народів в уживане, так н. пр. у Французів, сегогородських Саксів і в Китайців. Статистика виказує, що у Франції і у сегогородських Саксів неприємносе люду вже через довгий час, а Китайці вбивають просто з бід та нужди якесь число новонароджених дівчат. Таким способом нероздобрюєсь майно поодиноких родин, люди заможні, і встані були пр. Французи з легкістю понести такі великі видатки, яких вимагала французко-німецька війна 1870 року, ненарушивши зовсім свого національного добробуту.

В самій річ, отсей спосіб поліпшення соціальних відносин і добробуту народів представляє ся поважним але разом і дуже тяжким средством, бо ту ходить о здорове людске і о борбу з природою. Оно вамагає поступового просвіченого народу, вимагає студій наукових на ширші розміри, усунення неумістних упереджень, та явного трактованя его як поважного соціального предмету.

До явного і систиматичного трактованя отсего, на кожний спосіб гідного глибокого застановлення питання, недоросли ще очевидно навіть культурно досить високо розвинені народи, тим менше можна о нім яко ліку проти мізерії соціальної говорити на Руси.

Що-ж маєм ми Русини проти нашої найгіршої хвороби, нашої загальної бідноти-мізерії робити? В якийсь спосіб мусимо ми принаймні силуватись єї запобігти.

Ми Русини вжеж не якимись війками в

природі. Жите і розвій наш буде певно залежний від тих самих законів і умов природних, що й других народів. Він мусить іти тою самою дорогою, поступенно і в той самий спосіб як і у других людей. Ми маємо що до того перед нами примір, як і що нам робити. Щось небувало, нечуваного в тім взгяді невдамо ми й невдасть також ніхто инний. Лиш крок за кроком і взнаний спосіб можемо піднести матеріальний і моральний, в загальї культурний стан нашого народу.

Спершу жие кожний нарід примітивним а при тім диким житем. Сильніші одиниці поборюють слабші і рабують їх просто, хитріші і розумніші визискують темну масу і вводять ю в залежне становище від себе, роблять їх своїми підданими — рабами і владіють над їх житем і майном. Якесь часть тої маси приходить поволі до пізнання свого негідного стану, бере ся і виборює собі догідніші права. Рабство змінюєсь на панщину. Дальше інтелектуальне піднесенє частин маси скидає єї кайдани з себе, усуває поволі й абсолютизм державного правління, наступає конституція а далі річпосполита.

Установляють ся хороші, гуманні права горожанські, стає кожний горожанин рівний другому перед правом.

Що до того, то права людські осягнули в культурних краях уже нині такий високий степінь гуманности, їх пастрій, принцип такий хороший, що колиб залежав добробит людський і правда у світі лиш від тих параграфів правних, то не було би кілько тих зойків, тих жалів, тих заплаканих очей, тих голодних жолудків, тих скарг, тих всяких терпінь в світі які пересувають ся що дня перед нашими очима. Нужда і недостатки, які зносять нині люди взагалі а руский нарід з особна, походять не так дуже з несправедливих принципів законів, як більше із слабих сторін і несовершеностей людських, із звирячих похотий так одиниць, як загалу людского, із того, що ми не ангели а люди і то навіть ще не зовсім людські люди.

Під всякими обставинами знає людска слаба (звиряча) сторона винайти спосіб, коли вже не обрабувати просто слабого, то бодай визискати его. Хитрі несовісні люди знають тепер і будуть знати й на будуче так витись гадюкою і поміж ангельські параграфи, що они не заліплять їх нігде і роблять тай будуть робити чимало пакостей людям, особливо темним.

Сильний буде довго ще на будуче кривдити і тиснути слабого, доки він сильніший і не поборимий. Найкращі права мають лиш тоді і для того значіне, коли він в силі тим правам подати повагу або розуміти користатись ними.

Сліпому не поможе і сонце, хоть би як ясно сіяло, він упаде, коли не сьогодні то завтра урів а слабший мусить гинути від удару сильнішого розбійника, хоть би у книжках і найдгідніші права для него були списані.

(Дальше буде.)

Перегляд політичний.

Про гостину Є. В. Цісаря у Львові каже „Fremdenblatt“, що чотиродневні торжества у Львові зроблять безпечно велике вражінє і на другі краї та народи австрійської держави, котрі так само вірно віддані Цісареві, тим більше, що в одушевленю для Монарха у Львові маніфестувало ся загально-австрійске чувство почуття приналежности державної. „Vaterland“ каже, що значіне львівських торжеств, в котрих брали участь всі стани без різниці народности, є тривалої натури та живим фактом для теперішности і будучности не лиш для Галичини але й для цілої держави.

Спільні делегації зібрали ся вже в Будапешті і Є. В. Цісар відкрив їх престольною бесідою; они будуть радити не сповна місяць. По замкненю делегацій наступить скликанє ради

державної. Припускають, що речинєнь буде назначений на день 12-го жовтня.

В Ціллі відбуло ся минушого тижня віче духовенства словінського з Стирії, Країни і з земель приморських в цілі відділення дієцезії марбурґської від митрополії в Зальцбурзі і відділення тої дієцезії до митрополії горичкої, що би таким чином скупили всіх Словінців під одну власть церковну.

Німецький Цісарь Вільгельм II. гостив з нагоди відкриття памятника свого діда Цісаря Вільгельма I. в Кралівці. В честь Цісаря устроїла провінція величавий пир, до котрого запрошено короля віртемберґського і значне число прускої шляхти.

Підчас сего пиру мав молодий монарха промову, в котрій остро зганив опозицію шляхти всхідно-прускої. Чотири роки тому, говорив Цісарь, як я в Вашій присутности зазначив, що Всхідна Прусія, яко провінція переважно рілєвича, мусить передовсім розвинути і задержати кріпке і продуктивне селянство. Я тоді приобіцяв старати ся о добро сеї провінції по батьківски. Минулі чотири роки були для рілєвників роками тяжкими, і мені здає ся, що ся обставина викликала сумніви в можливість виконаня моєї обіцянки. З боліючим серцем спостеріг я, продовжав монарха, що мої найлучші заміри стрітили в близьких мені кругах вельмож на прогивників. Опозиція прускої шляхти против свого короля, то річ нечувана, і тільки в таким разі була би она оправдана, если би на єї чолі стояв сам король. Обіцянку мою я додержав щиро, яко довід най послужить факт, що з фондів державних пожертвовано 110 мільонів марок головно для потреб рілєвництва в Всхідній Прусії. Цісарь завізав в дальшім тягу бесіди шляхту до борби за віру, обичаї і публичний порядок против елементів деструктивних і зазначив при кінці поетично, що як повій ве ся около ния дуба і его своїм листем оздобляє, і береже, если бурі корону прошибають, так шляхта пруска повинна горнути ся коло дому цісарского.

Стамбулов так довго уважав себе за болгарского Бісмарка, що нарешті прийшов до переконаня, що ему можна безкарно наслідувати Бісмарка в кождім взгяді. Що хвилі грозив Стамбулов демісією, але ніколи не був би ся сподівав, що князь на се пристане. Наколи же князь Фердинанд поданє Стамбулова о демісію прийняв до відомости, наступило розчарованє. В своїм розяреню заняв міністер Стамбулов против свого суверена становище вороже і в розмовах своїх з заграничними журналістами виражає ся він так о князю Фердинанді, як би сей потребував признаня не тільки від держав європейських але також зі сторони Стамбулова. Річ ясна, що при таким зрозуміню свого становища мусіло прийти до конфлікту меж князем і его міністром; а нарід, котрий передом Стамбулова обожав, відвернув ся тепер цілковито від него і як доносять з Софії, мала на него напасти товпа народу і побити его. Се, кажуть, є міста за обиду князя.

В Харкові на Україні прийшло підчас ярмарку на Успенне до великої бійки меж селянами а черкесами (війском російским з Кавказу), приданим до поміч урядникам податковим. Селяни, числом около 400 душ, убили п'ятьох черкесів і збурили кілька домів. Аж козаки і полк драґонів зробили порядок. Сорок селян єсть тяжко ранених.

Сербскому королеві Александру, колу їхав залізницею до Нішу, повибивано коло стації Апеловач каменем всі вікна у вагоні. Королеві і его дружині не стало ся нічого. Злочинці повтікали.

Вісти про війну Хини з Япаном надходять не тільки неточні, але і суперечні; правительство хинське уладило в Шангаю офіційльне бюро телеґрафічне, котре розсилає по цілім світі про побіду Хин. Однак здає ся, що о скільки Япанці відносять користи на мори, о стільки на суші мають перевагу Хинці. Та найбільші трудності хинсько-японської війни виринуть аж по єї укінченю, бо Росія виявляє що раз явніш-

ший намір взяти чинну участь в управлінні границь між воюючими сторонами і дає пізнати, що не дозволить на то, щоби есентуальний побідник досягнув по владі в Корні.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Красівий управитель гр. Гоес виїхав зі Львова, куди їздив на привітанні Е. В. Цесаря, через Відень до Ебенталь в Каринтії на чотириденну відпустку. Тимчасову управу краю того правительства обняв радник правительственный Штронер.

На конкурс розписала міська Рада Шкільна в Чернівцях посаду гр. прав. катехити для комунальних шкіл середмістя в Чернівцях з річною платою 800 злр. і правом на п'ятилітні додатки по 50 злр. Речення до виношення подано о сю посаду назначений до кінця сего місяця.

14. полк гузарів імені великого князя російського Володимира, призначений до Буковини на місце відійшовшого до Галичини 9. полку драгонів, прийшов вже раз з своїм штабом до Черновець і до других своїх стацій в повіті черновецькім. Комендант сего полку є полковник Альберт Лепк.

Витяг з протоколу засідань краюї Ради Шкільної з засідань відбувшогося дня 5 с. м. — Додатки службові признано отсим учителям: молодший учитель Клементині Авакович в Вижниці і Міні Канчукер в Вікні перший, надучителєв Григорію Якубовичу в Гаті і учителям в Якобенах Вільгельмови Декеро-ви другий, вкінці надучителєв Іванови Яро-шинському в Брідку і учителям Данилові Мельникови в Новім-Солонці четвертий. Пятилітні додатки признано гр. прав. катехит при черновецькій гімназії о. Євзею Івановичу перший, професорови при висшій гімназії в Сучаві Константину Прокоповичу другий і професорови при черновецькій гімназії Карольови Вольфови третій. — Ради шкільні повітові в Кімполонзі і Сторожинці уноажнено до переведення розправи в справі розширення однокласової школи народної в Моїзенталь на двокласову, а однокласової школи народної в Лейзенталь на двокласову, а однокласової школи народної в Вижних Станівцях на трокласову. — Однокласову школу народну в Ступці переіменено в двокласову. — Безпроцентові позички на цілі будови шкіл уділено з фондів призначених на рік 1894 отсим громадам: Гурагуморі 1000 злр., Заставні 2000 злр., Рус-Молдавіці 1000 злр. і Кімполонґови 2000 злр.; крім того привібно послідній громаді таку саму позичку на слідуючий рік. — В справі установлення посади учителя гімнастики при гр. прав. школі реальній в Чернівцях предложено відно-відні внесення до ц. к. міністерства. Суплєнти при гр. прав. гімназії в Сучаві Івана Тіро-на і Дра Емілія Сіґаля іменовано суплєнтами при гімназії в Чернівцях, а опорожнене місце суплєнта при гімназії в Сучаві надано кандидатови учительському Францови Шток. — Рішено виключити двох учеників з черновецької гімназії і предложено міністерству справозданє в справі виключення одного ученика тойж гімназії з всіх закладів міністерства просвіти. Надучителєми іменовані: Дмитро Кейван при двокласовій школі народній в Вилавчу, Василь Григорович при школі народній в Сторожинці, Адольф Цозель при двокласовій школі в Шиниці, Іван Абаджер при чотирокласовій в Лішештах, Іван Сорочан при трокласовій школі в Старих-Брошківцях і Кароль Шорш при школі народній в Садагурі, послідний в тимчасовім характері. Сталі посади отримали: молодша учителька в Солці Йозефина Дроздовска, яко учителька при дівочій школі в Гурагуморі; Леонадія Брагіюца яко учителька в Качині, Іван Григорович яко учитель в Давиденах і Юрій Гафенно яко учитель в Чудині. На про-візоричних посадах затверджені, а то учителі: Константин Стілор в Попастані, Євгеній А-рам в Валепуті, Теофіл Ешан в Дорнашара.

Юрій Георгію в Слятьорі, Євгеній Немеш в Йордашештах, і Олекса Сорочан в Жадові; дальше молодші учителі: Сидір Годованський в Драчинці, Іван Андрухович в Сторожинці і Юрій Дорофтей в Ступці, вкінці помічна учителька Панора Сенкулець в Нижнім Вікові. — Вкінці полагоджено подання учителів о грошеві запомоги, подання учеників шкіл середних о принятє до закладів, справоздані дирекції шкіл середних і дирекції семінарії учительської дотично класифікації учеників з кінцем другого півроку 1893/94, і рекурси в справах шкільних.

На „Народний Дім“ в Чернівцях жертвували: О. Адріан Добрянський з Черновець 1 злр.; о. Матейків з Путилова зібраних тамже 2 злр. 35 кр.; і д. Манастирський матурист зібраних в Путилові 1 злр. За сі жертви складає в імені товариства подяку Винницький голова.

Великий огонь знищив дня 7. с. м. парову трачку Лейби Щерф в Пидиківцях. Шкода, в цілости обеспечена, виносить 20.000 злр.

Часткове затьміне місяця має бути видко в цілій Европі завтра 15 с. м. рано. Затьміне починає ся о 4 год. 36 минут, а кінчить ся о 6 год. 27 м. В часі найбільшого затьміння буде троха більше як пята часть місяця закрита тінею землі.

Нещасливий заклад. Зарібник Іван Будев з Маморниці заложив ся з одним своїм товаришем, що вине 20 півлітрів пива один по другім, і вимовив собі, що в разі, коли се ему удасть ся, має противник пива заплатити. Та не вийшов сей заклад ему на добре, бо при 16. півлітрі упав Будев неживий на землю. Обдукція показала, що смерть наступила за для лукнення жолудка. — Подібно вийшов также Петелєй Горницький з Новоселиці. Він заложив ся, що переплине Прут туди назад три рази. Тимчасом вже при другим разі дістав в нозі корч і утопив ся.

Холєра. В Чернівцях холєра устає; з тої причини звинено шпиталь холєричний устроєний в військових бараках, а лікаря др. Соневицького увільнено з служби. — За цілий час було на Буковині до тепер 514 случаїв занедужання на холєру, між тими 210 мужчин, 189 жінок і 115 дітей. Виздоровіли 152 особи, а то 66 мужчин, 51 жінок і 35 дітей; умерло 286 осіб, між тими 113 мужчин, 113 жінок і 60 дітей; 76 осіб лишило ся в ліченю. — В посліднім тижни були нові случаї холєри: в повіті черновецькім: в Топорівцях 5 случаїв занедужання і 2 сл. смерти, в Васлівцях 3 сл. занедужання і 1 сл. смерти, в Ленківцях прив. 1 случай занедужання; в повіті сторожинецькім: в Жадові 1 сл. занедужання і 1 сл. смерти, в Калинівцях 1 сл. занедужання і 1 случай смерти і в Барбівцях рівнож 1 сл. занедужання і 1 сл. смерти; в повіті кідманецькім: в Звиничу 1 занедужання, в Дорошівцях 12 случаїв занедужання і 3 случаи смерти, в Осваківцях і Товтрах по одному случаєви занедужання і смерти, — в Пидиківцях 1 сл. смерти, в Ошихлібах 8 сл. занедужання і 2 случаи смерти, в Борівцях 1 сл. занедужання; в повіті вижницькім: в Вашківцях над Чер. 5 случаїв занедужання і 4 случаи смерти, в Черногузах 2 сл. занедужання і 1 сл. смерти, в Банилові руськім 13 сл. занедужання і 5 случаїв смерти, в Мілієві 6 случаїв занедужання і 3 случаи смерти, в Карапчеві 1 сл. занедужання і 1 сл. смерти; в Радівцях 2 случаи занедужання і 1 сл. смерти; в Сучаві 3 случаи занедужання і 1 случай смерти, в Іцканах 1 случай смерти, в Якобештах 1 случай занедужання, в кінці в повіті гурагуморськім в Канукодрулоу 4 случаи занедужання і 4 сл. смерти і в Ступці 1 случай занедужання і 1 смерти.

Іменованя: Головним учителем рисунків при учительській семінарії іменований В. Пац.

Нові книжки. „Наука читання і граматики“ в 2-ім році шкільнім. (методичний порадиш на підставі „Читанки і граматики для шкіл народних“. Часть II.) уложив Омелян Попович. Ціна 10 кр., з пере-

силкою 12 кр.. Дістати можна у автора і в книгарях: Пардінського в Чернівцях, Іппена в Вижниці і др.

„Ластівки“. Бібліотека для молодєжи, міщан і селян, вийшла книжка 5 і 6 різнородного змісту з кількома образками. Переплату 1 зр. 20 кр. за цілий річник (12 книжочок) присилати до тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях, улица Петровича. Ч. 2.

Незвичайного злочинця покарав смертю суд в Лево у Франції. — Одної п'ятниці рано стали там гільотиною голову сьвященникови Бріно, котрий убив свого пароха. Перед смертю Бріно висповідав ся і зовсім спокійно ішов під гільотину. Вісім тисяч людей приглядало ся смерти сего убийника, що своїм пристрасти дав таку волю і не зважав на свій стан. Коли відрубана голова сьвященника впала в підставлений кіш, тисячі людей стали плєскати в руки і кричати „Славно“.

Жінка за паробка. В селі Боброва в Сербії мала віддавати ся одна молода і дуже красна дівчина за нєлюба. Родичі присилювали єї і она станула з нєлюбом під вінець, але й раз по вінчаню хороша Рурія, — так називала ся дівчина — щєзла дєсь без слїду. Молода жінка втекла в далекі сторони, обстригла собі волосє, перебрала ся за паробка і стала на службу у якогось господаря. Через три роки служила она у того господаря і робила всяку роботу так само як паробок, чи в полі, чи при хаті і господар був з паробка дуже вдоволений. Аж ось сими днями взяв він свого паробка-жінку на ярмарок до міста Свиляйниці. На ярмарку були случайно батько і матір прощавшої без вісти Рурії і пізнали там єї мимо того, що она була перебрана, та хотїли єї таки зараз брати з собою. Але паробок рішучо викирав ся того, мов би то він був лиш перебраною жінкою; аж коли єго взяли на поліцію, показала ся правда — Рурія хоч-не-хоць мусїла признати ся, що она перебрала ся і що то єї родичі ті люди, що єї пізнали. Але молода жінка вернула аж тогди домів, коли родичі обіцяли їй, що не будуть змушувати єї жити з нєлюбом.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в антиці Ріхтера, Прага, загально-зізнєне втиранє, лагодичє бїль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кожій антиці. При закупнї треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера антика під Зол. Львом, Прага.

Чума горілчана.

Сумна історія для пересторога і науки бідним і богатим, старим і молодим переповнє тверезим руским читальникам присьвятєв Омелян Попович. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

СИЛА КНИЖКИ
або
о просвіті народній.

Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях написана учителем Дарієм Пігуляком. Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакції „Буковини“.

Видає і відповідає за редакцію Др.

Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниччя 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находится в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 37.

Чернівці, дня 9-го (21-го) вересня 1894.

Рочник X

Гостина Его Вел. Цісаря у Львові.

(Конець).

Найясн. Пан в рускій Семінарії ду-
ховній дня 8 с. м.

Вже від 10 год. дожидали при вході до
будинку Семінарії рускої всі три гр. кат. Вла-
дики і множество духовенства приїзду Найяс-
нішого Пана. Явили ся також Е. Екс. п. міні-
стер просвіти др. Мадейский і шеф секції др.
Ріттер. Крім того явило ся багато духовен-
ства і світської публіки. Із світської публіки
були між иншими послы др. Савчак, Барвіньский
і Підляшецький та проф. Шараневич. Духовен-
ство стояло при вході і творило шпалір горі
сходами аж до салі музею, на першій поверсі,
котре було красно удекороване і де був устав-
лений Трон для Найяснішого Пана. Світська
публіка, інтелігенція і багато селян уставились
в красно прибранім огороді в подвір'ю будинку.
Тут була також по за фестонами і стовпами, на
котрих повисли хоругви в руских барвах, уста-
влена трибуна для хору питомців, що під про-
водом о. Нижанковского мав відспівувати кантату.
За трибуною була уставлена музика 55 полку
піхоти.

Около 11 год. роздався від сторони ули-
ці, де були уставлені брацтва церковні, оклик і
приїхав Е. В. Цісар в супроводі п. Намістника.
Зараз при вході повитав Его Преосв. Митрополит
і ректор Семінарії о. Туркевич, та ввели
Монарха до салі. Підчас коли Монарх перехо-
див сходами, піднимали ся оклики: Слава! та
„Многая літа“. Монарх увійшовши до салі ста-
нув перед престолом, а Виреосв. Митрополит
промовив слідуєчими словами:

„Ваше Ц. К. Апостольске Величество!

Несказана радість наповняє наші серця,
що ми нині маємо то велике щастє, ту в тім

духовнім закладі науковім, так важнім для цер-
кви, держави і руского народу, вірнопіддано по-
витати Ваше Ц. і К. Апостольске Величество.

Ціле столітє вже минуло, як славні Попе-
редники Вашого Ц. і К. Ап. Величества для ви-
ховання руского Духовенства заклали на тім
місці семінарію духовну. З часом будинок семіна-
рії постарів ся і не був уже так відповідним на
свою ціль; через то і виховуване молодих пи-
томців було значно обтяжене. Тоді Ваше Ц. К.
Ап. Величество, дбалий по вітцівски про всі на-
родности і стани великої австро-угорської Мо-
нархії, в своїй великодушности і ласці, казав
побудувати сей будинок і заосмотрити у всі
потреби.

Яка радість для нас, що нині маємо на-
году, зложити Вашому Ц. і К. Ап. Величеству
вірнопіддану подяку за ту велику ласку. Проте
звольте, Ваше Ц. і К. Величество, ті вірнопід-
дані чувства нашої найщиршої вдячности, які я
в імени всего руского Духовенства, а й цілого
руского народу складаю, вселаскавіше прийати.
Ми покладаємо собі за перший свій обовязок,
щоби з того нового будинку виходили душа-
стирі з почутем обовязку і вірности, відданіду-
шею і тілом Вашому Ц. і К. Ап. Величеству,
Наймилостивішій Династії і Державі Вашого
Величества, а одушевлені для справдішного до-
бра руского народу, сильно пересвідчені о тім,
що справдішне добро нашого народу лежить
тільки в сполученю з державою Вашого Ц. і К.
Ап. Величества.

Руске Духовенство не залишить ніколи,
удержувати і розвивати таке почутє в народі,
ему повіренім. А що кожде добре почутє йде з
гори, то ми будемо молити Всевишнього, щоби
задержав ціло і був охороною та покровом для
Вашого Ц. і К. Ап. Величества і Найвисшого
Дому пануючого.

З глубини вірнопідданих сердець кличемо
нашою народною промовою: Его Величество наш

Наймилостивіший Цісар Франц Йосиф І най жие
во многі літа!“

Оклик Виреосв. Митрополита повторили
всі присутні, а коли притихли, промовив Его
Вел. Цісар:

„Ваш сердечний привіт приймаю з щир-
им вдоволенем і з запевненем, що Мені добре
відомі особливі старання Ваші, повладані для
нагляду виховання і повної почуті обовязку ді-
яльности руского духовенства. Не сумніваю ся,
що у всестороннім інтересі Династії, Держави і
руского народу Ваші змагання віначають ся ба-
жаним успіхом; будьте пересвідчені, що в тих
змаганнях ніколи Вам не забракне Моєї помочи
і Мого правительства“.

По сїм відозвало ся із всіх грудий гримє
Слава! а хор питомців на дворі відспівував корот-
ке „Многая літа“. Тимчасом розмавляв Его Вел.
Цісар ласкаво з найближше стоячими коло него
святцениками, а відтак супроводжений Е. Ексц.
п. Намістником і Владиками вийшов до огоро-
да і станув собі тут против трибуни, на котрій
хор співував кантату. Кантата очевидно сподоба-
лась дуже Монарсі, бо він слухав єї урадований
з веселим і усміхненим лицем, розмавляв щось
з п. Намістником; а коли відтак кантата дохо-
дила вже до кінця, підійшов дальше наперед
ближше трибуни, станув там посеред публіки і
сам приликав дірігента о. Нижанковского до
себе та промовив до него:

„Дуже красно, пречудно (wunderschön)! А
то ви то все самі скомпонували?“ — О. Нижан-
ковский відповів: „Так єсть, сам“. — Найясн.
Пан: В якім часі ви то все приготували? — О.
Нижанковский: „В чотирох днях. — Найясн.
Пан: Так? (Відтак звертаючись до співаків):
Дякую Вам панове! Була дуже красно відспіву-
вана (Опісля звертаючись знов до о. Нижан-
ковского): Чи ви самі доробили інструментацію?
— О. Нижанковский: Ні, інструментацію уложив
капельмайстер 55 полку піхоти Мазак. — Най.
Пан: „Дякую вам ще раз“.

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

ВИХІД 3.

Мати. — Юрко згодом.

Мати (сама сїдає коло столу.) Непевна вона, не-
певна... Щось воно... (аїтхас) Горенько!...

Юрко (увиходить, вдягнений у свиту). От і згяяв
дурно скільки часу. І чого чоловіка тягати,
коли нема на що?

Мати. А що-ж там таке?

Юрко. Аж нічогоїсьнько. Якїсь там повидирив
писар записи — ще за батька писані — та
чи платив батько викуп, — так, немов не
знає сам, що платив, бо коли недоплатку
нема, то вже-ж платив. Каже, що саме сего
і до нас тоді приходив і що се йому треба
дуже знати, — а воно таке, що й зовсім
його ні до чого не треба.

Мати. Таке, що писареві до нас і не прихо-
дити можно було?

Юрко. А вже-ж.

Мати. Так ти, Юрку, думаєш, що се писар
так тільки, заціпку вигадав?

Юрко. Та мабуть що так.

Мати. Та на що-ж се він?

Юрко. А хто його зна? Може хотів хабаря...

Мати. Хм...

Юрко. А через його примхи, скільки часу зга-
єть ся, то-б скільки вже вробив. Треба
піти...

Мати. Ні, стривай сину. Ось ти сядь ту, я те-
бе щось маю поспигати та децю й роска-
зати

Юрко. А що ж там, мамо? (сїдає).

Мати. Та ось.. Ти, Юрку, нічого не помічав?

Юрко. Чого?

Мати. Та про... про Докію?

Юрко. Що про Докію?

Мати. Та бачиш тут така халена та напасть...

Прибігали до мене дві слобідські сороки:
Пазька Хведченкова та Васька Яремишина
та де що й казали.

Юрко. Ну, сї накажуть сїм мішків гречаної
вовни.

Мати. Та й я їм не дуже віри їму... Ну, та й
вони-ж не з пальця його викоунали, а по-
сять те, що люди кажуть.

Юрко. Та що-ж там мамо?

Мати. Та брехали вони про Докію погане.

Юрко (насплюєть ся.) Були-б вони красше мов-
чали, або брехали-б уже про себе, бо тут
їм нема до чого приченити ся.

Мати. От-же не мовчить ся їм казали... Ти, си-
ну, сего так палко не бери; я кажу, бо
треба знати, що люди кажуть, та може й
лихові яким там способом запобігти.

Юрко. Та нуте вже кажіть, мамо!

Мати. Та бодай його й не казати! казали, на-
че-б то чули, що до Докію ходить приятель
твій Євген...

Юрко (схоплюєть ся.) Що?!

Мати. Та ото-ж...

Юрко. Та й падлюшна-ж брехня! (сїдає). Як би
я був тоді дома, так я-б їх по потилиці з
хати за се.

Мати. Та й я не кажу, що се правда, а кажу
на те, що його треба знати так — для о-
стороги.

Юрко. Та нема чого тут і для остороги знати.
Хіба можно слухати дурного та брехливого?
(Устає, бере шапку і хоче йти з хати, але біля дверей
спиняєть ся й повертаєть ся до матері). І з чого
таку дурницю слетуть!

Мати. Кажуть, що наче-б то їм казала Орина
та Секлета, а Орині Химка, Докійна кума,
а Химка наче-б бачала сама. І наче-б то
се ще зтого часу почало ся, як вона дів-
чиною була.

Юрко. Бреше вона! (Береть ся за двері і знов по-
вертаєть ся.) Нічого вона не могла бачити.
Ну, що вона бачила?

По сій відступив ся Монарх від трибуни, вернув на давнє місце та послушав ще хвилю, як хор співав „Многая літа“ аж наконєць пращаний сердечно всіма вийшов серед грімких окликів „Слава!“ і „Многая літа!“ з будинку та поїхав до своєї резиденції.

Прийняте в палаті соймовій.

Вечером в суботу відбуло ся величаве прийняте в палаті соймовій. Сали засідань соймових, де відбувало ся прийняте, була пречудно украшена і освітлена жаровим світлом так, що було ясно як в білий день. Стіни палати були цілі вилізовані дорогими і прекрасними gobelінами, а поміст вилізований диванами. В тім місці, де звичайно суть бюра президії, була естрада а по середині її піднімав ся трон в виді намету з червоного оксаміту украшеного в горі короною. По обох боках его стояли дві бронзові фігури. Але заким ще було вийти до салі, то аж годі було налюбовати ся тим видом, який представив цілий будинок соймовий, котрий цілий кунав ся в світлі а огород міський, освітлений різнобарвними світлами, представляв дійсно чаруючий вид. Рівночасно була освітлена і цитаделя та катедра св. Юра.

Вже перед осьмою годиною почали збирати ся запрошені гості. а о 9 год. була сали вже битком набита — зібрало ся було майже 3000 осіб. Був то вид, який трудно собі уявити, а ще трудніше описати, могла би его представити наглядно хіба рука якого артиста маляра. Просимо представити собі передовсім множество шляхти польської в живонисних та всіляких строях народних, багато дам в богатих туалетах, людей війскових в світличих мундурах з ордерами на грудех, найвищих достойників церковних в червоних ризах, крилошан і других достойників церковних з своїми відзнаками, людей світських у чорних фраках, рицаря мальтанського в червонім сурдуті та білих панталюнах, кількох селян в їх звичайнім хоч відсвятчиім одію — будете мати бодай маленький образ того збору, що мав тут витати Найясн. Пана. Додати ще до сего треба, що були тут репрезентовані майже всі стани і верстви суспільности, і не лиш обі народности Галичини Поляки і Русини, але мало що не всі народи нашої Монархії. А по над всіх визначали ся своїм ростом, передовсім намістник Чехії гр. Тун, дійсний велить і президент міністрів кн. Віндштретц. Явили ся також мало що не всі міністри і репрезентант румунського короля міністер Лаговарий. З Русинів було запрошених звиш двіста осіб, передовсім Владики і крилошани, посли і видніші люди з інтелігенції.

О 9 годині заграла музика уставлена на галерії соймовій їми народний і в сали стало тихо; зібрані розступили ся і утворили шпалір, котрим увійшов насамперед Найдост. Архикн. Леопольд Сальватор з Дост. своєю Женою а за-

раз по тім і Его Вел. Цісар, ведучи по під руку кн. Романову Санґушкову. В сали відбув ся тепер серіль. Пані Намістникова і кн. Санґушкова представляли Монарсі пані. Найясн. Пан розмавлав з всіма ласкаво а також і з многими панями. По кількох чвертях години вийшов Найяснійший Пан на балкони і приглядав ся звідтам освітленю а відтак вернув назад до салі, ще раз почтив розмовами многих присутних і наконєць о пів до 11 год. вийшов пращаний всіма грімкими окликами.

Депутация руских товариств у Цісаря

В понеділок 10. вересня були прийняті на аудієнції руско народні товариства „Просвіта“, Товариство імени Шевченка, Руске Товариство Педагогічне, Руска Бесіда, Народна Рада, Діїстер, Народна Торговля, Боян, Сокіл і Зоря“ під проводом посла Романчука.

П. Романчук промовив іменем сеї депутатії в той спосіб: „Ваше Ц. і К. Апостольске Величество! Рускі наукові і гуманітарні товариства у Львові, працюючи над двигненням і самостійним розвитком свого народу, спішать з сердечною радістю висказати Вашому Величеству свою найглубшу преданість і подяку за найвищу ласку, Русинам на тих полях многократно, а недавно заснованем і обсадженом дальшої рускої катедри на тутешнім університеті, оказану. Руский нарід Галичини, наділений від Вашого Величества найвищими добрими духовою свободою, людських та народних прав, заходить ся ревню коло видвиження себе з тяжкого положення матеріального і коло свого всестороннього розвитку та скріплення — на добро своє і в користь краю та держави. А коли ему, по вікових невзгодинах підналому, в тій праці стає нераз трудно, він кріпить ся твердою надією на найласкавішу опіку Вашого Величества. То-ж руский нарід кличе з глубини душі своєї: Нехай Бог хоронить, нехай благословить Ваше Величество!“

На промову посла Романчука Цісар відповів: „Випробована вірність Русинів знана мені від давна, і маю надію, що ту вірність нарід руский заховає і на будучність. Добро народу руского лежить мені рівно на серці, як добро других народів держави. Тішусь, що панове трудитесь над духовим і матеріальним добром народу свого і бажаю, щоби нарід руский враз з другими народами австрійськими розвивав ся в австрійсько-патріотичним дусі. Я і на будуче буду печалитись добром народу руского і надію его своєю опікою!“

Відтак слідувало представлене поодиноких членів депутатії, а розмова з Цісарем між иньшим була така:

— До якого з представлених товариств належите? — спитав Монарх пос. Романчука.

— До всіх, а окрім того єсьм головою товариства „Народна Рада“.

Посла Барвіньского яко представителя „Просвіти“ і члена краєвої ради шкільної питав Цісар о число членів „Просвіти“, похвалив діяльність товариства, значного числом і видавшего багато книжок для духового двигнення народу руского; виразив радість, що пос. Барвіньский бере участь в працях краєвої ради шкільної, і згадавши про сумну обставину, що в богато селах нема ще шкіль, одержав від посла Барвіньского пояснене, що розвій шкільництва спинений головню недостатком учительських сил.

Пос. Савчака повитав Монарх яко знакомого вже ему члена виділу краєвого, а довідавшись, що др. Савчак представляє заразом товариство „Руску Бесіду“, котра від 30 літ удержує театр народний, розпитував Монарх про долю сеї інституції.

Відтак звернув ся Цісар до о. сов. Тороньского, яко председателя Бурси св. Николая і товариства „Руслан“, похвалив тенденцію тих товариств, що подає помічну руку бідним школярам руским, виразив радість свою, що число учеників рускої гімназії єсть значне і заявив, що гімназія руска в Перемишлі буде відокремлена і що лиш трудности убикаційні спинили її відділене.

З сов. Бережницьким розмовляв монарх про „Діїстер“ питав про розвій его і виразив радість, що се товариство за несповна два роки виставило над 30.000 поліс. Посідаєте капітал? — спитав дальше Цісар. Маємо свої — відповів сов. Бережницький, товариство наше оперте на взаємности, а більші обекти реасекурус.

З черги представив ся відтак пос. Вахнянин — яко заступник товариства ім. Шевченка. Товариство се — сказав пос. Вахнянин — завязалось в 1873 р., а перед двома роками перемінилось в товариство наукове. Оно згромадило в собі не лиш сили учені галицькі, але і з України і видає побіч иньших творів письменности „Записки наукові“ товариства. Русини мають повну надію, що самі положать засновку до рускої академії наук на будуче, що Цісар з видимим вдоволенем прийняв до відомости, додавши з своєї сторони: „Так, так, хочете розвиватись“.

Потім звернув ся Монарх до дир. Харкевича яко представителя руского товариства педагогічного, питав про число членів і виразив вдоволене, що більшість членів товариства становлять учителі.

На тім закінчилось представлене рускої депутатії і Цісар попрошав дуже ласкаво явивших ся членів.

Цісар в навільоні руских товариств.

В навільоні руских товариств вижидали Цісаря численні Русини. Крім Впреосв. митропо-

Мати. Каже, наче-б то бачила, як Євген до Докії суди приходив та ще й писар...

Юрко. Писар? Що писар?

Мати. Та й писар же...

Юрко. Та чого-ж тут писар?

Мати. Та й писар того-ж.

Юрко. Та що се ви, мамо, таке вигадуете! Я й слухати не хочу! (Береть ся за двері).

Мати (ображуючись). Осе спасибі синові, — діждала ся від його дяки: пошив у брехухи й слухати не хоче.

Юрко (знову зачинає двері). Та хіба-ж я, мамо, таке казав? Я тільки кажу...

Мати. Я йому як добром, жаліючи його, а він...

Юрко. Та за се, мамо, спасибі, та тільки хіба-ж можна тій плетениці няти віри? От і про писаря!... Се таке!...

Мати. Ой, сину, сину! Я-ж тобі не кажу, що воно правда. Мені самій чути се все — дак так, немов хто по щоках мене бє. І не йому я тому і не хочу няти віри! А тільки кажу тобі на те, щоб ти задалегідь знав, бо воно, як уже пішла брехня, то так і йтиме, так і кружлятиме, — то вже неминуче й до тебе колись дійде. То вже краще хай задалегідь від мене се почувеш у своїй хаті, щоб можна було порадитись, як лихові запобігти. Он я до чого, а ти ще й ремствуєш на мене.

Юрко. Та ні, мамо, я не ремствую, а тільки яково-ж і мені такі брехні слухати?

Мати. Так коли-ж сего обминути ніяк. Звісно, се все брехня, а кажуть і про писаря, наче б то, як ще Докія дівчиною була, так він приходив до неї на город і з городу від неї подав ся на город до Омелька і там його Омелько з Химкою й бачили.

Юрко (звеселівши). Он, бачите, мамо, як брехні складають ся! Ви про се мамо, тільки сьогодні дізнали ся, а я ще й тоді, як воно зробилось, про його знав.

Мати. А звідки-ж то ти знав?

Юрко. Та Докія мені сама розказала. Він-же, писар, до неї тоді вяз і наче-б сватати думав.

Мати. А вона-ж?

Юрко. А вона? Наче ви не знаєте? Вона за мене пішла.

Мати. Та воно так... Тільки чогож осей писар тепер до нас приходив?

Юрко. Тепер? А кат його знає!...

Мати. Ото-ж бо то й то! Він сподіває ся може, що чого від дівчини не здобув ся, те від молодіці швидче добуде, бо чого дівчині страшно, те молодіці байдуже.

Юрко. Байдуже? Як то байдуже? А чоловік?

Мати. Так бач же, думає, що вона за для його чоловіка дурити-ме.

Юрко. Буває що дурить, а Докія не така.

Мати. Я не кажу нічого, а тільки знаю й те, що завжди догляду треба. Ти ще жінок не знаєш, сину. Не дурно сказано, що „жінці до семи год не вір“.

Юрко. Мамо, та й ви-ж жінка!

Мати. То що, що жінка. Тим я так і кажу, що жінок знаю.

Юрко. Та там як собі хочете, а се вже так і видно, що брехня — і балакати про се не хочеть ся.

Мати. Ну, а ти-ж нічого не помічав од писаря або від Євгена?

Юрко. Та що-ж я там помічав? Вже-ж нічого!

Мати. Може трапило ся так, що яке слівце...

Юрко. Та яке-ж там слівце? Нічого не помічав, здаєть ся... Стривайте, — писарь...

Мати. А що-ж там?

Юрко. Еге... еге... (вертаєть ся від дверей і знову сідає на лаві.)

Мати. Та що-ж там таке?

Юрко. Та чудно мені... Якось вона й се саме в п'ятку приходив ся... А хто-ж у нас писаря бачив?

Мати. Та Химка-ж. Та що-ж там тобі писар казав що, чи що?

Юрко. Та нічого... Тільки каже: добре зробив, що прийшов у волю, бо треба. Я, каже, за сим ділом і сам заходив до вас, та хазяїна

літа з крилошанами Сінгалевичем, Пюрком, Туркевичем і Білецьким, були зі святих Русинів посли Романчук, Барвіньський, Вахнянин, Підляшечкий, др. Савчак, пп. Бережницький, др. Кость Левицький, Нагірний, Дольницький, Ничай, Впчай, оо. Стефанович, Дудкевич, Гузар, Навроцький, виставці предметів в павільоні: Володислав Федорович, Спужарський отець і син, Павлишак, Ковальський, Кононацький, Пиндюк, Андрейчин. — відтак пані в народних строях: Савчакова, Шухевичева, Федаківна, Ольга Барвіньська. При вході усталились діти в народних строях з цвітими в кошичках, панни Оріся і Одарка Шухевичівні та Олена Савчаківна з китицями цвітів, а крім того кілька селян і селянок. На галерії усталились: хор питомців скріпленний многими священниками і членами львівського „Бояна“, много пань і учениці воспиталища Василянко. Скоро Цісар вступив на порг павільону, заспівав хор першу строфу імну, а відтак проф. Шухевич вказавши на зібраних словами: „Се представителі руских товариств“ — попровадив Цісара по павільоні. Цісар задержував ся перед предметами виставочними, похваляючи майстрів котрі давали поясненя. При виставі Народної Торговлі, коли п. Нагірний сказав, що інституція має 9 філій і стоїть в звязи з 500 крамницями сільськими, Цісар висказав ся з похвалами. Так само з признанем відозвав ся Монарх у відділі Просвіти, тов. ім. Шевченка і товариства педагогічного. В відділі клубу Русинко переглядав Цісар звори мережок, кажучи, що Русини мають цінну орнаменту народну. Поклонившись паням війшов Цісар знов до центральної салі павільону. В тій хвилі зачав хор співати „Многая літа“. Цісар пристанув і з великою увагою та вдоволенем прислухував ся співови а до окржуючих осіб висказував ся з похвалами. По відспіваню сказав Цісар: „Дякую, се було дуже гарне!“ Цісар відійшов при окликах: „Слава“ і серед співу: „Во здравіє і во спасеніє“. Додати мусимо, що в часі проходу Цісара по павільоні хор відспівав на трубки „Над Прутом“. Також з вдоволенем прийняв Цісар овацію на вступі до павільону, коли то діти кидали цвіти, а три панни вручили китиці цвітів і дякував кілька разів. — Цісари проходили до брами павільону проф. Шухевич і Виреосв. митрополит. В брамі подякував митрополит Цісареві, що зволив приюти до павільону, а крім того сказав, що Русини цілу надію свого розвою покладають на ласкавість монаршу. На се відповів Цісар: „Seien Sie versichert, dass der Aufschwung der ruthenischen Nation mir sehr am Herzen liegt“. (Будьте певні, що розвиток руского народу мені вельми лежить на серці).

Перегляд політичний.

Спільні Делегації зібрались в суботу 15. с. м. в Вуда-Пешті. Президентом австрійської Делегації вибрано бар. Хлюмецького а віцепрезидентом дел. Гавсвірта. По скінченню виборів предложив міністер скарбу Каляй бюджет.

Прелімінар спільних видатків на рік 1895 виказує 149,379,913 зр. т. е. о 4, 131,413 зр. більше як в минулому році. Спільні видатки розділяють ся як слідує:

Міністерство справ заграничних 3,684,500 зр. Міністерство війни: 143,553,088 зр. Видатки спільного міністерства фінансів преліміновано на 2,014,355 зв. а видатки найвишого трибуналу обрахункового преліміновано на 127,970 зр.

Тогож самого дня відбуло ся засідане угорської Делегації, на котрім вибрано Людвика Тішу президентом.

В понеділок 17. лат. вересня відбуло ся торжественне прийняте членів спільних Делегацій в Цісарській палаці в Вуда-Пешті.

Насамперед явила ся австрійська Делегація а президент її бар. Хлюмецький промовив до Его Величества Цісара і завіривши Монарха о традиційно патріотичній жертволюбивості людности держави зазначив, що Делегація буде старати ся без порушеня рівноваги в бюджеті відповісти конечним потребам збройної сили держави, щоби розвинути її готовість до бою. Людність Монархії знає, що двигає той тяжкий тигар лиш в інтересі удержаня мира. Бесідник закінчив свою промову просьбою до Всевишного, щоби зволив удержати нам Монарха, котрий стереже вишнього мира, щоби з неутомимою терпеливостію використати его для мира у внутрі.

Его Вел. Цісар відповів на сю промову: „Завіреня Ваших чувств преданности, які я тут почув від Вас, наповняють мене щирим вдоволенем і складаю Вам за то сердечну подяку. Есть то для Мене вдоволенем, що надія в удержане і консолідацію мира, яку Я висказав до зібраних тут послідним разом Делегацій, знайшла потверджене в нинішнім успокоєнім положеню європейскім та що дуже дружні відносини наші до всіх держав, дають право сподівати ся, що будемо могли і дальше спокійно віддати ся розвою і піддержуваню добробиту наших народів.

„А все-ж таки позістане то конечностю і Мое правительство уважає то за свій обовязок, так само як і другі держави не робити жадної перерви в дальшм розвою сили Монархії. Прелімінари Мосі управи воєнної суть відповідно до того уложені в обемі поданого торік Делегаціям до відомости, а маючого перенести ся в слідуючім році поступу в орґанізації войскової, при чім совістно увзглядено наші фінансові відносини.

„Босна і Герцеговина будуть в силі в 1895 році, в повні покривати видатки на свою адміністрацію своїми доходами.

Поручаючи Вашій патріотичній оглядності предложені Вам до розсліду проєкти, числю на то, що будете підпирати мое правительство повною довіря участію і витаю Вас тут сердечно“.

В імени угорської делегації промовляв президент Людвик Тіша і сказав, що видить в тридержавнім союзі успішне средство для забезпеченя мира. На промову президента угорської Делегації відповів Его Величество Цісар так само, як і на промову президента австрійської Делегації.

Комісія бюджетова австрійської Делегації, до котрої вибрані між иншими ґр. Бадені, Хшановський, Залеский і Поповский, уконституовала ся в той спосіб, що вибрала своїм председателем ґр. Ст. Баденього а его заступником Руса. В вівторок дня 13. лат. вересня відбуло ся засідане комісії бюджетової, на котрій взято під наряду бюджет міністерства справ заграничних. На сім засіданю дав міністер справ заграничних ґр. Кальнокий поясненя ситуації політичної. Навязуючи свою бесіду до престольної бесіди сказав ґр. Кальнокий:

Що року перед зборами спільних Делегацій, застановляє ся праса вже наперед над тим, що міністер скаже. Сліджу уважно за голосами праси і дійсно маю вже мало що такого сказати, чого би делегати вже не знали. Звернувши відтак на тридержавний союз сказав п. міністер, що перековане о хосенности того союзу заступило глубоко коріне. Навіть той одинокий край (Чехи), котрого репрезентанти кажуть, що суть противної гадки, благословять добродійства мира і уміють їх оцінити.

Австро-Угорщина не має найменшої причини покидати користи теперішнього союзу, котрого спасенні успіхи признає ціла Європа. Первістне недовіре до тридержавного союзу зменшило ся значно, так, що нині навіть ті, котрі зразу о нім сумнівали ся, признають щирі і чисті наміреня монархів стоячих на чолі держав входячих в склад того союзу. Доказом того суть дуже дружні відносини Австро-Угорщини також і до держав, стоячих по за тридержавним союзом, і то не лиш до таких, з котрими сполучають нас старі симпатії, і традиційна спільність інтересів, як н. пр. з Англією, але також і до таких, котрі думають, що тридержавний союз єсть против них вимірений, як н. пр. до Франції, котрої правительство і людність з превеликою чемністю гостили у себе нашого Монарха і Его жену, що відбило ся відтак так голосним відгомоном в Австрії при нагоді так страшної і мерзкої катастрофи, яка незадовго опісля навістила Францію. То само можна сказати і о Росії. Наші відносини до Росії суть зовсім дружні. Монархи обох держав мають ту саму спільну ціль, оба старають ся о то, щоби їх держави радували ся добробитом і миром. Заклучена недавно з Росією угода торговельна може стати ся підставою добрих відносин на кождім поли, позаяк економічне зближене ся двох держав впливає завсїгди на їх політичні відносини.

В виду того, що що-раз більше росте надія в укріплене мира, можна спокійно гадати на події в поменших краях, бо в них не містить ся небезпечність дальших комплікацій. Послїдна криза в Сербії вказує, що правда, на нетривалість тамошних відносин: однакж Австро-Угорщина не робить в Сербії ніякої помітки і обмежає ся на то, щоби удержати добрі відносини з Сербією. Молодий король сербський зазначає при кождій нагоді, що бажає удержувати з нами добрі відносини, а его теперішнє правительство робить все, що може, щоби вдоволити жалобам, яких вже багато намножило ся. З тої отже причини наші нинішні відносини до Сербії суть ліпші, як були перед півтора роком. Маю надію, що нинішній напрям правительства в Білграді буде робити далші поступи, що відповідало би зовсім прихильному настроєви Австро-Угорщини для сего краю.

Заколот, який настав в Болгарії в наслідок послідного несподіваного перевороту не дозволяє ще виробити собі ясного і справедливого суду, позаяк Європа навикла була до хвилевої тривалости болгарских відносин, витворених

не було, тільки гості були у хазайки. Я кажу: які там гості? А він на мене якось чудно глянув та й каже: Євген. Та як засміється на всю волость, а тоді: Молодих гостей весело, каже, приймати.

Мати. Он бач, сину, он бач... Усе воно одно до одного приходить ся.

Юрко. Зовсім оно, мамо, ні до чого не приходить ся.

Мати. Ні, сину, приходить ся так, як і треба. Уже й писар он натикає на Євгена.

Юрко. Та нащо-б писар про се натикав коли-б... він був сам винен?

Мати. Ох ти молоде, молоде! Не знаєш ти ще, як то на світі між людьми буває! Поки писар думав, що він сам, доти й мовчав, а як дізнав ся про иншого, то заздрісно стало — треба його зіпхнути. Ось воно!

Юрко (схвлюється). Мамо!...

Мати. Що ти кричиш „мамо“? Може й се брешу?

Юрко. Мамо, на що ви все се кажете?

Мати. На те, щоб ти все се знав! Може воно й брехня все, а знати треба. Ну, та я-б тобі може й не казала, а самій би Докії сказала, та...

Юрко. Що?

Мати. А те, що я їй сказала про се, так мое слово не йде в лад. Я їй кажу: повиводь

брехух у громаду, або хоч піди та за коси потягай. А вона каже: от ще буду сором набирати ся!

Юрко. А хіба ж і неправда?

Мати. Та таки й не правда! Бо се не сором, а так робить ся, щоб за свою честь обставати. Так усі роблять, так годить ся. А як вона сего не хоче робити, то всяке подумає, що все те — правда.

Юрко. Вона не хоче бить ся, як п'яна — так тільки тим і правда?

Мати. Що се ти, сину, вигадуєш? Як то, як п'яна? Не як п'яна, а по закону, як од старих людей ведеť ся.

Юрко. Мамо, де Докія?

Мати. На городі бурян збирає. Ось я тобі її гукну.

Юрко. Я сам піду туди.

Мати. Ні, там не годить ся балакати про таке, — ще почує хто. А я гукну її сюди, а сама піду — мені треба кудись, Та ось і вона йде. Ну, я піду. (Вдягає ся і виходить з хати. Юрко зостає ся сам; спираєть ся на стіл, затулюючи обличчя руками. Як Докія увиходить, він одразу підводить голову і відтуляє обличчя).

(Дальше буде.)

крінкою рукою Стамбулова і уважала їх за довершений факт. На жаль показує ся, що й в Болгарії кризи політичні викликають пристрась і доводять до борб партійних. В старих краях балканських крок від найвищої влади і сили до лави обжалованих єсть дуже малий. Побуюю ся, що Болгарія стратила потрібну їй тепер рівновагу і спокій, щоб устеречи ся від тяжкої похибки. Жаль, що настала та перерва в тривалості відносин болгарських, однакж Австро-Угорщина не могла в сій справі забирати голосу і не повинна Стамбулового наслідника приймати вже з гори неприхильно.

Мені видить ся, що верховні мужі державні в Болгарії суть добрим патриотами і досвідними політиками, мусять однакж в виду нинішніх стремлень узискати насамперед сильну точку опори. На всякий спосіб не треба за скоро оціняти болгарської кризи і можливих її наслідків. Внутрішні кризи в Болгарії і в інших державах балканських не змінять прихильності Австро-Угорщини для тих держав, хіба коли би настала зміна в їх політиці. Маю однакж надію, що по виборах успокоять ся уми в Болгарії і не настане ніяка важнійша зміна в її політиці. На мій погляд почуте власного достойнства і незалежності Болгарів єсть за надто розвинене, як щоб они могли покинути свою сильну і незалежну позицію.

Румунія була одним з перших країв, котрі, признаючи мирні цілі тридержавного союзу, шукали опори в західно-європейських краях. Дуже дружні наші відносини до Румунії оказують ся тривалими, а почин, котрий в тім напрямі виходить від кор. Кароля і его правительства, зискує в Румунії що раз більше прихильників. Маю отже надію, що оба ті чинники король і правительство, зуміють удержати в потрібних границях деякі стремлення агітаторські, а дійсно дружні відносини обох правительств дають можливість усунути неодну трудність в сій справі.

В дальшій ході свого пояснення мотивував ґр. Кальнокий потребу, щоб перед заключенем угоди з Росією заключено насамперед угоду з Німеччиною, а на дотичне питанє Пацака заявив міністер, що Австро-Угорщина як давнійше так і тепер бажає, щоб народи балканські розвивали ся свобідно і самостійно на основі берлінського договору. Ніхто чужий не мішає ся до внутрішніх відносин балканських, а чутка о заключеню якоїсь угоди військової з Сербією єсть байкою. Австро-Угорщині ніколи й на гадку щось подібного не приходило.

Про зміну нинішніх правнодержавних відносин Босни до Монархії не було мови у сферах компетентних, впротім Австро-Угорщина не має причини займатися сею справою.

Збиваючи висновки Молодочеха Пацака, сконстатовав ґр. Кальнокий, що і Чехи разом з иншими народами Монархії заживають добродійств мира, запевненого тридержавним союзом. Виравді теперішній мир буде мусів ще довгий час остати ся оружним миром, але тому не винні правительства; противно, они роблять все, що можна для втих мирення умів, а виявляючі ся часом аларми, що потрясають на хвилю загальне довіре в удержанє мира, то звичайно видумки преси щоденної, що гонять за сенсациєю. На ту обставину повинні звернути пильну увагу конґреси мира і добродійно впливати.

Ще раз зачіпивши висновки Пацака, заявив ґр. Кальнокий, що за мало займав ся внутрішньою політикою, щоб міг знати, чи Молодочеха у себе дома суть проповідниками і апостолами мира; однак може впевнити що з свого боку, по своїй силі, робить все, що помагає удержаню мира в кождім напрямі.

Впротім кождий знає — закінчив ґр. Кальнокий — як дуже лежить Цісарєви на серці внутрішній спокій держави, як він дуже бажає, щоб удержати сей мир, а привернути его там, де ще его нема!

Кріспі виголосив в Неаполі бесіду, в котрій він взивав влади духовні і світські до спільної борби против анархістів. Майже вся праса італійська похваляє бесіду Кріспіого.

З поля хінсько-японської війни наспіла вість, що Японії віднесли рішучу перемогу над Хінцями і заняли Пянг-анг по дводневній битві.

Около 20 тисяч Хінців дістало ся в неволю Японців.

Як доносять, відій шлиз Кронштату два російські кораблі воєнні а чотири торпедові на Середземне море, щоб разом з панцерним кораблем „Царя Николая I.“ і кораблями „Пам'ять Азова“, „Джигіт“, „Гайдамака“ і „Всадник“ поплинути на води корейські.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Вісті особисті. Проф. др. Смалъ-Стопкний повертає завтра до Черновець, щоб як нововибраний декан виділу філософичного обняти своє урядованє. — Маршалок краєвий Лукул вїїхав на засіданє делегацій до Будапешту.

Найвисшу подяку зволив С. В. Цісар висказати бек. виділові краєвому і черновецькій раді громадській за заявлені его Волицеству желаня з нагоди его уродин.

Запомоги з фонду краєвого уділів краєвий виділ громадї Капукодролоу в сумі 150 зр., а громадам Ступці і Товтрам в сумі по 100 зр., на часткове покритє коштів з нагоди епідемії холеричної.

Смерть в поломіні найшло двоє дітей ґосподаря Микити Голоґана з Вікна. Дня 10. с. м. бавили ся они розжареними вуглями, при чім запалили ся річч, і заки прибігли люди на ратуюнок, діти згоріли.

До черновецької школи реальної вписало ся з новим роком шкільним 533 учеників. З тих вписало ся до класу I. 129, до класу II. 101, до III. 90, до IV. 70, до V. 75, до VI. 41 і до VII. 27. В п'яти низших класах є за для великого числа учеників по два відділи.

Холера устає поволи на Буковині. В Чернівцях не було минушого тижня нових случаїв занедужаня, а давніших хорих випущено вже всіх здорових. На провінції були в посліднім тижні отсі нові случаї занедужаня і смерти на холеру. В повіті вижницькім: в Руськім Банилові 8 случаїв занедужаня і 9 случаїв смерти, в Вашківцях над Черем. 3 занедужаня і 4 случаї смерти, в Мілієві 3 случаї занедужаня і 1 сл. смерти, в Устю-Путилові 4 случаї занедужаня і 4 случаї смерти; в повіті кіцманецькім: в Ошихлібах 8 случаїв занедужаня і 5 случаїв смерти, в Кисилеві 5 случаїв смерти, в Дубівцях 1 случаї занедужаня і 1 смерти; в повіті черновецькім: в Топорівцях 2 случаї смерти в Раранчу 1 сл. занедужаня; в повіті сторожинецькім: в Калинівцях 2 случаї занедужаня і 2 случаї смерти, в Станівцях вижних 2 случаї занедужаня і 1 случаї смерти; в повіті ґураґуморськім: в Капукодролоу 2 случаї занедужаня і 2 смерти, в Ступці 4 случаї занедужаня і 3 смерти, в Кльостерґуморі 5 случаїв занедужаня і 3 случаї смерти, в Крилаті 3 случаї занедужаня; вкінці Сучаві і Кімполюзі по одному случаєви смерти. — По день 18. с. м. було на Буковині загалом 567 случаїв занедужаня на холеру, з котрих 181 поздоровіло, а 323 померло; решта знаходиться в ліченю.

„На Народний Дім“ в Чернівцях жертвували на руки пні Стратичукової, учительки в Вижниці, пані: Марія Авакович, Клементина Авакович і Клементина Кордашевська, учительки в Вижниці, по 50 кр., разом 1 зр., 50 кр., за котрі жертви складаєм в імені товариства щирю подяку. Винницький, голова.

Такса військова. Небавом має вийти розпорядженє, що ті, котрі доси платили 1 зр., військової такси, вже дальше не будуть єї платити. Також не громади, а податкові уряди будуть такси відбирати разом з податками. Буде то і вигіднійше і для бідних лекше.

Ґуцульська Спілка промислова в Коломий (в каменниці п. Штенця коло аптики а напроти ратуша) достарчає на осінню і зимову пору слідуєчі важні для господарів предмети: 1) Коловоротки до прядженя, конструкцій ческої, випробовані перед висилкою, а іменно: на складі по 2 зр. 50 кр., а з доставою до стації залі-

зничої в Коломий по 2 зр. 70 кр. Коловоротки висилають ся лише залізницею. 2) Берда (бляти) ткацькі, сталеві і мосяжні, всіляких розм. рів. При замовленю треба подати для уникненя непорозумін число трошей, широкість берда в сьвітлости і висоту (шторц) в центиметрах. Звичайний шторц виносить 7 і пів цм.) Виконанє замовлень триває 4 тижні. — 3) Начиня (нити) ткацькі з очками нитиними, дротинними і бляшаними, а то сталевими і мосяжними. При замовленях треба подати широкість берда і число в ній трошей. Начинє розуміє ся завше чотирощатове. Виконанє 4 тижні. Окрім того удержує товариство на складі книтарі, вироби ткацькі, мосяжні, ґуцульські сницерські річі і инші дерев'яні вироби. До товариства вступати можна за уплатою 5 зр. на уділ і 50 кр. вписового на фонд резервовий.

Не боять ся смерти. Декотрі народи — можна сказати — сьміють ся зі смерти; так їм однаково, чи жити, чи вмирати. Один наочний сьвідок оповідає такє про Хінців і їх сусідів Анамітів. Я, каже, служив як підофіцер у французькій легіоні чужинецькій і мав нагоду бачити, як карали смертю зловлених розбійників морських в Тонкіні. Байдуже, без найменшого неспокою і сліду якогось зворушеня на лица ставали они перед вояками, що мали стріляти до них і навіть не давали собі завязувати очий. Перед смертю казали їм звичайно, що жите буде їм дарованє, коли видадуть своїх товаришів. „Конґо бі-ет“ (не знаю) — відповідали розбійники завжди і на всі питаня і — гинули від куль. Звичайні злочинці гинули від меча у Хінців і Анамітів. Одного разу був я сьвідком, як стинали голови п'ятьом Анамітам, що замордували і обрабували французского купця. З руками звязаними на плечах, клячали они о пять кроків один від другого. Коли голова першого злетіла на землю, п'ятий засуджений найспокійнійше в сьвітї жвав свій бетель (мішанину з корінців), почім виплював его, якби у себе дома. Иншим разом мали стріляти одного Анаміта, що покрав карабіни. Вже стояв звязаний перед вояками, коли нараз звернув ся ще до поручника і попросив его, щоб єму розв'язали ше руки. Розуміє ся, поручник сказав, на що то. На то засуджений каже: „Межи людьми, що на мене дивлять ся, бачу свого брата. Я хотів би єму дати свою одежу і турбан, бо потім був би дуже закровавлений“. Поручник дозволив Анамітови розібрати ся і передати одежу братови. В кілька хвиль потім Анаміт не жє в.

Пес перед судом. Пан Вілям Шенд з Брукліна в Америці мав великого пса Тома, а сей Том мав досить звичайний собачий спосіб, мало гавкати, але за те як найбільше кусати. Невдавно спробував він своїх зубів на литках пана Крука так докладно, що Крук зажадав від поліції смерти на остроубого Тома. Поліція засудила Тома на смерть і власному панови і властителя пса Шендові казала бути катом. Шенд обурив ся і подав відклик до вищої інстанції, а для Тома наняв адвоката. Як став адвокат перед судом пса Тома боронити і описувати, який у того приятеля чоловіка ідеальний характер і привязанє — то протоколянт, котрого нічо в сьвітї не могло зворушити, тепер гірко заплакав. А адвокат звернув ще увагу на могучі лядки пана Крука, що від них кождому собаці аж оскома йде; відтак промовив до людських чувств судів і просив пр. стити Тома, що дозволив собі вкусити якогось там дурня Крука. На то начальник поліції відповів, що Том небезпечна bestia, лакома на лядки людські і просив судів засудити Тома на смерть, аби всі инші собаки мали відстрашаючий приклад. Судя Гайнор по такій обороні і скарзі глибоко задумав ся і попросив о два тижні часу на розвагу, щоб міг видати зовсім справедливий засуд:

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в аптіці Ріхтера, Прага, загално звісне втиранє, загодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кождій аптіці. При закупї треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „нотвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптіка під Зол. Львом, Прага.

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„пів року 2 „ 50 „
„чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч.17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 38.

Чернівці, дня 16-го (28-го) вересня 1894.

Рочник X.

Консолідація.

В справі консолідації Русинів га-
лицьких помістила „Народна Часопись“
цілий ряд замітних статей, характери-
зуючих дуже вірно відносини між га-
лицькими Русинами. Висновки цих статей
можна в великій частині віднести і до Ру-
синів буковинських, а особливо остання
статья, в котрій говорить ся про потребу
консолідації рускої інтелігенції, дасть
ся приміняти майже цілком до наших
буковинських обставин. Тому уважаємо
за відповідне, бодай з сею послідною
статтею познакомити наших читателів і
наведемо її тут дословно: „Народна Ча-
сопись“ каже:

Послїдним разом сказали ми, що
підчас коли ціла маса нашого селянства
відчуває природно потребу консолідації,
то з інтелігенції відчуває її не поло-
вина може, не третя або четверта, але
ледви може десята часть. Отсе остаєсь
нам ще доказати.

Ми вже попередю вказали на то, що
наше селянство, відчуваючи потребу
консолідації, шукає собі проводу, де мо-
же, і для того дуже легко подає ся на
всі сторони, звідки лиш сподіває ся про-
воду до такої консолідації. Селянство
наше становить одноцілу, можна сказати,
збиту в одну велику масу, громаду лю-
дий однакового заняття, однакових зви-
чайів і обичайів, однакового світогляду,

однакової віри і мови; всіх людей тої
великої маси лучить однакова доля і не-
доля, а то все разом не лиш несвідомо
консолідує їх, але й наводить їх при-
родно на потребу свідомої консолідації.
Серед інтелігенції же стоїть діло вже
зовсім інакше. Передовсім треба мати то
на увазі, що наша інтелігенция своїм
числом, в порівнянню з масою селянства,
єсть дуже мала, через що й нема тільки
стичних точок межі нею а селянством,
кілько би потреба, щоби творила ся не-
переривна звязь межі одними а другими.
З того виходить, що ще й та мала гор-
стка інтелігенції, яка єсть, мусить від-
бивати ся від широких мас народу. Але
та інтелігенция і сама в собі не єсть
одноціла; она розкинена маленькими
громадками, часто лиш поодинокими людь-
ми, по цілїм краю, не стоїть в тісній-
шій звязі з собою, бо не чує а часто і
немає великої спільности інтересів, а
внаслідок того й не відчуває потреби
консолідації так природно, як відчуває
її селянство. Найважнійшу часть нашої
інтелігенції становить все ще духовен-
ство, супротив котрого стоїть коли не
менша то рівна числом інтелігенция
світська. Духовенство становить, що
правда, одноцілу масу людей інтеліген-
тних, людей, котрих вяже з собою не
лиш само їх зване і сполучена з ним
спільність інтересів, але ще й надана
їм з гори і признана законами організа-
ция. Духовенство має отже у нас най-

більше тих умов, яких потреба до кон-
солідації, але з другої сторони має оно
в собі й то, що в загальї духовенство в
кождім иншій народі, а що не допускає
єго до безусловного лученя ся з світсь-
кою інтелігенцією. (У нас на Буковині
справа стоїть о стілько, що у нас нема
майже цілком свідомого руского духо-
венства з виїмкою деяких немногих о-
диниць. Ред.) Виходить з того, що наші
і без того мала інтелігенция розпадає
ся вже по своїй природі на два, числом
майже рівні але силою нерівні табори,
котрі в нинішніх часах стоять в певній
супречности з собою і треба немалої
зручности з одної сторони, а вирозумі-
ня з другої, щоби можна оба ті табори
годити з собою і зводити їх до спільно-
сти в народній роботі. Ту ріжницю межі
обома сими таборами у нас, що правда,
не конче слідно, але й не можна ска-
зати, щоби її не було.

Возьмїм же тепер саму світську ін-
телігенцію. Ся розпадає ся знов на тіль-
ко кругів, кілько звань у ній. Суть то
люди майже без виїмки зависимі, люди
праці, майже завсїгди невільники свого
звання. А що найбільша часть світської
інтелігенції нашої вибирає собі або зва-
не учительське або урядниче, то сей дру-
гий табір нашої інтелігенції розпадає
ся знов на учителів і професорів та у-
рядників, як то кажуть, всякої бранжи.
Кождий такий круг має свої окремі ін-
тереси і свої спеціальні цілі, жие сво-

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

ВИХІД 4.

Юрко. — Докія.

Докія (увиходить). Ти вже прийшов? Ну, на що-ж
тебе там треба було?

Юрко (цильно дивить ся на неї). Сідай сюди, до
мене!

Докія. Стривай, хоч роздягну ся! (Роздягаєть ся й
сідає біля Юрка).

Юрко. (Все дивить ся на неї; суворо). Докія, скажи
мені... (Голос йому уриваєть ся). Голубко, що се
мати кажуть! Звідкіля се? за що?

Докія. А вже й тобі мати казали? І про Ев-
гена й про писаря? (Юрко кива, головою). І ти
отсе поняв віри?

Юрко. Ні, я не вірю. я самий тобі вірю...
Скажи, Довіченко, чого се?

Докія. Того, що в людей язвиги довгі. (Дивить-
ся йому в вічі). Тільки раз, відколи пішла за-
між, я й бачила без тебе Евгена та писаря
— отоді, як ти носив колесо до ковала. Тіль-

ки я тоді не все тобі сказала... Я тобі не
сказала, що писар торочив мені тоді усяку
дурницю...

Юрко. Чому-ж ти тоді цього не сказала?

Докія. А нащо-б я тобі голову тим клопо-
тала? Думала, що нічого більше не буде,
то так спокійніше, як ти не знати-меш.

Юрко. А раніше? Як дівчиною була?

Докія. А бач, як ти мені ймеш віри! (Випру-
чуєть ся у його з рук). Хиба-ж ти цього не
знаєш? Хиба я тобі не казала? Хибаб я
тобі не казала? Хиба-б я пішла за тебе заміж,
коли-б иншого любила? Або хиба-б я тобі не
сказала, як би кого хоч давно колись любила?

Ну, скажи? Чогож ти мовчиш? Така-ж
твоя віра?... А казав завсїгди, що вірять
мені!... (Юрко хапаєть ся руками за голову, зіпер-
шись ліктями на стіл). Юрку!

Юрко. Чого?

Докія. Чого-ж ти нічого не кажеш?

Юрко. А що-ж я скажу?

Докія. Юрку!..

Юрко (швидко повертаєть ся). Ні, я йому тобі віри.
А се так я неначе стуманіє голова і так
ураз изробить ся, що нічого не розбереш —
не знаєш, чи так, чи не так. А тепер уже
й нічого. Ні, ти й сказала-б, як би се було.
Инша не сказала-б, а ти сказала-б.

Докія. Так чого-ж тобі ще треба? Мати...

Юрко. Еге, мати... А чом ти не хочеш зр-
бити того, що мати кажуть.

Докія. Се щоб у громаду вивести або за коси
потягати? А хиба-б тобі гарно було бачити,
як я бю ся?

Юрко. Бач, яка вона! Вже-ж ні!

Докія. Чи може-б тобі гарно було, що-б уся
громада балакала про те, як ми з тобою
живемо, чи ладнаємо, чи ні, чи дуримо одне
одного, чи ні?

Юрко. А хай йому!

Докія. А хиба-ж воно того не буде, коли я
матері послухаю ся? Що проміж нас — те
наше діло. Люди побрешуть та й кинуть,
а що у нас на серці — сами знати-меш.
Адже так?

Юрко (пригортає її). Так, так, мое серце!

Докія. Господи! Та хиба-б же я могла се зро-
бити, та ні — не зробити, — а хиба-б же
я могла хоч подумати про се!

Юрко. Та я не хотів і думати, дак саме в го-
лову лізе... Хиба-ж воно легко?

Докія. А хиба-ж я не знаю, голубе, що важко...
Мені й самій се дошкулило так, що я оце
плакала — плакала на вгороді. Та хоч і
важко, а я таки скажу: як ти мені віри
няти-меш, то про людей мені байдуже. А
як не станеш мені вірити, то що мені тоді

їм окремим житом та вирабляє собі свої окремі погляди на жите і людей. Круги ті стоять не раз так далеко від себе, що в місці, де єсть ледви кількох Русинів, належачих до окремих кругів, буває дуже часто так, що вони не живуть з собою, майже не знають ся, бо кождий з них шукає собі і товариства і спільности громадської роботи в крузі свого звання хоч би між зовсім чужими собі людьми. Коли-ж возьмемо тут на увагу ще й індивідуальну різницю між поодинокими людьми, то покаже ся річ зовсім природна, що серед таких обставин услівя консолідації серед сеї частини нашої інтелігенції як найслабші, далеко слабші, як серед селянства.

До сего приходить ще кілька важних моментів, а іменно походжене і виховане та образоване нашої інтелігенції. Єсть се річ дуже важна для кождого народу, як і яким способом витворює ся его інтелігенція. Єсть загальний погляд, що інтелігенція витворює ся висшим образованием. По частині і в теорії єсть в сїм правда, але практичне жите учить нас і показує нам дуже часто, що в круги інтелігенції входять люди, котрих образоване не раз єсть дуже мале, а навіть вони й не мають ніякого образования. Хиба-ж не бувало і не буває так, що до людей інтелігентних зачисляють ся люди, котрі навіть не уміють читати і писати? Примірів з історії, хоч би такий, як той, що цїсар Кароль Великий учив ся аж в старості писати, знайшлося би на то багато, а що діяло ся давніше, то діє ся й нині. Досить глянути хоч би лиш по наших містах, щоби побачити, хто там зачисляє ся до інтелігенції і ставить вже різницю меж собою а селянином. Виходить з того, що в практиці право до інтелігенції надає не лиш само образоване, але певні якісь вроджені або в житю здобуті здібности індивідуальні, що відзначають одного чоловіка від другого. Де з тими здібностями сполучить ся ще й образоване, там можна сподівати ся навіть великої інтелігенції. З другої же сторони і само образоване може переносити лю-

дей відразу в круги інтелігенції, але не конче ще може робити з них правдиво інтелігентних людей. Се річ преї загально звісна, що можна призбирати собі навіть споро знання в якімсь напрямі, а мимо того не мати достаточної інтелігенції.

Коли-ж тепер сї погляди на хід витворювання ся інтелігенції в якімсь народі примінімо до наших обставин, то ось що побачимо: У нас творить ся інтелігенція ще доси в більшій частині простим переходом із стану неінтелігентного в стан інтелігентний силою висшого образования. Внаслідок того слідно в так повстаючій інтелігенції багато браків і хиб, котрі опісля стають ся великою перешкодою в роботі для загального добра. У нас виховує ся і образує ся багато людей, що так скажемо, особняком, кождий сам про себе і своїми власними силами, що іноді скріплює виправді і підносить характер індивідуальности чоловіка, але робить его неможливим в спільних трудах для загального добра. Того рода люди висуюють за надто наперед своє „я“, а що знаходять ся поміж другими такими самими, то й не можуть погодити ся з ними і або самі від них усувають ся, або старають ся других усувати. Найліпший доказ на то маємо на тих людях, що відбили ся від нашого народу і пристали до котрогось иншого. У нас хотіли вони бути першими, а коли обставини на то не склали ся і вони перейшли до иншого народу, то прийняли там охотно навіть підрядне становище, на котре у нас були би певно не згодили ся.

В сїм повстанню і творенню ся нашої інтелігенції єсть і причина, що у нас, як то кажуть, „що голова, то розум“, що не можна в ній дійти до якогось порозуміння і що скоро лиш зійде ся трох Русинів разом і заведуть річ про політику, то між ними зроблять ся зараз чотири партії. Дуже багато людей з нашої інтелігенції навикло, бачите, осуджувати і оціняти все із свого особистого становища та не може піднести ся висше і глянути на загальне діло із

становища висшого. Єсть то, що так скажемо, брак інтелігенції, в інтелігенції.

Отже всі ті обставини разом: мале число інтелігенції, походжене і спосіб творення ся єї, розділ єї на маленькі кружки після свого звання, брак звязи і спільности інтересів між тими кружками, наконєць розкинене того малого числа інтелігенції по краю, єсть причиною, що інтелігенція наша не відчуває природно потреби консолідації в такій мірі, як наше селянство. Коли отже хтось напавду думає у нас о консолідації серед нашої суспільности, то нехай же дасть спокій нашому селянству, нехай не морочить ему голови якоюсь консолідацією, бо оно єї не потребує, оно ще досить сильно сконсолідоване самою природою, — але нехай старає ся сконсолідувати нашу інтелігенцію, нехай устроює віча для інтелігенції і не лиш кладе їй то в голову, що їй треба консолідації, але нехай по можности усуває все то, що тій консолідації противне, або що стає їй на перешкоді...

Ратуймо ся!

III.

Кривда, мізерія, утиск, біднота і всякі інші злидні, які панують між людьми на перекір всяким людським засадам і красним законам, походять не лиш з того, що сильніші і хитріші одиниці визискують слабших і темних своїх ближних; тут причинюють ся ще й інші обставини суспільного життя до творення і підтримування біди і нужди між людьми, котрі ще дальше сягають і приводять цілі народи до загального упадку або часом і до цілковитого знищення.

Звістно живуть на землі всякі народи, ба навіть різні раси людські, котрі становлять одні супроти других великі одиниці, і між котрими повторяєть ся те саме поступоване одних супроти других, на яке вказалисьмо при одиницях одного й того самого народу. Лиш поступоване се ще грубіше, ще острійше і страшніше як перше. Наколи кривди і утиски сповнені одиницями в нутрі свого народу не в силі були, як виказує історія, вздержати загальний поступ і розвій сего народу, хіба що він вже з роду нездалий до того, то один нарід пригноблює часто другий нарід до крайности визискуючи его немов раба і заперечує ему при-

люди? Коли в тебе така віра буде, що тільки тим держати меть-ся, що я під сорома наберу ся з брехуками, то се вже така віра... Се вже не віра буде!.. А без віри хиба-ж можна жити чоловікови з жінкою?

Юрко. Правда, голубко, правда, мое серце! І принесе нечиста мати тих сорок! Та й кума твоя Химка... гарна кума!

Докія. Та може ще вона нічого й не казала, а се сї торохтійки самі. А як казала, то ми з нею й розуміємо ся, — хай до мене й не зазирає. Ось вона скоро прибіжить, бо як узляла пожити, то ще не приносила — їй таки я трохи вичитаю у себе в хаті.

Юрко. А так, вичитай! — А знаєш, — мені щось і писар натакав на Євгена.

Докія. Хиба? Ото-ж він з їм зустрів ся, як приходив. Євген з хати, а він у хату.

Юрко. Каже: хазяїна не було, а гості були, і сказав хто, ще й зареготав ся.

Докія. Ну, й гидкий-же він мені! Я-б тоді його може й вигнала кочергою, та не хотіло ся бешкету робити... та й гидко мені з їм заводити ся... Хотіла піти з хати, аж тут кума Химка прибігла.

Юрко. Та що-ж він тобі казав?

Докія. Ат! ка-зна-що! Тільки через тебе, каже, прийшов, та таке.

Юрко. Падло!... Ото-ж гляди, що Химка тоді його й бачила.

Докія. Та вже-ж ніяк.

Юрко. А хай вони слизнуть усі сї торохтійки. Не хочу про їх і згадувати! Одно ти мені сонечко!.. Пригоріє їй!

Голос материн у сїнях. Докія! Докія (швидко) цілує Юрка і вихоплюєть ся з рук.) Чого, мамо?

Голос материн у сїнях. А принеси, дочко, води!

ВИХІД 5.

Докія. — Мати. — Юрко.

Мати. (Увійдуть.) Глянула у водянку, хотіла налити ся — нема нічого.

Докія. А я й думала принести та й забула ся за бурином своїм. Ось я зараз, мамо! (Виймає свиту й виходить.)

ВИХІД 6.

Юрко. — Мати.

Мати. А що?

Юрко. Та то все, мамо, брехня!

Мати. Хвала Богови, коли брехня! Та тільки гляди синку, чи добре ти вивчив ся?

Юрко. Я знаю Докію.

Мати. Хто його зна... Я тобі скажу: ні один живці на світі не вір.

Юрко. Не знаю, мамо, за інших, а за Докію знаю.

Мати. Гляди — твоя жінка... А доглядати ся — шкоди не буде... Погано, що вона не хоче в громаду виводити!

Юрко. Та, мамо...

Мати. Знаю я, знаю, що вона тобі казала. Та те все дурниці. Коли все се брехня, то треба вивести в громаду. А то всякі думки будуть...

Юрко. Ви мамо, все одно.

Мати. На те я мати: коли ти сам не знаєш, так треба тобі дати науку. Чого вона пишаєть ся? Хиба вона красша за всіх? Усім трапляєть ся, що поговор на їх буває — без того люди не живуть, — та усі й роблять так, як треба, та й не кажуть, що сором. А вона, бач, одна така обібрала ся, що їй сором те робити, що люди роблять. Яка недоторкана та пишина! Ну, нехай і так буде, нехай уже й пишаєть ся! А тільки ти чоловік, тобі треба свою голову мати, — так ти доглядайсь!... (Виходить.)

(Дальше буде.)

родне право до розвитку навіть окремих людських законами.

Таке робили пр. Єгиптяне з Жидами, Турки з Греками, Французи з Німцями, Німці з Уграми і славянськими племенами, Угри тиснуть Славянів і Румунів а Москалі Русинів і Поляків і т. п.

Як страшно тяжить сей утиск на мільонах, се видно з сумних наслідків такого утиску на неоднім народі. Під кайданами турецькими зникла культура і добробит у Греків одним замком майже цілком, а збувшись тих кайданів підніс ся нарід в гору, так як то каменем привалене дерево жине в гору, коли з него тягар звалить ся.

Перед кількома десятками років представляли Угри, Чехи, Волохи, Болгари зівалий, по части стрункий і безнадійний нарід, а збувшись ся німецької, взглядно турецької опіки, стали они свіжими, живо в перед поступаючими знатними людьми. А що зробили Європейці з Маорі-Аустралами, з Перуанами, з Мексиканами? Они замордували їх просто. А що діють „культуртрегери — європейці нині з коренним народом американським“ з Індіанцями? Дни тих нещасних людей полічені! Врешті, нащо нам далеко шукати? Гляньмо на Україну! Колись велика і слава, а ниніж руїна.

Закидують нам, народовцям, наші „європейці“ на підставі їх світоглядів, широкоєвропейських світоглядів, вузкоглядність, у важаючи питане націоналізму, котре ми на перше місце становимо за щось перестарілого, пережитого, підрядного, маловажного неєвропейського.

Та оно в самій річі не без того, що питане національне дуже старе питане. Оно починає ся від тої хвилі, від коли повстали в загальні народи на світі; і поступоване одних народів проти других також нелюдське, неєвропейське в ширшій значіню того слова; признаємо також, що краще-б оно було, як би вже раз такі відносини між всіма народами устали, як би любив один нарід другого, кожда одиниця другу так, як самого себе любить. Але не наша вина в тім, що не так дієть ся на світі.

Вина в тім сама природа, котра вложила в чоловіка такі слабії сторони, такі звирячі похоти, що валить і тисне оден другого і рад би годуватись працею свого сусіди. Се отже природні справи, з котрими не так легко слабому чоловікови упоратись. Віки минули, а характер, вдачу людську ледви що троха переіначили найкращі, високогуманні, ба божественні науки по школах і церквах. І сотні поколінь людських ще поляжуть у землю, нім викоренить люд слабії свої звирячі наклонности.

От чому національне питане єсть таким важним, ба першим всіх інших питань, бо оно єсть природним питанем існування.

В чім лежить ціла мізерія Русинів, їх сумне матеріальне і залежне політичне положенє? В тім, що они Русинами! Коли-б ми небули Русинами а Москалями, Німцями, Уграми, Поляками, Волохами, то не гнобилиб тоті не визнавали нас так загально і невдержувалиб они розвій цілого народу, як се они діють. Бо хоть і в своїм нутрі визнають одиниці одиниць, або одна верства другу, то всеж не єсть се загальний утиск цілого свого народу яко такого, не відбираєсь ему принципіально можність до висшого культурного піднесеня, не відбираєсь ему найважнійше ба одиницьке средство до єго інтелектуального розвою, єго мову, у школі, церкві і публичнім офіціальнім уживаню.

Може хто закине, що ми Русини не конче тому бідуєм і підлягаєм другим, що ми Русинами, але може тому, що ми менше здібні, менше спритні, менше стійні других. В принципі зовсім не тому. Бо у борбі народів о свій бит і догіднійше пожитє, в котрій то борбі павають ще зовсім звирячі а не етичні засади, мусить один упасти а другий взяти верх. Отже мусить котрийсь нарід супроти другого бідувати і то лишнь тому, що він иншим, не тим самим народом, як єго противник. Коли-б то Русини не були Русинами а Москалями, то не дізнавалиб ми з того боку тих у-

тисків, яких дівнаємо. Так само не малиб причини нас пореслідувати Угри, Німці, Поляки і т. д., як би ми були їх народности. Ставши Москалями, Уграми, Німцями і т. д. булиб ми у тих і добрими і розумними і пильними і здібними, і велоб ся нам так само добре, як се дієть ся фактично нашим численним перекінчикам там, де они навіть, перворядні ролі відігравають.

Коли-ж так, то можеб се був найкористнійший радикальнійший спосіб нашій загальній нужді конєць положити: зречи ся рускості, зречи рускої мови і приймати мови тих народів, котрі нас тиснуть? Таж однаково жити на світі, чи Русином чи Москалем, чи Поляком і т. д., коби лишнь вигідно жити? Та так. З чисто матеріального взгляду оно зовсім рівно, але з чисто матеріального взгляду також зовсім неможливо цілому народови чимось инним стати. Сотні років минули під найтяжшими утисками і всякими експериментами на винародовлене руского народу, та дарма, ми остались такі Русинами і останем ся й на далі ними. Видерти народови єго мову то не так легко, як оно деяким вузкоглядним загорільцям здаєть ся, се видно на малих народах, а численні народи не в силі своєї мови збутись навіть, коли-б того сами захотіли.

Що-ж тут робити? Щоби лиха позбутись, треба вперед причину того лиха пізнати, доглянути, відки те лихо походить.

Ми пізнали, що в принципі походить вся наша нужда із одного дрібного ідеального скарбу, який нам припав в спадщині від наших предків, та котрого ми ніяким чиним збутись неможем. Скарб той зове ся, ба не лишнь зове ся, він єсть такі в дійсности лишнь одним словечком: Рускість. Але в тім самім словечку лежить також і одинокий лік проти нашої соціальної недуги, талісман до відтворення і осягнення всяких можливих земських скарбів.

Може бути, що отсе твердженє, видаєть ся кому неімовірне, або пересадне, або смішне, або противорічне. Однакж, оно відповідає дійсно порушенням відносинам в суспільнім житю людським і даєть ся навіть поперти подібними примірами із життя инних живучих істот в природі.

(Дальше буде).

Перегляд політичний.

Спільні Делеґації: В комісії бюджетовій австрійської Делеґації виступив був молодоческий посол Папак з деякими закидами против адміністрації країв окупованих і поставив ряд питань а межі иншими: чи правдою єсть, що в Сараєві арештовано 40 урядників, чи сербско-хорватським часописам відобрано дебіт в Босні і Герцеговині, чи буде вибудована залізниця, що має сполучити Босну з Далмацією, та кілько коштувало урядженє жерельного заведеня в Ілліді та які приносить доходи се заведенє.

Мін. Калій відповідаючи Папакowi сказав, що о жалобах, про які згадує дел. Папак, міністер нічого не знає. Ті жалоби, які минушого року предложили молодоческі послы, показали ся зовсім неоправдані. Міністер покликав ся на конгрес археологів, який недавно тому відбув ся в Сараєві, а котри признав, що адміністрація босанська опікує ся дуже богатим археологічним скарбом краю і стараєсь єго охоронити. П. міністер признав дальше, що внаслідок денунціяції арештовано в Сараєві кількох урядників. Тих однакж, против котрих не знайдено обтяжуючого матеріялу, зараз увільнено; один арештований позістає ще в слідчім арешті, однакж перед вироком суду Міністер не може ще нічого говорити в сій справі.

В справі проєктів залізничних не єсть Міністер управнений давати пояснень що-до причин, якими руководили ся власти австрійські; може однакж то сказати, що не відкинено ані одного босанського проєкту залізничного. В справі зорганізованя стаций купелевої і кліматичної в Ілліді Міністер на разі немає під рукою дат

статистичних. Однакж найзнаменитші фахові люди признали сії жерела за дуже добрі, длятого адміністрація босанська приступила до зорганізованя сєго заведеня і виставленя великого шпигеталю в Сараєві. Що-до дебіту відобраного деяким газетам, то сказав Міністер, що деякі часописи пускають нароком фальшиві і підбурюючі вісти. — По сїм ухвалила комісія п. Міністрови всіма голосами против голосу дел. Папака вотум довіри.

В комісії для справ заграничних угорської Делеґації обговорювано вчєра широко відносини до Румунії та Італії і ситуацію політичну в Болгарії і Сербії. Дел. Берзєвич звернув увагу на то, що в школах румунський уживають карт, на котрих Буковина, Семигород і значна часть Угорщини єсть представлена яко область румунська, а в бюджеті румунським єсть вставленіх 500.000 франків на школа румунські за границею і майже ціла та сума іде на Угорщину. — По промовах ще других делеґатів відповів. Міністер ґр. Каліновий, що відносини Австро-Угорщини до Румунії сьуть дуже дружні. Правительство румунське має найліпшу волю. Romania irridenta єсть лишнь копією італійської іріденти. Але як там, так і тут діяльність сї слабеє тим більше, чим ліпші сьуть відносини межі обома правительствами. Правительство румунське що правда визначає значну суму на румунські школи заграничні, але більша часть тих грошей іде до Македонії за відомостию Туреччини. Віддак сказав Міністер, що зміна, яка наступила в Болгарії, не має нічого спільного з політикою заграничною. Нове правительство болгарське не змінило заграничної політики, а що до відносин до Австро-Угорщини, то сьуть як найпевнійші завірення, що відносини ті не змінять ся. Що до Сербії, то п. Міністер славив обачність і сильну волю молодого короля, і заігнєвнив о добрих відносинах Сербії до Австро-Угорщини.

В союзї тридержавнім не змінило ся нічого. О межинароднім порозуміню в справі побороюваня анархізму правительство не думає; а правительство італійське дало приреченє, що забезпечить будучому конявє повну свободу і незалежність, як в часї послїдного вибору Папи.

Постійна комісія для реформи закона цивільного закінчила тамтого тиждня наради над більшою частию сєго закона. Обговорено вже 635 параґрафів.

Стан здоровля російського царя став ся тепер предметом дискусий в кругах дипломатичних. Кажуть що стан дуже небезпечний. Однакж до тепер нема о тім певних вістий.

Німецький цісар і бувший канцлер німецький Бісмарк, виступив в кількох публичних промовах против Поляків. Іменно сєй послїдний говорив два рази против них при народї прийняти депутатий німецьких з західної Прусії і з Познанщини, казав що Поляки думають о відбудованю Польщі, що ніяк не може наступити, бо Німеччина би скорше утратила послїдного воєка, як аби мала який край утратити. В кінци сказав, що сусїдна російська держава єсть часом дуже неприємна, але все приємніша як польська.

Вибора до болгарського собранія випали в користь правительства, котре буде розпоряджати двома третинами більшости. Драбан Цанков зістав вибраний, і намірає на підставі сєго вертати до Болгарії.

Япанці побияли Хиньців також і на мори. В сїй битві стратили Хиньці 4 кораблі. Япанське військо іде тепер на хиньську границю в числі 80000. Надіють ся, що буде можна хиньську военну силу цілком зломити, котра вже і так по розбитю найліпшої своєї армії під Пенґ-Янг не буде в силі довго ся устояти.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Вісти особисті. Управитель ц. к. краевого правительства ґр. Гоєс повертає в суботу враз з своєю родиною до Черновець. — Маршалок

краєвий Лукул повернув вже з Будапешту і обняв назад урядоване.

Іменоване. Урядова газета віденська оголосила іменоване директора черновецької гімназії **Тумліржа** краєвим інспектором на місце інсп. **Вислужили**, котрий перейшов на пенсію.

Загальні збори літературного товариства „Руска Бесіда“ відбудуться в неділю дня 21. жовтня о 3. год. по пол. в сали „Народного Дому“ в Чернівцях. Головна ціль цих зборів є уконституюване ся товариства на підставі недавно тому змінених і затверджених вже правительством статутів! Подрібний порядок денний цих зборів подамо в слідуючій числі.

Конкурс розписаний на отсі посади учительські: на посаду учителів при однокласових школах народних в Диктинці, Стебнімі і Яблоніці повіту вижницького, з рускою мовою викладовою, з речинцем до 15. жовтня с. р.; далі в повіті сторожинецьким на посаду надучителя на чотири, тепер двокласовій школі в Костицях з волоскою і рускою мовою викладовою і мовою німецькою як предмету, на посаду надучителя при двокласовій школі в Барбівцях з рускою мовою викладовою і німецькою мовою як предмету, обі посади з речинцем до 20. жовтня с. р.; вкінці на посаду учителя при чотирьокласовій школі народній в Гурагуморі і посаду молодшого учителя, взгядно учительки при школі народній в Соляці з німецькою і волоскою мовою викладовою з речинцем до 24. жовтня с. р. — Подання вносити належить до дотичної повітової ради шкільної.

З статистики шкільної. До гімназії в Чернівцях записалося з початком нового року 864 публичних учеників. По при 8 клас існує на сей рік 10 паралельок. До гімназії в Радівцях записалося на сей рік 416 учеників. З того припадає на класу I. 126, класу II. 72, класу III. 73, класу IV. 43, класу V. 41, класу VI. 28, класу VII. 11, а на класу VIII. 22 учеників. З початком минулого року шкільного було в сій гімназії записаних 334 учеників.

Витяг з протоколу засідання краєвої Ради шкільної з дня 19. вересня с. р. Рішено завести в мисль устави з дня 20. марта 1894 науку повторительну на публичних школах народних з виїмкою шкіл народних в середмістю Черновець. Розширено двокласові школи народні в Нових і Старих Мамаївцях, далі однокласову школу в Нижнім Городнику на трикласову, а двокласову школу народну в Білці на чотирьокласову. В Стирчу основано однокласову школу народну. Професорови гімназії в Радівцях **Лілі Караушови** признано другий додаток п'ятилітній, а учительці дівочої школи в Садагурі **Іванні Ільницькій** третій додаток службовий. Школі народній в Нижнім Городнику уділено запомог, в сумі 30 зр. на закупню начиння для науки зручності. Великий частин учителів повіту кінманецького і Гурагуморського признано грошеві нагороди за уділюване науки повторительної. Рим. кат. кооператора **Михайла Балабана** іменовано суплентом для науки рим. кат. релігії при гімназії в Сучаві. Учителя школи народної в Пожориті, **Дениса Данилевича** іменовано надучителем там же а окинченого ученика гімназійального **Лію Фльочу**, прийнято за помічного учителя при тій же школі. Тимчасового учителя в Лашківці **Володимира Григоровича** іменовано сталим учителем в Витилівці, а учителя при чотирьокласовій школі в Гібоці **Альбіна Носевича** призначено до служби при школі в Лашківці. Учителя школи народної **Сидора Томоруґа** в Валяві стабілізовано на сій посаді. Помічного учителя **Макаря Тотоевскула** іменовано тимчасовим учителем в Іспасі, даліше учительку для ручних робіт **Наталю Шкурґан** помічною учителькою в Ошихлібах, а кандидатку учительку **Олену Лазар** помічною учителькою в Ст. Іліє. Вкінці полагоджено деякі подання учеників середніх шкіл о прийняте до школи, і дві справи дисциплінарні проти надучителів шкіл народних.

Галицка вистава краєва буде ще отворена до 18. жовтня. — На днях 24. і 25. с. м. звидів виставу архикнязь **Франц Фердинанд д'Есте**.

Архикнязь оглядав між иншим з великим занятем відділ етнографічний, по котрім опрощав проф. **Шухевича** і **ґр. Волод. Дідушицький**. В гуцульській хаті замовив собі кавлеву піч, таку саму як є в тій хаті, в хаті наддністрянській замовив візок з кониками, забавку для дітей роботи селянина, що мешкає в хаті, а даліше много инших предметів і попросив ще проф. **Шухевича**, щоби той вибрав ще другі предмети з відділу етнографії і вислав їх разом до Бідня.

Рада громадська міста Черновець рішила на своїм засіданю з дня 25. с. м. відступити державі на площі **Елисавети** місце під будову на маючу ся отворити другу низшу німецьку гімназію з рускими класами рівнорядними. Наші славні румунізатори з бар. **Ник. Мустацоу** на чолі поклали всіх старань, щоби місто дало тільки місце під будову гімназії німецької, а для руских паралельських класів, та не удала ся їм сим разом штука. Більшість ради поступила собі безсторонно, бо заявила ся против негідних заходів наших непрошених ошукунів і гімназія руска найде таки своє поміщене в Чернівцях на перекур **Мустацам** і другим загоріліцям.

Електричне освітлене і електричний трамвай думає завести у себе місто Чернівці. В сій справі предложено вже громаді чотири проекти від двох фірм віденських, одної берлінської і одної поренберґської. Роботи около водопроводів і каналізації поступають скоро на перед і буде ся вже в Рогізні дім на машини призначені для водопроводів.

Стипендії. Громада міста Черновець розписує конкурс на дві одноразові стипендії по 50 зр., основані на пам'ятку 40 літнього пановання Цісари, для бідних вдовиць по приналежних до Черновець купців і промисловців.

Холера: В останнім тижні були отсі нові случаи занедужання і смерти на холеру: В повіті черновецькім: в Топорівцях і Васлівцях по одному случаєви смерти: в повіті вижницькім один случай смерти, в Вашківцях над Черем.; в повіті кінманецькім 10 случай занедужання і 6 случай смерти, всі в громаді Ошихлібах; в повіті гурагуморськім: в Капукдоролі 1 случай смерти, в Ступці 2 случаи занедужання і 3 случаи смерти, в Корлаті 1 случай занедужання і сл. смерти. в Кльостергумора 3 случаи занедужання і 2 случаи смерти; в повіті сторожинецькім, а то в Станівцях нижніх 12 случай занедужання і 8 случай смерти, вкінці в повіті радовецькім в Вікові вижнім 7 случай занедужання і 5 случай смерти.

Приписи дисциплінарні для громадських писарів. Краєвий виділ видав в порозуміню з краєвим правительством на підставі §. 9 закона з дня 19. грудня 1889 нові приписи дисциплінарні для громадських писарів, з котрих важніші отсі: §. 1. Коже переступлене обовязків, які вкладають на громадських писарів їх уряд, їх придача службова і другі загальні приписи, карає двірник або напимненем, або карами дисциплінарними, відповідними до якості і степеня провини. §. 2. Кари дисциплінарні є: 1) нагана, 2) кара грошева, 3) утрата служби. §. 3. Нагану уділяє ся письменно і має она обіймати загрозу острійшої кари в разі, коли-би провинна повторила ся. §. 4. Кара грошева обтягає ся з платні і вносить найбільше 20 зр. §. 5. Утрата служби потягає ся за собою звільнене громадского писаря з его уряду і платні зарозом і розвизане службового контракту. §. 6. Утрата служби наступає лише за тяжкі провини службові а іменно: 1) коли писар жадає або приймає в виповненю своєї служби подарунки, а то навіть тогди, коли він не поступить проти свого службового обовязку; 2) коли посвідчить свідомо в урядових актах неправду, або акт фальшує; 3) коли стратить через нечестне поступоване повагу і довіріє і 4) коли помимо частих напимнень стане ся винним недбалости або провинить ся против своїх службових обовязків. §. 7. Перед наложенем кари дисциплінарної має ся писаря громадского на підставі предложених ему закідів завісти, щоби устно або письменно оправдав ся. §. 8. Виточене і ведене слідства дисциплінарного против громадських писарів

належить до комісії дисциплінарної першої інстанції. Ся комісія складає ся: 1) з старости повітового, або его заступника як председателя, 2) з відпоручника виділу краєвого, 3) коли писар установлений тільки для одної громади, з двірника і першого виділового, 4) коли же писар установлений для більше громад, з двірників всіх громад, 5) крім того ще з одного двірника, котрого староста повітовий вибере. — Такі комісії дисциплінарні складає староста від часу до часу і скликає їх в разі потреби на наради. Рішення западають абсолютною більшістю голосів. §. 9. Комісія дисциплінарна другої інстанції складає ся: з краєвого президента, або его заступника, як председателя, двох відпоручників виділу краєвого і двох відпоручників краєвого правительства. §. 10. Против рішення комісії дисциплінарної першої інстанції пруслугоє право рекурсу до комісії другої інстанції, котрий вносити належить до 14 днів на руки старости. Против рішень комісії дисциплінарної II. інстанції нема дальшого відклику. §. 12. В наглих случаях, коли повага уряду вимагає безпоровочного усунення писаря, можна ще перед переведенем слідства оречити суспенсію від уряду і плати. Се оречене видає на внесене двірника виділу краєвий в порозуміню з краєвим правительством. §. 13. Громадський писар тратить свій уряд, коли его засудить ся правосильно за який злочин, або за переступок крадіжки, ошуканства, або вспівуділу в цих переступках, вкінці за провини публичної обичайности.

Помер совітник суду в Сучаві **Омелян Козуб.** Покійний, хоть з роду Русин, не признавав ся до них ніколи, а манифестував ся завше яко **Волох** і записав весь свій немалий маєток для волоских товариств.

Tinct. capsici compos. (Pain Expeller)

приладжена в аптці **Ріхтера**, Прага, загальнозвісне втиране, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кожній аптці. При закупні треба дуже уважати і брати флашки лише в охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: **Ріхтера** аптика під Зол. Львом, Прага.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиці **Валова** ч. 11,

засноване на підставі концесії ц. к. міністерства справ внутрішніх з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечас всяке майно движиме і недвижиме против шкідливого впливу вогню і водної стихії, під найпристуднішими умовами і почислює можливо найнижші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де нема агенції „Дністра“, приймають ся.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і багатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присвятив **Омелян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., почтою 25 кр.

Видає і відповідає за редакцію **Др. Василь Дутчак**.

З печатні **Г. Чоппа**.

ПЕРЕДПЛАТА

ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вноситься:
на півний рік 5 зр — кр.
„пів року 2 „ 50 „
„чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Реданция і Адміністрация
„Буковини“ находять ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2), куда вой доноси адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги
обшиляють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 39.

Чернівці, дня 5-го (23-го) вересня 1894.

Рочник X.

Живцем ромунцать.

Приходить ся нам нині зазначити відрадний об'яв з того боку, з котрого ми найменше надіяли ся. Навіть орган ромунофільський, себ-то орган Воляна і Тиміньського починає добувати, що за далеко загнав ся в своїм „ромунофільстві“. Згода, і ми будемо ромунофілами, але нам найдадуть те, що нам після права належить ся, а не забирають те, що наше. Ось на новий доказ тої роботи ромунофілів, що Русинів живцем таки загадують з'їсти, вказує кореспондент „Православної Буковини“ в ч. 18, і ми ту статтю тут наводимо в перекладі на нашу мову для загального зрозуміння:

Нераз читав я по волоських, так тутешніх як і заграничних газетах, що при останній конскрипції коштом Румунів а в користь Русинів, діяли ся різні неправильности, насильства а навіть незаконности, так, що число Румунів повинно в дійсности бути о много більше, як виказала конскрипція. Спершу гадав я, що жалоби Румунів справді правдиві, але всеж таки хотів я мати докази, по чий стороні правда, а по чий кривда. Пильно забрав ся я до тої річі а результат вийшов для мене цілком несподіваний; я в короткім часі переконав ся, що не Румуни мають право нарікати на безправности при конскрипції а ми Русини! Так конскрипція виказала значне число Румунів в нашій (становецькій) окрузі, а їх в дійсности у нас нема, що може кождий безпристрастний, справедливий, ознакочений з нашим округом чоловік з чистою совістю посвідчити. На доказ того, що сказав я вище про Румунів, наведу слідуюче:

В Костинцях відкрито чотирокласову школу народну. Случайно попав ся в мої руки акт фундаційний тої школи, де находив ся також і витяг з конскрипції з 1890 р. І там виказує правительственна конскрипція в Костинцях, де

нема більше як 10 Румунів, 1198 Румунів, 20 Поляків, 372 жидів. Відки взяло ся то величезне число Румунів, ніхто не годен порозуміти, хіба той, що був при конскрипції. І так навчали людей самий начальник громади і его зять писар, що вони „волохи“, бо їх віра „волоська!“

Певно, в той спосіб могли ціле село зробити Румунами але ні, вони (Румуни) хитрі, лишили Русинів в меншости, аби так борзо не вийшло наверх їх циганство. Хто їм казав таке робити, годі знати, хотай вість каже, що були певні обіцянки і висказівки з гори. З причини такого результату конскрипції вийшло і розпоряджене Шкільної Ради красної, котрим вводиться в Костинцях, в тім корінно рускім селі побіч рускої також румунську мову яко викладову.

Я дуже цікавий знати, що сказали би Румуни, коли-б пр. в Вікові або Ілішештах заведено мову руску викладову? Вони би певно протестували і кричали urbi et orbi, а ми Русини—мовчимо!

У нас на Буковині є багато таких діячів в користь ідеї румунської, а причини сего належить шукати в обставинах а особливо в пронаганді певних кружків румунських політиків, котрі і в рускі стороні вислають своїх апостолів in partibus infidelium а ті вже уміють заходити ся коло річі. В нашій окрузі, котрий, як цілий світ знає, є чисто руский, виказала урядова статистика більшість Румунів; ну а щож викаже та статистика в мішаних, руских і румунських громадах?

І серед таких обставин мають ще Румуни лише плакати і нарікати по своїх газетах на те, що статистика скривдила їх населення!!

Ось стаття „Православної Буковини“. Що справді велику кривду заподіяно Русинам фальшованем дійсного стану при останній конскрипції, найліпше показує урядова книжка, що вийшла сими днями з друку. Після неї ми ту справу

докладнійше ще розберем, а тепер наших патріотів просимо, щоб собі справили ту книжку (Ortsrepertorium) і подивили ся, як там їх село записане, і доносили нам, бо ми гадаємо в тій справі звернути ся до начальства краевого правительства.

Збори лікарів.

Недавно відбули ся два збори лікарські, один у Пешті, а другий у Відні. Оба они занимали ся в головних нарисах одною важною справою, себ то радили над способами, як помогти родови людському в боротьбі з усякою нуждою.

Відома річ, що недуги як сухоти, диспентерія, тиф, і т. д. найбільше жертв забирають споміж людей бідніших, споміж людей, що тяжко працюють на хліб насущний.

В Пешті широко і докладно обговорено, чому воно так а не инакше діє ся. Виходить, що нужда материяльна є найважнішою причиною всяких недуг.

Лікарі доказували, що в багато округах рекрути що раз гірші приходять до войска, а причина тому хороби очий, жовни і т. д. Що ж на се робити? Треба якось зарадити, бо небезпеченство грозить цілій суспільности. Найшла ся зараз і рада. Англійські лікарі виказували статистично, що у їх краю головню по містах смертність уменшилась. А чому? Бо заведено по містах водопроводи, значить, де у якім місті не було доброї води, то рурами спроваджували навіть і сподальшого місця здорову воду; переведено каналізацію, для робітників побудовано здорові ясні мешкання, заведено дешені шпиталі і т. д. Але найважнішою причиною піднесення здоров'я у мешканців було то, що держава взяла під контроль всяку живність, головню молочарні, трахтирі.

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

ВИХІД 7.

Юрко сам. — Євген згодом.

Юрко (сам, дивить ся матери у слід). Доглядатись. Доглядатись...

Євген. (виходить). Здоров, брате!

Юрко (ариваєть ся з несподіванки з місця й не відразу відмовляє). Здоров!...

Євген. А я отсе біг та й до тебе, як той гріх, пилг — подивити ся, який ти є.

Юрко. Та який же там? Який був, такий і є. Сідай!

Євген (сідає). Шо-ж у тебе брате, доброго чувати?...

Юрко. Доброго? От як би злого!... А ти се за ділом буди?

Євген. Та був у млині — там наші мішки стоять біди та сумують, черги дожидають ся, як парубок дівчини, щоб вийшла. А вона, гордівиця, усе дурить та й не виходить. От я взяв та сюди й прийшов.

Юрко. Та-дже млин відійти далеко...

Євген. То що як далеко?

Юрко. Моторний ти ходиш!

Євген. Спасибі, що похвалив. Я люблю, як мене хвалять, а сам люблю все гудити. От і тебе годити-му: хіба-ж таки можно таким сиднем сидіти, як ти? Ніколи й до мене не зайдеш, мабуть дуже вже гарно дома, що між люди не йдеш?

Юрко. Може й гарно... А чому-б воно мало бути негарно?

Євген. А я знаю? А ось скоро і я зазнаю такого гарного. Тільки моя Марина з перцем трохи. Воно я й не люблю, щоб зовсім без перцю, — та якби не такий уже пекучий.

Юрко. На що-ж ти її береш?

Євген. Еге, на що! саме якось береть ся — така сторія!... Інші й красніє та до тих не хилить ся. А ся й гостренька, та... Еге ся не така, як твоя Докія.

Юрко. А ти почому знаєш, яка моя Докія?

Євген. Оттакої! Ще-б я її не знав, коли сусіди й зросли вкуші! Не одного разу вона від мене плакала, бо я малим таки розбишака був, — то часом штурханця дам, а вже щонайбільше, то наглузую ся з неї. Як же не знати, коли що-дня гуляли ся в одному гурті.

Юрко. Та се-ж було ще, як вона дитиною була.

Євген. Оттуди! А як дівчиною стала, дак хіба

не на одну вулицю ходили? не на одні вечорниці. Хоча вона, — щоб не збрехати, треба сказати, трохи таки передивна і не дуже охоча до тих вечорниць була, — дарма, що хлопці на неї задивлялись. Аж уже як ти з свого кутка на иншу вулицю перейшов, — дак тоді вже вона... Ні, Докію я добре знаю — гарна дівчина була. З неї й молодий мабуть путяця. Адже?

Юрко. А звідкіля ти знаєш, яка з неї молодця.

Євген. Хіба не видно? В хаті як гарно, як у віночку. А сама завжди як квіточка вбрана.

Юрко. Заздрі в тебе очі на чужі жінки!

Євген. Оттакої скажи! То я з тебе радію...

А от стривай, оженись, -- то ти з мене радіти-меш, бо й моя Марина не згірша буде. Тоді прийдеши до мене в хатинку, щоб подивити ся на мою господиньку.

Юрко. Я не охочий на чужі жінки дивити ся.

Євген. Чи так я й забув, що ти їх не любиш, — ти бо їм усім уряд не їмеш віри. Тільки Докія і їмеш. А може вже й їй ні?

Юрко. А тобі яке діло?

Євген. Оттак скажи! Хіба вже не можно й спитати ся.

Юрко. Питай ся, та не дуже далеко залязь!

У Румунії є у кожній префектурі шпиталь на 50—60 ліжок. Тут лікарі дають порадку му- жикам безплатно; а до шпиталю приймають за дуже низьку ціну.

Широко говорено про те, як можна зроби- ти організм людський і вірячий безпечним проти заразливих недуг. Славний учений московський Мечников подав широкий реферат про вицілю- ванне окремо препарованого serum в люди і зві- рята і зробити їх тим способом безпечними про- ти всяких недуг так як щепленням віспи охоро- нює ся людей перед віспом.

Людей і звірята можна тепер не лише ви- лічити зі скаженнини, але є тепер вже такий лік, що приміром пес покусаний скаженим псом не скажить ся.

Далі подано ліки на нервову недугу, що проявляє ся корченем мушколів, на носатизну, на хвороби ратичні.

Дуже інтересним був виклад проф. Берінга про serum, котрого уживав він против дифтерії. Тим ліком можна не лише вилічити хорих на дифтерію, але також забезпечити пр. здорових членів родини, де є хорий на дифтерію перед тою слабостію. Що за добродійство се serum на дифтерію, показує бодай отся цифра. Уні- меччині річно хорє 10.000 дітей на дифтерію, з того умирає 240; при уживаню serum смерт- ність уменшити ся що найменше о третину. Практика виказала, що то serum має ту влас- ність, що уменшає горячку в часі недуги, а пульс стає нормальним. Лік сей як-на початок не є дуже дорогий. Скільки потрібна до од- норазового втрикнення коштує 5 марок (3 злр.) і помагає вже за одним разом.

Перегляд політичний.

Спільні делегації: Тамтого тиждня розпочали ся дальші засідання спільних делега- цій. Реферат о бюджеті міністерства справ за- граничних похваляє політику ґр. Кальнокого. При бюджеті міністерства війни, жалувал ся че- ский посол Пацак на величезні тягари, які спа- дають на державу через військо, і заявив що буде голосувати против бюджету, не задля того, щоб ви був противний армії, але що ся не згоджує з політикою державною. Підчас розправ заявив міністер війни, що „справа пороку“ для армії єсть вже закінчена і що не потреба буде робити дальших проб.

На повнім засіданю австр. делегації зая- вив делегат Кафтан, що всі народи крім Поля- ків противні тридержавному союзови, котрий не приніс Аустрії ніякого пожитку. Він не жадає тепер союзу з Росією, але хоче повної само- стійности і свободи ділання Австрії. Питає ся

міністра, яке становище думає зайняти супротив Сербії, чи не треба сподівати ся, що остатні події можуть нарушити мир в Сербії і що то може відбити ся і на краях австрійських; дальше, чи не добре було би порозуміти ся з Росією і з правною репрезентацією Болгарії та після постанов берлінського трактату рішити спокійно справу регентів в тім краю. Вкінці питав ся бесідник, як розуміти закон о народ- ностях, коли має ся на увазі 3 мільони Румунів і 3 мільони Словаків на Угорщині і сказав, що з огляду на відносини чеські буде голосувати против бюджету.

По молодоческім делегаті Пацаку, котрий доказував, що Молодочехи хотять лиш добрих відносин меж нашою Монархією а Росією, а не союзу, і що тепер не потреба вже тридер- жавного союзу, бо відносини до Росії і Франції поправили ся, промовив дел. Барвіньський і ска- зав: „Двадцять мільонів Русинів, з котрих три мільони належать до Австрії, мимо всіляких по- літичних відтінків уважають ся за одну цілість народну. Жиючі в Австрії Русини стоять вірно при Цісарю і державі і похваляють цілі заграничної політики, особливо же мають признание для по- літики тридержавного союзу і в інтересі мира бажають дальшого існування союзу з Німеччи- ною. То ще великий сумнів, чи більша часть Словян в Австрії, як то кажуть Молодочехи, ба- жає розвизання тридержавного союзу — на вся- кий случай Русини того не бажають. Бесідник подав відтак начерк історичного розвитку і куль- турного значіння руского народу, котрий по ро- сийським народі єсть найбільшим словянським народом в Європі. Поступоване Росії супротив Русинів єсть несправедливе, бо виключає руску мову з уряду, школи і публичного ужиття. Інте- рес самостійного розвитку руского народу і удер- жання рускої індивідуальности наказує кождому Русинови в Австрії бажати і дальшого удержан- ня дружби з Німеччиною. Не лиш інтерес Русинів в Галичині, але й інтерес цілої Монархії вимагає того, щоб руский нарід розвивав ся культурно і щоб він опираючись на той розвій став ся в Монархії забором західно-європей- ської культури у всіх інших сторонах Монархії. Вірна політика ґр. Кальнокого піддержує утво- рення такого забору і для того бесідник буде голосувати за бюджетом. Бесіду дел. Барвіньско- го прийнято оплесками.

Опісля промавив ґр. Белькреді іменем чеських властителей більшої посілости і заявив ґр. Кальнокому іменем своєї партії повне до- віре за его політику, котра удержала нам блага мира. Промавляв ще дел. Фуріє, котрий сказав, що чеські Німці готові погодити ся з Чехами. Опісля промавив ґр. Кальнокий і сказав, що вже в комісії австрійської Делегації зазначив, що супротив противників заграничної політики, о скільки то відноситься до Делегації, стоїть рішучо значна більшість, котра промовляє за

тою політикою. На питанє Кафтана в справі Сербії, звернув міністер увагу его на пояснення, дані в комісії бюджетовій, де він зазначив, що згадані події в Сербії не були викликані яки- мись заграничними відносинами або впливами, лиш представляють ся яко справа чисто вну- трішня, котра в виду наших добрих відносин до всіх держав, ледви дотикає нашу державу. Ксли-б міністер послухав Кафтана, то змішав би ся до внутрішних справ Сербії, а то проти- вить ся зовсім его політиці. Міністер держить ся того, що нехай Сербія сама робить у себе що хоче, щоб раз настала в краю та постій- ність відносин, якої вимагає добро краю. На пи- танє Кафтана в справі болгарській сказав міні- стер: Ми стараємо ся бути для Болгарії лиш пожиточними тогди, коли можемо, але до вну- трішних справ, як давніше так і тепер не мі- шаємо ся, а також не хочемо, щоб мішала ся і якась друга держава. Ми взагалі хочемо того, щоб ті відносини, які настали наслідком само- вільного прилученя Вєсхідної Румелії до Болга- рії, були знову управильнені і признані всіма дер- жавами європейськими. Чи і як ми будемо могли спричинити ся до того, того не знаю; але коли будемо могли спричинити ся, то зробимо то лиш длатого, бо видимо в тім заперуку для удержан- ня мира; тогди сезнуть всілякі занепокоєня, бо в Болгарії настануть такі відносини, як в дру- гих державах балканських, іменно відносини признані вповні всіма державами європейськими.

По промові міністра наступила ще специ- альна дебата і бюджет міністерства справ вну- трішних ухвалено без змін.

Вже і урядові російські газети доносять, що цар Александер III тяжко нездухає. Доно- сять іменно, що від часу, як цар був захорувал на інфлюенцію, здоровле цілком було добре. В літі прилучила ся ще недуга нирок. В прави- тельствених кругах берлінських уважають не- дугу царя за дуже небезпечну. З сеї причини світ дипломатичний занепокоєний, бо на ви- падок смерти царя міг би мир європейський ду- же легко стратити свою рівновагу.

Про причину уступлення Стамбулова пише одна льондонська газета ось що: по смерті князя кобурского, Ернеста, виготовив князь болгарський пропамятне письмо о стані Болгарії, котре его мама Климентина до Кобурга з собою забрала і передала новому кобурскому князеві, аби сей вручив цареві російському. Все то ста- ло ся без відомости Стамбулова. Коли не над- ходила ніяка відповідь, то князь Фердинанд у- важав за відповідне пустити Стамбулова в остав- ху. Наконєць паспіла і відповідь, як здає ся не від самого царя, в котрій було сказано, що по- ки буде можна взяти пропамятне письмо, треба насамперед, щоб свобідно вибране собрание вибрало князя на ново і щоб постанова кон-

Євген. Он воно як! А я й не туди то!..

Юрко. Що-не туди то? Ні, ти мені скажи отсе. Ось слухай: ти кажеш, що я не йму віри жінкам, а ти ймені?

Євген (нехотя) Я? так собі...

Юрко. Так собі? Ну, а Марині нати-меш?

Євген. А тобі яке діло? І я скажу, як ти.

Юрко. Ну, добре, — то я так — ляпнув з дурного розуму. Облиш те! Ти тільки скажи: нати-меш ти Марині віри?

Євген. А вже-ж нати-му, бо вона мене лю- бить...

Юрко. А хіба як любить, то не може зра- дити? Показувати-ме, що любить, а сама зраджувати ме. Адже може так бути?

Євген. Звісно, бува всякого. Та тільки я про Марину так не думаю. Я їй вірити-му.

Юрко. Ти їй вірити-меш!.. Ну, а вона то- бі вірити-ме? Вона — тобі?

Євген. А чому-б же вона мала мені не ві- рити?

Юрко. Чому? А хіба чоловіки жінок не ду- рють? Хіба не буває такого, що чоловік, занехавши жінку ходить до тієї, яку, ще парубком бувши, любив?

Євген. Всякого буває. Та тільки-ж нам з Ма- риною про се байдує.

Юрко. А звідкіль же вона знає, що байдує?

Хіба ти, відколи ходиш на вечорниці, усе з нею самою почував?

Євген. Та й вона-ж не зо мною самим. Се-ж діло таке, світове. Шукає під мислі, поки знайде.

Юрко. Звісно, діло світове. А потім згадаєть ся, як там колись удвох почували та бігали вдвох — ну й піде чоловік од жінки до вищої...

Євген. І вигадуєш таке — слухати не хочеть ся (Устає).

Юрко (й собі устає). Ні, ти стривай, ти скажи: адже се буває?

Євген. Може з людьми й буває. Хіба я за всіх людей знаю?

Юрко. А за себе?

Євген. За себе? Наче ти мене не знаєш, Юр- ку? Ти якийсь чудний сьогодні.

Юрко. Що там чудний! Се я, бач, шуткую... А ти мені скажи: чи ти зробив би так? Міг би так зробити?

Євген. Мороч голову! У мене й думок про се не було.

Юрко. Та чого-ж ти мені не скажеш навпро- сстець? Ти мені скажи не шляючи: чи зро- бив-би ти таке чи ні?

Євген. Та мені тепер ні про кого й думки нема, тільки про Марину.

Юрко Тепер, — а раніше міг би ти ее зро- бити? Тільки скажи: чи єе, чи ні?

Євген. От шевська смола! І як же-б я міг се зробити, коли в мене й жінки не було? Ку- медний ти!

Юрко. Може я й не кумедний...

Євген. Та хто тебе зна... Одначе, мені треба вже йти до млина. Бувай здоров! (Бере шапку і виходить).

Юрко. Утік не відмовивши!.. Він бреше!..

(Завіса).

Дія четверта.

Хата Юркова.

ВИХІД 1.

Юрко. — Мати Юркова готує обідати.

Юрко (сидить біля вікна і раз-у-раз у його зазирає) Уже багато людей з церкви йшло. Усі ма- буть уже перейшли, а й все нема.

Мати. Та воно вже час би й обідати.

Юрко. І чого вона там сидить?

Мати. Та може чого забарила ся.

Юрко. Та вже-ж забарила ся. Та чого їй там барити ся?

Мати. Хіба мало чого буває?... Може з ким забалакала ся.

ституції о релігії наслідника болгарського престолола була внесена.

З Хін доносять, що Японці прийшли вже на хінську границю, і що хінське військо ся бунтує.

ДРІБНІ ВІСТІ.

З нагоди іменин **Є. В. Цісара** відбули ся в четвер, дня 4. с. м., по всіх церквах торжественні богослуження.

Управитель краєвого правительства **Гр. Гоес**, прибув, як се ми вже доносили, минулої суботи враз з своєю родиною до Черновець. На двірці повитали его радник правительственный **Штронер** і секретар призначальний **Відман**, а в імени міста бурмістр **Кохановський** і заступник бурмістра **др. Райс**. Радник **Штронер** і бурмістр **Кохановський** вручили графінї **Гоес** хороші китині з цвітїв. Вечером устроїло черновецьке товариство співоче графінї **Гоес** серенаду, а по відсьпіваню першого хору повитав єї голова товариства **п. Вільгельм** короткою промовою. Графіння **Гоес** казала собі відтак представити всіх учасників і розговорювала з ними довгий час, дякуючи сердечно за милу несподіванку. По скінченню серенади подякував учасникам рівнож і **Гр. Гоес** від себе.

Іменованя. **Є. В. Цісар** іменував постановою з дня 18. вересня с. р. надзвичайного професора зоології **дра Роберта Ленденфельда** і надзвичайного професора німецької мови і літератури **др. Освальда Цінгерле** звичайними професорами на черновецькій університеті. — Рим.-кат. кооператора **Михайла Балабана** іменував **Его Ексцелленція** міністер просвіти, рим.-кат. катехитом при **Гр.-пр. школі** реальній в Чернівцях, а не, як се було хибно подано в посїднім числі, при **Гр.-прав. гімназії** в Сучаві. — Управитель **п. к. краєвого правительства** надав опорожнену **Гр.-прав. парохію** в **Войтинь** **Гр.-прав. кооператорови** з **Старих Фратівців** **Давидови Морарашеву** **Тимчасову** управу висшої гімназії в Чернівцях поручило міністерство проф. **Гімн. Морови**.

Вибори посла до ради державної з міста Черновець на місце помершого посла **Вагнера** розписані на 24 с. м. — Дня 29. вересня с. р. відбули ся в сираві сего вибору перші передвборчі збори скликані партією ліберальною і вибрано комітет виборчий під проводом проф. **дра Гандля**. Кандидатом зі сторони сїї партії є адвокат **др. Рот**, заступник краєвого маршалка. Звістним до тепер кандидатом противним є **бр.**

Ник. Мустаца, славнозвістний „опікун“ **бук. Русинів**.

Конкурс розписаний на отсї посади учительські: на посаду надчителя і на посаду молодшого учителя при двокласовій школі в **Ступці** з волоскою мовою викладовою, з речинцем до 25. с. м., на посаду молодшого учителя при чотирокласовій школі в **Кімполонзі** з німецькою і волоскою мовою викладовою, з речинцем до 8. с. м., на посаду учителя при однокласовій школі в **Бразі** з рускою мовою викладовою і німецькою мовою яко предмету з речинцем до 8. с. м.; вкінці на посаду учителя при чотирокласовій школі мужескій в **Сучаві** з німецькою викладовою і мовою волоскою яко предмету з речинцем до 30. с. м.

На потреби товариства „Руска Рада“ в Чернівцях жертвував **п. Михайл Куличковський**, дідич з **Гоголіни**, 10 злр. За сию щедру жертву складаєм в імени товариства сердечну подяку. **Др. Стоцкий**, голова.

На „Народний Дім“ в Чернівцях прислав **п. Іван Брукер** **п. к.** канцїліст суду в **Путілові** суму 2 зр. 50 кр. зібраних через возного судового **Івана Скурєя**. На сию суму зложили: **Никифор Танасійчук** і **Лукеш Танасійчук** господарі з **Тораків** разом 45 кр., **Уласій Курпиш**, **Семен Генцар** і **Стефан Пилипко** господарі з **Кисилів** разом 55 кр., писар судовий **Макс Кудерна** 50 кр., вкінці писар судовий **Маер Фіндер** 1 зр. — За сї датки висказує щире „Спасибі“ голова товариства, **Виницкїй**.

З статистики шкільної. Після оголошеного друком справоздання черновецького університету про фреквенцію студентів за минулий рік шкільний було на сїм університеті: на факультеті правничім 214 слухачів звичайних і 36 надзвичайних; на факультеті філософичнім 21 звичайних а 3 надзвичайних, а крім того 14 фармацевтів, вкінці на факультеті теологічнім 56 слухачів звичайних і 1 надзвичайний; разом 291 звичайних а 57 надзвичайних. З тих було 259 з **Буковини**, 53 з **Галичини**, 4 з **Нижньої Австрії**, 8 з **Угрі**, 4 з **Румунії** і по одному з **Шлеса**, **Кроації** і **Боснії**. — Після народности було 162 **Пімців**, 108 **Волохів**, 35 **Русинів**, 33 **Поляків**, 5 **Сербів**, 1 **Болгарин**, 2 **Чехи**, 1 **Росіянин** і 3 **Вірмени**. — До комунальної школи народної в Чернівцях при улиці краєвої палати виписало ся на сей рік шкільний 586 учеників. З тих є після віроісповіданя 197 рим.-кат., 114 **Гр.-кат.**, 9 **Вірм.-кат.**, 43 **Гр.-пр.**, 1 **еванг.** і 222 **жидів**. Після матерної мови є: **Пімців** 276, **Поляків** 159, **Русинів** 146, **Волохів** 4 і 1 **Чех**. — До матури ставило ся на черновецькій гімназії в терміні осіннім 12 кандидатів, котрих всіх призначено зрілими.

Холера. Після урядового справоздання було від часу вибуху холери до 22. вересня с. р. на **Буковині** 473 случаїв занедужаня на сию пошесть, з котрих виздоровіло 188 а померло 273 осіб. — В посїднім тижни було: в повіті **Черновецькїм**, а то: в **Топорівцях** 7 случаїв занедужаня і 1 случай смерти; в **Раранчу** 3 случаї занедужаня і 1 случай смерти в повіті **сторожинецькїм**, а то в **Сторожинці** 1 случай занедужаня а в **Станівцях** нижних 1 случай занедужаня і 1 смерти; в повіті **кіцманецькїм**: а то в **Ошихлібах** 2 случаї занедужаня і 2 случаї смерти; в повіті **вижницькїм**: в **Іспасі** 1 случай занедужаня і 1 смерти, а в **Руськїм Банилові** 2 случаї занедужаня і 2 случаї смерти; в повіті **радовецькїм**: а то в **Вижнім Вікові** 4 случаї занедужаня і 2 случаї смерти, в кінці в **Кьостергумора** в повіті **Гурагуморськїм** 1 случай смерти.

Справи краєвої культури. Краєвий виділ прийняв вироблений **Віктором Бурдою** і **інженером Кунчнером** проєкт дотично заложеня **вїрцевого закладу** для годівлі **риб** і **вїрцевого господарства** ставів на так званих старих ставищах в **Кіцмани** і звернувся до міністерства **рільництва**, щоби тое випустило сї **Грунта**, в мірі 405 **моргів**, належачі до **Гр.-пр. фонду** **релігійного**, краєви на час 25—30 літ в **аренду**. **Кошта** урядженя сих закладів **винесуть** **около 15,000 зр.** — Далше поручив виділ в **виконанню** рішення соїму **Стефанови Мікульому** з **Рогізні** і **директорови** **школи господарської** **Баєрови** **переведене** **студій** над **станом хову** **рогатої худоби** на **Буковині** в цілі **основаня** **субвенціонованих** **стад** **розплодових**. — Вкінці **уділив** **управителєви** **школи коникарської** **Іваніцкому** і **бувшому** **стипендистови** **школи деревної** **Барбірови** **стипендії** в цілі **звидженя** **галицької** **вистави** і **студій** на **поли коникарства**.

На черновецькій університеті заповів професор **Др. Стефан Смаль-Стоцкий** **отгакі** **виклади**: **Руска граматика** **П. часть**. **Відмінюване** 2 години; **Жите і твори Шевченка** 3 години; **Участь** **буковинської Руси** в **руській літературі** 1 година, **виклад** **безплатний**. — Сего року завело міністерство на нашій університеті **семинар** для **руської фільології**, на котрім буде читати ся **Несторова літонись** і **вибрані Шевченкові поеми** а також **будуть читати ся і оціняти** **наукові праці** **слухачів**. **Др. Омелян Калужняцький** **буде читати**: **словенську граматику**; **Введене** в **студії мітології** **славянської** і **Вправи** в **граматичні** **старословенські**.

На львівській університеті заповів професор **Грушевський** **свої** **виклади**. **Буде читати**: **Історію Руси** (період давний) 3 години **тижнево** і **історіографію** **руську** (період давний, загальний огляд і критичний розбір важийших жерел) 2 години **тижнево**. **Др. Ом. Огоновський** **буде читати**: **Найновіший період історії рускої літе-**

Юрко. Хіба до церкви балакати йдуть?

Мати. Молодому хочеть ся побалакати.

Юрко. Мамо, ви се проти чогось кажете?

Мати. Що се тобі все вигадується?

Юрко. Вигадуєть ся! Хіба-ж то не ви перші навчили мене вигадувати? На що ви мені його казали, на що ви мені ті брехні переказували?

Мати. Он ба! Спасибі, діждала ся, та ще й у сьвяту неділеньку. У його вже мати брехні носить!...

Юрко. Чого ви, мамо, за слова чепляете ся? Я тільки кажу: нащо вам було його мені казати!...

Мати. Ба'який! Я йому як доброму, щоб його остерегти, а він ба як за те дякує!

Юрко. Остерегти! гарна осторога! З того часу мені нема спокою. Ви казали: доглядайсь! Ну, я доглядавсь, дослухавсь, намічав, кожне словечко ловив — і нічого не дізнав ся, нічого не помітив такого, про що ті брехухи казали — ота **Химка**, **баба Килина**.

Мати. А хіба-ж таки на бабу **Килину** так годить ся казати? Хіба-ж вона брехуха?

Юрко. Вона не брехуха, тільки брехні носить. Усі вони однієї ідолової породи.

Мати. Вона не носила брехень, вона тільки мені, своїй кумі сказала.

Юрко. Ото-ж — усім своїм кумам... а їх у неї багато... А ті кумасі та кожна усім своїм кумасям — от воно й нікому, а по селу й гуляє. — А все брехня, падлюшня брехня!

Мати. Коли брехня, то чого-ж тобі? Адже **Докія** каже, що їй байдуже про людей — аби ти віриш. Адже-ж ти їй віриш?

Юрко. Не знаю... Раз вірю, а раз ні...

Мати. Погана-ж твоя віра.

Юрко. А хіба-ж не погана!... І краще так сказати, що я їй не вірю. Ой хотів би-ж я їй вірити! Аж воно-ні. Отсе так і думаю! усе се брехня! а тоді знову й така думка: а може воно й не брехня, а то я тільки не вмію дізнати ся про його. Може його тепер, як **Євген** оженив ся, й нема, так було. Тоді саме було, як я нічого не думав і не доглядавсь. А тепер уже й доглядаюсь та нічого нема. Не дурно, як ще парубкували ми, так казав мені **Євген** колись, що, каже, йому байдуже, коли його **Марина** зрадить! Та ще й питаєть ся: А що, якби тебе **Докія** зрадила? Се він знав ще й тоді, що вона зрадниця, — може про писаря що

знав, або й сам... Не дурно й вона казала що я ще не знаю жінок. І ви, мамо, те ка-вали.

Мати. Та що-ж я там казала?

Юрко. Ви казали, що жінки вміють дурити — осього я ніяк не забуду. Я з нею з того часу нічого за того не балакав про се, — я тільки сам про його думав. І отсе здаєть ся мені, що вона наче така, як і була — і жалко мені її стане, і тоді я їй вірю. А иноді яке слово скаже вона, або ви, або люди — уже я враз і не той. Я й сам не знаю, як воно се робить ся. От учора... Учора найгірше було. Пішов я до **жиди** ото, як ви казали, у **бакалію**. Народу багато набило ся, дожидають та й балакають люди. Балакали про **якономію** та й збалакали ся про **Хвеську**, — про оту, що в **управителя** за **управительку** живе. А **салдат Петренків** і каже: Усі вони однакові: як я на **службі** був, дак я, каже, не **знав** і **однієї** такої, щоб не **подала** ся... (змовкає).

Мати. Ну, та й що?

(Далше буде).

ратури, порівнюючи складню мову старословенського і руского, граматичне пояснене частин старословенського пам'ятника „Остромирово Євангеліє“ а на годинах вправ семинарських побіч читати і опісля домових робіт слухачів, буде читати і пояснити вибрані повісті Григорія Квітки Основ'яненка.

З руских товариств. Сим маємо честь запросити Вп. Членів на загальні збори, котрі відбудуться в неділю, дня 21. н. ст. жовтня 1894, о год. 4. по полудні, в сали „Народного Дому“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2).

Порядок денний зборів:

1. Отворене зборів.
2. Перечитане і справджене протоколів з послідних загальних зборів.
3. Справоздане виділа за рік 1894.
4. Справоздане касове.
5. Уділене абсолютній уступаючому виділові.
6. Вибір нового виділа (на підставі нових статутів).
7. Вільні висесеня.

Заразом подаєсь до відомости, що особник запрошень на сї збори не висилаєсь.

Від Виділа товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях.

Єр. Пігуляк.

Н. Желехівський.

Комітет будови руского театру у Львові просить Русинів, щоби не забували про збирання грошей на будову театру. У відозві своїй каже між иншим: „Справа та стала ся популярною, нарід прийняв її за свою і дає доказ, що она лежить ему на серцю, складаючи жертви грошеві на престол відчини. Тим чином в протягу півтора року з нічого повстав фонд народний, досягаючи суми до 20.000 зр. Фонд сей ми збираємо для будучих поколінь, бо тепер про будову театру не можемо й думати. Театр той, коли стане, може давати представлення у Львові через зиму, а літом може їздити по краю, після певного плану, щоби й найдавший закуток міг ним натішитись і поучити ся. Вирочім ми маємо в плані зібрати фонди також на піднесення платні артистам і на емеритуру для них, отже хочемо поставити діло на розумній і здоровій підвалині. Крім самого театру маємо ми ще инші цілі на гаді і то так важні й красні, що ніхто їх великої важности не заперечить. Сала театральна буде в часі, вільній від представлень театральних, служити також на концерти та збори наукові, артистичні і товариські. В будинку театральнім буде містити ся народна бібліотека, музей наших старинностей, нумізматика, образи й різьби народних артистів і т. п. Отже „народний театр“ буде огнищем духового життя, котре з відси розходитись буде по цілім краю, на весь нарід, просвічаючи і ogrivayuchi. Для того, дорогі земляки, не дайте ся збити з пантелику, будьте вірні великій ідеї нашій і приложіть щире руку до осущення її. Потомки будуть вас благодарити, бо ми ідемо що-раз певнійше і смілійше до нашої красної будучности. Без жертви не виросте ніяке поважне й велике діло!“

Для військових. Міністерство війни зарядило, щоби сего року не було зборів контрольних (Controll-versammlung) для урльонників, резервістів, ландверів і резервових офіцерів в Галичині, Буковині і в Тішині.

Добрий адвокат. Атенські газети оповідають такий перший виступ одного молодого адвоката. В сали засідань сів той адвокат і ждав на свого першого клієнта, котрого мав боронити. Президент каже до него: „Сей обжалований не має оборонця. Може ви на перший початок возьмете его в оборону“. Адвокат згодив ся, лише просив, щоби дозволено ему поговорити кілька хвиля в окремії комнаті з обжалованим. Президент дозволив і сказав: „Маю надію, що дастьте ему найлучшу раду, яку тільки можете дати“. — Буду старати ся — відповів адвокат і пішов з обжалованим до сусідної комнати. По хвили вернув адвокат сам один. „Де обжалований? — питають его. — Обжалований утік вбїгом“ — відповідає адвокат. — Що? — дивує ся президент, а на се адвокат: „Я зробив після вашої інструкції і дав обжалованому як найлучшу раду“.

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

Хіньські відзначення за заслуги. Ще з початку хіньсько-япанської війни прийшла з Хіньвість, що хіньський цїсар відобрав відєкоролєви Лі-Гунг-Чангови жовтий кафтан, значить ся, здеградував его. Тепер же по двох великих програх битвах стрїтила відєкоролєви друга кара: цїсар відобрав ему — паву (павине перо) — він стратив отже дві відзнаки. Для нас сугь ті хіньські відзнаки просто незрозумілі, бо навіть ті Европейці, що живуть в Хіні, дуже часто не добре на них знають ся. У Хіньців нема ордерів, котрими відзначають за заслуги. Найзвичайніша відзнака для людей цивільних і військових є та, що цїсар посуває їх до висшої ранги мандаринів, котрі по хіньски називають ся „квун“. Слово „мандарин“ не єсть хіньське, лиш португальське „мандар“, уживане Европейцями у всхідній Азії.

У Хіньців єсть девять клас мандаринів цивільних і військових, а кожда класа має свої окремі відзнаки, звірята, вишиті на досить великих табличках, бо на стопу довгих і широкіх. Ті таблички носять мандарини на грудех і плечех, щоби їх можна зараз чи то з заду чи з переду пізнати, хто они, чи урядники, чи офіцари. В армії і маринарії мають мандарини за відзнаку: в 1 класі — носорога; в 2 кл. — індійського льва; в 3 кл. — леопарда; в 4 кл. — тигра; в 5 кл. — медведя; в 6 кл. — сибірського медведя; в 7 кл. — морського пса а в 8 кл. — річного коня. Для цивільних урядників сугь відзнаками: 1 кл. — журавель; 2 кл. — золотий бажант; 3 кл. пави; 4 кл. — дика гуска; 5 кл. — срібний бажант; 6 кл. — чапля; 7 кл. — качка; 8 кл. — перепелка; 9 кл. — сорока. Крім того кожда класа мандаринів мусить носити ще свої окремі пояси. Мандарини першої класи носять червоні пояси а прийма на них з рубінів; мандарини послїдної класи мають прижки з буйволового рога. Дальшою відзнакою сугь круглі кулі на хіньських шапках. Мандарин першої класи має на шапці кулю з рубіну; 2 кл. — коралеву; 3 і 4 кл. мають сині кулі, прозору (з сафіру) і непрозору (з лїзуїту); 5 і 6 кл. — білі кулі, прозору (з кристалу) і непрозору (з мармору) і т. д. Коли мандарина покарають за яку малу провинну, то відбирають ему ту кулю на якийсь час.

Дальшою відзнакою для великих достойників єсть жовтий кафтан шовковий. Жовта барва єсть цїсарська і ніколи не вільно носити жовтої одежи. Але й жовтий кафтан яко відзнаку вільно носити лиш підчас подорожи, у війні або на цїсарськїм дворі. За особлившу заслугу може якийсь хіньський достойник дістати і жовту хоругву; она надає ему право рішати о житю і смерті хіньських підданих, а достойник, що я держав таку відзнаку, мусить її заєдно носити в правій руці. Таких достойників, що мають жовті хоругви нема в цілій Хіні більше як 6. Частійше надають ся яко відзнаки навіні пера. Ті пера носять ся на шапці з залу звисаючи в долину. Павине перо з трома очками може дістати лиш найвищий достойник. Лі-Гунг-Чанг мав також таке перо, але тепер, по програх битвах урвали ему одно очко — здеградували. Воронячі пера дістають воєнки. Але найцікавшу відзнаку дістав був директор митового уряду Роберт Гарт — кусень шовкової матерії, на котрій були вишиті імена трох его предків п'ятьма красками; ті три предки дістали ще були і кулі до шапок першої класи. Що й равно померші предки можуть дістати відзнаку, в тім нічого дивного, бо Хіньці розуміють так, що в тім заслуга предків, що сплодили такого потомка, а не переносять відзнак на наслідників відзначеного, як у нас, бо ті ще нічим не заслужили ся.

Що робити, щоби стїни не замакали від дощу? На то єсть багато способів, але они по найбільшій часті богато коштують. Найпростішим і найдешевшим способом єсть отсей: Відповідно до величини стїни бере ся кусень твердого простого мила і розпускає ся его в м'якій воді, котра не має в собі вапна н. пр. вода з ріки або ставу і дощівка, і тою мішаниною запускає ся стїну підчас погоди, коли она зовсім суха. Мило діставши ся в стїну, гусне і твердне в ній по випарованю води і тим способом хоронить її від вогкості підчас слоти. Спосіб не конче дорогий і можна его спробувати.

Що робити, щоби знаряди господарські не ржавіли? Зелїзо у вогкості втягає в себе кисень, складову часть нашого воздуха і з него робить ся тогди ржа; кажемо тогди: „зелїзо ржавіє“, значить ся, оно тратить свій полїск і стає зверху рудаве. Ржа їсть зелїзо. Щоби охоронити знаряди господарські, як н. пр. леміші та чересла в плугах і т. д. від ржі треба їх помастити смаровилом, котре робить ся з трох частий сала і одної часті живиці. Всї знаряди господарські мастить ся тим смаровилом, а за помочю щіточки або просто якимсь платком. То смаровило треба зробити наперед і мати его під рукою, щоби ним особливо під зиму, мастити всї знаряди господарські, заким має ся сховати їх на зиму. Масть та не допускає кисня до зелїза і оно не ржавіє.

Як направляти предмети з литого зелїза (чугуну або спіжу?) Коли якась посудина або якийсь знаряд з литого зелїза пукне або зломить ся, то не треба его зараз викидати, бо можна его направити і ще дальше уживати; а робить ся то слїдуючим способом. Бере ся дві часті сальмаку (єсть то сполучене амоніак з хлїором, складовою частію соли), одну часть сірки і 16 частий опилків зелїза, (тим лїпше, чим они більше м'які) і мішає ся їх докладно. Ту мішанину найлїпше утовчи і перемішати в мездірі та сховати на сухім місці, бо в противнім случаю зібе ся в грудю. До ужитку бере ся до одної часті тої маси, ще 20 частий опилків зелїза і розрабляє ся з водою на густу масу. Ушкоджені часті литого зелїза мастить ся сею мішаниною в тім місці, де оно ушкоджене і стулює ся їх разом, щоби маса добре ствердла, що настає вже по короткім часі.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в антиці Рїхтера, Прага, загальнознісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кожній антиці. При закупї треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „котиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Рїхтера антика під Зол. Львом, Прага.

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвіті народній.

Під таким заголовком вийшла брошура

в Чернівцях

написана

учителем Дарієм Пігуляком.

Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакції „Буковини“.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присвятив **Омелян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., почтою 25 кр.

Передплата

платна в Чернівцях

виносить:

на цілий рік 5 ар. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублів або
12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч.17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находится в
Чернівцях (ул. Петровча
ч. 2), куда всі дописи адре-
сувати належить. — Бюро
редакції отворене щодня
від 6.—8. год. вечером.

Опозіценія і прилоги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах

Ч. 40.

Чернівці, дня 12-го (30-го) вересня 1894.

Рочник X.

Вибір посла з Чернівців до Ради державної, а Русини.

В середу дня 24. жовтня мають Чернівці вибрати собі посла до Ради державної. Не маловажна се річ і для буковинських Русинів, хто заступати-ме місто Чернівці в державній Раді. Правда, не можуть Русини думати, щоб з Чернівців вийшов посол Русин, Русинів в Чернівцях лише 10.384 душ, а Не-Русинів звиш 44.000, між тим самих Німців звиш 27.000 душ! Доси завсіді заступав Чернівці посол Німець, і годі Німцям відмовити права, що мандат з Чернівців належить ся їм.

Русини черновецькі застановляли ся докладно над тим, як мають поступати при виборі посла, і по зрілій розвазі рішили ся підпирати кандидата німецького дра Ротта. Др. Ротт є проводирем Німців буковинських, в соймі і поза соймом обставав він завсіді также і за Русинами, він добре обзнакомлений з рускими справами народними і своїм впливом зможе нам не в однім помочи. Для того повинні всі свідомі Русини віддати свій голос на дра. Ротта, тим певніше, що противним кандидатом мабуть буде бр. Мустаца, котрий завсіді відзначав ся тим, що поборював всюди Русинів.

Правда, не всі Німці такі як др. Ротт, і не один жаль маємо ми до

черновецьких Німців, і власне при тій спосібности хочемо щиро сказати нашим союзникам правду в очи, не для того, щоб шарпати і розривати ті звязи, які нас в краю лучать, але щоб тим причинити ся до ще тіснішого союзу нашого.

Серед загалу Німців на Буковині рідко у кого подибуем ми зрозуміне наших справ народних, ба часто видно навіть такий німецький шовінізм в тім не-німецькім краю, що кожного сяк так справедливо думаючого чоловіка мусить до живого діткнути.

От недавно була Рада міська в Чернівцях свідком такого німецького шовінізму. Правительство наміряючи основати в Чернівцях другу німецьку гімназію з рускими класами паралельними звернулось до Черновецької Ради міської з запитанем: чим місто Чернівці хоче причинити ся до основання тої школи? При нараді над тою справою заняли німецькі радні Вольф і Гандль таке шовіністичне і Русинам нечувано вороже становище, що на се повинна-б послідувати від Русинів иньша відповідь. І так п. Вольф назвав навіть Русинів чужинцями (!) на Буковині, в користь котрих німецько-ліберальна Рада Черновецька не повинна нічим поступити ся, а Гандль рад би асимілювати Русинів, бо він ніби то переконаний, що наука в рідній а не німецькій мові Русинам не принесе жадної користі.

Страшна се зухвалість, тут в не німецькім

краю сьміти так взиваючо говорити! Не досить того, що самі в своїй зухвалости і загорілости не уважають за потрібне познакомиться ся з мовою і з житєм духовим корінних мешканців Буковини і що ніхто їх до того поки що не силує, вони ще відмовляють нам права учити ся в своїй рідній мові. Сего вже таки за богато, а для таких німецьких культуртрегерів найде ся у нас завсіді належита відправа.

Оттаке становище їх ще тим сумнійше, що оба ті панове є учителями; коли-ж в наших школах такі педагоґи, то чого можна нам від тих шкіл надіятися? Саме отся обставина промовляє за тим, що для Русинів треба руских шкіл, бо такі педагоґи не спосібні учити і виховувати руску молодіж. На щасте найшли ся і межи Німцями вже світли люди, як Вацль, Корн і Кізлер, що прихильно віднесли ся до справи рускої гімназії і своїм голосом перемогли шовінізм таких Вольфів і Гандлів, і справа ся рішена користно для нас; але все таки для нас дуже болюче, чути такі ворожі голоси в рядах Німців. Не добру прислугу віддають такі загорілі і своїй німецькій справі, бо шовінізм викликає опір, а не повинні сі панове забувати, що головню Русини на Буковині дуже вироzumілі для жадань німецьких, і що коли Німці таким поступованем попруть Русинів в иньший бік, тоді самі на тім найгірше вийдуть, бо

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

Юрко. Та ото-ж!... Хиба сього мало? А Панас ще й каже... А він стояв так, що мене не бачив, а я не балакав, то він і не знав, що я там. Так він і каже: Ні, сьому не правда. Може ті городянські з салдатами й такі, а наші — ні. У нас більш' брехень сами баби носить, аніж правда є. Он які брехні й тепер носить про Юркову жінку. А люди його сїм за рукав, він зирк, — та й побачив мене.

Мати. А ти-ж що?

Юрко. Так би я й кинув ся до його, щоб він сказав, які саме брехні. Та тільки зараз би про се й вона дізнала ся. Вона може думає, що я про все се забув, а тоді побачила-б, що ні — от би вона берегти ся ще дужче стала. А я не хочу, щоб вона берегла ся, бо мені треба її підглядіти. Так я там так — мов би не чув. Ото-ж бачите, мамо, бачите: уся слобода вже про се балакає, усі люди вже знають. Хоч як, а тре-

ба дізнати ся правди, бо далі я вже не витерплю...

Мати. Цить! иде...

ВИХІД 2.

Мати — Юрко. — Докія.

Докія (увиходить, хрестить ся до образів). Здорові були, з неділею!

Мати. Спасибі! А що се так довго?

Докія. Та з матір'ю стріла ся та й провела їх до хати. (Роздягаєт ся).

Мати. Ну, сїдаймо-ж обідати! (Мати йде до печі, жаснає у миску борщу і приносить на стіл. Докія подає рушника. Юрко, жомолившись, сїдає за стіл і ріже хліб. Мати й Докія хрестять ся і собі сїдають. — Мати з причілку, а Докія біля Юрка, але трохи віддалік).

Мати. Їжте, дітки, якого вдоволила... (Де який час обїдають мовчки, але Докія та Юрко затого не їдять).

Мати. А що? який борщ?

Докія. Та добрий, мамо...

Мати. А людей багато було в церкві?

Докія. Та чимало, мамо. (Знов обїдають мовчки. Як виїли борщ, Докія йде з мискою до печі і приносить каші.)

Мати. Каша щось не дуже... (Ідуть мовчки). Кого-ж ти дочко, бачила в церкві?

Докія. Багато там людей, мамо...

Мати. Та так — з родичів або що?

Докія. Та ото-ж тільки мати й були. (Знову мовчать. Юрко кладе ложку).

Мати. Та що-ж се ви так мало їсте?

Докія. Не хочеть ся щось мамо... (Кладе ложку.)

Мати. Подані з вас їдці!... Такі й робітники! Коли-ж так, дак і я вже не хочу. (Встає з-за столу за нею й молоді. Хрестить ся. Юрко сїдає знову на лаву. Мати та Докія швидко прибірають з столу).

Докія. Та ви, мамо, не турбуйте ся, — хиба я сама того не зроблю? Я сама ложки помию.

Мати. Ну, гаразд, помий, дочко, а я піду в ту хату, спочину трошки, бо щось сьгодні натовкла ся мабуть уже через лад стара зробила ся, тим і втомляю ся.

Докія. Підіть, мамо! (Мати виходить).

(Дальше буде).

без руских союзників найдуться на Буковині в прикрім положенню.

Для того то Німці повинні більше уважати на своїх щирих союзників і всюди чи в Раді мійській, чи де инде попірати рускі справи. Пригадуємо при тій спосібності ще і те, що доси Русини черновецькі не дістали жадної відповіди на своє жадане, аби в Чернівцях засновано одну школу народну з рускою мовою викладовою; пригадуємо се на те, що-б не примушували нас Німці своїм поступованем пустити ся на дорогу процесу, і самі не працювали над тим, аби відвернути від себе своїх союзників.

Маємо певну надію, що подібних голосів як Вольфа і Гандля вже більше не почуємо зі сторони німецької, та що Німці застановивши ся глибше над своїм становищем на Буковині, зуміють ліпше погодити свої народні справи з справами народними і потребами народу руского. Найлиш ступають в слід свого проводира др. Ротта, а певно наша політична дружба нічим не закаламутить ся і обом сторонам вийде се на добре.

Нині так справи стоять, що ми, одні на других мусимо оглядати ся, і в добре зрозумілім своїм власнім інтересі не сьміють Німці легковажити тої помочи, яку їм можуть дати Русини. Але треба і для потреб Русинів бути в розумілім!

Думаємо, що отсих кілька слів вистарчить, аби Німцям пригадати їх обовязки супроти Русинів. А що ми дуже раді, аби Німці порозуміли як найліпше свій інтерес в союзі з Русинами, для того будемо также голосувати на др. Ротта, яко такого мужа, що сам розуміє і годен серед Німців розбудити більший інтерес і зрозуміне для справ руских.

„Общество русско-русских женщин на Буковині“.

Про отсе загадочне товариство, що має ще лишне виклювати ся із яйця, неспоминали ми до тепер нічого, бо признавшись щиро, не знали докладно й сами, що то за пташок має з того яйця вийти, а по друге не хотіли звернути на себе підозріння, мов би ми мали охоту збити передчасно того яєчко, що его заблагли чотири дами черновецькі вигріти.

Дотеперішнє мовчанє наше в тій справі тим більше оправдане, що ті дами не вважали навіть за відповідне надіслати нам статут задуманого товариства.

Тим часом вияснилась справа заснованя „общества русских женщин на Буковині“ докладно, тай заговорили о ній вже обширно другі часописи. Тож не можемо і ми в справі, що живо дотикає буковинську Русь, дальше мовчати.

„Православная Буковина“ і „Галичанін“ розписались о тім товаристві з великим одушевленням а і „Діло“ розчулилось дуже. Не дивуєм ся московським органам, а дивуєм ся народовецькому „Ділу“, що і оно пішло на вудку.

Подивляти лиш як швидко і докладно зорієнтувалась в тій справі „Народна Часопись“, і в дуже замітній статії „Наші — ваші“ до котрої ми лиш дещо додати маємо, висказала правдиві погляди. Статя та характеризує в загалі нашу мізерію народну.

„По великих, містах, лише „Народна Часопись“, жие окремий рід людей. Специальність великоміська, що як ті птиці небесні, ні орють, ні сіють, а мимо того збира-

ють, розуміє ся — чужі плоди. Суть фахові картярі, котрі живуть з того, що ваблять необачних людей до картярських нор і там фальшивою грою в карти обдирають свої жертви до послідного. У відни називають таких картярів характеристичним іменем „Bauernfänger“, а то від того, що они мають око головнє на тих, що приїзять із села, на легковірних селян, котрих ловлять на улици, а покмітивши у них гроші, заводять до своїх нор і там обдирають з послідного крейцара. Хто мав коли нагоду читати віденські газети, той міг дочитати ся там нераз в поліційних рапортах, що такі грачі звабили десь до шинку якогось чоловіка, завели з ним гру „наші-ваші“ і забрали у него всі гроші, що поліція за ними слідить, або може вже їх і прихопила. „Наші-ваші“ — то гра в карти, але гра дуже небезпечна. До гри стає двох або й кількох людей, а фаховий картяр дає їм до вибору дві карти, чорну і червону; на ті карти ставять ся гроші. Фаховий картяр перекидає відтак картами борзенько і кажучи „наші-ваші“ кладе їх на стіл, лицем на спід, а грачі тоді мусять згадувати, котра „наша“ а котра „ваша“ карта, значить ся, котра чорна, а котра червона. Таким способом можна до кількох минут програти значну суму, бо фаховий картяр зміркувавши, що его жертва запалилась до гри, уміє так зручно перекидати картами і підсунути фальшиву, що необачний селянин заодно програє і опамятає ся аж тогди, коли у него нема вже грошей. Гра в „наші-ваші“ єсть для того заказана, а кого прихоплять на ній, того остро карають.

В точнісенько таку гру, лиш не картярську, а політичну зачали й у нас тепер грати. До недавна ще пускало ся лиш приману, а тепер розпочинає ся вже й сама гра. Доказ на то находимо в посліднім числі „Діла“, в передовій статії під заголовком „Общество русских женщин на Буковині“. Коли день перед тим розписав ся був „Галичанін“ з великим одушевленням в сій самій справі, ми мовчали; але коли тепер і „Діло“ заговорило про ню, то й ми позволимо собі висказати тут кілька гадок, хоч би лиш для того, щоби не здавало ся, що вже всі Русини годять ся на то, щоби у нас виводити всілякого рода гермафродитів. А річ ось в чім:

В Чернівцях засновує ся якесь товариство жіноче під назвою „Общество русских женщин на Буковині“, а перші загальні збори сего товариства мають відбутися в Чернівцях дня 14 жовтня. Хто заходить ся около заснованя сего товариства, ми не знаємо; з „Діла“ лиш довідуємо ся, що з редакцією сєї газети переписувались в сій справі черновецькі пані: Кобилянська і Марія Матковська. В письмі пані Кобилянської було сказано, що товариство основують жєнщини без різниці сторонництва, маючи загальне добро на оці і — як каже „Діло“ — „була висказана надія, що се чей стане за примір для Русинів (мужчин) на Буковині і в Галичині, щоби різниці партійні підпорядковували справі загального добра народного. Пані Марія Матковська прислала знов „Ділу“ один друкований статут товариства з бажанєм: „Може і в Галичині таке общество заведе ся для добра народа“.

„Діло“ подає із сего статута деякі головніші параграфи, писані такою мовою, що навіть „Діло“, хоч і як серіозно силує ся трактувати сю справу, не могло здержати ся від того, щоби форму статута не назвати, „комічною“, а мову, в якій уложений статут „скомбінованою мовою“, аби мовляв, був „і нашім і вашим“. Навіть і „Діло“ при всій своїй прихильності для політики принципіальної, відпорного стовнища і помирення партій, догледалось, що сей статут то якесь „наші-ваші“. „Діло“ робить ту замітку, що в статуті писане слово „русский“ то з одним, то з двома „с“, і підносить ту постанову, після котрої майно общества по его розвизаню переходить на майно общества ім. Качковського і на товариство „Просвіту“ у Львові.

Згадане общество ставить собі за задачу: Піднесєне культури взагалі, а в частности піднесєне просвіти межи жєнщинами „русскої народности“ на Буковині, дальше піддержку сиріт і бідних дівчат і піднесєне промислу домашнього.

Ту ціль думає товариство досягнути (ми не наводимо дословно постанов сего комічного і скомбінованою мовою писаного статута): 1) намовою родичів, щоби посиляли своїх дітей до школи; 2) ширенєм, взглядно видаванєм книжок, газет і т. д.; 3) основанєм шкіл, і курсів для дівчат і курсів промислу домашнього; 4) збиранєм моделей (взірців) промислу домашнього; 5) устроюванєм вистав і базарів та розділюванєм премій; 6) посередництвом; 7) петиціями, адресами і біблїотекою. — Члєни товариства суть після статута: „основательні“, „порядочні“, „спомогательні“, „почетні“, „кореспондентні“, а крім того говорить ся ще й про „благодїтелїв“. Видїл товариства має складатися з 11 члєнів і має право заводити філії.

Із сего коротенького змісту статутів і із заміток „Діла“ до них можна виробити собі хоч мале понятє о маючїм заснувати ся товаристві на Буковині, котре хоч ще й не зродило ся, а вже хоче стати приміром для Галичини. — Не знаємо — як кажемо — хто ті пані, що взяли ся засновувати згадане товариство; але досвідди теперішности і минувшости учать, що кілько разів жєнщини брали ся до якого публичного діла, то майже завсїгди стояли поза ними мужчини. Чи так і в сїм случаю, не знаємо, але здогадувати ся вільно. Вирочїм нехай би й дійсно самі жєнщини виступали, тим ліпше. Маємо всякий респект перед жєнщинами, що в глибокім почутю свого обовязку народного беруть ся до праці для добра свого народу і певно не належимо до тих, що відмовляють жєнщинам всякого права брати активно і пасивно участь в житю публичнім. Але коли они беруть ся до того, то й повинні мати повну свідомість того, повинні знати, для кого і для чого хотять працювати, повинні щиро і отверго висказувати свою ціль, а не бавити ся в якусь дволичність. Черновецькі жєнщини надармо і без потреби взяли ся розвизувати узол гординийської політики якоюсь „скомбінованою мовою“ і переплітуванєм слова „русский“ і „русский“. Нехай нам черновецькі жєнщини вибачать, коли їм скажемо, що они, видко, або не розуміють, що в писаню одного або двох „с“ не розходить ся лиш о самі букви, або думають, що хтось такий дурний, як они мудрі і дасть ся зловити на їх вудку. Преці то розходить ся о значїне слова! Нехайже нам скажуть: для якого народу має працювати маюче заснувати ся товариство? Чи оно ставить собі за задачу ширити просвіту межи жєнщинами „русскої“ т. е. російської народности, чи рускої, т. е. нашої народности? Чи хоче може трошки працювати для „русскої“ а трошки для „рускої“, або може, що було би найпоганїше, працювати для „рускої“ т. е. для нашої народности, щоби єї поводи скомбінованою мовою доводити до російської? Просимо сказати цілком щиро, отверго і ясно!

Таким дволичним статутом поставили товариство ті, що его засновують, відразу в злім свїтлі, заким оно ще зродило ся. Чей же й черновецькі жєнщини можуть добре знати, що не можна двом панам служити, а ще ліпше, що не можна двох нараз любити, та що ті вводять себе в неславу, що двох нараз люблять! Таке поступованє — то хіба чиста гра в „наші-ваші“. Хто хоче, нехай ставить на закриту карту общества жєнщини (яких? — не уміємо вже сказати) в Чернівцях, може виграє, а може програє. „Галичанін“ ставить сьміло, а „Діло“ також збирає охота, бо то щось пахне ніби помиренєм партій, лиш оно ще не може зважити ся, бо чогось трошки не довіряє.

А треба таки досить цивільної відваги, щоби таку дволичність, яку буде представляти черновецьке общество жєнщини, ставити комусь за примір! Звідки-ж, питаємо ся, та охота незрозумілого ся ще товариства перти ся до Галичини? Та-ж ми тут і без того маєм подостатком своїх гермафродитів, що то, як кажуть, ні песні барач: нам би тих позбутися, а не нових плодити на взір черновецький. Або хіба-ж то діє ся природним ходом річїй, коли хтось записує своє майно не близькій рідній, лиш виключає єї, а робить запис на далеких свояків? Преці в Чернівцях суть рускі народні товариства, от хоч би лиш „Народний Дім“ і они близші новому обществу: чому-ж би обществу жєнщини не переказати,

на них спадщини по собі? Чи може для того, що там нема общества імени Качковського?

Все то разом не може нас переконати о широті заходів для добра нашого народу, і для того ми не можемо в них нічого иншого додати, як лиш новий спосіб роблення заколоту і каламучення чистої води. Пустою фразою о „порядкованю різниць партійних в справі загального добра народного“ не дамо собі заблажмани очей, бо кожда партія політична, яка би она й не була, скоро она єсть народна, працює для загального добра народу і в неполітичних справах, от таких якими хоче займатися общество женщин, всі народні партії вже тим самим, що єсть народні, лучать ся з собою. У нас же не розходить ся о звичайні партії політичні, але о тих, що знашого народу хотіли би зробити самостійного господаря на своїй землі і тих, що всякими способами старають ся недопустити до того. То повинно би общество женщин знати.

Коли би общество женщин мало дійсно працювати для загального добра народу, то ті, що его заспівують, повинні були его відразу поставити на народнім ґрунті щиро, отверто і ясно. По що було говорити про якісь партії політичні, пощо зводити політичні різниці до статутів? Не дурім себе самих і других, не граймо ся в „наші-ваші“, бо то річ дуже небезпечна. При такій грі легковірні, що дадуть ся зловити, можуть дуже легко програти, а й тих, що таку гру прокладають, мусить кождий обачний уважати за таких, що грають фальшиво.

О самих цілях товариства не хочемо багато говорити; із статутів показує ся, що то буде скомбіноване товариство: просвітньо-педагогічно-промислово-торгівельно-добродійне товариство з додатком томболі, концертів і „других публичних предиринятий“. Що то за предиринятя публичні, ті другі, — статут не пояснює. На так широкую ціль общества женщин можемо лиш ось що сказати: „Хто хоче два зайці нараз зловити, то певно жадного не зловить“.

Сим схарактеризована властива тенденція сего ще не основаного товариства досить ясно. Потрібно до сего ще лиш те додати, що се не існуюче ще дійсно товариство обдарив вже Виділ краєвий, чим скорше за допомогою 500 зр! Коли подумаєм, що Виділ краєвий у нас сконцентрований в особі бр. Мустаци, а даліше званим, що той протектор „общества русских дам на Буковині“ є явним ворогом всего, що руске, котрий послідній сесії соймової поставив внесенє, аби руским, чисто гуманним товариствам „Руска Бесіда“ і „Дім Народний“ не дати допомогти і ті товариства при кожній нагоді поборює, коли зважимо даліше, що той чоловік перетрактовував свого часу живо з Купчанком і протегував его явно разом з митрополитом Морарем на явну шкоду буковинської Руси, що той чоловік, як сказав дуже вірно посол др. Стефанович у Соїмі, замішаний у всякій нечистій справі, що той протектор нашого ще ненародженого „русско-русского“ товариства дамского взагалі, відколи жє, грає в світлі лиш гру „наші—ваші“, коли все те зважимо і подумаєм, що барон Мустаца: протектором спімненого товариства, то тенденція і ціль того товариства вплине на верха ясно як на долони. Рускі існуючі товариства гуманні він поборює; ему треба русско-русского товариства дамского на Буковині, отже оно й готове на его услуги. Але як все, що его духом натхнене, нелюдське, так готове і тут народитись: страче. — Що отсе товариство з таким одушевленням витають й московські наймити „Православная Букавіна“ і „Галичанін“. те кидає також досить ясно світло на его цілі.

Щож казати нам на те, що й руска газета „Дѣло“ тішить ся таким страшенним сумним явищем на нещасній Руси, що воно тішить ся „русско-русским“ товариством з комічною, скомбінованою мовою?

Чи не досить „скомбінованих мов“ на Руси? Чи отака „скомбінована мова“ сама собою не є вже видатним поличником для рускої справи? І як ширий народовець може бути тому рад? — Дійсно страшні часи настали у нас, коли вже і народовці так зневажають одиноку підвалину народної справи — руску народну мову!

Промова пос. Ол. Барвіньского

виголошена дня 1 жовтня підчас генеральної дебати при бюджеті Міністерства справ заграничних. (Після стенографічних записок).

Висока Делеґація! Коли забираю голос в тім вис. зборі підчас дебати над преліминарем Міністерства справ заграничних, то цілком не маю наміру запускати ся на широку область заграничної політики і в далекосяглі політичні заявленя. Але помімо того най мені буде вільно по заявленях зі сторони Впов. предбесідників, висказати чувства і погляди руского народу числaczego 21 мільонів душ, з чого три мільони належать до нашої монархії, і котрі — помімо всіх відтінків та різниць партійних, які цілком природно мусять бути в кождім живім народі — з непохитною вірністю стоять при нашім улюбленім Монарсі і габсбургській династії та при австро-угорській монархії. (Славно!)

Зарівно як Найвисша промова так і експозе Є. Е. Міністра справ заграничних в комісії бюджетовій зазначили загальну політичну ситуацію вповні користною, а відносини до поодиноких держав дружнішими, так що оправдана наша надія на можливість, також і в будучности без перешкоди користати з добродійств мира. Се потішаючий факт, що удержанє мира, котре єсть ціллю тридержавного союзу, не лиш вжило ся в пересвідченє населєня, входячого в склад тридержавного союзу, але що також держави, котрі доси досить далеко стояли від тридержавного союзу, покидають мало по малу недовіре до него і признають властиву ціль політики тридержавного союзу. Се тим більше потішаюче, що не лиш такі держави як н. пр. Румунія і Англія дружніше відносять ся до західно-європейських держав центральних, але що також Франція і Росія, котрі заняли були досить недовірчивє становище супротив тридержавного союзу, заявляють більше зичливу прихильність.

Тож если удержанє мира має велике значєня для нашої монархії взагалі в таких часі, коли береженє материяльного добробиту вимагає як найбільшого напруженя всіх наших сил, то се вельми важне для нашої вузної вітчизни, Галичини, котра необхідно потребує мира для свого культурного розвитку.

Дуже користні успіхи нашої мирної політики має завдячити австро-угорська монархія управі Міністерства справ заграничних, котру веде від многих літ Є. Е. Міністер справ заграничних з великою свідомістю і надзвичайним талантом. Тож понятно, що ціла делеґація прийняла заявленє Є. Е. Міністра в комісії бюджетовій однодушно з великим вдоволенням, а я думаю, що ми всі бажаємо, щоби відносини до поодиноких держав оперті на тій випробованій основі удержали ся і скріпили ся та щоби ся політика тридержавного союзу могла мати як найкращі успіхи.

Що правда, то з молодочеської сторони піднесено против тої політики протест, котрий повторяє ся в тім вис. зборі від трьох літ. Ту політику осуджує ся з причин економічних, політичних і національних, Росія ставляє ся природним, історичним союзником Австрії а союз з нею вихвалює ся яко увільненє від давних тигарів військових і представляє ся его симпатичним для вельми значної більшости славянського населєня Австрії.

Нестійність тих мотивів виказав вже Є. Е. п. Міністер справ заграничних в своїм експозе так основно, що уважаю злишним про се говорити. Однак най мені буде вільно дещо сказати про національні чувства, котрі після бажаня молодочеських делеґатів мали би бути міродатними в нашої заграничній політиці. Дуже сумніваю ся, чи більшість чеського народу, а вже не говорити о вельми значній більшости славянського населєня нашої Монархії, повитала би симпатично розв'язанє тридержавного союзу і союз з Росією, тим більше, що я сам знаю, а се й признали мені також деякі молодочеські послы, що симпатії, голошені російськими органами панславистичними для славянських братів инакше звучать а инакше заявляють ся зі сторони си-

стеми, яка там панує. Досить згадати лиш про звійстну всім славну Кавльбарскаду і про ті сумні досвіді, яких зазнали чеські поселєнці на Волині і в інших областях Росії під взглядом національним і віроісповідним.

Однак полишаючи се власному осудови дотичних народів славянськх, хочу лиш дуже коротко пояснити становище руского народу, котрий я тут маю честь заступати і прошу вибачити, если при тім доторкнусь минувшини та дещо надужию терпеливості Вис. збору.

Руский нарід, по велико-руськім найчисленніший між Славянами, служив довгі століття для християнської Європи забором против переваги азійських орд. Русини, покорені Литовцями, принесли їм свою культуру, а руска мова була довгий час мовою урядовою і двірською литовської великокняжчої династії Ягайлонів. Прилученєм руских княжеств, приналежних до Литви, стала польська республіка великою державсю, що сягала від Чорного до Балтійського моря і мала великий вплив на події австрійських країв ділчичних. По війнах козацких, викликаних політикою пізніших володарів Польщі, прийшла вельми значна частина руских країв під власть держави московської, котрій Русини тим способом допомогли не лиш до теперішнього великодержавного становища, але також до культурного розвитку, бо рускі учєні і писателі з Києва перенесли культуру до варварської Москви. Однак автономія, яку заварували собі козаки, була пізнішими володарями Росії мало-помалу знищена, кожда заява національної самосвідомости придавлена і гноблена, а руска мова прогнана з церкви, школи і публичного житя. Се для Европейця майже неімовірне, що в Росії в 1876 р. міг появити ся указ, котрим зборонено ввозити рускі книжки і брошури, — панове могли би думати — імовірно політичні, соціялістичні або в загалі агітаційні письма — о ні! мої панове — ввозити рускі переклади письма сьвятого, гомерову Одиссею, руский журнал для родин, часопись для рускої молодежи і т. п. (Слухайте! Слухайте!) Рівнож і в самій Росії зборонено видавати книжки і брошури в рускій мові, а сего так остро пильнують, що на примір одно перед тим указом виданє руске популярне поученє о холері вже не сьміло появити ся в Києві і Одесі в 1892 році в другім виданю. (Слухайте!) В Росії видають ся книжки шкільні в фінській, татарській і інших мовах, але в рускій мові видати буквар остро зборонено, та для 18 мільонів Русинів в Росії нема ні одної рускої школи народної. (Слухайте!)

Для того не лиш кождий Славянин, але взагалі кождий свободолюбний чоловік порозуміє, для чого Русини не мріють про союз з Росією і не дають одушевити ся зміряючими до того висказами. Можна лиш жаліти, що в одній європейській державі під конець XIX. століття можливий такий стан, котрий певно не може причинити ся до більше інтимних відносин між Австрією а Росією, чого би я щиро хотів бажати.

Ті незвичайно нещасні міри Побідоносцева і его оргів зміряють до того, щоби все зрусифікувати та загнати в рамена того панславистичного, а радше панросійського поліна усе поглищаючого. О так, сей поліп простягає свої рамена навіть по Русинів, проживаючих по-за Росією, щоби їх при помочи рафінованих агітацій зловити, а неслухняних налякати всіляким тероризмом, який виконують его орудя, та спинити самостійний культурний розвиток Русинів в Австрії.

Сей нещасний стан, існуючий в сусідній нам державі, скріпляє ще більше в рускій народі привязанє до Австрії, в котрій бачимо пристановище для свободного і успішного розвитку. Тож скріпленє самосвідомости народної і розвиток індивідуальности народу руского заслугують на повну увагу і як найсильнішу підмогу зі сторони всіх дотичних чинників, се лежить не лиш в нашім власнім але також і в інтересі наших племінних сусідів в Галичині, а зарівно в інтересі цілої Монархії — культурним піддвиженням руского народу витворити забором для Австро-Угорської Монархії і західно-європейської культури на окраїнах Вскоду.

Тридержавний союз причинить ся також з своєї сторони до видвиження і охорони того за-

борола. Для того заявляю яко заступник Русинів, що годжу ся на політику тридержавного союзу, котрої ціль удержане мира і котра придержуєсь засади: „Балкан для народів балканських“ та буду голосувати за бюджетом. (Славно! Славно!) (Бесідники їратують з многих сторін).

Перегляд політичний.

При дальших нарадах над бюджетом в австрійській делегації підніс дел. Сляма, що він переконав ся дійсно о поступі на многих полях в Босні і Герцеговині, але підніс заразом і невдоволене тамошнього населення задля оплачування податків десятиною і задля способу, який той податок стигає ся. На се відповів міністер Калаяй, що найліпшим доказом поступу в наведених краях є признане з сторони опозиції. На поля рільництва і годівлі худоби настав цілий ряд основних змін, ведучих до красної ціли. З 92 зорганізованих громад мала в 1893 р. лиш одна педобір. Число дітей шкільних піднесло ся о 15 процент, а більшість становлять селянські діти. Що до знесення десятини, то на тепер о тім не може бути бесіди, бо то зависить від розвитку краю.

Потім ставили дел. Нацак і его товариші (Молодочехи) запитане до міністра слав заграницних, гр. Кальнокого, чи правда се, що Австро-Угорщина заключила з Сербією в 1891 р. війскову угоду і чи она ще обовязує, і що Австро-Угорщина обовязала ся піддержувати на всякий случай родину Обреновичів на сербськм престолі. На се заявив мин. Кальнокий, що такої угоди ніколи не заключувано.

По ухваленю бюджету спільного міністерства фінансів закінчено засідане.

В неділю відбулись послідні засідання обох делегацій. Дел. Барвіньський промовляв другий раз при бюджеті міністерства війни, а то за тим, щоби при покликуваню резервістів до виправ війскових, узгляднювано відносини сільського господарства. Генерал-майор Жолдун з поручення міністра війни заявив, що ту справу кілька разів порушувано, і вояки дійсно отримували відпустку на так довго, як того вимагають лігні роботи військ. Але сї проби не удали ся для того, що через се спинало і шкодило ся образованю війська. Через цілий рік, казав він, творить образоване вояка неперервний ланцух, в котрім кождий тиждень і майже кождий день має своє окреме призначенє. Если отже возьме ся з того ланцуха яке огниво, то потернить одна або друга частина образовани. Так само пошкодило би се при низійшим покликуваню резервістів і для того не може міністер війни дати ніяких зобовязань в сій справі.

В суботу і понеділок дав цісар два обіди в честь членів делегацій. При сій спосібности розмовляв цісар також і з дел. Барвіньським, висказав ему признане за его вельми патріотичну промову в делегаціях. Насамперед спитав цісар дел. Барвіньського, чи він тепер повертає до Львова, на що той відповів, що їде, бо думає взяти участь в нарадах краєвої Ради шкільної, а відтак удає ся до Відна на засіданє Ради державної. Цісар спитав дальше: Чи маєте тепер багато роботи в галицькій раді шкільній? Барвіньський відповів: Я занятий видавництвом руских книжок шкільних і маю ще не одно залагодити в сій справі. Цісар сказав відтак: дуже мене то радує, що Ви так діяльні... Ваша послідна промова була дуже патріотична... дуже мене то урадувало. — Дел. Барвіньський подякував Монарсі за сї слова признаня.

Дня 16. с. м. збере ся вже Рада державна а на порядку дневнім стоїть справозданє комісії петиційної і справозданє комісії для закона карного.

Про недугу царя, котрий з цілою родиною перебуває тепер в Крими, ходять найрізномордніші вісті, але они дуже непевні, бо навіть від найблизшого окруженя царя, не можна дізнати ся щось певного. Поки-що утримує ся вість, що

цар слабый на нирки і що має їхати на полудне на остров Корфу.

З поля війни хінсько-япанської доносять, що 2000 війська з дивізії хінської Шенга, перейшли на сторону Япанців, бо хінські війська від якогось часу не діставали плати.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Нашим предплатникам, котрі хоть радо читають „Буковину“ та не радо і не точно платять за то, пригадуємо, що третій чвертьрік вже минув і що крайна вже пора, вирівнати залогости за час минувший. На залучених картках подаємо, кільки хто нам винен.

Вісті особисті. Президент черновецького суду краєвого Віктор Веселі виїхав перед тижнем на кільканеділу відпустку з Черновця і передав тимчасову управу суду краєвого старшому радникови суду Сидорови Винницькому.

Іменованя. С. В. Цісар іменував прив. доцента Альфреда Гальбана надзвичайним професором, а надзвичайних професорів Франца Гауке і Людвика Вармунда звичайними професорами на черновецькм університеті.

Вписи до державної школи промислової визначені на час від 11. до 16. с. м., а вступні іспити до школи торговельної відбудуть ся на днях 17. і 18. с. м.

Краєвого інспектора Вислужія. Пращали минувшої суботи з нагоди переходу его в стан спочинку, заступники черновецьких тіл учительських, а то, гімназій, школи реальної, мужескої і женської семінарії учительської і висшої школи дівочої. В промовах звернених до уступившого інспектора піднесено згідно, що він за час 17 літ, в котрім управляв сей уряд, причинив ся в великій мірі до піднесення шкільництва на Буковині, а при тім тішив ся завше великим поважанєм так в крузі підчинених ему учителів, як і між шкільною молодіжю. — Інспектор Вислужіль подякував сердечно за сї вискази признаня і заявив, що буде старати ся і на дальше удержати приязні відносини з своїми товаришами по званю бодай в житю приватнім.

На конкурс розписана посада директора при висшій німецькій гімназії в Чернівцях. Убігаючи ся о сю посаду, мають внести свої подання в приписаній дорозі службовій до бук. краєвої ради шкільної найдальше до дня 15. листопада с. р.

Рим.-кат. архієпископ Моравський приїздить дня 24. с. м. до Черновця, щоби посвятити ново вибудований костел езуїцький. На прийняте архієпископа роблять ся вже тепер великі приготуваня і завязав ся в тій цілі окремий комітет.

В справі вибору посла до ради державної повідомляє черновецький магістрат, що лісти виборчі виложені вже почавши від 9. с. м. в президій магістрату, де їх може кождий до 17. с. м. переглянути і до того часу вносити дотичні рекламачії.

Зміна власности. Село Лукавець над Сер. в повіті вижницькм, купив від Ник. Василька, званого нашим читателем з его заходів коло збираня підписів против нашого посла соймового др. Смалъ-Стоцького, граф Едмунд Потockий з Галичини за 550.000 зр., і відпустив ему за 110.000 зр. ціни купна в заміну село Тростянець, в повіті яворівськм в Галичині. Цікаві ми, як н. Ник. Василько, що то так дуже все горлав проти Русинів-уніятів і проти Поляків, зможе тепер жити меже самими уніятами і Поляками в Галичині, та боїмо ся дуже, щоби він за якийсь час не став сам Поляком.

В справі основаня товариства громадских писарів отримали ми сими днями відозву, підписану трема членами основателями, і завизаю-

чу громадских писарів на Буковині до приступленя до маючого ся завязати товариства, котрого цілею є підпора материяльних і духових інтересів через заложене фонду заимогового і пенсійного для своїх членів. — Хто хоче приступити до сего товариства, має крім дотичного свого заявленя переслати на руки п. Івана Бема, секретаря громадского в Селетині, квоту 50 кр. на покритє коштів заложеня товариства.

Холера починає вже на Буковині цілком вигасати. В минувшій тижни лучили ся ще лиш деякі нові случаї занедужаня і смерти в повіті черновецькм в громадах Топорівці і Раранте; в повіті радовецькм в Вікові-вижнім і в повіті сторожинецькм в Нижних-Станівцях. У всіх інших громадах, де до тепер проявила ся була от ся пошесть, не було нових случаїв занедужаня.

За зневагу релігії. Дня 24. марта с. р. перебрав ся був „на гамана“ жид Мошко Гертлер в Кракові за католицького священника, котрий їде з сьв. Тайнами до умираючого і так ходив по місті на згіршене всіх Християн. За то потягнуто его до одвічальности а суд засудив его вчера на 3 місяці строгого арешту, заостреного постом що тижни.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в аптиці Ріхтера, Прага, загально звісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за флашку майже в кождій аптиці. При закупні треба дуже уважати і брати флашки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.

Дирекция буковинської каси щадничої.

ОГОЛОШЕНЕ.

Подає ся до загальної відомости, що почавши від 15. жовтня с. р. будуть відбувати ся засідання в справах **векслювих** замість, як до тепер, три рази на тиждень, поки що п'ять рази тижнево, а то в понеділок, вівторок, середу, четвер і п'ятницю.

Дирекция.

Чернівці, дня 9. жовтня 1894.

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвіті народній.

Під таким заголовком вийшла брошура

в Чернівцях

написана

учителем Дарієм Пігуляком.

Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакції „Буковини“.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і багатим, старим і молодим переповів тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович**. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., почтою 25 кр.

Видає і відповідає за редакцію Др.

Василь Дугчак.

З печатні Г. Чоппа.

ПЕРЕДПЛАТА

платна в Чернівцях

вносять:

на цілий рік 5 зр. — кр.

„пів року 2 „ 50 „

„чверть року 1 „ 25 „

для заграниці 8 рублів або

12 франків.

Поодинокі числа по 12 кр.

в бюрі газет Л. Горовіца в

Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация

„Буковини“ находять ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. год. вечером.

Оповіщення і прилоги

обчислюють ся по найдешевших цінах

Ч. 41.

Чернівці, дня 19-го (7-го) жовтня 1894.

Рочник X.

Ратуймо ся!

IV.

Коли розпущений у воді цукор постоїть на теплім місці, то починає киснути. Із воздуха падуть з порошком у плин комірочки дріжджів, відживають там, множать ся і розкладають хемічним процесом свого життя цукор на углевий kwas і алкоголь. Комірочки тоті гуляють і множать ся у плинні доти, доки у ній не прибуде алкоголю на десять процентів.

Алькоголь есть для дріжджівних комірочок трійлом умертвляючим. Чим буйніше їх живе, тим більше алкоголю, тим борше вбивають комірочки своїм власним продуктом самі себе.

Крім дріжджівних комірочок жие ще безліч всяких інших мікробів на землі подібним життям. Деякі з них діставшись у середину тканини або крові нашого тіла, множать ся там так, як дріжджівні комірочки в цукровій воді або тісті, розкладають тканину і кров, та затроюють цілий організм особними трійлами, продуктами їх життя. Таке діють з нашим організмом мікроби віснєві, дифтеричні, холеричні і другі.

Але і тут повторяєть ся саме, що діялось з тими дріжджівними комірочками, і ці мікроби продукують трійні течі, котрі не лиш є опасні для нашого організму, але в силі також і їх самих заграти.

Відси походить та противорічність, що дифтеричними соками н. пр. лічать дифтерію, а віснєвими віспу; і то показалося, що тих шкідників не можна нічим иншим побороти, як лиш ними самими.

Коли-ж застановимо ся над отсими обставинами природними і прирівнаєм їх до наших обставин, то прийдемо також до того заключення, що й нашу соціальну і політичну нужду в силі ми побороти лиш тим самим средством, котре есть причиною нашої неволі. Причиною-ж наших злиднів, як ми вже показали, є те, що

ми Русини, т. зн. наша Рускість; то-ж впокуванем рускості в народі, розбуджуванем народної свідомості, і гідності піднесенем національного духа, витворенем духа спільності, будем ми в силі відперти всякі поборимі штучки і напади з чужої ба навіть з власної сторони.

Алькоголь у цукровій ситі є явним доказом, що живуть дріжджівні мікроби; почуте-ж національне, почуте спільності в народі, вказує на свідому силу того народу; алкоголь есть конечний для життя мікробів дріжджівних, він береже їх від нападу зі сторони других мікробів; — національна свідомість, дух спільності, відвертає напади і гнет від народу зі сторони других народів; за много алкоголю у ситі і тісті вбиває нарешті самих продуцентів того трійла; — чересмірне висаджуванє націоналізму витворює буту і засліпленє, котрі приводять нарід в кінці до упадку.

Спочатку живуть дріжджівні мікроби завдяки безсильним жителю, літають у воздуху порошком, непродукують алкоголю — кождий нарід жие спершу первістим, себе в цілости несвідомим жителю. Аж вищий розвиток духовий приводить его до пізнання себе яко народа, допізнання своєї на родної сили.

Нарід тоді стає в самій річі сильним, багатіє морально і матеріально, процвітає, приносить плоди і аж нажившись і пережившись минаєсь як все минаєсь у світі і відступає другим місце і поле до життя.

Якою-ж дорогою провадити нам руский наш нарід, щоби виратувати его з теперішнього невідрадного положення?

На се питанє суть дві собі противні відповіді. Народовці гадають, досягнути тую ціль в першій лінії просвітою і розбудженем народної свідомості, рускості; піднесена-ж інтелігенція подасть народови средства до піднесення матеріального положення. Рускі-ж „европейці“ зі своїми новими „европейськими“ світоглядами

проповідують, що нарід може здобути силу в першій мірі лиш матеріальним збагаченєм народу, і знесенєм всяких тягарів з него, мовлячи, що голодному не до рускості і що рускі школи, о котрі народовці вбивають ся, за кілька років не буде кому через бідноту посіщати.

На се толкованє маєм лиш тільки сказати: Кождий нарід, що стоїть низко з огляду на культуру, есть абсолютно бідний, але се не виключає добробиту релятивного. Его потреби такі, що їх легко хвилевою працею поладить ся. Що до руского народу, то его матеріальний добробит стоїть зовсім в природній пропорції до висоти его культурного значіння. Під теперішніми обставинами він не може багатішим бути. Кожда полєкша у всяких данинах і драгах, ба позитивний прибуток яких небудь матеріальних посядань не вийшов би ему зовсім на користь, бо все те забрали-б від него швидко культурно вище стоячі его сусіди і він би прийшов дуже скоро до того самого стану, на яким тепер стоїть і на який він тепер зійшов. Майно, гроші і ґрунт, се може нарід кождої хвилі собі набути, так як їх собі другі набувають.

Гроші і ґрунта не забирає ніхто з собою у гріб, они кружать між людьми, з рук до рук, але набувають їх переважно лиш ті, котрі до конкуренції ліпше інтелектуально приспособлені. Ніхто не заперечує нашому народови брати ся до всяких користних підприємств, котрими би міг збагатіти, так як другі багатіють, але наш нарід сего не робить, з браку потрібної інтелігенції. Наш хлібороб зовсім не біднійший від хлібороба волоського, польского або московского а все-ж були ті другі зовсім небогатіші від нашого народа в стані під догіднішими політичними обставинами виробити із себе інтелігенцію, котра надала цілому народови вагу, значінє, силу і волю. Тою самою дорогою міг би і руский нарід до більшого значіння і матеріального добробиту прийти, тим борше, що з при-

ХАТНЕ ЛИХО.

Драма на 5 дій.

Написав В. Чайченко.

(Дальше).

ВИХІД 3.

Докія. — Юрко.

Докія (мисе ложки).

Юрко (сидить мовчки за столом. Він то думає, то дивить ся на Докію, то наче-б то хоче встати, — видимо щось казати має. Врешті забігає хрипким з мовчачки гомосом). Докія!

Докія (швидко повертаєть ся). Га?

Юрко. Бийте оте!

Докія. На що?

Юрко. Іди сюди, я щось тобі казати маю.

Докія. Зараз-ось повитираю ложки. (Швидко минає, підходить до Юрка і сідає.) А що Юрку?

Юрко (де який час мовчить, зіпершись головою на руку й дивлячись на стіл; далі починає знов тріхати хрипким голосом). Не знаю, чи ти се знаєш... Відколи я почув оте кліте — з того часу нема мені спокою... Може ти сього не помічаєш, може тобі се байдуже...

Докія (гірко) Байдуже!..

Юрко. Я не знаю, як тобі. Я тільки за себе знаю. Мені-ж так, що хоч би піти та й у кручу сторч головою..

Докія (тихо) А мені лекше? Хиба я не бачу? Ти от уже скільки часу не балакаєш з мною. А за що?

Юрко. (Швидко повертаєть ся до неї і дивить ся їй просто у вічі). Ще й питаєть ся! (Бере Докію за руку). Слухай і кажи по правді! Мені правди треба, — хай тебе Бог боронить сказати неправду.

Докія. Та не давай так руку. (Хоче вирвати руку).

Юрко. Нехай так!.. — коли ти збрешеш, я...

Докія. Пусти руку! я не хочу балакати, коли ти так робиш. Балакай по людському.

Юрко. Се ти вже балакати не хочеш? От же будеш! Скажи мені: чи правда, що до тебе ходили або й ходять. Євген та писарь?

Докія. Юрку!

Юрко. Кажи!

Докія. Мені нема чого казати.

Юрко. Як то нема?

Докія. Я вже тобі казала.

Юрко. Казала... Я тобі поняв тоді віри. А тепер я вже не вірю.

Докія. Я сказала правду.

Юрко. Правду! А коли воно правда була, то чому ти не послухалась матери, та не вивела брехух у громаду.

Докія. Хиба я тобі не казала — чому?

Юрко. То що, що казала? Ти може одно казала, а инше думала. Може-ж ти й матері тим не послухалась, що боялась, щоб правда не виявилась.

Докія. Своєї душі я перед тобою не розгорну, щоб тобі побачити, що в їй є.

Юрко. Та там мабуть нічого не розбереш, бо чорно дуже... Ну, гаразд, — ти тоді не схотіла сього робити, — тепер усе село про тебе балакає, — не то жінки, а й чоловіки. Я сам чув. Хиба се краще?

Докія. Хиба я винна, що балакають? Хиба я повкрочую людям язика? Та може менше й балакали-б, як би ти не був такий, як хмара. Хиба люде того не помічають?

Юрко. Та вже, звісно, — се все через мене, а воно свята та Божа. Та не думай, що ти мене одуриш. А сьогодні — чом ти не пішла з церкви просто до дому?

Докія. Я-ж тобі казала, що матір провела.

Юрко. Та мати живе недалеко від Євгенової хати. Та й проз волюсть треба йти, а там писар живе. Та, здаєть ся, й Євген тепер десятником у волости.

Докія. Юрку!..

Юрко. А хиба я знаю, що ти не стріла ся наче-б то ненароком з Євгеном та не по-

роди він до того може лінше обдарований, ніж его сусіди.

Ми знаєм, що наші рускі „європейці“ таким природним ходом річі не вдоволені, що они сягають далеко далше, що они хотіли-б теперішній стан суспільних відносин з корінем змінити, зівелювати — і вирівнати ріжницю матеріального посідання між людьми. Ми кажем: між людьми, а не між народами і людьми, бо після їх теорії неіснують вже народи на світі, лиш люди.

Ми розумієм докладно і піймаєм цілковито отей вищій лоняції суспільних порядків на землі; але ми того переконані, що поки не вирівнає ся між людьми вперед ріжниця інтелектуальних дарів, принаймні в багато більший мірі як тепер, то о вирівнюванню матеріального добра немож буде й говорити. Се неможливо тепер ще і у культурно і інтелектуально найвище розвинутих народів, тим менше можна о таких змінах нині на Руси гадати.

Деякі зміни нинішніх обставин суспільних мусять нині завтра наступити, але у тих народів, котрі до тих змін вже доспіли. Ми-ж Русина мусим вперед старитись наш нарід шебел за шеблем в культурі вище піднести, щоби й він до таких змін був приготований.

Сподіватись від теперішнього руху соціалістичного, що до відповідної міри пре зовсім справедливо до зміни теперішніх суспільних відносин, — сподівати ся від него більших наслідків, як се в силі була вчинити французка революція тодішніми відносинами, значить не розуміти як то природно іде розвій всяких річей. Або коли думають наші проводирі соціалістичні, що они дійсно в силі, з теперішнім матеріалом вже тепер або в далекій будучности перевести цілковитий переверот теперішніх суспільних відносин на Руси, то они дурять самих себе, дурять нарід і спинають его природний розвій. Вговорювати в нарід, що здобуток шкіль, руских гімназій, се для народу нездалі річі, бо він бідний, немає відки свої діти посилати до школи, се мара, заморочене ума, бо се чиста неправда. Протинно, бідні працюють і поступають наперед, а ботаті бутніють, яловіють і никнуть.

Куда-б забігли наші радикали з своїми порядками, те показали наглядно англійські робітники, що взяли ся визискувати далше опущені властителями копалні. Робота почалась виплачувати, треба було ще дальших робітників до спілки взяти. Свіжі робітники думали, що они в самій річі стали спілниками тих копалень, але давні робітники навчили їх при виплаті, що они лиш чистими робітниками супроти старших товаришів, котрі вишрубували себе швидко на панів властителей!

До здійснення Белямового сну або фрайляндських порядків ще дуже, дуже далеко. Нам треба природним способом, повільним ходом, не

скоками а крок за кроком провадити нарід в гору.

Школами і будженем національної свідомости виратували Чехи свій нарід із подібного, ба може ще небезпечнішого положення в дуже короткім часі; школи і рускість се єдині средства, що в силі також і наш нарід виратувати із его упадку; кожда народна школа, кожда руска гімназія єсть великим здобутком народним.

Коли-ж хочем виратувати наш нарід із всяких утисків і недопустити его до послідного упадку, то будім в народі свідомість національну, рускість і домагаймось всякими силами і способами руских шкіл. До будження національної свідомости найвідповідніше средство: історія народна.

В кождім місті, містечку і селі, найдеть ся хоть одна особа, що зможе зимовою порою, святами, читати народови Барвіньского малу „Історію Руси“, а як ні, то треба конче патріотам їхати від села до села і проводити народови коротенький начерк Історії Руси з відповідними додатками теперішнього конституційного ладу. Найлучше було би, коли-б такий коротенький на одну або найбільше півтора години обрахований відчит, видала Просвіта у Львові або Руска Весіда в Чернівцях, чи в Календарі чи в окремім випуску, котрий би нарід і діти по школах немов молитви учив. Таким способом піднеслась би народна свідомість і в молодого і старшого покоління, на підставі котрого можна-б далі будувати.

Що таким способом можна-б цілий нарід рушити, на се найлучший довід теперішній живий рух нашого селянства против горівки, який збудив простий чоловік, так званий „пролок“ з Магали в нашій народі, що мов не вгамована хвиля рве селянство, ба навіть наше рускому народови крайне вороже духовенство за собою! Отак можна-б і національну свідомість збудити в народі і в него свіжий дух вселити.

Нехай сьміють ся радикали над націоналізмом, над релігією і духовенством, най прозивають їх в своїй зарозумілості фантомами, мріями, бонзами, пустими неєвропейськими ідеалами, але власне лиш теми ідеалами і нічим иншим можна нарід запалити до борби проти нелюдських путів, які вложили на сего захланні сусіди. Без ідеалів нема пориву, нема спільної сили, нема свідомого народу. Народи без національної свідомости, без національних ідеалів, то це не народи а радше людські череди, що живуть ще лиш звірячими інстинктами а не людським духом.

Кожда хоругва, нічо більше як кавалок плахти. А прецінь проліває військо за той кавалок плахти свою кров і кладе головами. В тій плахті боронить воля свою честь, в ній лежить ідея. А народність, націоналізм, рускість, то найяскравіша, найкраща, найвища хоругва руска, то найсвятіша і найреалістична ідея цілого народу, котру повинен кождий Русин вище всего держати, душу й тіло за ню віддавати. Без тої ідеї ми чистими рабами, а ідея рускості — се жите, сила, слава і воля.

Накликаєм, визнаєм, молим і закликаєм все, що живе, що не завмерло, не скаменіло, все що хоть крихітку ще руске, приложити рук до пробудження народу, до впоювання в него ідеї рускості. Ратуймо нашу затрачену ідею народну, нашу народну честь, нашу народну волю! Ратуймо себе самих! Ратуймо ся!

Е. П.

Російський писатель і український народ.

Під таким заголовком находимо в 217: при сегорічного „Діла“ статю, котру перепечатуємо, як інтересну для наших читателів у Росії.

„Між сучасними російськими писателями є оден цілком оригінальний. Майже ціле жите своє він їздить з одного кінця Росії в другий, знаходить ся з мужиком-селянином, з фабричним зарібником, з переселенцем до Сибіру, з сектантом на Кавказі. В часі боротьби Сербів за свободу рідного краю, був він в Білграді, а після російсько-турецкого мира плавав парівцем по Дунаю, цікавий знати, як то „братушки“ полагождать після війни свої внутрішні справи.

Письменник той, котрого знає не сама лиш інтелігенція, але і народ, — що рідко лучає ся в Росії, — Гліб Успенський (тепер хорий), пише так само оригінально, як і живе. Маючи великий латант малювати картини жита, він не зладив з них одного великого образу, не написав ні одного великого обємом роману. Всі три томи „его творів повні ріжнородних „начерків“, „випадків“, котрі иноді автор, але рає до купи під одні спільний заголовок, збідійсного звязку між ними, начерками“ як раз стілько, скілько і між фотографіями втиснутими в один альбом або між галицько-руськими політичними партіями.

Окрім того Гліб Успенський не вдовольняє ся „чистою поезією“, але при хождїм своїм творі говорить і про ті думки, котрі той твір породив або котрі він мусить викликати в голові читателя. Значить: він не тільки писатель белетрист, але і публіцист. Даючи яку небудь картину жита, він підпирє єї статистикою; говорячи про який небудь випадок, він наводить з часописів цілий ряд донисів, щоби переконати читача о розповсюдженню тих фактів, отже і о потребі розмови про них. Правда, така мішанина бублицтвистки з чистою поезією

стоїла з ім? Хиба я знаю, що ти не зайшла до писаря та... От ти й мовчаш!... Ну, я тобі ще скажу: як я їздив на степ коня пасти на ніч, або як у городі ночував, — то хиба я знаю, що до тебе ніхто тоді не приходив? Адже мати сплять тут, а ми з тобою у кімнаті. І як мене нема, то ти там сама. Хиба ти не можеш пустити кого до себе? Га? кажи.

Докі я. Пусти мою руку, не дави! (Хоче вирвати руку).

Юрко. Сиди! Мабуть правда те, що я кажу, бо не знаєш, як відбрехати ся.

Докі я. Невже-ж се правда Юрку?

Юрко. Знаєш, як я ночував на степу, то всякі думки лізуть у голову — не спить ся, то й думаєть ся. І здумалось мені таке — от ти лежиш сама... Лежиш та й прислухаєсь ся, бо треба відсунути двері. Як треба, так зараз і відсунеш. А він увійде, ти його впустиш, і він тебе цілує, він тебе обнімає, він... (хапає її за другу руку). Скажи мені, скажи: се було?

Докі я. Схамени ся!

Юрко. Чого? я ще з повва розуму. Ого-ж думаю: я тут мучу ся серед степу, а вона там

цілуєть ся, а вона там з писарем!... Як я се подумав, — мені схотіло ся піймати вас обох і повбивати. Я сів на коня і приїхав до дому. Ніхто мене не почув, бо я тихенько приїхав. Я торкнув ся до дверей, засунав. А в мене така думка була, що може ти забудеш їх за гостем заснути: Я підійшов до твого вікна, почав прислухати ся, та нічого не почув. Як би я що почув, то увійшов би. А то я боявсь помилити ся. А з тобою балакають тоді ні про віно не міг, — я міг би тебе тоді тільки задавити. (Докі сіпає руками). Уже й злякалась! Ще поки не лякайсь. Так отак я й вернув ся без нічого. Та тільки те, що я надумав, не давало мені спокою. Я думаю про його скрізь і по всяк час. Хотів би й забути та не здужаю. Мов нечиста сила мені в душу влізла і все штовха мене, все навчає — думай, думай! Може й справді се воно. Бо я як думаю, так аж уявляю собі те все!... Мабуть же воно правда...

Докі я. (скрикуючи) Та ні-ж, не буде сього! Юрку, голубе! схаменись! Що се ти думаєш? Що се ти кажеш? Я ніколи й думкою не здумала ні про кого, тільки про тебе. Ти мені один на світі, опріч тебе нічого мені не треба на світі. Я тільки тим і живу, що

тебе люблю, що ти мене любиш. Юрку, на що-ж ти віриш тим вигадкам, що сам-же й повигадував їх?

Юрко. Наче й широко балакаєш, а не вірю вже. Так і здаєть ся, що за кожним твоїм мовби то щирим словом — брехня ховаєть ся — от як за зеленим листом ховаєть ся гадина.

Докі я. Та хоч-би-ж ти про те подумав, що ти нічого не бачив і не чув сам. Ти-ж бо цілком, здаєть ся, на людські брехні!

Юрко. Бач як! Коли я не бачив і не чув того сам, дак виходить, що його й нема? Тепер я бачу, як ти одурювати вмієш. Та-дже-ж сї діла саме так жінки і роблять, щоб чоловіки не чули й не бачили того. Чого-ж ти мовчаш?

Докі я. Мені нема чого казати. Тільки одно мені є казати, що все се брехня та твої вигадки. На мені нема провини й на макове зернятко. А ти зо мною так робиш, мов би я була винна. Ухопив за руки, держить силоміць — так мов би я втекла від його, не схотіла-б балакати. Ой Юрку, ти не був такий перш!

Юрко. Бо-ж тоді можна було тобі вірити.

некористна для самого писателя: змінять ся часи, настануть інші обставини — і факти, котрим боліло серце писателя, будуть цікаві лиш істориком, — звичайного читателя вони вже не притягнуть до себе і він буде глядати иншої лектури. Забуте грозить більшій частині творів Г. Успенського, як і взагалі усякій публіцистиці. Писатель знає про се, писатель має талант, має здібність нарисувати картини, котрі би прожили довгий час і... не хоче. Письменник жертвує себе сучасній сусільності і живе лиш для неї, зрікаючись власної слави в будучності.

Що-ж власне порушує писателя-поета бути публіцистом? чого шукає він в своїх подорожах по „широкій матушкѣ Россіи“? Він глядає-ж тих способів, котрі би могли зарадити лихови. Ему мало знати сучасні російські хвороби, не вдовольняєся він і тогді, коли артистично змалює їх в своїх творах — его повне любови серце шукає способів усунути ті хвороби, знищити лихо, зруйнувати біду.

Гліб Успенський в своїх вандрівках по Росії мусів стикати ся і з українським народом. Що-ж він говорить про наш люд? які думки пересунули ся в его голову при тих стрічах? Ось его власні слова:

„Іхав я — пише він — два місяці тому парівцем по одній українській ріці, іхав просто так, продивити ся на нарід. Про нарід в сїм уступі мені говорити не приходять ся, але не можу промовчати, що нігде у внутрішній Росії я не бачив так багато простих людей, котрі живуть або намагають ся жити свідомо, заінтересованих моральними питаннями; як власне на Україні. Штундисти, меноніти, молокани, баптисти — все се думає і живе або намагає ся жити по своєму; додайте до того особливости життя колоністів німецьких, болгарських; додайте до того тисячі прочих, що ідуть у Київ, ідуть до Єрусалима; додайте Великорусів живущих в чужому краю, — і нігде, нігде у всій Росії ви не знайдете такого краю, де би народна душа виявила ся у такій незвичайній різнобарвності і різnorodности. А разом з тим нігде праса, як тутешня... Але мовчати, мовчати! Про се коли небудь иншим разом.“ (Сочиненія, том II, стор. 987).

Українці, як і всі Росіяне добре розуміють: на що то раптом стало потрібне те: „мовчати, мовчати“! — рівно як і те, що того „иншого разу“ довго ще треба ждати...

Мусимо завважати, що Успенський родившись в Московщині і там бувши в школі, котра признає лиш „одинъ народъ“, певно нічого не знає про український рух; підозрівати в нїм яку небудь тендеційну прихильність до українського народу не зважить ся ні оден завзятий москвофіл. Як бачите, факти беруть своє: „один народ“ і „нігде в Росії я не бачив“...

Серед сектантів-байтистів вразила Успен-

Докія. А тепер уже ні? Ти знаєш усе мое життя, думки мої — й ти знаєш...

Юрко. Ой ні, я їх не знаю! Хіба-ж жіночу думку збагнеш?

Докія. Ти їх знав, а то тепер тільки не хочеш їх знати. І так ураз ти й повірив, нічого не бачивши, самим брехням, так мов би зовсім ми й не жили вдвох любо та вірно! Пазька та Васька заробили в тебе більшої віри ніж я, а я ніякої мабуть не заробила...

Юрко. Та таки й не заробила. А знаєш, (пильно дивить ся їй у вічі) а знаєш, мені схотіло ся вивірити твоєї правди. Так я й надумав звести вас до купи та й подивити ся, як ви один перед одним будете виправляти ся. Я й покликав на пораду до нас писаря та Євгена, щоб гуртом побалакали. (Докія здригаєть ся). Ти трусись ся. Бойш ся?

Докія. Боюсь, та тільки не того, чого ти думаєш. Я тільки боюсь якого лиха та сорому несвіцького та горя, що і нам і батькові та матерям нашим станеть ся.

(Дальше буде.)

ского „велика скількість гарних бажань, стреплень, щоб... питане о бідних і богатих, о правих і винуватих, слабих і сильних — що-б всі ті питання були рішені справедливо. От що було для мене дуже новим“ каже Успенський стрітивши ся перед тим з російськими „раскольниками“ і докладно знаючи їх побут і думки, але тих питань о богатих і бідних мабуть між ними не помітив, бо інакше і нездались би вони ему „дуже новими“. „Новим було те“ — пише Успенський далі — що всі питання отверто поставлені перед сусільністю, перед всіма — і старими і молодими, до остаточної дитини. Не треба бути особливо уважним, щоб примітити, що не всі ті хороші бажання здійснені в їх (сектантським) житю; але проби здійснення їх, положені в основу морального виховання, дуже хороші“. (Сочиненія, том II, 879).

Є в творах Успенського ще одна стріча з українським народом. Від опису єї віє таким теплом, такою пошановою для нашого люду, що можна тільки дивувати ся, як то Українці доси не використали з того свідомства безсторонного чоловіка про силу і здібність нашого мужика полагоджувати свої справи. На жаль не можу передати тої сцени словами автора, бо не маю під рукою его творів. Перекажу як пам'ятаю.

Розбитий фізично, немощний від думок про народне руйнуване, почував Успенський в коршмі на Кубані. Коло него купка якихсь інтернаціональних осіб вела розмову. Чути було лише: „рубль, копейка... нагрѣлъ, обдуръ“ — розмова звичайна, дозволена і одобрена цензурою, розмова гідка, брудна і страшна, бо страшенно розповсюджена. Писатель страд... Нарая входить ціла товпа баб з дітьми і мішками, з розмовою і сміхом — товпа весела, велика, повна тієї чарівної краси, котру дає чоловікові жите серед природи. Від разу картина міняє ся: баби завоювали коршму. Інтернаціональні особи зникли. З усієї підлоги корчми зроблено одну велику постіль; білярд покрили подушками і положили туди дітей. Потрохи все затихає. Писатель хоче розпитати свою сусідку: відкіль вона, куди йде, але та занадто втомлена, щоб розмовляти. Гасить світло. Писатель виходить на воздух. А коло корчми цілий табір: люде і коні, воли і вози. Писатель розпитує.

Сї веселі здорові, щасливі люди — переселенці. Вони з Чернігівщини. Там надто ваетісно стало, порішили виселити ся. Післали своїх „мужів довіря“ — ті і знайшли на Кубані дешево, родючу землю з водою і лісом. Тепер вже земля куплена і хати поставлені (така умова була з властителем землі), прийдеш зараз і господарювати жити с де. І гроші вони мають; земля в Чернігівщині дорога...

Треба знати, як звичайно відбувають ся переселення в Росії, щоб зрозуміти те щасте, яке почув Гліб Успенський. Переселенці мужики... і не бідують — землю наперед купили, а не йдуть на ослі. шукаючи „вільної землі“, ідуть до певного, справді існуючого місця, а не до якоїсь „Білої Арапії“, не на „Амур-парство“, яких ні в одній географії нема. Вони мають дозвіл на переселення, їх не верне з дороги поліція і не вернуть ся вони самі назад, переконавши ся, що вільної землі нема, і що „Біла Арапія“ існує лише в їх уяві: не вернуть ся обдурті, пошарпані, жебраючи дорогою, вкриваючи шлях власними кістками. І переселяють ся вони не куди-небудь у Азію, де зовсім інакші обставини життя, інакший клімат, де треба дорого заплатити за науку акліматизованя перше, ніж зерно, кинуте у вередливу землю, дасть хліб. Навіть хати вже побудовані, гроші мають. Щось нечуване, щось неслыхане!

Нам все те не дивно. Нарід наш сам творив свою історію, а не пани і царі; сам боров ся з ворогами, а не посилано его на боротьбу. Дивно би було для нас навпаки те, коли-б у него самодільність і самопорадність були розвинені в меншій степені ніж у Великорусів, котрі віками терпіли вселяний гнет.

Нічого і говорити, що вказуючи на красні відзнаки нашого народу від его північного сусіда, я зовсім не хочу понизити великоруского народу. Я хочу лиш сказати, що якими злими і не були-б наші обставини, чи в сучасності чи в минувшині: наш народний ґрунт взагалі і

мислячий і рухливий. Лише орачі того ґрунту... але — кінчаю словами Успенського: „мовчати, мовчати! про се коли небудь иншим разом“!

О. Білобородов.

Перегляд політичний.

Дня 16. с. м. відбуло ся перше засідане палати послів. На сїм засіданю предложив міністер скарбу др. Плепер прелімінар бюджету державного на 1895 р. Прелімінар виказує надвишку 2 мільонів зр. хоть видатки державні збільшили ся о кільканайцять мільонів зр. На сплату довгу державного призначено 3 мільони зр.

На сїм засіданю зажадали Молодочехи знесеня стану виїмкового в Празі і околиці. Внесене відослано до комісії, бо не знайшла ся більшість, щоб трактувати се внесене яко внесене нагляче.

Постійна комісія для нового цивільного процесу ухвалила між иншими внесене пос. Фандерліка, щоб не переводити екекуції в разі, наколи би переведене єї могло довести довжника до економічної руїни і коли довжник зобов'язе ся заплатити довг до пів року. Сеї сесії має міністер справедливости предложити проект закона о заведеню мирових судів. Судів мирових мало-би ся вибирати ся з поміж народу в кожній громаді, а до їх кругу діляня мали би належати дрібні справи грошові до висоти 20 корон (10 зр.) і вирок їх були би так само важні, як вирок теперішних судів. Вибраного мирового судию буде затверджувати власть державна. Заведено сеї нової інституції принесло би беспечно велику полекшу для сільського населення, бо докожене свого права не буде так много стояти як дотепер вже й задлятого одного, що кожний буде мати суд в своїм селі і не буде тратити тільки дорогого часу, як се звичайно діє ся тепер.

О славянській коаліції, котра тільки була наробила шуму і до котрої і руска опозиція так дуже була одушевилася, не чути вже тепер майже цілком. Творці сеї коаліції, Молодочехи, спустили вже дуже багато з свого острого тону, а причина тому головню в роздвоєню, яке запанувало між самими Молодочехами. Між ними утворило ся аж три партії з котрих т. зв. реалісти і омлядиністи стоять ворожо против давних Молодочехів і їх політики. А і межі чесним народом в загалі проявив ся вже в кількох місцях протест против безхосенної опозиційної політики молодоческої. Навіть прихильні Молодочехам московські газети „Новое Время“ і „Московські Відомости“ осудили хибну політику Молодочехів, що не веде до ніякої цілі і робить злу прислугу Росії бо дражнить без потреби тридержавний союз, з котрим Росія хоче бути в мирі.

Міністер війни просив через генер. — аудитора Гехмана пос. Пацака, щоб сей передав ему весь матеріал, на підставі котрого говорив в делегаціях о збиткованю ся над войками і непошанованю народностей, аби в сїм напрямі перевести слідство і укарати винуватків. Не знати лише, чи довідає ся ширший світ про се, як слідство винаде.

Здорове царя російского мало трохи полішити ся. Дня 24 с. м. відїжджає цар з родиною на полудневий острів грецький Корфу. Фльота грецька і морські ескадри англійські і французькі дістали приказ повитати царя на его подорожж морський. В правліню буде царя заступати на час его неприсутности регенція, зложена з царевича і з двох великих князів, братів царя. Лаш в дуже важних справах застеріг собі цар право самостійного рішеня.

ДРІБНІ ВІСТІ.

Русинів виборців міста Черновець визнаємо, щоби при виборі посла до ради державної, котрий відбуде ся вже в середу, дня 24. с. м. віддали свої голоси солідарно на адвоката др. Ротта, і тим причинили ся до его побіди над противним кандидатом, бар. Ник. Мустакою. Сей останній дав ся вже Русинам буковинським добре в знаки, і було би правдивою ганьбою для кожного Русина, если би котрий схотів віддати свій голос на сего явного ворога всего, що руске. Крайна пора, щоби бук. Русини зробили вже раз з бар. Мустакою обрахунок і дали ему належну відправу.

Інспекцію шкіл буковинських з волоскою мовою викладовою поручено директору семінарії учительської в Чернівцях Дмитрови Ісопескулову. Для шкіл руских має бути іменованний окремий інспектор, а іменоване се наступить вже небагом.

Стипендия в сумі 200 зл. річно е до надання з фундації Дмитра Жулинського для слухачів медичного факультету в Відні, а взагалю для слухачів філософії на університеті в Чернівцях, котрі віддають ся студіям природничим і зобов'язують ся перейти відтак на медичний факультет у Відні. Убігаючи ся о сию стипендию мусять виказати ся приналежністю до одной з буковинських громад, гр.-прав. віроісповіданем і рускою або волоскою народністю. Подання вносити належить до сенату академічного університету в Відні, взагалю в Чернівцях найдалше до 15. листопада с. р.

В справі заведення науки повторительної в школах народних з виключенем шкіл народних в черновецькій середністю видала красава рада шкільна розпоряджене до всіх повітових рад шкільних, в котрім каже ся, що наука ся має завести ся в всіх школах призначених краєвою радою шкільною і має тривати почавши від першого листопада до кінця цвітня кожного року шкільного. Дальше сказано в розпорядженю, в який спосіб має ся наука повторительна уділяти і хто має в ній брати участь.

Русско-руске общество женщин, про котре ми послідного разу писали обширніше, відбуло минулої неділі свої перші загальні збори. На зборах сих явило ся невелике число жінок а між ними багато таких, о котрих до тепер і чутки не було, що они Русинки. Займаючий і в чисто рускій мові виголошений був відчит пані Ольги Кобилянської про рух жіночий і про стан замужних жінок середнього стану. Головною точкою зборів були вибори до виділу. Вибрані: предсідателькою товариства пані Чеховська, жена ц. к. совітника суду, заступницею предсідательки пані Марія Матковська, жена міського касієра, секретаркою панна Шкурган, касієркою панна Ольга Калитовська, виділовими пані Клементина Калитовська, Евфрозина Галін, Олена Дробот і пані Калужнячка — Проектована „консолідація“ всіх партій не удала ся, бо крім панни О. Кобилянської, котра до тепер признавала ся отверго до партії Русинів-народовців, всі прочі члени сего товариства славлять ся „твердими“ Русинками. Врешті се і не було правдивою ціллю ініціаторів сего товариства. Їм треба було як раз членів, котрі би свої народні переконання кожної хвилі посьвятили по часті в користь „автохтонної“ народности волоскої, а головню в користь народности „общерускої“; рускість для них була і останесь тільки покривкою, під котрою буде доходитись других цілей. — Головний протектор сего товариства барон Никольцо Мустаца може бути гордий з свого нового подвигу на поли ушасливленя Русинів.

Нову посаду радника суду краєвого при окружнім суді в Сучаві системізувало міністерство судівництва з роком 1895. Окрім того мають незадовго наступити дальші помноження персоналу судейського на Буковині.

Торжественне замкнене вистави львівської відбулося вчора о 3 годині по полудні в присутності

Є. Експ. п. Намістника гр. Баденього, численних достойників і репрезентантів властей правительственных і автономичних та многих гостей. На торжестві тім промавлів перший президент вистави кн. Саліпа і зазначив в своїй промові, що вистава була поважною, а красною еї стороною була солідарність всіх без взгляду на стан, походжене і маєток, а почин до неї вийшов від наших промисловців. Бесідник дякуючи Найясн. Панови за его протекторат підніс оклик на честь Монархи, а відтак подякував правительству за моральну і материяльну підмогу, п. Намістникови, репрезентації краю — соймови і всім товаришам своїм, котрі спільно з ним через два роки трудили ся около сего діла. Опісля промовив по руски член Виділу краєвого др. Савчак, котрий підніс економічне і цивілізаційне значіне вистави і подякував президії та дирекції, а вкінці підніс також оклик в честь Монарха. Дальше промавлів Є. Експ. Маршалок краєвий кн. Санґушко і зазначив, що вистава удала ся, бо перевищила ожидания навіть тих людей, що знають край докладно. В благороднім соперництві ділали спільно обі народности, край сей замешкуючі, а суспільність радувала ся одинаково з поводження одной і другої. Задачею суспільности буде тепер знаючи стан краю взяти ся енерґічно до діла і зужитковати великі науки і досвід, які їй подала Вистава. До того же потреба віри в свої сили, мира і любови обох народностей край сей замешкуючих і олагословенія Божого. Бесідник зложив відтак іменем репрезентації краю подяку насамперед президентови вистави, кн. Салізі, відтак директору вистави п. Мархвицькому, правительству центральному і краєвому, віцепрезидентови краєвої Ради шкільної п. Бобжинському, віцепрезидентови краєвої дирекції скарбу п. Коритовському. Опісля промовляли ще директор вистави п. Мархвицький а делеґат міста п. Михальський іменем ради міста Львова, наконець п. Зеленецький іменем промисловців львівських. По сих промовах оголосив кр. президент виставу замкненою.

Туча з грозами і градом навістила дня 9 жовтня о 4-й годині з полудня місто Ряшів і его окрестність, а відтак унав град і сильний дощ. Ціле се незвичайне о тій порі явище тривало всего 10 минут. Два дни пізніше по 10-й годині вечером поросив дрібний сніг.

Дивні звичаї у Корейців. Про жителів Кореї, ізза котрої Японці ведуть тепер війну з Хінцями, мало що було звісно; аж тепер пішла поголоснійша чутка про них і кожний подорожник знає щось цікавого про них розказати. А цікавий се народець. Корейці то найбільші їдуди на світі, хіба ще лиш одні Ескімоси їдять більше від них. Найліпша у них страва — то молоді пєсята, найліпшим напнтком щоденним японске пиво з рижю. Корейці їдять також дуже багато риби, особливо же оселедців, котрих там ловлять вже в грудні, але їдять аж в марті. Садити бараболі там не вільно, бо закон того не позволяє, за то садять Корейці множество кавунів. В кожній корейській хаті, хоч би й яка она бідна, єсть пивниця, але печи нема. Але пивниця там не на то, щоби в ній ховати чи пиво чи вино, чи може яку огородину; у них пивниця замість печи. Коли настане зима, то набивають повну пивницю дров і запалюють їх. Дерево горить так день і ніч і огріває землі в хаті. Коли так навалить, то тепло держить ся в хаті через довгий час. Гостинниця в Кореї нема, лиш суть по селах і містах доми, де кожний подорожний можє собі спочити, або переночувати, але коли хоче що з'їсти, то мусить сам собі зварили. Корейці шанують дуже звірята, а гадина у них майже сьвяті: нікий Кореець не пажив би ся гадину убити. Віра у Корейців, то лиш почитане своїх предків. За то єсть у Корейців повно всіляких ворожбитів, котрі найбільше живуть з того, що „виганяють чортів“ з людей. Ворожбит, що виганяє чорта в якого чоловіка, робить такий страшений крик, як сто чортів, відтак ніби ховить того чорта, пхає у фляшку, затикає еї інесе чорта на таке місце, де він вже ніби то нікому не може шкодити.

Фальшівника банкнотів, російского жида Йосля Горнштайна, увязнила краківська поліція. По кількатиох операціях в Росії, пе-

рекрав ся Горнштайн тому рік до Галичини. Ту почав вести інтерес ніби фальшивими банкнотами і то так австрійськими, як і російськими. Обдурював найбільше богатих жидів, лакомих на легкий зиск. Підчас вистави був Горнштайн у Львові і обдурив кількох жидів з Бучача Тернополья і з Росії в такий спосіб: При помочи спільника, також російского жида, приєликував до себе вибраних жидів і давав їм правдиві нові банкноти, котрі на лакомих робили дуже добре вражінє. Відтак за 300 злр. обіцював продати 10.000 фальшивих ринських. Купуючий мусів при угоді дати жадану суму, котру Горнштайн в клавдо приготовленої коверти і заліпивши, звертав купцеви. Сам потім виходив і казав, що найдалше за дві години верне з фальсифікатами та й поміняють ся. Заким Горнштайн починав угоду, мав завсїгди приготовлені дві рівні коверти, одну порожню, а другу вже заздалегідь наповнену скравками паперу в формі банкнотів. Та повна коверта лежала під газетою. Нею вмів він так хитро орудувати, що все давав еї купцеви, а коперту з грішми брав собі і щезав, як камфора. Навкучивши собі Львів, Горнштайн поїхав до Кракова на свою біду, бо там его зловили. Доси признав ся, що обдурив людей на 5.000 зр. і 140 рублів.

Tinct. capsici compos.
(Pain Expeller)

приладжена в аптці Ріхтера, Прага, загально звісне втиранє, лагодяче біль, можна дістати по ціні 1-20 зр., 70 кр. і 40 кр. за фляшку майже в кожній аптці. При закупні треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.

Всіх наук лікарських
Др. Т. Соневицкий
ординує від 2—4 години пополудни,
ул. Ратушева ч. 19. 1-ий пов.

Дирекция буковинської каси щадничої.

ОГОЛОШЕНЕ.

Подає ся до загальної відомости, що почавши від 15. жовтня с. р. будуть відбувати ся **засідання в справах векслевих замість**, як до тепер, три рази на тиждень, поки що пять рази тижниєво, а то в понеділок, вівторок, середу, четвер і п'ятницю.

Дирекция.
Чернівці, дня 9. жовтня 1894.

СИЛА КНИЖКИ
або
О просвіті народній.
Під таким заголовком вийшла брошура
в Чернівцях
написана
учителем Дарієм Пігуляком.
Ціна 25 кр., с пересилкою 27 кр. — Замовляти
можна в редакції «Буковини».

Видає і відповідає за редакцію Др. Василь Дутчак.

З печатні Г. Чоппа.